Yavuz Bahadıroğlu _ Şehzade Selim

## BİRİNCİ BÖLÜM

Fatih Sultan Mehmed tarafından 1461 yılı Ağustos'unda fethedilen Pontus Rum Krallığı, şimdi Şehzade Selim'in idaresinde bir Osmanlı sancağı...

Son Pontus Kralı David Kommen'in haşmetli sarayı, çoktan beri Şehzade Selim'in ikametgâhı, Trabzon'un idare merkezi ve adaletin sembolü...

Geceyarısını çoktan geçmiş, Trabzon, Karadeniz'in kollarında uyumakta; tatlı gece melteminin okşayıcı nefesi ile denizin kayalara çarptıkça çıkardığı ses, bu derin uykunun ninni fısıltıları...

Meçhul derinliklere ağ atmak için geceyarısı sahile inen balıkçıların neşeli çığlıkları bazen kapalı kapıları delerek şehzadenin kulaklarına çarpıyor.

Kaşları alabildiğine çatılmış, pos bıyıkları sinirli bir intizamsızlık içinde çenesine doğru sarkmıştı. Sakalı yoktu. Oval yüzü bütün canlılığı ile meydanda idi. Kaim, etli dudaklarının iki yanındaki derin iki çizgi, kafasının içindeki endişeleri dışa vuran en açık delillerdi.

Yağ kandilinin titrek ışığı Şehzade Selim'in gözlerinden fışkıran alevli oklarla çatışınca soluyor, sanki korkudan titriyordu.

Ortadan biraz uzun boylu, geniş omuzlu, kartal burunlu Osmanlı şehzadesi Selim, sarayın harem kısmına hâlâ geçmemişti.



Ne zamandır büyük çalışma odasının halılarını tekmeleyerek dolaşıyordu. Arada bir elini tek kulağına atıp sinirli hareketlerle kulak yumuşağını çekiştiriyordu.

Kafasındaki tek düşünce, Safevî Sultanı Şah İsmail'le ilgili idi. Giderek azıtıyordu. Osmanlı Sultanı İkinci Bayezid'in yumuşak başlılığını alabildiğine istismar ediyor, bir taraftan "Muhterem babamız" diye baştan okyaşıcı mektuplarla Bayezid'i okşarken, bir taraftan da ülke sınırlarını aşarak baskınlar veriyordu. Osmanlı Devletinin kervanlarını soyuyor; kızlarını, kadınlarını kaçırıyordu. Şimdiye kadar Şah İsmail'e, Şehzade Selim, defalarca haber göndermişti. Kendisine bir çeki düzen vermesini, haddini bilmesini ve devletin başında kalmak istiyorsa, hudutları ihlal etmemesini söylemişti. Fakat Şah İsmail, Şehzade Selim'e ehemmiyet vermiyordu. Bir mektubunda: "Devletin başında babanız dururken müdahale hakkını nereden alıyorsunuz?" diye sormuştu. "Bayezidi Veli, senin pederin olduğu kadar bizim de pederimizdir. Şahsına ziyadesiyle hürmetimiz, muhabbetimiz vardır. Bu işlere karışma. Tavsiye ederim, sancağının idaresiyle meşgul ol; benim senle bir alış verişim yoktur."

Bu tehdit, Yavuz'un kanını başına çıkarmaya yetmiş de artmıştı bile. Yumruklarını sıkmış, gözlerini iyice kısarak gürle-

mişti:

"Senin de haddini bildirmezsem namerd olayım!"

Birden durdu. Beyninde şimşekler çakıyordu. Sanki biri kulağına fısıldamışü:

"Tam vaktidir, ey Selim!"

Ellerini oğuşturuyordu:

"Evet, tam vaktidir. Selim'in kim olduğunu Safevî Hükümdarına göstermenin tam vaktidir."

Kapıya döndü:

"Nöbetçi!"



Bir yeniçeri girdi odaya, eğildi: \

"Buyur, Beyim." \

"Malkoçoğlu Ali Bey'e haber sal, hemen gelsin!"

"Ferman Efendimizin." '

Malkoçoğlu Ali Bey, Sofya Sancak Beyi idi. Gözüpek, akıllı ve Şehzade Selim için canını vermekten çekinmeyecek kadar sadık bir yiğitti. Hemen hemen yaşıttılar. Bir sene evvel Trabzon'a, Selim'i ziyarete gelmiş ve bir daha sancağına dönmemişti. Kapalı kapılar ardında uzun zaman duramıyordu. Şimdiye kadar kaç savaşa katıldığını, kaç kâfir kellesi vurduğunu kendisi de bilmezdi. On altı yaşında iken savaş erliğine girmiş, o günden sonra kılıcını kınına sokmamıştı.

Malkoçoğlu Tur Ali Bey adında bir ağabeyi vardı. Silistre Sancak Beyi idi. Kader iki kardeşi ayrı kişilerin emrine vermişti. Malkoçoğlu Ali Bey, Şehzade Selim'in padişah olması halinde, Osmanlı Devletinin en kuvvetli dönemine ulaşacağı inancı ile kılıcını Selim'in emrine verirken, ağabeyi Tur Ali Bey, Amasya Valisi Şehzade Ahmed'e gönül bağlamış, gücünü onun gücüyle birleştirmişti. Sözleşmişlerdi. Tur Ali Bey Şehzade Ahmed'in, Ali Bey ise Şehzade Selim'in padişah olması için çalışacaklar, ancak birinden biri padişah olduktan sonra, hiçbir kırıklık duymadan, emrine gireceklerdi.

Kapının açıldığını duyunca, Şehzade Selim, dönüp baktı. İçeri giren genç adama gülümsedi:

"Seni rahatından ettik Malkoçoğlu."

"Rahat ne kelime Şehzadem, biz rahatı da, huzuru da cenk meydanlarında arayanlardan değil miyiz? Her zaman, gece ve gündüz Şanlı Şehzademizin emrinde olalım diye sancağımızı bırakıp gelmedik mi?"

Selim biliyordu ki, karşısındakinin kalbinde riyadan eser yoktu. Dudaklarından dökülen her sözü kalbinden koptuğu gibi. Elini omuzuna koydu:



"Sağol" dedi. "Dalkavukluktan nefret ettiğimi bilirsin, methedilmekten hazzetmediğimi de; yiğit olan kendini cenk meydanında göstermeli. İnsan, varlığını önce kendine, sonra başkalarına ispatlamalı, ama hiçbir zaman medihle yükseleceğini umma-

malı, umarsa alçalır."
Malkoçoğlu yanlış anlaşılmış olmak endişesiyle:
"Ben, haşa, hiçbir zaman dalkavuk olmadım."
"Biliyorum, sen istesen de olamazsın zaten, o bir yaratılış meselesidir. Alçak ruhların hezeyanıdır. Senin bütün kabahatin içinden geldiğince konuşman."
"Affediniz!"
"Hadi canım, affedecek ne var. Kalbinden geldiği gibi konuşmasan yanımda kalabilir miydin sanıyorsun? Ruhun doymuş senin. Biliyor musun, aç karınlardan ziyade aç ruhlara acımalı."
Gitti, bir minder çekip üstünde bağdaş kurdu. Malkoçoğlu Ali Beye de oturmasını işaret ettikten sonra:
"Dinle," dedi. "Seni gece yarısı bunları söylemek için çağırmış değilim. Fikrini sormak isterim."
"Hangi hususta?"
"Şu Safevî Şahı İsmail denen kopuk konusunda. Biliyorsun, Devlet-i Al-i Osman'ın topraklarını çiğner. Son olarak Dulkadir Hükümdarı Alaüddevle'nin üstüne sefer etti. Bunu yapmak için de topraklarımızı ezdi. Sıra bizde şimdi."
"Herhalde Acemistan'a saldırmayı düşünmüyorsunuz?"
"Niçin düşünmeyeyim? Vakti geçiyor bile. Şu kendine şah dedirten habis, kaçıncı defadır asayişi ihlal eder. Bir ders almasının vakti gelmiştir. Üstelik Dulkadiroğlu Alaüddevle, ana tarafından akraba gelir bize. Ona saldırmak, bir bakıma bize saldırmakla eştir. Sultan pederim bunu nasıl değerlendirir dersin?"

"Şah İsmail kurnaz bir tilkidi^-, Şehzadem. İşi iyi idare eder. Şevketlü Sultanıma bir name yazlp, özür diler."
Yavuz Selim bıyıklarını çekiştirdi:
"Ve, Peder Sultan da tutar affeder, öyle mi?"
1
"Zannederim!"
"Olacak iş değil. Sultan pederimin bu hamiyetini biraz da kendi teb'ası için kullansa ya. Safevî çömezinin ayağı ülkenin böğrüne değdikçe, millet ıztıraptan nefes alamaz oluyor. Devlet-i Al-i Osman'ın haysiyeti kaç paralık oldu Malkoçoğlu, bilir misin? Cennetmekan büyük pederim Fatih, Otlukbeli'ne boş yere at salmadı. Uzun Hasan'ı yere çaldığı gibi, elbet İsmail Safevî'yi de çalardı. Fakat sultan pederim hiç o taraflarda değil. Yaşlandıkça ipin ucunu kaçırır oldu. Devletine, milletine kötülük edenleri niçin affeder, anlamam!"
"Siz affetmez miydiniz?"
"Ben mi? Şahsıma kötülük eden düşmanı affedebilirim, lakin dinime, vatanıma kötülük edenleri asla affetmem. Hayatım boyunca bu ölçüye sadık kalacağım."
Malkoçoğlu, başını salladı, tasdik etti:
"İyi bir ölçü, Hazret-i Ali'nin buyruğuna uymak ne kadar güzel. Der ki: 'Şahsınıza kötülük eden düşmanı affediniz, fakat di-

nnize, vatanınıza, milletinize düşman olanları asla affetmeyiniz.' "

"Bunu bilmiyordum, sayende öğrenmiş oldum, sağol."

"Bilmek neye yarar Şehzadem? Bilmiyordunuz, ama yapıyordunuz, mühim olan da budur."

Şehzade Selim kalktı, köşedeki büyük bir masaya yürüdü, sürmeyi çekti, bir kâğıt çırakıp Malkoçoğlu'na gösterdi:

"Dulkadiroğlu Alaüddevle'nin mektubundan haberin var değil mi?"



"Var Şehzadem. Şah ismail, Dulkadiroğlu Alaüddevle'nin güzelliği dillere destan kızını istemiş, razı gelmeyince de topraklarına saldırmış; dedelerinin kabirlerini yıkmış, Alaüddevle'nin bir oğluyla iki torununu esir alıp kazığa vurdurmuş, bunlar yetmez gibi Diyarbekir'i istila eylemiş."

Sözü Şehzade Selim aldı:

"Akrabamız Alaüddevle canını zor kurtardı. Sultan pederimden bir yardım görmeyeceğini bildiği için bana müracaat ediyor. Yardım istiyor. Ne dersin Malkoçoğlu, yardım istemek için uzanan eli görmezden gelmek şanımıza sığar mı? Biz ki Cennetmekân Fatih Sultan'm torunu Selim'iz. Elbette İsmail denen çöl kopuğuna haddini bildirmemiz gerek. Sinsi sinsi içimize sokulup bizi içimizden vurmasına müsamaha göstermek bize yaraşmaz. Böyle giderse Anadolu elden çıkar, bütünüyle fesadın çemberine düşeriz."

"Doğru söylersiniz, Şah İsmail'in halifeleri Anadolu'yu karış karış taramakta, fesadı içimize sokmaktalar. Lakin bu cereyanın karşısında Trabzon Sancağı'nın cüz'i kuvvetiyle çıkmak bilmem yerinde mi?"

Genç Sancak Beyi kalktı. Ellerini önüne kavuşturarak hafifçe eğildi:

"Az evvel içimden geldiği gibi konuştuğum için beni istekle yanınızda tuttuğunuzu söylemiştiniz. İzniniz olursa yine içimden gelenleri aynen söylemek isterim: Safevîlerle kesin mücadeleye girişmek ve bu mücadeleyi kazanmak istiyorsanız padişah olmanız lazımdır."

Elini havaya kaldırdı, sesini yükseltti:

"Mutlaka lazımdır! Malumunuz, yıllardır Osmanoğlünun kılıcı kınında uyur. Sultan pederimiz sefere çıkmaktan imtina eder. Yeniçeri ve sipahi takımı uzun süre kışlada kaldığında neler olur bilirsiniz. Kanları kaynayan bu yiğitler hareketsiz du-

rursa, savaş heyecanlarını söndürmek için kılıçlarını uevlete yöneltebilirler. Bu heyecanı ardından sürükleyebilecek kudrette ve dirayette bir padişaha ihtiyaç var. Bilsem ki, bu kudret ağabeyiniz Korkud'dadır, onun yanında olurdum. İnansam ki, bu

kuvvet ağabeyiniz Ahmed'dedir, hizmetine girerdim. Fakat ben size inanıyorum ve inandığım için de emrinizde bulunuyorum. Şunu bilesiniz Şehzadem; İsmail Safevî ikinci işinizdir. Birincisi, Osmanlı Devletine padişah olmaktır."

Şehzade Selim dalmıştı.

"Büyük ideallerden söz edersin" dedi.

"Büyük ideal, evet! Ama benim bahsetmem bir şey değiştirmez, asıl bu büyük ideale sizin bağlanmanız gerek."

"Bu yolun dikenlerle kaplı olduğunu bilir misin Malkoçoğlu?"

"Bu dikenli yolu iradenizle açabileceğinizi de bilirim."

"Bu yolda çok büyük acılar da vardır."

"Katlanmasını bilen için acının ne önemi olabilir?"

Şehzade Selim pencereye yürüdü. Malkoçoğlu'nun bahsettiği dikenli yolu gerçekten iradesiyle açması lazımdı. Acılara katlanması gerekti. Madem ki bir ideal yolculuğuna çıkacakı. Bu yolculuğun getireceği bütün meşakkatlere, ıztıraplara şimdiden hazır olması icap ederdi.

"Ben yürek acısına, sözün şifa olacağına inanmam" diye söylendi.

Malkoçoğlu bu sözleri de duydu. Ümitsizliğini belli eden bir sesle:

"Madem böyledir, uyuyunuz Şehzadem," dedi. "Acıları dindiren en iyi ilaç uykudur."

Yavuz Selim hızla döndü, delici bakışlarını Malkoçoğlu'nun yüzüne dikti. Elini hiddetle salladı:



"Bre! Sen bizi kundakta bebek mi bellersin ki, uyku ile acılarımızı dindirmeyi tavsiye edersin? Beynin kıvrımları arasına sinmiş bir fikri, o fikirden doğan acıyı uykunun dindirebileceğine ihtimal vermem. Sen bilir misin, nice geceler rüyama gaza meydanları girer? Yeniçeri ve sihapi kulların başında atım Karabulut'a binerek Safevî İsmail'in üstüne vardığımı gördüm. Birgün bu rüyaların hakikat olması ihtimali vardır. Fakat önümde dikenler dağ gibi yığıldı. Saltanata açılan bütün yollar tuzaklarla dolu. Benden önce Şehzade Korkud var, Şehzade Ahmed var, Şehzade Şehenşah var. Pederim Sultan Bayezid Han, Ahmed'e daha meyyal; onu veliaht yapmak ister, duyarım. Bunu belki pederim düşünmez de, Sadrazam Hadım Ali Paşa düşünür, yahut diğer devlet erkânı. Şehzade Ahmed'in yumuşak başlılığı ümeranın iştahını çeker. O sultan olursa, makamlarını koruyacaklarını ve Devlet-i Al-i Osman'ı diledikleri gibi evirip çevireceklerine inanırlar."

Yumruklarını pencereye doğru salladı:

"Billah müsaade etmeyeceğim!"

Malkoçoğlu Ali Bey, rahatlamıştı. Derin bir nefes aldı:

"Beklediğim söz iki dudağınızın arasından çıktı ya Şehzadem, artık ölsem de gam yemem."

"Hangi söz?"
"Billah müsaade etmeyeceğim dediniz. Demek saltanat mücadelesine başlıyorsunuz; nicedir bunu bekliyordum."
Ellerine sarıldı:
"Devlet-i Al-i Osman'ı yüceltebileceğinize bütün kalbimle inanırım. Ağabeyleriniz, saltanat mücadelesini çoktan başlatmışken, bir kenarda seyirci gibi durmanız içimi kemirirdi. Devlet onlara kalır diye korkardım."
"Ne çıkar? Onlar bizim ağalarımız."
Gözlerini yere çaktı:

"Şahsi hiçbir hırsım, hiçbir dileğim yoktur, Şehzadem. Bunu sizden iyi kim bilebilir?"
"Doğru." I
"İnancım uğruna kılıç sallarım, sadece inancım uğruna! Ve inandığımı da açıklıkla söylerim. Yine izninizle söyleyeceğim) Ağanız Korkud, tekke adamıdır Beyim. Alimdir, fazıldır, velakin kılıç eri değildir. İlminiz, faziletiniz yanında sizin bir de maharetli kılıcınız, yıkılmaz iradeniz var, bu yüzden padişah olmanızı dilerim. Ağanız Ahmed şairdir, musikişinastır, yumuşak başlıdır; siz de şairsiniz, musikiyi bilirsiniz, fakat yumuşak başlılığınız yanında kahredici bir sertliğe de sahipsiniz. Bu yüzden padişah olmanızı dilerim. Bir idarecide ve askerde gereken bütün meziyetlere fazlasıyla malik bulunduğunuz için..."
Şehzade Selim elini hançerine attı:
"Sözlerinde riyadan eser olduğunu bilsem, Allah aşkına, şu hançeri böğrüne çalardım! Fakat samimiyetin derecesine vakıfım. Allah rızasına uygun davrandığına inanıyorsun."
"Evet Şehzadem, Allah rızasını her hareketime hakim kılmaya çalıştım. Belki kusurlarım oldu, fakat O, Rahimdir, affı sever."
"Amenna, seni zahmete koştuk, bağışla. Acele etmemem gerektiğini anladım. İsmail-i Safevî'ye aceleyle saldırmaktansa, İstanbul'dan gelecek habercileri beklemek daha evladır. Bakalım Sultan pederimiz ne tavır takınır? O vakte kadar civardan asker toplamalı. Elimizdeki küçük kuvvetlerle Şah İsmail'e karşı çıkmak akıl kârı değil. Sayende bunu da öğrendik."
Elini Malkoçoğlu'nun omuzuna koyup sıktı:
"Sağol yiğidim, vefakar dostlarımla her zaman iftihar ederim."
"Biz de sizinle iftihar ediyoruz, Şehzadem. Bütün silah arkadaşlarınızın koltuklarını kabartıyorsunuz. 'Selim'in yoldaşları-



yız' derken, hallerini bir görseydiniz, sanırdınız ki dünya fatihisiniz."
"Büyük lakaplar layık olmayanları yükseltmez, aksine alçaltır Malkoçoğlu. Olduğumuzdan fazla göstermeye çalışmayın bizi.

Şimdilik Trabzon Sancak Beyi Şehzade Selim'den başka bir şey değiliz. Sultan Bayezid'in en küçük oğlu Selim. O kadar küçük ki, Sultan Peder onu evlattan bile saymaz."

Hızla pencereye yürüdü. Yırtarcasma perdeleri çekti. Gecenin koyu karanlığı yavaş yavaş yerini şafağın alaca rengine terkediyordu.

"Gidebilirsin" dedi.

***

Şehzade Selim, İstanbul'daki mutemed adamı Piri Mehmed Çelebi'den gelecek haberi beklerken, Şah İsmail'in payitahtı Tebriz'den biri geldi. Adam yıkılacak derecede yorgundu. Erzincan-Trabzon arasını atla üç günde almıştı. Yorgunluğuna rağmen, huzura kabul edilmesini ısrarla istedi. Durumu Şehzade'ye bildirdiler. Zaten merak edip duruyordu. Elçinin derhal getirilmesi için emir verdi. Gelir gelmez de sordu:

"Hasan Can karındaşımız nasıl?"

"Devletlü Efendimize duacı, çok selam etti, ayrıca bir de name gönderdi."

Boynuna astığı yuvarlak deri kutudan çıkardığı boru şeklinde katlanmış mektubu Şehzadeye uzattı.

"Bizim taraflar karışıklık içinde. Şah İsmail'in Dulkadiroğlu Alaüddevle'ye taarruz etmesi, birtakım şahsi işleri yüzünden. Millet homurdanır durur. Biz Şah İsmail'in hususi işleri için kan akıtmak istemeyiz diyenler, çoğunlukta. Tabii Şah İsmail yalnız bir sultan değil, Şiiliğin de lideridir. Ne derse ona uymak dinin borcudur diyenler de var. Sultan Pederinize elçiler çıkarıp özürler dilemiş."



Yavuz'un kaşları yay gibi kalktı, gerildi:

"Özür ha!.. Hepsi bu kadar demek?"

"Pederiniz de nasihatlerde bulunmuş. Devletinin hudutlarını ihlal etmemeye dikkat göstermesini, şayet Osmanlı Devleti hudutları içinde haddi bildirilecek varsa, kendisini haberdar eylemesini, gerekirse, haddini kendisinin bildireceğini yazmış."

Şehzadenin gözlerinde şimşekler çakıyordu:

"Var istirahat et, yorgun görünüyorsun. Hasan Can karındaşımızın dostu, bizim de dostumuzdur; sarayımızda kendi evin gibi davran. Dönüşünde bir name vereceğim. Hasan Can karındaşımıza iletirsin."

"Emredersiniz Şehzadem."

"Gidebilirsin!"

Adam, geri geri yürüyerek çıktı.

Şehzadenin içi içine sığmıyordu. Koca gövdesi, fırtınaya tutulmuş bir çınar gibi sallanıyor, sinirinden zangır zangır titriyordu. Kapıyı araladı:

"Tiz Malkoçoğlu'nu bulun bana, iki eli kanda dahi olsa gelsin."

Nöbetçi eğildi:

"Ferman Efendimizin!"

Koşarak gözden kayboldu.
Dayanılacak gibi değildi. Şu Şah İsmail denen riya küpüne bakm hele. Bir yandan Devlet-i Al-i Osman'ın harim-i ismetini çiğniyor, sonra da yaptığı alelade bir şey gibi sadece özürle geçiştiriyordu. Şimdi Osmanlı tahtında kendisi bulunmuş olsaydı, haberi aldığı saatte Ordu-yu Hümayunu hazırlar, dünyayı Şah İsmail'e dar ederdi. Ne yazık ki, elindeki kuvvet bu işi yapmaya yeterli değildi. Üstelik babasının mani olmak isteyeceği muhakkaktı. Her nedense oğullarından esirgediği sevgiyi, muhabbeti,


Şah İsmail'e gösteriyordu. Bundan faydalanan Şah İsmail ise, giderek kuvvetleniyor, Anadolu'yu da kendi inancının ekilmeye müsait tarlası haline getiriyordu.
Malkoçoğlu'nun içeri girdiğini görünce:
"Be hey!" diye gürledi. "Biz burada oynaşta iken Sultan pederimiz haniyse Anadolu topraklarını Safevî Sultanına hibe etmekte."
Malkoçoğlu iliklerine kadar titrediğini hissetti:
"Ağzından yel alsın. Hiç öyle şey olur mu?"
"Sen olmaz dersin, lakin olanları bir bilsen. Şah İsmail devletimizi basıyor, koruyucu kanatlarımız altında ömrünün sonuna gelmiş Dulkadiroğlu Alaüddevle'yi perişan ediyor, sonra da aff-ı şahaneye mazhar oluyor. İnsan, Şah İsmail'in neyin peşinde olduğunu bilmeyecek derecede kör olabilir mi? Anadolu'yu baştan sona Şii yapıp, bize karşı kullanacak."
Birden Hasan Çan'ın mektubunu hatırladı. Unutmuş, elinde kalakalmıştı. Malkoçoğlu'na uzattı:
"Hasan Çan'dan, oku hele, bakalım ne diyor?"
Mektup, Yavuz'un kanaatini perçinliyordu. Yazılanlar Osmanlı Devleti hesabına hiç de iç açıcı şeyler değildi. Şah İsmail, gerçekten Anadolu'yu ülkesine katma sevdasında idi. Bu yüzden deneme akınlar yapıyor, bir yandan da Şiiliği yaymak suretiyle içten fethe çalışıyordu. Hemen her yere Şii halifeleri yerleştirmiş, halk iğfal edilmeye çoktan başlanmıştı. Acil müdahale olmadığı takdirde, ilerde Osmanlı Devletinin karşısına aşılması güç bir engel çıkacaktı. Bir müddet sonra Safevîlerle savaşmak imkansız hale gelecekti. Anadolu'da Şiilik yayılırsa, zaten Şah İsmail'in askerî güce de ihtiyacı kalmayacaktı. Osmanlı Devleti içten yıkılacaktı çünkü.
Şehzade, mektubu dinlerken hiç müdahale etmemişti, ama hırsından dudaklarını ısıra ısıra kanatmıştı. Kan çenesinin altı-

na doğru süzülüyordu. Malkoçoğlu, Şehzade'yi o halde görünce, birden ne olduğunu anlayamadı, endişe dolu bir sesle:
"Şehzadem!" diye bağırdı.
Selim elini kaldırarak arkadaşını susturdu.
"Büyük dertler içimizi kemirirken, farkında olmadan dudaklarımızı kemirmişiz. Din uğruna devlet yolunda akması gere-

ken kanımızın birkaç damlasını ziyan etmişiz. Endişeye mahal
yok Malkoçoğlu; dudağımızdaki yaraya çare düşüneceğine, yü-
reğimizdeki yaraya bir çare düşün, yoksa Lillah aşkına bu yara
beni bitirir."

"Allah esirgesin!"

Mendilini çıkarıp dudaklarına bastırdı:

"Allah bizi esirger, biz devletimizi esirgemeyiz, bu ne fena iş-
tir? Nice canlara mal olmuş bu toprakları fesatçıların, habisle-
rin, soysuzların çiğnemesini birkaç cümlelik nasihatle geçişti-
renlere Allah gazap etsin!"

Malkoçoğlu ürperdi:

"O sizin babanızdır" diyebildi.

Şehzade uykudan uyanır gibi silkindi, bakışlarını boşluğa
dikti. Bir süre dışardan gelen sesleri dinledi:

"Evet babamızdır, lakin bu mukaddes davaya bigane kalan
babamız dahi olsa, Allah'ın gazabına müstehak sayılır."

Malkoçoğlu'nu kolundan çekti. Birlikte yan yana minderlere
oturdular.

"Beni dinle, artık Safevî tehlikesinin ihmale gelir yanı kalma-
mıştır. Buna benim gibi sen de inanıyorsun değil mi?"

"Elbette."

"Ama İstanbul'daki devlet ululları inanmaz, pederimiz gön-
derdiğimiz mektupları ya cevapsız bırakır veya nasihatle geçiş-
tirir. Biz ciddi devlet işlerinden bahsederiz, o, eften-püften nasi-


hatlerle oyalar. Bu böyle yürümeyecek. Malkoçoğlu, istanbul'a
bizzat gidip, pederimizi görmeliyiz. Yüzüne karşı meseleleri
anlatmalıyız. Afyonkeşler gibi ikbalden uyuşmuş vüzeranın
elinde oyuncak olmaktan onu kurtarmalıyız. Yok kurtaramaz-
sak, saltanat makamını terketmesini istemeliyiz. Allah bilir ihti-
ras değildir bizimkisi, saltanatın ateşten gömlek olduğunu bile-
cek yaştayız. Dünyevi ve uhrevi mesuliyetlerini müdrikiz. Eğer
padişah olursak, ilk seferimiz Safevî üstüne olacaktır, ikincisi
Arap alemine."

"Safevî'yi anladım, velakin Araplardan ne istersiniz?"

"İslâmm şanı yücelsin isteriz. Hilafet küçük ellerde mânasını
kaybetmeye doğru gider. Güçlü omuzların yüklenmesi lazım.
İslâm adına bayrak açabilmek için buna muhtaç olacağız. Kısa-
ca, saltanatımız müddetince rahatlık vaad edemeyiz kimseye.
Kan, barut ve savaş getireceğiz. Yalnız Allah katında şuna ye-
min ederiz ki; İslâm izzet ve vakarını daima yükseklerde tutaca-
ğız."

Malkoçoğlu'nun gözleri buğulanmıştı, duygulandığı sesinin
ürpermesinden belli oluyordu:

"Padişah olmanız için bu yeterli sebep" dedi. "Başka sebep
aramaya ne hacet!"

"Herkes senin gibi düşünmeyebilir. Rahatı kaçmasın da ne
olursa olsun isteyenler var."

"Rahata düşkün olanlar bir dirlik alıp yerleşsin. Bu düvelde nefsinden bin kat daha çok, milletini düşünen insanlar da yaşıyor. Bu uğurda akla gelen her türlü eza ve cefayı cana minnet sayıp sineye çekmeye hazır milyonlar mevcut; peşinden geleceklerine inanıyorum. Şimdi bunu yeniçeri ve sipahilere anlatmak lazım. Davanızı öğrendikten sonra size katılacakları muhakkak."

"Ama nasıl anlatmalı?"



"Piri Mehmed Çelebi dostumuzun Yeniçeri içinde adamları var, biz Çelebi'ye elçi çıkarır, durumu bildiririz."

"Doğru düşündün. Dilersen seni göndereyim."

"Nasıl münasip görürseniz."

"Ayrıca Çelebi'ye şunu da bildir. Bu dünyayı bir padişaha çok, iki padişaha az buluruz. Böylece yeniçeri kullara anlatsın."

Malkoçoğlu, dikkatle Şehzadenin yüzüne baktı. Riyadan eser yoktu bu yüzde. Mertlik ve inanmışlık kazmmış gibiydi. İç çekti:

"Büyük idealler taşıyorsunuz. Allah muvaffak eylesin."

"Şayet din yoluna hizmetimiz olacaksa, Allah bizi muvaffak eylesin. Şimdilik benim padişahlığım ham bir düşüncedir belki, onu aklın ateşiyle pişireceğim, Allah'ın izni ve keremiyle milletimin hizmetine talibim. Böylece bilinsin."

Kapı açıldı. Nöbetçinin iri gövdesi hürmetle büküldü:

"Beyim Asitane'den biri geldi. Adının Osman olduğunu söyler ve huzura kabulünü diler, destur var mı?"

İkisi de aynı anda doğruldular. Selim:

"Gelsin" dedi.

Otuz yaşlarında, karayağız birini getirdiler. Gözlerinden zeka fışkırıyordu. Sağ dizini yere koyup Şehzadeyi selamladıktan sonra yaklaştı, elini öptü:

"Adıma Osman derler Şehzadem, hakir bendeniz Osman Piri Mehmed Çelebi'den name getirdim."

Şehzade Selim, tane tane konuştu:

"Hoş geldin yiğit, yeniçeriye benzersin, bildim mi?"

"Sultanıma ayan oldu. Yeniçeri çorbacısı (bölük komutanı) rütbesine, şevketlü sultan pederiniz yanında, muhtelif menzillerde kılıç sallayarak ulaşma şerefine erdim."

Mektubu uzattı:



"Velinimetim, Piri Mehmed Çelebinin namesidir. Cevabınızı alır almaz dönmekliğimi emreyledi. Dersaadet'te halihazır durum beklemeye tahammül gösterecek gibi değilmiş."

"Bu sözler onun mu?"

"Beli Şehzadem, Piri Mehmed Çelebi velinimetimin sözleridir. Aynen bildirmekliğimi istedi."

"Acep hal nice ola ki, acele eder?"

"Sultan pederiniz vüzeranın baskısıyla ağabeyiniz Şehzade Ahmed'i veliaht ilan etmiştir."

Şehzade bir an yıldırım çarpmış gibi sarsıldı, fakat çabuk topladı kendini. Sanki hiçbir şey olmamışçasına konuyu değiştirdi:

"Sağol, hizmetlerin Allah katında makbul olsun, var istirahat eyle, yakında bir dostumuz Dersaadet'i ziyaret edecek."

"Öyleyse efendim bana destur veriniz, geldiğim gibi süratle Dersaadet'e döneyim."

"Çok yorgunsun, uzun yol katettin."

"Sahilde bir gemi var, akşama doğru hareket edecek. Onunla giderim."

"Sen bilirsin, Çelebi'ye selamlarımızı söyle, elçimizi beklesin."

"Başüstüne."

"Yolun açık olsun."

"Sağolunuz Şehzadem. Allah sizi korusun."

Haberci çıktıktan sonra alev alev yanan gözlerini Malkoçoğlu'na dikti.

"Bu haberi bekliyorduk" dedi. "Lakin yine sarsıldık. Babamız ille de üç oğlundan birini tercih etmek zorunda mıydı? Veliaht bırakmak ecdaddan gelen bir anane değildir ki, böyle davranmak zorunda olsun. Ceddimiz oğulları arasında böyle bir tercih yapmamışlar, işi onların gücüne ve talihine bırakmışlar, babamız bu ananeyi niçin bozar?"



"Hadım Ali Paşa gibiler aklını çelmiş olsalar gerekir."

Bir süre düşündükten sonra:

"O Hadım Ali denen adam değil mi, amcamız Cem'in ölümünden mesul?"

"Fakat babanız..."

"Babamız, son yıllarda ne yaptığını pek bilemez duruma geldi. İhtiyarlıktan mıdır nedir, bazı vezirlerin hükmü altına girdi. Saltanat mühründen başka sahip olduğu şey kalmamış gibi. Ne devletine, ne milletine sahip olabiliyor. Mührü bas dedikleri yere basıyor ve bu padişah iradesi olup çıkıyor. Malkoçoğlu, kulak ver bana! Osmanlı Devletinin başında nicedir padişah yoktur."

Malkoçoğlu hiçbir şey söylemedi, başını önüne indirerek bekledi.

Yavuz da susmuş, oda tam bir sükuta gömülmüştü. Neden sonra bu derin sükutu minarelerden dökülen öğle ezanının ahenkli çırpınışları bozdu. Şehzade pencerenin önünden ayrıldı.

"Yarın sabah şafakla Dersaadet'e gideceksin, hazırlan ve akşam bana gel. Bir mektup vereceğim."

Malkoçoğlu, Şehzadeyi selamladı:

"Ferman Şehzademizin" dedi, geri geri huzurundan çıktı.

## İKİNCİ BÖLÜM

Dört atlı canlarını dişlerine takmış, ham topraklar üstünde at kopariyorlardi. Vakit akşama devrilmek üzere idi. On gündür durup dinlenmeksizin, sadece birkaç saat uyuyarak ta İstanbul'dan İsparta'ya gelmek, oradan da Antalya'ya doğru yola devam etmek, süvarileri oldukça hırpalamıştı. Yine de dolu dizgin sürüyorlardı. Gören baş kurtarmaya koştuklarını sanırdı.

Bir müddet böyle delicesine gittikten sonra, kafile başkanının işaretiyle yavaşladılar.

"Amma da sürüyoruz ha!" dedi içlerinden biri. "Sanki götürdüğümüz müjde haberidir."

"Şehzade Korkud düşünsün" diye cevap verdi öbürü. "Taşıdığımız haberdir nihayet; ha müjde olmuş, ha felaket! Ücretimizi alır, yan geliriz. Sultan olacak biz değiliz ya."

Kafile başkanı etrafı tarıyordu. Uzakta ince bir duman şeridi farkedince:

"Bir köy galiba," dedi.

Fikir yürüten arkadaşlarına doğru bağırdı:

"Yola devam! Karanlık bastırmadan köye ulaşalım."

Tekrar hızlandılar. Atların nalları altından taşlar sekti, kıvılcımlar çıktı.



Bir süre daha gittiler. Nihayet köye ulaşülar. Köyde tek bir han vardı. Pek iyi değildi, ama tercih hakkı olmadıklarından çaresiz geceyi bekleyeceklerdi. Sabaha zinde olmak zorunda idiler.

Hanın avlusuna girince atlarından indiler. Seğirtip gelen on iki yaşlarında çöp kadar zayıf bir çocuğa dizginleri verirken biri şakalaştı:

"Dikkat et! Atım başını sallarsa seni havalandırır."

Öbürleri kahkahalar atarak güldüler.

Hancıbaşı mutfakta yemek pişirmekle meşguldü. Dört kişinin hana girdiğini görünce, aralıktan başını uzatıp seslendi:

"Karnınız aç mı?"

"Hem de nasıl hancıbaşı, kuru ekmeğe talim etmeye bile hazırız."

Köşedeki peykelerden birine ilişen adam cevap verdi:

"Sabreden derviş muradına ermiş, bekleyelim de boğazımızı ıslatalım. Kuru ekmek kemirmekten midemiz bozuldu ne zamandır."

Yan yana oturdular, içerde onlardan başka kimse yoktu. Canları istediği gibi konuşabilirlerdi.

"Sen ne dersin bu işe akıllı Hamit, Şehzade Selim hazırlanır derler?"

"Boşa hazırlanır derim, ne diyeyim. Padişahlık için en uzak ihtimal o."

"Sana öyle geliyor, söylentiye bakılırsa Şehenşah, Selim'e yar-

dımcı olmaya hazırmış."
"Çocuksun bre Hasan, bir şehzade, diğerine yardım eder mi? Fırsat bulursa kendisi padişah olmaya bakar."
"Şehzade Şehenşah'm gözü yokmuş derler."


"Demeye bakılırsa Şehzade Korkut için de öyle derler."
Omuzlarını silkti:
"Herkesin gönlünde bir aslan yatar, nemize lazım, kardeş değiller mi? Kozlarını aralarında paylaşsınlar; kader bizi Korkud'un emrine vermişse, elbet ona hizmet etmekliğimiz gerekir."
"Bu habere çok kızacak!"
"Hangi habere?"
"Götürdüğümüz habere; ben başımdan endişelenirim. Bunca ümitle bağlandığı tahtın sabun köpüğü gibi eridiğini bilmek, kolay olmasa gerek."
"Bize ne? Kolay olmayanı hazmetmeye mecbur olan Şehzade Korkud, isterse bir hazım ilacı alır."
"Amma da söylersin bre Mesut, kendini onun yerine koysana.
"Koydum, ne var?"
"Ne hissediyorsun?"
"Ne bileyim, kalbim öylesine hızlı çarpmaya başladı ki, bayılabilirim."
"Gördün mü? Korkud'un karşısına geçeceğiz ve diyeceğiz ki: Şevketlü Sultanımız, Manisa Sancak Beyliğini zatınıza münasip bulmadıklarını söylemekliğimizi emir buyurdular. Kolay mı yahu?"
"Padişah niçin istemiyor acaba?"
O zamana kadar hiç söze karışmamış olan şişman adam, boru gibi sesiyle araya girdi:
"Kafasızlığın lüzumu yok, anlayamayacak ne var bunda? Padişah Hazretleri, şehzadelerin payitahta yakm olmalarını uygun görmez. Hatırlasanıza: Şehzade Selim'in oğlu Süleyman'a

Bolu Sancak Beyliğini vermişken, birden vazgeçilip Kefe Sancağına gönderildi, neden?"
"Nedenmiş. Sen daha iyi bilirsin."
"Elbet iyi bilirim. Kulağım çok deliktir benim. Çünkü Şehzade Ahmed istememiş. Demiş ki: 'Bu oğlun benim yolum üzerinde neyler?' Anlayabildiniz mi? Şehzade Ahmed Amasya Valisi, Bolu ise Amasya ile İstanbul arasındaki yol üstünde. Padişaha bir emr-i Hak vaki olunca kim evvel payitahta varırsa, tahta o geçer. Böyle bir zamanda Şehzade Selim'in oğlu Süleyman (İstikbalin Kanuni Sultan Süleyman'ı) amcasının yolunu kesip, onu oyalayabilir. Bu süre içinde diğer şehzadelerden biri İstanbul'a varabilir."
"Amma da ince hesap ha!"

"Böyledir bu işler, kalın kafaların ince hesaplara aklı ermez."

"Neme lazım? Ben kılıç eriyim, şehzade doğmadım ki, bunların hesabını tutayım."

"Haklı söyledin."

"Haklı haksız, fakat bana sorarsanız Şehzade Selim, padişahlığa en layık olanıdır derim."

"Eee... Niye onun hizmetine girmedin madem?"

"Emrindekiler fi sebilillah çalışır derler benim ise akçeye ihtiyacım var."

Bu söz, hepsini kahkahalarla güldürdü.

Sürekli kahkaha sesleri geniş odada yankılanırken, içeriye beş kişi girmişti. Giyimleri, kuşamları yerinde idi. Poturlarında toz birikintileri vardı. Uzun yoldan geldikleri anlaşılıyordu.

Öndeki adamın sorgucundaki işaret sancak beyi olduğunu gösteriyordu. Çatal çenesi iradenin, geniş alnı zekanın simgesi gibiydi. Birkaç adımda adamların başında dikildi:

"Neşede daim olun ağalar" dedi.



Kahkaha sesleri bıçaklanmış gibi kesildi. Gözler bir azamet heykelini andıran adama kalktı, bakışlar sorgucundaki işarete gidince aynı anda yerlerinden fırladılar.

"Bağışlayınız beyim, teşrifinizi görmemiştik."

"Rahatınıza bakın, bir köşede yemeğimizi yeriz, Dersaadet'e mi gidiyorsunuz?"

"Yok Beyim, geliyoruz."

Adamlarına oturmalarını işaret ettikten sonra kendi de oturdu.

"Biz Dersaadet'e gidiyoruz, yol arkadaşlığı yaparız diye düşünmüştüm. Karaman Valisi Şehzade Şehenşah'ın silahdaşlarıyız."

Şehzade Korkud'un adamları bu açıklamadan sonra bir ümide kapıldılar. Gerçi karşılarında bir sancak beyi bulunuyordu, ama edindikleri intiba fazla konuşkan olduğu yolunda idi. Ağzından bir şeyler kapabilir, bu bilgi sayesinde de birkaç altın kazanabilirlerdi.

"Efendimiz nasıllar?" diye sordu kafilenin başkanı. "Duyduk ki Şehzade Selim'in padişahlığına destek olacağını vaad etmiş Beyim, bu bir söylenti mi acaba?"

Sancak Beyi:

"Gerçek" dedi cevap olarak. "Ben Şehzade Selim'i de iyi bilirim. Kimsenin yardımına tenezzül etmez, fakat kardeşi Şehenşah, onu çok sever. Saltanata ondan daha layıkı yok der. Ağzından duymuşluğum var, inanın."

Korkud'un adamları ürkek ürkek bakıştılar. Kafilenin başkanı:

"Korkud Sultan çok iyidir" diyerek söylendi. "Hiçbir kusuru yoktur."

Sancak Beyi alnını belirli bir şekilde kırıştırdı:

"Padişah efendimizin bütün şehzadeleri iyidirler. Bütün hanedan iyidir. Her birinin ayrı bir kabiliyeti vardır. Şehzade Selim, aynı zamanda cesur bir küıç eridir. Onu savaşırken hiç görmüşlüğünüz var mı?"
Başlarını iki yana salladıklarını görünce devam etti:
"Görseydiniz, heyecandan dudakarınız çatlardı."
Adamlardan biri hayretler içinde sordu:
"Siz Şehzade Selim'i bu kadar yakından nasıl tanıdınız?"
"Çok kolay, Şehenşah'ı temsilen zaman zaman Selim'i ziyaret ederim. Görüşürüz. Şimdi merak ettiğim bir şeyi ben sorayım: Şehzade Korkud, neden Manisa Valiliğinde ısrar ediyor? Yerinden memnun değil mi?"
Bu soru yeniden bakışmalarına yol açtı. Yüzlerde tereddüdün izleri belirdi. Sancak Beyi:
"İstemiyorsanız cevap vermeyebilirsiniz" dedi. "Şehzade Korkud'un hizmetinde olduğunuzu geldiğimden beri biliyorum zaten."
Adamlardan biri boş bulundu:
"Nasıl anladınız?"
Sorduğuna, soracağına bin pişman oldu, ama ağzından çıkanı geri almanın imkanı yoktu. Tevile çalıştı:
"Yani, demek istiyorum ki, bu kanaat size nereden geldi?"
Sancak Beyi gülüyordu:
"Yüksek sesle konuşmanın böyle mahzurları var işte" dedi. "Sesiniz dışarıdan bile rahatlıkla işitilebiliyor."
"Yaaa!" .
"Sualimin cevabını biliyorum aslında, herkes de biliyor. Şehzade Korkud, Dersaadet'e yakın olmak ister. Sultan Hazretlerine emr-i Hak vaki buldukta önce davranıp tahtı kapmak için. Kimbilir belki de tahtın kokusunu duymak için yaklaşır..."


Karşılık beklemeden mutfağa doğru seslendi:
"Hancıbaşı, açlıktan ölmemizi mi bekliyorsun?"
Aralıktan hancının kocaman başı uzandı:
"Biraz sabır beyzadem, şimdi hazır olur."
Korkud'un dört adamı iyice pirelenmişlerdi. Sancak Beyinin, Şehzade Selim'e bağlı olma ihtimalini düşünüyorlardı. Acaba buralarda ne arıyordu?
Düşüne düşüne yemeklerini yediler. Arada çaktırmadan başlarını kaldırıp Sancak Beyinin sofrasına kaçamak bakışlar atıyorlardı. Fısıltılar duyunca kulak kabarttılar. Fakat hiçbir şey duyamadılar.
Yemek bitince Sancak Beyi doğruldu. Yüksek sesle:
"Bize izin ağalar" diye konuştu. "Sahi az daha unutuyordum. Adıma Malkoçoğlu Ali derler. Sofya Sancak Beyiyim. Şehzade Selim'in can yoldaşıyım. Teke'de on gün kaldık ve on yıla sığmayacak kadar ol malûmat topladık. Ağzı kalabalık Tekeliler

sağolsun, bizi boşa yormadılar. Allah izin verirse yine görüşürüz. Tavsiye ederim, kafanızdan altın keselerini bir süre için atın da yerlerine akıl doldurun. İlerde lazım olacak."

Adamlarına doğru yarım döndü:

"Gidelim arkadaşlar, bu dereden bu kadar balık avlanır."

Sert adımlarla kapıyı geçerlerken, Şehzade Korkud'un adamlarından biri atılmak ister gibi fırladı. Ama kafile başkanı eteğine yapışarak tekrar oturmaya zorladı. Anlaşılmaz bir şeyler geveledi ağzının içinde.

Yüzleri alabildiğine asılmıştı. Hancı sofrayı kaldırmak için • geldiğinde dayanamadı, kendi kendine:

"Sanki Osmanlı tahtını yitirmişler" diye söylendi. "Suratlarından düşen bin parça oluyor."

Dışardan nal sesleri geliyordu.



Sarayın üst katında derin bir sessizlik hüküm sürüyordu. Nöbetçiler mutad gezintilerini ayaklarının ucuna basarak yapıyorlardı. Etrafta çıt çıkmıyordu.

Şehzade Selim, yine kütüphaneye kapanmıştı. Bir masanın başında oturuyor, önündeki kâğıda aralıksız not alıyordu.

Başı açıktı. Saçları hür bir hırçınlıkla dağılmıştı. Açık pencereden giren güneş ışığı dağınık saçlarının sırrını çözmek ister gibi kıvrımlarında dolanıyordu.

Yorulunca ayağa kalktı. Kollarını arkasına kavuşturdu. Belki beş dakika hiç kımıldamadan öylece durdu.

Tedirgindi. Son gelen haberler yüzünden gözüne uyku girmez olmuştu. Şehzade Korkud'un, Manisa Sancağı kendisine verilmedi diye kızıp Mısır'a gidişi iyiye alamet değildi. Kölemen Sultanı Kansu Gavri'den yardım alacağı yolundaki söylentiler de cabası.

Kansu Gavri, Korkud'u bir padişah gibi karşılamış diyorlardı. Herhalde aralarında gizli bir ittifakın temelleri atılacaktı. "Acaba ne yolda?"

Korkud'un asker isteyeceği şüphe götürmez bir gerçekti. Sulum Bayezid'le olan anlaşmalarını hiçe sayıp, Kölemen Sultanı hu isteklere müsbet cevap verebilecek miydi? Böyle bir şey yapması için aklını kaybetmiş olması lazımdı.

Dersaadet'den gelen haberler de pek neşeli sayılmazdı. 29 (ümâdelûlâ (14 Eylül 1509) Cuma günü meydana gelen zelzele ı.ış üstünde taş bırakmamıştı. Aralıklarla kırk beş gün devam eden büyük zelzele, İstanbul'u Cengiz ordusu geçmiş Buhara ??•lirine döndürmüştü. Bu zelzelede beş bin kadar can telef olmuş, 109 cami ve mescitle, 1300 ev yıkılmış, muhkem surlar yer \ er çökmüş, saray bile oturulamayacak hale gelmişti. Şehir halkı bu zelzeleye "Kıyamet-i Suğra" (Küçük kıyamet) adını tak-



mıştı. Böyle bir zelzele daha Orhan Gazinin Rumeli fethi sırasında vuku bulmuştu. Fakat o zamanın zelzelesi rahmetti. Os-

manoğullarının işlerini kolaylaştırmış, fethi çabuklaştırmıştı. Dehşete kapılan Bizans askerlerini yıldırmak, oldukça kolay olmuştu.

"Ölenlere rahmet" diye mırıldandı. Siyasi durumu düşünmeye koyuldu tekrar.

Şehzade Ahmed giderek kuvvet kazanıyordu. Sipahilerin çoğu ile yeniçerilerin bir kısmı onun tarafını tutuyordu. Sancağındaki halkı ezme pahasına koyduğu yüksek vergileri sipahilere dağıtmayı adet edinmiş, bu suretle hayli taraftar toplamıştı.

Vezirler de Şehzade Ahmed'i istiyorlardı. Hele Hadım Ali Paşa, gece gündüz bu emelini gerçekleştirmek için çalışıyor, bu uğurda devlet işlerini bile sürüncemede bırakıyordu. Selim'i sevmezdi. Haşin, sert, devlet işlerinde ihmal kabul etmeyen kahredici yaradılışı onu hep ürkütmüştü. Bir gün padişah olursa hesap sormaya kalkışabilirdi. Bu da işine gelmezdi.

Şah İsmail de öbür yandan boş durmuyor, Osmanlı topraklarına çeşitli bahanelerle saldırarak, hudutları ihlal ediyordu. Hudut köyleri korku içinde kalmıştı. Hudut boylarından son gelen haberler dehşet verici idi. Safevî Sultanı zulümde Timur belasını bile geçerek masum köylülere işkence ediyordu.

Şehzade Selim tedirgindi, evet; ama bedbin değildi, ümitsiz hiç değildi. Her karanlığın içinde bir ışık, bir ümit ışığı arar, geç de olsa aradığını bulurdu. Fakat hiçbir zaman boş şeylere bel bağlamazdı.

Masanın başına geçti. Kamış kalemi eline aldı, bir süre evirip çevirdi. Aklına gelen son mısraı da ilave edip kıtayı tamamladı, sonra ahenkli bir çağlayış içinde okumaya başladı.

"Merdum-i Didem de bilmem ne fusün etti felek,

Giryemi kıldı füzûn, eskimi hûn etti felek.
Şirler olurken pençe-i kahrimden lerzan,
Beni bir gözleri âhûya zebûn etti felek."

Birkaç defa daha tekrarladı. Nöbetçiler bu davudi sesi duymuş, kapı önünde birikmişlerdi.

Orhan Bey, tam o sırada kapıya geldi. Nöbetçiler saygıyla açıldılar. İçeri girdi.

"Şehzadem, şiir mi yazıyordunuz?" diye sordu.

Başını kaldırınca genç bahadırı gördü.

"Bir karalama Orhan" dedi.

"Şiiri çok seviyorsunuz."

Gözleri açıldı Şehzadenin.

"Sevmek mi? Dinimizin, vatanımızın sevgisi bize yetiyor. Şiir bizim için bu ulvi duyguların terennüm sahasıdır. Hepsi bu."

"Kütüphanenizde bulunan hemen bütün eserleri okudunuz, uykuyu da dört saate indirdiniz, doğrusu hastalanmanızdan endişeleniriz."

"Ömür o kadar uzun mu ki, fazlasını uykuya ayıralım? Nefis,

verdikçe isteyen bir oburdur Orhan. Doymak bilmez. Padişahlık iddiasmdayız. Bir padişah gerçi herşeyi bilemez, ama çok şeyi bilmek zorundadır. Bu bilgiler de kitaplarda yatar. Neyse, Malkoçoğlu'nu gördün mü?"

"Gördüm Şehzadem, İstanbul'da karşılaştık. Yeniçeri arasında hayli taraftar toplamış, sizi daha çocukluğunuzda at üstünde görmüş bazı yeniçeri ululari, kayıtsız şartsız tarafmızdalar. 'O ne haşmetle at üstünde duruştu öyle, yiğit olduğunu ilk bakışta .mlamamak için kör olmak lazım' diyenler çoğaldı. Lakin Şehzade Ahmed'in çil çil altınları karşısında kuru söz pek tesirli olamıyor. Şu vakitler kendinizi gösterecek vakitlerdir. Bilirsiniz



yeniçeri takımı cesaret gösterisine meyleder; paraya da, mülke de tercih eder onu. Hepsi Sultan pederinizin çekilmesinde müttefik, ama hangi şehzadenin getirilmesi gerektiğinde anlaşma sağlanamamış. Ulema daha ziyade Korkud'u ister. 'Alimdir, fazıldır, bize de böylesi gerekir' derler. Vüzera Ahmed'i ister. 'Yumuşak başlıdır, sultan oldukta devlet barış içre olur' iddiasındalar. Aslında dertleri, makamlarını korumak."

"Ya bizi isteyen kim?"

"Yeniçerilerin gönlünde yatarsınız."

"Yeterli mi?"

"Kaahir ekseriyeti çekebilirsek, evet. Malkoçoğlu da benim fikrimde. Ne vüzera, ne de ulema, yeniçeriye karşı çıkamaz."

"Alimlere hürmetimiz vardır."

"Takdir edersiniz ki Şehzadem, alimler sizi gerektiği gibi tanımıyor. Kendinizi duyuramamışsınız. Yoksa Korkud'a sizi tercih edeceklerine, Allah hakkı için eminim."

Selim doğruldu, gitti, arkadaşının karşısında durdu.

"Bize olan muhabbetinle gerçeklerden sapmadığın ne malum? Hisleri konuşturacak zaman değildir Orhan, aklını kalbinden çıkar da kafana koy, düşünerek fikrini söyle."

Orhan, Şehzadenin ellerini yakaladı:

"Şehzadem, Sultanım! Beni bilirsiniz. Aklım daima başımda durur. Kalbimdeki hislerle karıştırmam. Kalbe koyacak şeyleri kalbe, kafaya koyacak şeyleri kafaya koymasını sizden öğrendim. Söylediklerim hakikatin ta kendisidir. Böyledir diye oturup zaman öldürmek olacak iş değil. Harekete geçme vaktidir. Şayet Şah İsmail'e küçük bir ders verirseniz, yeniçeri kulların sevgisini bütünüyle kazanabilirsiniz."

Şehzade Selim'in gözleri parladı:

"Şimdiye kadar beklediğimiz hata olmuş. Malkoçoğlu sözle-



rimizi dinleseydi çoktan ismail'in tahtını başına yıkardık. Ama azlığız diye tutturdu."

"İyi demiş, elinizdeki az bir kuvvetle Şah İsmail'i yenmek kop koyu bir hayal, fakat onun yapığı gibi birkaç baskınla gözünü yıldırmak mümkün."

"Biz kesin zafer isteriz, oyalayıcı hamlelerle kaybedecek vaktimiz yoktur."
"Öyleyse, destur veriniz Şehzadem, Malkoçoğlu da neredeyse gelir, kavuşur; askeri alıp Safevî ellerini basalım. Esir ve ganimetle dönelim. Böylece Anadolu halkı sahipsiz olmadığını da öğrenmiş olur, maneviyatı düzelir. Söylenenleri bir duysa idiniz, acıdan yüreğiniz bölünürdü. Bizi yetim kodular diye sızlanıp dururlar..."
Selim'in yüzü allak-bullak oldu. Henüz duyulur bir sesle:
"Vah benim bahtı kara milletim" diye inledi.
Sonra ayağını hiddetle yere vurdu:
"Orhan, milletimize sahipsiz olmadığını göstereceğiz! Sefer v.ıktidir. Malkoçoğlu'na haber sal, kuvvetlerini alıp yolda bize kavuşsun. Yoo hayır, belki Hûda zafer müyesser etmez, babamızın nezdinde onun da başını yakmayalım. Kuvvetleri kalsın, isterse kendisi de kalsın; yalnız haber vermemiş olmaz, o bizim • m yoldaşımızdır."
" I lepimiz aynı yolun yolcusuyuz Sultanım."
Şehzade Selim, derin derin genç arkadaşına baktı:
"Hayır," dedi. "Yollar yolcusuna göre değişir."
"Anlayamadım Sultanım, ne demek istediniz?"
ızade Selim tekrar masanın başına geçti. Kâğıdı kalemi "inine çekti:
Say ki yeni şiirimizin ilk mısraını ararız, mânasını sonra anl ıı .in. Şimdi dediklerimi yap, ordunun hazırlanmasını söyle.


Şah İsmail'e Osmanoğlu'nun ölmediğini gösterelim. Bakalım hangi deliğe girmeyi münasip bulur. Tabii babamızın nezdinde harekete geçip şikayetler sıralayacak. Olsun, her hücumunu babamızdan çekinip cevapsız korsak, daha beter şımarır. Etmediği melanet kalmaz. Hele bir dedemiz Fatih'in yoluna girelim. Bakalım Allah ondan ötesini nasıl çizer."
Orhan dayanamadı. Şehzadenin boynuna atıldı:
"Mübarek olsun Şehzadem. Allah kılıcını keskin etsin, mü'minlerin üstünden şefkatin, küffarm üstünden gazabın eksik olmasın."
Selim, belli-belirsiz bir tebessümle arkadaşına baktı:
"İçimizi mi okursun bre? Şimdi öyle olması için dua ederdik."
Orhan karşılık vermedi. İzin alıp kapıya yürüdü. Selim'in attığı her adımın, Osmanlı Devletini uyuşukluktan kurtaracak, ataletten hamleciliğe çıkaracak hayırlı adımlar olduğuna inanıyordu.
Hazırlıklar hemen başladı.
Şehzade Selim, sefer aşkını bir nebze olsun tatmin etmek için, sık sık av kafileleri tertipler, haftalarca Zigana Dağları eteklerinde av sürerdi. Gece-gündüz devam eden askerî hazırlığın mahiyetini gizlemek için de yeni bar av partisi tertiplediği söylentisi-

ni çıkarmıştı.
Ne var ki, Hadım Ali Paşanın Şehzade Selim'i gözetlemekle görevli adamları, av söylentilerine inanmamışlardı. Her biri ayrı yollardan hazırlığı gözden geçirmiş ve bir akşam üstü kararlaştırıldığı üzere Çömlekçi'deki eski handa toplanmışlardı.
"Şehzade'yi gördüm" diye nefes nefese söze başladı genç olanı. "Kartal gibi maşallah!"
Selçuk ile Kasım bakışarak gülüştüler. Selçuk "Heyecandan nasıl bayılmadın, hayret!" dedi, müstehzi bir sesle.

"Kendini tutmuştur" diyerek perçinledi Kasım.
Delikanlının adı Halit'di. Henüz yirmi yaşını bitirmişti. Ne Hadım Ali Paşa'nın çevirdiği dolapları biliyordu, ne de kendisini tanımışlığı vardı. Ona karşı herhangi bir sevgi de beslemiyordu. Zaten Sadrazam hesabına çalıştığından haberi bile yoktu. Bir zamanlar hayatını kurtardığı için şu yeniçeri eskisi Selçuk'a can borcunu ödüyor, bütün emirlerini yerine getiriyordu. Onları ise fi sebilillah padişah hizmetinde sanıyordu.
"Devam etsene," dedi Kasım. "Niye sustun ki?"
Delikanlı:
"Alay etmeye başladınız, sustum; herhalde söze yanlış taraftan girmişim."
"Boşver, anlatmana bak sen."
"Meydanda at kopardı, kılıç salladı, ok gezledi. Bütün hedefleri vurdu. Pehlivanlarla tutuştu, hepsinin sırtını yere getirdi."
Heyecandan sesi titriyor, cümleler birbirine giriyordu.
Selçuk, anlaşılmaz bir şeyler mırıldandı, ama delikanlı aldırış etmedi.
"Şimal kapısından çıkıp yarım saat kadar at sürdükte bir meydanlık çıkar önünüze; hani etrafı sık ağaçlarla çevrili kale ı-.ıbi bir yer."
Kasım, can sıkıntısıyla sakalındaki üç kılı birden kopardı.
"Uff, anladık be, ne olmuş onu söyle."
"Acelen ne? Söylüyorum işte. O meydana bir asker yığılmıştı 1- ı, sanırsınız sahilde kum taneleri."
Selçuk aksileşti:
Amma şişiriyorsun, topu topu beş bin ya var, ya yok."
I l.ılit yüzünü ekşitti, bağırır gibi:
İn azından on bin kişi vardı" dedi. "Anlamıyorum Şehzade fendimizin kuvvetini niçin küçümsersiniz?"


"Anlat" diye homurdandı Selçuk.
"Asker talim ediyordu. Hepsi de civanmert yiğitler."
Kasım dayanamayarak atıldı.
"İlk bakışta nasıl da anladın? Aralarında Sofya Sancak Beyi Malkoçoğlu'nun askeri de var mıydı? Bin kişi ile geldiğini duyduk."
"Sanmam, hepsinin kılığı bir, yaman görünüştü doğrusu,

içimden aralarına karışmak geldi. Kabul ederler miydi dersiniz?"
"Aptallık etme!" diye gürledi Selçuk "Bana olan can borcunu unutuyorsun."
"Yoo, unutmuş değilim. Ama merak ediyorum usta, bu borç ömür boyu sürecek mi."
"Çok çabuk bıktın."
"Hani dilediğim gibi hareket edemiyorum da ondan, yoksa hizmet etmek isterim."
"Hepimiz padişahımız efendimizin hizmetindeyiz. Neyse, anlatmana devam et, bunları sonra konuşalım."
Halit, boynunu büktü:
"Peki usta. Zaten bitirdim."
"Ne dersin bre oğlan?" dedi Selçuk. "Gördüklerini bir bir anlat. Sahiden on bin adam var mıydı?"
"Allah hakkı için, sayamadım, fakat fazlası var, eksiği yok."
"O kadar askerle bile ava mı gitmeye niyetlenir dersin Kasım? Bu işte bir bit yeniği olmalı."
Kasım'ın sesi endişe dolu çıktı:
"Var ki nasıl hem, belki Dersaadet'e sefer."
Selçuk başını iki yana salladı:

"Zannetmem, Selim aceleci değildir, gerektiği kadar sabretmesini bilir. İlk teşebbüs diğer kardeşlerinden gelsin diye bekleyecektir."
"Niçin beklesin?"
"Kafanı kullansaydın sormazdın. Hareketini mazur göstermek için tabii. Babası meşru hükümdar, ona karşı ilk bayrak açan gayr-ı meşru hareket içre sayılır. Ama ardından giden diğer üç şehzadeler mazur olurlar. Çünkü yol bir kere açılmıştır. 'Madem ki babamızın elinden saltanat alınmak istenmiştir, makamı korumak boynumuza borç' derler, anladın mı?"
"Çok karışık anlatıyorsun, bende Selim'in aklı ne gezsin? Neyse anladığım kadarı yeter, padişah olacak değilim a!"
Selçuk dudaklarını çarpıtarak güldü:
"Bu kafayla adam olacağın da yok."
"Neden o, hizmetimden memnun değil misin? Bak arkadaş, I<ır kere daha hatırlatırım. Şehzade Ahmed tahta geçti mi, yeni-ci ı ağalığım hazır olsun, tamam mı?"
Selçuk kaş-göz işaretleriyle arkadaşını susturdu, ama Halit hepsini duymuştu. Şimdiye kadar delikanlının yanında bunları 11 muşmuyor, sadrazamın emrinde padişaha hizmet ettiklerini >>\ Ilıyorlardı. Halit, işin içinde şahsi menfaatlerin bulunduğunu duymakla kalmamış, üstelik Selçuk'un kaş-göz işaretlerini ılc görerek büsbütün pirelenmişti.
"Ağalar," dedi. "Yanlış anlamadıysam iddia ettiğiniz gibi fi-? l'ilillah padişah hizmetinde değilsiniz."
?elçuk:
l>ıı işlere karışma" dedi, "daha çok küçüksün. Biz padişah

tinde çalışan sadık kullarız. Lütfeder de mansıb verirse ne

I l.ılil bu kadarla yetinmeye niyetli değildi.


"Kasım Ağam yeniçeri ağalığından bahsetti, üstelik 'Şehzade Ahmed, sultan olduğunda' dedi. Padişah hizmeti ayrı şeydir, şehzadelerden birine hizmet ayrı şey. Eğer şehzade efendilerimizden birini tercih etmek gerekirse, ben, Selim'in yanındayım."

Selçuk, bir el hareketiyle susturdu delikanlıyı:

"Karışma dedim!" diye ihtar etti tekrar.

"Boyumca girdiğin işin mahiyetini bilmek hakkım."

"Daha önce sormuyordun ama."

"Çocukluğumuzdan."

Kasım alay etti:

"Ne çabuk büyüdün."

Ayağa kalktı Halit:

"Hamdolsun, ne yaptığımı anlayacak yaştayım."

Halit'in doğrulmasıyla birlikte, Kasım da yerinden fırladı, elini kılıcının üstüne koydu.

"Yok canım" dedi sırıtarak. "Biraz büyüttün belki, ama sandığın kadar değil; daha bilmediğin çok şey var."

Sesini sertleştirdi birden:

"Otur yerine!"

Delikanlı zerre kadar ehemmiyet vermedi. Boyunca çirkefe saplandığının yeni farkında oluyor, tamir edilmeyecek hatalar işlemiş olacağından endişe ediyordu. Pervasız bir sesle:

"Canım dolaşmak istiyor" dedi. "Sahile inip biraz deniz havası alacağım. Zaten anlatacak bir şeyim de kalmadı."

Selçuk oturduğu yerden konuştu:

"Dinlen, belki hatırlarsın, seni bağlamadık ya, sahile gitmek istiyorsan git."

Delikanlı arkadaşlarının elinden bu kadar kolaylıkla kurtulabileceğini hiç ummamıştı. Acaba alay mı ediyor diye Selçuk'un yüzüne baktı.

"İstersen gidebilirsin" diye tekrarladı Selçuk. "Hayatını kurtardım diye esir almadım ya!"

Bir an tereddüt etti delikanlı. Acaba hata mı ediyordu. Belki kurtarıcısını yanlış anlamıştı. İhtimal kötü niyetli değildi. Belki de gerçekten padişahın hizmetinde bulunuyordu.

Ya o kese kese akçeler neyin nesi oluyordu? Bilgi aktardığı kişilerden geliyordu hepsi. Sonra niçin gizli çalışıyorlardı? Padişahın mülkünde, Padişaha hizmet etmek yasak mıydı sanki? Yok, mutlaka bir kötülük vardı işin içinde. Ya Padişaha veya iehzade Selim'e karşı. Evet Selim'e karşı...

Şöyle bir yokladı hafızasını, şimdiye kadar topladığı bilgileri hatırlamaya çalıştı. Şehzade Selim'in asker mevcudu ne kadar-

dı, teçhizatları nasıldı, Malkoçoğlu asker getirmiş miydi? Buna I HMizer, askerî bilgiler.

Tereddüdü geçti delikanlının. Sert adımlarla kapıya yürüdü. Az sonra serin gece meltemi saçlarında oynaşıyordu. Çelik bir çemberi kırarak kurtulmuş pranga mahkumlarının ilk anda duyduğu hazzı ta iliklerinde duydu. Derin bir "oh" çekti, sahile inen Çömlekçi yokuşuna vurdu.

Ay pırıl pırıl, yıldızlar seke seke dolanıyor gibiydiler. Halit gökyüzüne bakıp gülümsedi. Aylardır ilk defa huzur duyuyordu

I landa bıraktığı iki adamın konuştuklarını duymuş olsaydı İmi huzuru şüphesiz duymayacak, belki de kanı vücudunda dol.ın.KYiktı. Delikanlı çıkar çıkmaz, Kasım top gibi patlamıştı:

Üre! Ne yaptığını sanıyorsun sen?"

' m Içuk sinsi sinsi sırıtıyordu.



"Allah cezanı versin emi, bir düşündüğün var sanıyordum. Gider hepsini Selim'in adamlarına aktarır şimdi. Kendi boynunu uçuracaklarını anlamayacak kadar ahmaktır o."

Selçuk sakindi:

"Gidemez" dedi.

Kapıya doğru attı adımlarını.

"Gel bakalım, gidebilir mi birlikte görelim. Gecenin ince tülü, çok cinayetleri örter. Bu vecizeyi biliyor muydun?"

Kasım, bir saniye bile beklemeden arkadaşının ardına takıldı.

"Bırakacağından korkmuştum, akıllı adamsın vesselam."

"İyi, nihayet inandırabildim seni. Siperde yürüyelim. Farkımızda olmaz. Bak gerçekten sahile doğru gidiyor. Birazdan tenhaya çıkacak. Kârını tamam ederiz."

Kasım sesini çıkarmadı. Kanlı gözleri bıldırcın üstüne atlamaya hazır bir atmacanınki gibi, Halit'in ince uzun gölgesine mıhlanmıştı.

Bir süre böyle gittiler. Etrafta ev falan yoktu artık. Deniz kıyısında yürüyordu delikanlı. Ardında ayak sesleri duyunca döndü. İki gölgenin kılıç elde koşarak üstüne geldiklerini gördü, hızla çekti kılıcını...

"Demek böyle ha!" diye esefle söylendi. Arkadaşlarını tanımıştı.

Bağırsa belki sesini balıkçılara duyurabilir, canını kurtarabilirdi. Ama erkekliğine yediremiyordu. Bir can, merhamet dilenmeye değecek derecede kıymetli miydi? Hele bu can pis bir casus tarafından kurtarılmış, fazladan cesedini taşıyan bir can olursa.

"Gebereceksin!" diye böğürdüğünü duydu Kasım'ın.

"Kalleşler" dedi. "Hak ettim bunu."

Direnmeye kararlı idi. Elinden geldiğince iki eski arkadaşını

hırpalayacaktı. Pek maharetli kılıç eri değildi, ama öbürlerinin ondan aşağı kalır yanlan yoktu pek. Tek üstünlükleri bire karşı iki oluşlarıydı. Yine durumdan ne Selçuk, ne de Kasım memnun değillerdi. Birden bastırıp kılıçlayacaklarını düşünmüş, delikanlının dövüşü kabul edeceğini ummamışlardı. Ama artık söz kılıcındı. Kıvılcımlar saçarak kendi dilinde konuşuyor, bulanacak kan arıyordu.

Selçuk, şişman olduğundan kısa zaman içinde yorulmuş, nefes nefese kalmıştı. Hile ile iş görmeyi, kılıç erliğine tercih edişinin üstünden yıllar geçmiş bulunuyordu. Adaleleri paslanmış, göbeği ileri fırlamıştı. Hırıltılı bir sesle:

"Oğul" dedi "bizi gammazlamaktan vazgeç, pisipisine gebereceksin burada."

Halit hemen cevabı yapıştırdı:

"Niyetim sizi gammazlamak değildi, fakat buradan sağ kurlu lursam boynuma borç olsun."

"Kurtulamayacaksın," diye atıldı Kasım. "Geberteceğim."

I lalit'in gençliği işine yarıyordu. Çok hamleleri çevikliği savfsinde savuşturmuştu. Daha da savuşturacağa benzerdi. İşin "im ne olacaktı? Sağ kurtulabileceğine ihtimal veremiyordu ptk. Ama ümitsiz de olsa mücadele etmeye kararlı idi. Kanı l'ilılılaşıncaya kadar direnecekti.

I l.ıyli zaman dayandı. Selçuk pek işe yaramıyordu ya, doğruıı Kasım hiç fena sallamıyordu kılıcını. Delikanlının elma yanaklarından birine gelen kılıç darbesi, yüzünü boydan boya ıiinişti. Bir darbe de sol omuzunu uyuşturmuştu. Sarhoş gibi allanıyordu.

Hnden kılıcının elinden uçtuğunu gördü. Kasım'ın kahkahası ıklarında çınladı:

ı iebereceksin, ahmak oğlan!"

\ ı d ından tanımadığı gür, erkek bir ses gürledi:



"Atın kılıçlarınızı!

Delikanlı bu sesin sahibini at üstünde hayal-meyal farketti. Daha fazla kendini tutamayarak yere kapaklandı. Kendinden geçmişti.

İki arkadaş işleri yoluna koydukları an bir atimin herşeyi berbat etmek istediğini görünce köpürdüler.

Selçuk:

"Defol!" diye böğürdü. "Seninle işimiz yok."

Atlının kahkahası dalgaların sesine karıştı. Sonra da emrini tekrarladı:

"Atın dedim kılıçlarınızı!"

Bu sefer Kasım, ona doğru döndü:

"Defol!"

Adam kılıcını çekti, ay ışığında pırıl pırıl parlıyordu kılıç.

"Kılıcımı yeni yağlamıştım, kanınızla kirletmek istemem, Şehzade Selim'in hükmü altında bulunan bu yerde zorbalık

sökmez."
"Biz zorba değiliz" dedi Selçuk. İşi hileye dökmeyi daha münasip görüyordu.
"Onu sonra anlarız, şimdi kılıçlarınızı atın ve önümsıra yürüyün. Bire karşı iki idiniz. Hükmü Kadı Efendi verir."
Kasım'ın öfkeli sesi:
"Git başımızdan bre, bela mısın gece vakti."
"Adıma Orhan derler, Şehzade Selim'in silah arkadaşıyım. Suçluların da baş belası."
Şehzade Selim'in adını duyunca ikisinde de şafak atmıştı. Kuzu kuzu adamın dediğini yaparlarsa boyunlarını cellat satırından kurtaramayacaklardı. En iyisi kılıç tokuşturmaktı galiba. Gerçi yorgundular, ama bire karşı iki idiler, başarabilirlerdi ihtimal.

"Kolla!" diyerek atıldı Kasım.
Orhan Bey kılıcını kaldırmaya bile lüzum görmedi. Hızla üstüne gelen adamın çenesine doğru kuvvetli bir tekme salladı. Muvazenesini kaybederek yere kapaklandı Kasım. Orhan Bey kılıç elde atından indi.
"Çenen hurda olmamışsa gel bakalım," dedi. "Bu mehtaplı gecede zorbaları yola getirmek neşeli olacağa benzer."
Kasım kalkacak halde değildi. En az dört dişi midesini boyla mıştı. Ağzı kan içinde idi. Böğürmekle yetindi.
Selçuk arkadaşının halini görünce selameti kaçmakta aradı. I .ikat o kadar halsizdi ki, daha on adım bile atamadan, Orhan yetişti. Bir çelme ile yere yuvarladı, doğrulmasına meydan vermeden kılıcını gırtlağına dayadı.
"Amma da tabansızsın bre, hemen kaçmaya yelteniyorsun! H.ık arkadaşına, nasıl kuzu kuzu bekliyor."
Yakasından tutup ayağa kaldırdı. Ardına bir tekme yapıştırdı
"Düş önüme."
IS Ulah Sultanım, benim hiç kabahatim yok. Hep şu Kasım ı lenen adamın işi."
Kasım kim?"
ıı rada yatan adam, üstüne saldırdı ya, o işte."
"Arkadaşın değil mi?"
lovbe, benim onun gibilerle ne arkadaşlığım olacak. Halit'le ılıİde yürüyorduk, birden saldırdı."
Il.ılitmi?"
I 'ı liknnlı, ilk yere düşen o oldu."
1 'ı h.m nefretle yüzünü buruşturdu.
pis herifmişsin sen be, ikinizi o delikanlıya yüklenirken ?ı medim mi sanıyorsun?"

"Billah yiğidim..."
"Sus! Yiğit kelimesini ağzına alma, kaldır şu dostunu yerden.

Kaldır dedim."
Selçuk, Halit'in yanına yürüdü. Üstüne eğildi.
"Onu değil" diye gürledi Orhan, "arkadaşını dedim. Şu çenesini hurdaya çevirdiğim soysuzu kaldır. Görelim ayakta duracak mecali kalmış mı?"
Selçuk yine itiraz etti:
"Benim arkadaşım değil o!"
Kasım hiddetinden delirecek gibiydi. Selçuk'un bütün söylediklerini ta başından beri duymuştu. Yardım beklemeden doğruldu, kanlı yüzünü arkadaşına çevirdi:
"Düzenbaz kereta" diye bağırdı. "İnkar ediyorsun ha, kendini kurtarmak için beni feda ediyorsun."
Kanlı bir tükrük attı suratına.
"Tüh erkekliğine!"
Yakasına sarıldı:
"Beni yakıp kendin kurtulacaksın aklın sıra. Halit de öldüğüne göre şahitlik yapacak kimse kalmıyor değil mi?"
Selçuk inilti halinde:
"Sus Kasım" dedi.
Kasım bu sefer Orhan Bey'e döndü:
"Bana bak, gerçekten Şehzade'nin adamı isen haberin olsun, biz onun aleyhine çalışan iki casustan başka bir şey değiliz."
"Ne kadar güzel" dedi Orhan Bey. "Şah İsmail, hesabına mı iş görürsünüz?"
"Yok, Sadrazam Hadım Ali Paşa'nm hesabına. Beni bu adam bulaştırdı, namusumla yaşıyordum."

"Yalan" diye söylendi Selçuk.
"Neyse," dedi Orhan. "Bak şu delikanlıya ölmüş mü? Ölmüşse eğer, vay ikinizin de haline!"
İkisi aynı anda Halit'in yanına koştular. Birazdan sevinçle bağırdılar:
"Yaşıyor!"
"Kaldırın onu, atımın üstüne yatırın. Şöyle bir acaip kafile olup, saraya gidelim. Şehzademin keyfi yerinde ise bir şiir de sizin için düzer. Çabuk olun bre, sallanmayın!"
Yaraları tımar edildikten sonra üçü de Şehzade Selim'in huzuruna çıkarıldılar. Hepsini dinledikten sonra hükmünü bildirdi:
"Devlete karşı değil, şahsıma karşı suç işlemişlerdir. O cihetlerini affediyorum. Yalnız ikisi bir olup delikanlıyı öldürmek istemeleri Kadı Efendiyi ilgilendirir. Mahkeme huzuruna çıkarıl.u.ıklar."
I lalit, kendini tutamamış, hüngür hüngür ağlamaya başlamıştı.

***

Veziriazam, saray geleneklerini bile unutarak fırtına gibi taht ? ?il.ısına daldı:

vketlüm, Şevketlüm, felaket!"
İkinci Bayezid tahtında oturuyordu. Kaim taneli kehribar tes
ı ? il'ini çekiştirmekle meşguldü. Sadrazamın telaşlı sesini duyun-
ır ağır başını çevirdi:
Ne var lala? İkinci bir kıyamet-i suğra mı?"
Sadrazam Hadım Ali Paşa, dizini yere koyup Sultanı etekle-
? I,
ı '.ılın beter Şevketlü Sultanım!"


Padişah sakalını avuçladı.
"Merakımızı gideresün diye seni kendimize veziriazam yaptık, gelir sen merak salarsın. Dilinin altında ne var?"
Hadım Ali Paşa, zaten yaradılış itibariyle heyecanlı bir insandı. Hudut boylarından gelen habercinin sözlerini duyup Şehzade Selimin, Şah İsmail'in üstüne yürüdüğünü öğrenince, kalbi duracak gibi olmuş, hemen saraya koşmuştu. Kendini hâlâ toparlayabilmiş değildi.
"Sultanım, başımız yoluna fedadır, boynumuz kıldan ince, duyduğumu aynen nakledeceğim. Felaketin büyüklük derecesini takdir Hünkarıma düşer."
"Söyle hele."
"Derler ki Şehzadeniz Selim, Safevî ellerini basmış, hudut boylarında taş üstünde taş bırakmamış."
Padişah hiç düşünmeden Ali Paşa'nın sözünü kesti:
"İyi etmiş, aslanım benim."
Veziriazamın gözleri yuvalarından uğruyordu az daha, hayretler içinde kala kalmıştı.
"Saadetlü Padişahım, oğlunuz, iradenizi aşarak kendi başına iş görür, tekdir edeceğinize takdir edersiniz. Kusura bakmayınız, ama abd-i aciz bunu anlayamıyorum."
"Anlayamazsın elbette lala, tabii anlayamazsın. Bir yandan Selimin ettiği işe kızarım, çünkü bana haber vermeden işler, bir yandan da sevinirim ki, şu şımarık Şafevî Şahına haddini bildirmiştir."
Padişahı kızdıramayaçağım anlayınca Hadım Ali Paşa'yı bir düşüncedir aldı. Tam Selimi büsbütün gözden düşürecek bahaneyi bulduğunu sanırken, neredeyse durum Selimin lehine dönecekti. Süratle işletti kafasını. Nihayet aradığını bulmakta gecikmedi.

"Şevketlü Sultanım, artık herşeyi olduğu gibi aktarmaya mecburum. Bir kusurumuz olursa affınıza sığınırım."
"Sen anlat hele."
Veziriazam kuruyan dudaklarını diliyle ıslattıktan sonra, konuşmasını sürdürdü:
"Şehzade Selim dermiş ki: Sultan pederimiz tasavvufla ülfet çimekte iken, Safevîler Anadolu işgalini tamamlıyor. Sultanımız çekilirse bir tamam Acemistani ayakları altına sererim. De-

dem Fatih Sultan Mehmed'den sonra uyuşan yeniçeri kanını
ı oşturur, fetih ateşini tutuştururum."
Veziriazam Hadım Ali Paşa gözlerini Padişahin gözlerinden
kıçırarak konuşuyor, yüzüne bakmamaya çalışıyordu. Sözleri
bitince ancak başını kaldırabildi. Bayezidin fazla etkilenmemiş
< 'Mtığunu görünce de sevinci öfkeye dönüştü. Sesini biraz yük-
? Herek:
Böyle söyler işte Sultanım" dedi.
Padişah gayet sakindi:
I 'uyduk lala, söylediklerinin tamamını duyduk. Fakat ihti-
mal Vermem ki oğlumuz Selim, hakkımızda böyle ileri geri söz-
l< ı etmiş olsun."
ledi, Şevketlüm."
Padişahın kaşları çatıldı, durgun bakışları birden öfke bulut-
ı bulandı. Elini hiddetle dizine indirdi:
I '? 1ı; sen kendini babanın konağında mı bellersin? Kimin hu-
urunda bulunduğunu unutur musun? Bu ne edep dışı herze-
•\ mı muzda yılan mı besleriz?"
iriazamda şafak atmıştı. Dudakları korkudan sararmış, el-
1 11 ImIIi bir şekilde titremeye başlamıştı.
I hey l.'tlüm," diye inledi. "Ben..."
11nü tamamlamasına bırakmadı.


"Ruhsat verdim lala, gidebilirsin."
Bu sözler görüşmenin bittiğini ihtar ediyordu. Hadım Ali Pa-
şa çaresiz sustu. Devam ettiği takdirde hiç arzu etmediği şeyle-
rin olabileceği muhakkaktı. Başı omuzlarının üstünde muallak-
ta durur gibiydi.
"Ferman Sultanımızın" diye mırıldandı. Padişahı etekledi,
geri geri giderek huzurundan ayrıldı.
Bayezid, Şehzadesinin kendisine saygısızlık edebileceğine ih-
timal vermiyordu, ama son zamanlarda hepsinin tuhaflaştığmı
fark ediyordu. Hele Selim, birkaç kere görüşme isteğinde bu-
lunmuştu. "Sultan pederimizin ömrüne duacıyız, lakin müba-
rek yüzüne hasret kaldık, yirmi beş yıldır görmediğimiz pederi-
mizi görüp, ellerini öpmek ve hayır duasını almak isteriz, ruh-
sat versin, gelelim, görüşelim" gibilerden haberler salmıştı. Hiç-
birini kabul etmemişti tabii. Bu oğlundan çekiniyordu. Kendi
kendine bile itiraf etmek istemediği sinsi bir korku içini kemir-
mekte idi. Son aylarda içine bir evham girmişti. Cuma merasim-
lerinde kuşkuyla etrafına bakmıyor, defalarca emniyet tertibatı-
nın yeterli olup olmadığını, kontrol ediyordu. Ümera ve ulema
bunun farkında idiler. Bir an evvel Şehzade Ahmed lehine taht-
tan feragat ederek istirahata çekilmesi gerektiğini telkin ediyor-
lardı.
Vakıa, Ahmed'i diğer şehzadelerin hepsinden çok fazla sevi-
yordu. Bu yüzden de gelenekleri çiğneyerek veliaht ilan etmişti.
Lakin şimdilik tahtı hiçbir oğluna terketmek niyetinde değildi.

İkinci Bayezid, Fatih Sultan Mehmed gibi bir cihangirden sonra işbaşına gelmişti. Fatih'in oğluydu. Uzun bir taht mücadelesinden sonra kardeşi Cem'i yenmiş, Osmanlı tahtının- tek hakimi olarak padişahlıkta yirmi dokuzuncu yılma girmişti. Gençliğinde hayli hareketli idi. Askeri iyi sevketmiş, küçümsenmeyecek başarılarla göz kamaştırmıştı. Ne var ki, Fatih Mehmed gibi bir cihangirden sonra gelmiş olmak Bayezid'in en bü-


yük talihsizliği olmuştu. Fatih ki, İstanbul'u almış, Uzun Hasan'ı Otlukbeli'nde yere çalmış, yeniçeri daha büyük iştiyakla fethi bayraklaştırmıştı. Bayezid yaşlılığında eski ataklığını da kaybedip, adeta inzivaya çekilince homurdanmaya başlamışlardı. "Bu kılıcı belimize süs olsun diye mi taktık?" diyorlardı. İçlen içe Şehzade Selim'e meyletmeye başlamışlardı. Bıyığını balla kesmez nice yeniçeri çorbacıları, Selim'i methede methede bili remiyorlardı. Ocaklarda konuşulan hep Selim'in kahramanlıyıydı. Şimdi Şah İsmail'i de ezerse şöhreti büs bütün artacak, yeniçerinin muhabbetini tamamiyle kendine çekecekti. Bu ise sevgili oğlu Ahmed'in rüyalarını karartırdı.

Ağır ağır doğruldu. Ayaklarını sürüyerek Divan'a açılan kapıya yürüdü. Vezirlerin bulunduğu odaya geçti. Padişahın geldiğini görünce, elektriklenmiş gibi hepsi ayağa fırladılar.

"Şevketlü Hünkar..."

I )ivanın tam ortasında durdu. Bir bir vezirlere baktı. Tok, he-, • * .insiz bir sesle konuştu:

'Az önce lalamız hudut boylarından bir haber getirdi. Şehzadtmiz Selim, peşine taktığı birkaç bin yiğitle Şah İsmail'in ülkemi basmış, ayrıca da bizim tahttan çekilmemizin iyi olacağını ı rmış. Ne dersiniz?"

I [adım Ali Paşa hemen atıldı:

udi onu görüşürdük Şevketlüm, Vezir kullar endişedeler. Ban dahi endişedeyim. Şayet Şehzadeniz Selim bu seferde başaı erirse, ki göstermiş derler, Dersaadet'e yürümeyi düşünenin Gençtir, heyecanlıdır, hislerinin önüne geçmesini bileme/."

' 'ıİtan Bayezid, Veziriazama döndü:

I 'eki o takdirde ne olur, bilir misin lala?"

Hır öksürük nöbetini savdıktan sonra devam etti:



"Taht'ı Ahmed'e terk eder, oğlumdur demeyip Selim'in boynunu vurdururum. Bunu bilmez mi?"

Hadım Ali Paşa derin bir nefes aldı, rahatlığı yüzünün ifadesinden anlaşılıyordu.

"Sultanım bilir" dedi.

"Tez Korkud'a haber salınsın, af dileği kabul edilmiştir, gelsin sancağında hükmünü sürsün. Biz zelzeleden yıkılan şehri

yeniden inşaya çalışırken, meğer evlatlarımız kendi saltanatlarının derdine düşerlermiş. Tahtı, bebekliklerinde altlarına çekilen oturak mı sanırlar ki, şıp deyince elde etmeyi umarlar? Biz vaktiyle ne gailelerle uğraştık, aynı savaşı yine yapmaya hazırız. Kanımız daha donmadı. Dün kardeşimizle yaptığımız mücadeleyi bugün evlatlarımızla yaparız."

"Lakin Selim bizimle görüşmek ister, belki iyi niyetlidir."

O hiddetle bu yumuşamayı bağdaştıramayan Hadım Ali Paşa hemen cevap verdi:

"Hiç olur mu Şevketlüm, gelir bir emr-i vaki yapar. Yeniçeri kulların çoğu Şehzade Selim'i sultanlığa ister. Onlarla anlaşırsa felaket olur. Böyle bir şeye nasıl izin verirsiniz?"

Padişah geçti, baş köşeye yerleştirilmiş tahtına kuruldu:

"Galiba doğru söylersin lala," dedi. "Gerçi oğlumuzu biz de özleriz. Baba eli yavrusunu okşamak ister, fakat zaaf gösterecek zaman değildir. Ferman ediyorum: Şehzade Selim sancağına döner dönmez, bir temsilcimiz gitsin. Desin ki: Acem akınını münasip bulmadık. Devlet-i Al-i Osman'ın başına türlü gaileler açabilecek bu gibi haraketlerden sakınmasını isteriz. Şayet sakınmam diyorsa, asi kabul eyleyeceğiz. Böylece bildirilsin."

Gözleri Koca Sinan Paşaya takıldı:

"Selim'i seversin değil mi Paşa?"

Koca Sinan hürmetle eğildi:



"Çocukluğunda görmüşlüğüm var, ben de o vakitler çocuktum. Trabzon Sancağına hareket ederken at sırtındaki o vakur duruşunu unutamam. Avazım çıktığı kadar Şehzademiz çok yaşa diye bağırmıştım. Bana gülümseyerek el sallamıştı. Hatırladığım bu kadar."

"Ama muhabbeti içinde."

"Şehzadelerimizin hepsi canım kadar kıymetli."

"Selim bir başka değil mi?"

Koca Sinan sustu. Sigaya çekilmesini gerektirecek bir kusur i İt d iğini hatırlamıyordu.

Ama padişah sordukta susmanın, padişaha saygısızlık olacakını düşünerek, içinden geldiği gibi cevap verdi:

"Evet, Şehzade Selim bir başka..."

m il tan Bayezid doğruldu. Kavuğunun sorgucunu bir el hare1- <•! iyle düzeltti. Birkaç adım attı. Sonra tekrar vezirlere baktı:

"Fermanım yerine getirilsin. Selim'e bizi temsilen Koca Sinan • •ilsin. Oğlumuz Ahmed'e haber edilsin, huzurumuzda görmek!•• memnuniyet duyacağız."

Koca Sinan'ın tekdir edilmesini bekliyorlardı, adeta takdir ? ? 111< I iğini gördüler. Hiç kimse sebebini sormak cesaretini göste-n medi. Yalnız Hadım Ali Paşa, öfkeli bir bakışla Sinan'a baktı. I*erini bu adama kaptırma korkusu şimdiden içine düşmüştü.

Sinan Paşa'nınbaşı hürmetle büküldü:

Emir Saadetlü Padişahımızmdır."

Padişah tekrar odasına çekildi, kaim taneli teşbihine döndü.

unce yaptığı konuşmaları, verdiği emirleri hatırlamıyordu

< nkt.ın kendi alemine geçmiş, dünya gailesinden sıyrılıp ta-
il bulutlarının içine dalmıştı. Bu bulutların içinde gerçek
ındcti arıyordu. Osmanlı tahtında bile bulamadığı gerçek saa-
Iftl


UÇUNCU BOLUM

Şehzade Selim, bir şafak vakti ordusunu peşine taktı. Trabzon'dan dolu dizgin çıktı. Bir süre önce Şah İsmail'in askeri birlikleri tarafından işgal edilen Erzurum'un üstüne atıldı.

"Şah oğluna ilk büyük dersini vereceğiz!" diyordu.

Trabzon sahillerinden havalanan şanlı kartal, Erzurum semalarında göründü. İrade ve kuvvet pençesini şehrin surlannda gezdirdi. Çekti, kopardı. Şah İsmail'in askerî birliklerini perişan etti. Bir kasırganın önüne düşmüş hazan yaprağı gibi, İran taraflarına doğru savruldular. Şehzade Selim Erzurum'a girdi.

Kara haber, Şah İsmail'i bir oturak aleminde yakaladı. Her şeyden habersizdi. Kanlı saltanatının on dördüncü yılını kutluyordu. Bir elinde kadeh, bir elinde kırbaç vardı. Arada bir sarhoş narası atarak, konuşuyordu:

"Dostlarım, dostlarım! On dört yılda tam on dört hükümdara diz çöktürdük, tam on dört devleti yerle bir ettik. Yüz binlerce kelle düşürüp, milyonlarca okka kan akıttık. Şimdi sıra Osmanoğullarında. Saltanatımın on beşinci yılını kutlarken, göreceksiniz, yıktığımız devletlerin sayısı da on beşe çıkmış olacak. Çünkü onlara, Osmanlı Devleti de eklenecek."

Susup kadehi ağzına götürünce sevinç çığlıkları yükseldi, alkışlar koptu.



Birden kadehi ağzından çekti. Kanlı gözlerle bakındı; kırbacını ıslıklata ıslıklata salladı:

"Susun! Kesin şamatayı! Düşünmeme engel oluyorsunuz."

Herkes sustu. Etrafta çıt yoktu. Şah İsmail bu sessizliğin ortasına kuruldu. Gözlerini bir süre etrafta dolaştırdı. Görmeden I'akıyor, onlara baktıkça, mazisini hatırlıyordu.

Dedesini düşündü, sonra da babasını. Babası Haydar isimli Şii lideriydi. Fakat bir süre sonra bununla yetinmez oldu. Etral'ında topladığı kişileri silahlandırdı. Beyinleri yıkanmış insanlardan büyük bir çete kurup etrafa dehşet salmaya başladı. Yakıyor, yıkıyor, öldürüyordu.

Nihayet, İran'da bir devlet kurmuş olan Sultan Yakub, olanı I m ı eni duydu. Haydar'a bir mektup yazarak, yaptıklarına son verip Erdebil'e dönmesini emretti. Haddini bir kere daha aşarsa boynunu vurduracaktı. Yaşamak istiyorsa postunda oturmalı, •ete karışmamalıydı.

I l.ıydar, mecburen Erdebil'e döndü. Çünkü Sultan Yakub'la »vaşmaya hazır değildi. Henüz yeterince güçlenmemişti. Za-

n\.ma ihtiyacı vardı.
Nihayet beklediği an geldi, çattı. Kuvveti artmıştı. Artık Sul-
un Yakubü yenebileceğine inanıyordu. İsyan etti.
Sultan Yakub, isyan haberini alır almaz harekete geçti. Üzeri-
ni I>ır ordu gönderdi. Haydar'la adamları Elbiruz Dağı etekle-
nin U- kötü kıstırıldılar. Haydar bir okla yaralanıp esir düştü.
1 adan boynu vuruldu. (1488)
nllarıyla eşi Alemşah Begüm'ü bir kaleye hapsettiler. Ara-
ı mnda İsmail de vardı. Babasının adamları tarafından iki yıl
•ııı.ı kurtarıldı.
Iı kin doluydu. Babasını öldürenlerden feci şekilde intikam
ılm/ıya yemin etmişti.


Kurtulur kurtulmaz, Tebriz'e gitti.

Babasının adamları Tebriz'de toplanmıştı. Onlara İsmail'in ağabeyi Ali kumanda ediyordu. Babasının yerini almıştı. Yeniden yakıp yıkmaya, yıkıp öldürmeye başlamışlardı.

Ama bir süre sonra Ali ırmakta boğuldu. Böylece sıra İsmail'e geldi. İsmail, son derece ihtiras dolu, zalim bir karaktere sahipti. İçi kin deryasıydı. Kinini Şii olmayanların kanında söndürecekti.

Bütün Şiilerin tez elden Tebriz'de toplanmalarını emretti. Şiiler, emri yerine getirmek için harekete geçtiler. Tebriz'e varıp Şah İsmail'in elini öpmek üzere yollara düştüler. Aşılmaz dağları aşıp, çölleri geçerek Tebriz'e yığıldılar.

Bu hareketi Sünni Müslümanların aklı almıyordu.

"Şah İsmail'in elini öpmek için bunca yolu tepeceğinize, Medine'ye gidip Resulullah'ın mübarek makamlarına yüz sürseniz ne kadar iyi olurdu" diyen Sünni Müslümanlara, Şiiler, şu karşılığı veriyorlardı:

"Biz diriye varırız, ölüye varmayız."

Bu ve buna benzer sözler, Sünni Müslümanları, Şiilerden büsbütün soğuttu.

Dünya dönüyor, yıllar ardı ardına geçiyordu.

Şah İsmail iyiden iyiye güçlenmişti. Babasının yolunda yürüyordu. Ama ondan daha ihtiraslı, daha zalimdi. Tepeden tırnağa silahlandırdığı müritlerini "Şah... Şah... Şah!" diye bağırta bağırta köylere, şehirlere, kalelere saldırtıyor, altını üstüne getiriyordu.

Bir anda otuz bin Müslüman katlettirdi. Bazı Sünni beyleri demir kafes içinde yaktırdı. Murat Bey isimli bir Türk beyini ateşte kızartıp kebap ettirdi. İran'da Safevîler adıyla bir devlet kurdu.

Bir anda Kirman'ı, Diyarbekir'i, Bağdat'ı, Baku'yu, Horasan'ı

işgal ederek halkını kazıklara vurdurdu. Safevî Devletinin sınırl.ırını genişletti.

Yeterince büyüdüğünde gözlerini Anadolu'ya çevirdi. Artık

en büyük emeli Anadolu topraklarını ülkesine katmak, oradan İstanbul'a uzanmaktı. Bunun için uzun süredir çalışıyordu.

Anadolu'da yaşayan Şiiler de Şah İsmail'i sevip sayıyorlar, manevi lider olarak tanıyorlardı. Farkında olmadan siyasi emel-I' nne de alet olmaya başlamışlardı. Böylece Osmanlı Devletinin birliği ve bütünlüğü tehlikeye düşmüştü. Fakat Osmanlı Padi-alıı bunun farkında görünmüyordu. İşin nerelere varacağını ftdece Şehzade Selim tahmin etmiş, babasını ve ağabeylerini U) andırmayı denemişti. Yazık ki, kimseden yüz bulamamıştı.

'.?•ılı İsmail bunu hatırlayınca bir kahkaha attı. Herkes Şah'a b lluyordu. Acaba durup dururken niçin gülmüştü? Fazla dü-ünmediler. Madem ki Şah gülmüştü, kendileri de gülmeliydi-

\- alabalığın üstünde bir anda zikzaklı kahkahalar tepinmeye ıdı. Şah İsmail gülmekten bıkınca ayağa kalktı.

Bana Özbek kupasını getirin!" diye emretti.

Hu kupa, Özbek beyin kafatası altınla kaplanarak yapılmıştı. mail çok keyifli zamanlarında bununla şarap içerdi.

^ upayı ağzına kadar şarap doldurup getirdiler. Şah İsmail'e lılar. Alıp kalabalığa gösterdi.

'< ında bir Osmanlı kupamız olacak. Padişahın kafatasın-ırap içeceğim."

ı sıralarda bir gürültü kopunca kırbacını şaklattı, öfkeden ı muş gibi bağırdı.

l mel olsun! Kimdir sözümü kesmeye cesaret eden hun-

ı !? ahudaki cariyeler uzaklaşmış, cellatlar hazırlanmıştı. Bili-iah'ın öfkesi ancak kanda sönerdi.



Önüne perişan halde bir subay getirdiler. Yarı canı çıkmış gibiydi. Yıkıldı, yıkılacaktı. Bir solukta başladı:

"Yüce Şahım, Erzurum gitti!"

Şah ismail önce anlayamadı. Çok sarhoştu.

"Ne dediğinin farkında mısın, ahmak herif? Erzurum nereye gidebilir?"

"Kaybettik ulu Şahım, Osmanlılar Erzurum'u vurdu. Artık bizim değil..."

Nefes nefese sustu. Şah İsmail bocaladı. Yıkılır gibi tahtına çöktü. Özbek kupasını başına dikti. İçindekini bitirip kupayı kalabalığa doğru fırlattı. Bir süre öyle kaldıktan sonra, zemberek gibi fırladı:

"Haaayt!" diye bir sarhoş narası patlattı. "Bayezid buna kalkıştı ha, cüretlendi ha! Tez ordularım hazırlansın, Osmanlı Padişahını kendi topraklarıma bağlayacağım."

Haberi getiren subay yerlerde sürünüyordu. Güçlükle Şah İsmail'in ayaklarına sokulabilmişti.

"Yüce Şahım" diye konuştu. "Başımıza gelen bela Bayezid-i Veli değildir."

"Başka kim olabilir? Osmanlı demedin mi?"
"Evet Osmanlı, lakin bu başka Osmanlı. Trabzon Valisi Şehzade Selim'in Osmanlıları. Bizi onun ateşi kavurdu."
"Yavuz!"
"Beli Şahım, Yavuz denen o lanet geldi..."
"Ya!"
Derin bir sessizlik kapladı eğlence salonunu.
Şah İsmail, eli çenesinde kala kaldı. Herkes suskundu. Koca eğlence salonu bir anda mateme bürünmüştü. Fakat bu hal uzun süre devam etmedi. Şah İsmail ne düşündüyse düşündü, sırıtkan bir yüzle tekrar tahtına kuruldu. Ellerini çırptı:

"Sazlar çalınsın, dümbelek vursun, çengiler oynasın, doldurun Özbek kupamı, ey sakiler!"
Merak ediyorlardı. Acaba Şah ne düşünmüştü de neşelenmişti. Sormaya cesaret edemediler. Elbet vakti gelince kendisi açıklayacaktı.
Eğlence iki saat kadar daha devam etti. Vakit gece yarısını geçmişti. Neredeyse sabah açacaktı. Şah nihayet çalgıcıları, (>yuncu kızları bir el hareketiyle salondan kovdu, nedimi Hasan 1 ,111ı yanına çağırdı:
"Yavuz'a öyle bir ders verelim ki Hasan Can, soluğu Trabzon s.ıncağında alsın. Bir sancak beyinin, bir hükümdarla savaşamayacağmı ömrü billah hatırlayıp, adımızı yadetsin."
Hasan Can, Şah İsmail'in sırdaşı idi. Daha doğrusu Şah öyle .mıyordu. Aslında Şehzade Selim'in Tebriz'de en güvenilir tdanu Hasan Çan'dı. Kuvvetli bağlarla Yavuz'a bağlıydı genç •dam. Uğruna ölümü nimet sayıyordu.
"Şahım" dedi. "Aklınızdan neler geçer?"
ı h sırıtıp duruyordu:
"Bilmez misin?" diye konuştu nihayet. "Şehzade Selim, Osın.inli sultanı olmak arzusunda. Bu uğurda mücadele eder. Yeni, .ti takımı yiğitliğinden dolayı kendisine hayran. Fakat öyle i'iı iş edeceğimki ona, efsanevi yiğitliği yıkılacak. Babasının götünden büs bütün düştükten sonra, yeniçerinin de gönlünden ikacak. Belki Şehzade Korkud, belki Şehzade Ahmed sultan l ılacak. İkisi de hesabıma uyar, çünkü yumuşak başlıdırlar. Anım değil mi, Hasan Can? Yumuşak başlar daha kolay kırı-

\ alıyorum Efendimiz."
ı ı un şafakla Selim'in üstüne ordu sevkedeceğim."
Mır kahkaha attı:
' m I im başını kurtarabilirse talihli sayılır."


Hasan Can'm sırtını sıvazladı:
"Var istirahat et, eğlendik, ama yorgun düştük."
Hasan Can nefret hisleri yüzüne aksetmesin diye insan üstü bir gayret harcayarak huzuru terk etti.

***

Hasan Can, Şah İsmail'in şatafatlı sarayından ayrıldığında şafak söküyordu. Şehrin her yanından koro halinde horoz sesleri gelmeye başlamıştı. Doğru kupasına bindi. Arabacıya:

"Şimale doğru sür," dedi. "Dört nal."

Kırbaç ıslıklayarak arabaya koşulu dört atın sırtında dolaştı. Hayvanlar bu ani darbelere içerlemiş gibi homurdandılar. Biri kişnedi. Ok gibi ileri fırladılar.

Tenha caddeleri, alaca karanlık sokakları geçtiler. Hasan Can, yol boyunca düşündü. Şah İsmail, Şehzade Selim'e bir ders vermek istiyordu. Şehzade şayet bu dersten zararlı çıkacak olursa, yeniçerinin gözünden düşecekti. Efsaneleşen kahramanlığı sukut edecekti. Osmanlı tahtına giden yollar bir iyice diklenecekti.

"Daha hızlı," diye emretti arabacısına. "Kırbaçla atları."

"Başüstüne Efendimiz."

Yanma muhafız almamıştı. Şah İsmail duysa mutlaka kızardı. Hasan Çan'a muhabbeti vardı. Sırdaşı idi. Kendisine ölesiye bağlı olduğunu sanıyordu.

Vakıa, önceleri Hasan Can, Safevî hükümdarlarına gerçekten bağlı bulunuyordu. Fakat Şah İsmail'in gittikçe artan zulmünü göre göre içine bir soğukluk girmişti. Öldürttüğü Özbek Beyin kafatasım şarap kupası yapacak kadar mücessem bir zulüm ve kin abidesine artık bağlı kalamayacağı hükmünü, uzun uzun düşündükten sonra, önceki sene vermişti. Zaten kendisi gizli Sünni idi. Bir Şiinin hizmetinde bulunmak ötedenberi hoşuna gitmiyordu.



Fırsat çıkınca Şehzade Selim'e bir mektup yazarak hizmetine ,;irmek istediğini bildirmiş, Şehzade, bu dileği kabul etmişti. O günden sonra, yani tam iki yıldır, Tebriz'de olup bitenleri .ulamları vasıtasıyla Trabzon'a aktarıyor, Şehzade'nin talimatını .ilip ona göre hareket ediyordu. Kendisini hiç görmemiş olmasın.ı rağmen seviniyordu. Meziyetlerini çok duymuştu. Teb- ı ı/'den Trabzon'a haber götürüp getiren adamları Şehzade'yi anlata anlata bitiremiyorlardı. Şimdiye kadar Hasan Çan'a bir kuruşluk bir hediye bile göndermiş değildi. Adamlarına şöyle 11 ediğini duymuştu:

"Bize Allah rızası için hizmet edecekler gerek. Dünya malında, mansıbında gözü olmayanlar gerek. Davası uğruna başını kolluğunda taşıyanlar gerek. Parayla, mansıbla dost değil, anı A köle satın alınır."

I i.ışını pencereden uzatıp etrafa bakınca hedefe yaklaşmış olunu gördü.

' oğdaki sokağa" diye talimat verdi arabacıya.

\ı\ıba sağa saptı. Sonra durdu.

I lisan Can aşağı indi. Gençliğinden gelen çeviklikle sokağı ıı Yeşile boyanmış bir evin önünde durdu. Kuşağından çı- ! ığı anahtarla kapıyı açarak içeri girdi.

ıda yanan iki kollu şamdanı alarak gürültü etmeden bir

ı 11 \ ukarı çıktı. Oda kapısının önünde dört çift pabuçla takun-
Juruyordu. Takunyalardan biri ile kapıyı tıkırdattı.
mm bre!"
I imsin?"
ı Hasan Can, kapıyı açın!"
I 'ur bir dakika."
.1/ sonra oda kapısı açıldı, eşikte tam dört siluet belirdi.
ıii göğüslerine bastırarak Hasan Çan'ın selamını aldılar.


Gecelik entarileri sırtlarında idi. Ama gözlerinde uyku mahmurluğu gözükmüyordu. Olur olmaz vakitlerde uyandırılmaya alışık oldukları her hallerinden belliydi.

Hasan Can kapının önünden çekilerek dört adama yol açtı. Hiçbir mukaddemeye, laf kalabalığına lüzum görmeden doğrudan doğruya maksada girdi:

"Harekete hazır mısınız Hüseyin Ağa?"

Hüseyin Ağa gecelik takkesini ensesine doğru iterken usturayla kazınmış başını kaşıdıktan sonra:

"Biz her zaman harekete hazırız efendim" dedi. "Sarıoğlan şimdi gider, atların karnını doyurup eyerlerini vurur. Destur verirseniz o vakte kadar giyinelim."

Sarıoğlan dediği delikanlı hemen seğirtti. Odaya daldı. Alelacele giyindi, sivri tepeli tolgasını koltuğunun altına kıstırarak merdivenlere atıldı.

"Hey, Sarıoğlan," diye seslendi Hüseyin Ağa. "Tıka basa doyurma hayvanları, süratli gitmemiz gerekecek."

"Başüstüne baba."

Hüseyin Ağa, dört kişilik kafilenin başkanı idi. Hasan Çan'ı sever ve sayardı. Sadakatmdan emindi. Yavuz Selim'e hayran olduğunu da biliyordu.

Hasan Çan'a hizmeti Yavuz'a hizmet telakki ediyor, Yavuz' hizmeti ise dinine hizmet olarak görüyordu. İşini bilen biriydi. Çok iyi ata biner, çok ustaca kılıç kullanırdı. Ser verip sır vermeyen bir yaradılışı vardı.

Elli yaşlarında, uzun boylu, geniş omuzlu, güçlü kuvvetli bir görünüşe sahipti. Taşı sıksa su çıkarırdı. Gerçi onun böyle bir iddiası yoktu, ama kendisinden bahsedenler hep böyle tarif ederlerdi. "Taşı sıksa su çıkaracak kadar kuvvetli" derlerdi.

Celal ile Rasim'i Hüseyin Ağa kendisi bulmuştu. Sarıoğlan

ise, öz be öz oğluydu. Dördü birden hizmet yolunda yürüyor, güçlükleri birlikte aşarak, birlikte coşuyorlardı. Tebriz-Trabzon arasındaki yolu yılda birkaç sefer tepiyorlardı.

Sarıoğlan annesiz büyümüştü. Zavallı kadını gözü dönmüş bir Safevî paralamıştı. Yüzünü, şeklini Sarıoğlan unutmuştu bili-. Yalnız sevgisini ince bir sızı şeklinde muhafaza ediyordu.

Yola çıktıklarında babasına sordu:

"Baba, Hasan Çan'la sen konuşurken ahırda kaldım, senin

huysuz at o kadar vaktimi aldı ki Hasan Çan'ın talimatını duymadım. Kerem et, ne iş üzere olduğumuzu söyle."

Hüseyin Ağa, oğluna sitemkar bir bakış fırlattı:

"Bu sabırsızlığı anandan aldığın muhakkak" dedi.

Diğer ikisi kahkahalarla güldüler. Sarıoğlan atının dizginlerini bırakarak yumruklarını gösterdi:

"Kahkahalarınızı yumruklarımla bastırırdım ya, dua edin at •.ırtındayım. Öğrenmek istediğim şeyin gülünç bir yanı olduğunu bilmiyordum."

"Dinle oğul," dedi Hüseyin Ağa. "Sabır, kamil insanların harı ulır. Daha Tebriz'den ayrıldığımız bir saat bile olmadı. Vakti •i ünce elbet öğrenirsin, ne acelen?"

I Vlikanlı sustu. Belki babası haklıydı. Sabretmesini öğrenmeı lazımdı. Ne var ki içinden gelen ses devamlı tahrik ediyordu. »ana güvenmiyorlar, bu yüzden de çok şey saklıyorlar" diyor-

Vüzü iyiden iyiye asıldı. Kızgınlığının acısını atından çıkarıı ık istercesine mahmuzladı, at ok gibi ileri fırladı.

I luseyin Ağa oğlunun küstüğünü anlamıştı. Atını Rasim'in İtina yaklaştırdı.

Ne dersin Rasim, bizimkini öfkelendirdik galiba?"

I H'le oldu ağam, sanki niye söylemedin? Görevin gizliliği



Safevîlere karşı, hamdolsun biz Osmanlıyız."

"Ondan değil. Sabretmesini öğrenmesini istiyorum. Daha genç, bazı dersler alması lazım, benimki bir imtihan."

"İyi dersin ama ağam, imtihan sahasını kötü seçtin."

"Nedenmiş o?"

"Kellesi koltuğunda giden adam neyin uğruna öleceğini bilmeli."

"Bilmese kıyamet kopmaz ya!"

"Kıyametin ne zaman kopacağını Allah bilir. Yalnız şu var: Kişi davasını bilmezse, başıboş bir serseri olur."

Hüseyin Ağa bir süre düşündükten sonra başını sallayarak arkadaşını tasdik etti:

"İslambol'daki hocaefendiler gibi konuştun, iyi söyledin; oğlana ders verelim derken kendimiz bir ders aldık. Sağol."

"Kırılmadın ya ağam?"

"Kırılmak mı? At sırtında olmasam elini öperdim. Hazret-i Ali Efendimiz, 'Bana bir harf öğretenin kölesi olurum' dememiş mi? Sen bana bir harf değil, bir kaide öğrettin, bir ölçü verdin."

"Etme ağam, kurbanın olam etme, ben neyim ki elimi öpeceksin? Asıl öpülecek el seninki. Yıllar yılı din yolunda kılıç salladın. Şimdi yine aynı yolda dizgin tutarsın."

"Bırakın hay!" diye bağırdı arkadan bir ses. "Münakaşanın sırası mı şimdi?"

Celal'in sesiydi. Omuzlarına inen siyah saçları rüzgara kendini kaptırmış savruluyordu. Tolgasını atının eğerine asmıştı. Gü-

lümsüyordu. ?
"Münakaşa etmiyoruz," dedi Hüseyin Ağa, "yarenliğimiz tuttu. Yine de haklısın. Atları mahmuzlamayı unuttuk."
Gözlerini ileriye dikti. Sarıoğlan neredeyse ormanlık bölgeye

giriyordu. Çapulcular vardı etrafta, bir gümüş lira için göz kırpmadan adam öldürebilecek gaddar eşkiyalar vardı.
"Sen de mahmuzla bakalım Celal, oğlana yetişelim."
Hüseyin Ağanın endişesini anlamışlardı. Şiddetli mahmuz darbeleriyle ileri fırladılar. Az sonra da Sarıoğlan'a yetiştiler. Delikanlı atından inmiş, kimbilir hangi hayırseverin yaptırdığı çeşmeden kırbasını dolduruyordu. Hüseyin Ağa rahat bir nefes aldı, atını yavaşlattı. Arkadaşlarına:
"Biz de kırbalarımızı dolduralım" dedi.
Deri su kabını alarak oğluna yaklaştı.
"Nasılsın?"
Delikanlı babasının şefkat dolu sesini duyunca, içi sevinçle doldu. Demek darılmamıştı. Gözlerini kırpıştırarak baktı.
"Çok iyi" dedi, "ya sen nasılsın?"
Hüseyin Ağa tolgasını çıkarmış, çıplak başının terini siliyordu.
"Biliyor musun, Şehzade Selim'i bulmaya gidiyoruz."
Gözleri parladı delikanlının.
"Bu sefer beni onunla görüştürürsün değil mi baba?"
"Ne desem bilmem ki, galiba geçen sefer söz vermiştim."
"Evet, öyle olmuştu."
"Eh, görüştüreceğiz çaresiz, ne yapalım."
"Mahzuru varsa istemem. Ama Şehzademizi öyle görmek istiyorum ki. Kaç kere haber getirip götürürüz, bir defa olsun huzuruna çıkarmadın beni, çocuk değilim artık; bir şehzadenin İm/urunda nasıl davranılacağmı bilirim."
"Şüphesiz oğul, yine de unutma sen. Şehzade sormadan konuşmak yasak, tamam mı?"
"Tamam."


"Öyleyse yol ver de şu kırbamı doldurayım."
Delikanlı musluktan ayrıldı. Hüseyin ağa kırbasını buz gibi suyun altına tuttu.
"Bu seferki işimiz çok önemli. Şah Diyarbekir yakınlarında pusuya düşürmek istermiş Şehzadeyi, mukayyet olmasını söyleyeceğiz."
"Nerede buluruz dersin, duyduğuma göre Erzurum canibinde imiş."
"Uyu sen, Erzurum'u çoktan almış, şimdi Diyarbekir yolunda."
Delikanlı birden heyecanlandı.
"Deme!"
"Demiş bulundum, ağzını sıkı tut."

"Meraklanma sen, acaba Tebriz'i de vurur mu?"
"Şüphen mi var?"
Sarıoğlan heyecandan titremeye başlamıştı:
"Hemen şimdi mi baba? Dinin gibi doğru söyle."
Hüseyin Ağanın gözleri daldı, kırbasından sular çoktan taşmıştı, ama hâlâ öylece suyun altında tutmakta devam ediyordu.
"Şimdi olmaz," diye konuştu. "Az kuvvetle olmaz bu iş. Padişah olduktan sonra ancak, çok yakında."
Sarıoğlan kırıklığını belli eden bir sesle:
"Ben de şimdi sanmıştım" dedi.
"Ne gam çekersin bre! Daha tüysüzsün, çok cenkler görürsün. Vay bizim halimize, yaşlandık gayri."
Atına doğru yürüdü. Su kırbasını bir çengele astı.
"Haydi sallanmayalım," dedi iki arkadaşına. "Doldurun suyunuzu."

Celal, Rasim'e bakıp göz kırptıktan sonra:
"Baba-oğul sohbeti uzayınca karışmak istemedik, şimdi doldururuz."
Birazdan ağaçların arasına kıvrılarak giden bir yolda sür'atle at sürüyorlardı.

***

Hüviyetlerini saklayan dört süvari yakalandığını, ille de huzura kabul edilmek istediklerini Şehzade Selim'e bir öğle üstü molası sırasında haber verdiler. Adamların hemen getirilmesini ••mretti. Otağı terk etmeye hazırlanan Malkoçoğlu Ali Beyle, ()rhan Beye:
"Oturunuz oturduğunuz yerde," diye çıkıştı kaşlarını çatarak. "Bizi içten pazarlıklı Safevî Sultanı mı sanarsınız? Arkadaşlarımızdan gizlimiz, saklımız mı olacak?"
"Haşa Şehzadem" dedi Malkoçoğlu, elini göğsüne bastırarak. lielki halvet olmak istersin diye düşündük."
Çadırın kapısı aralandı, önce iki muhafız göründü.
"Getirdik Devletlüm."
Şehzade gür, uzun bıyıklarını burdu. Yere yayılmış adi kilimin üstüne bağdaş kurdu:
"Alın içeri" dedi.
I )ıirt adam içeri alındılar. Malkoçoğlu ile Orhan Bey her ihtimale karşı Şehzadenin iki yanına geçtiler. Eğer adamlardan biri «lı/adeye bir kötülük yapmak isterse anında müdahale edebi\m ekleri şekilde hazırlandılar.
Ama Selim en öndeki adamı görür görmez ayağa fırlamış, iki »llni birden öne uzatmıştı:
"lire! Ben de Şii Sultanı canımızı alacak fedailer göndermiş ıııııdım. Meğerkimbizim Hüseyin Ağadan başkası değilmiş."
M.ılkoçoğlu ile Orhan'a baktı:


"Dostlarımızdır, rahat olun."

Bir bir Şehzadenin elini öptüler. Sıra Sanoğlan'a gelince Şehzade Selim:

"Maşallah," dedi, "bu yiğidi ilktir görüyorum, gözü pek birine benzer."

Hüseyin Ağa:

"Oğlumuzdur," dedi. "Herkes gibi bir ademoğluyuz."

Hüseyin Ağa hemen söze girmek istiyordu.

"Efendimiz, konuşmama destur var mı?"

Malkoçoğlu ile Orhan'a bakarak sormuştu bunu, Şehzade Selim, Hüseyin Ağanın ne demek istediğini hemen anladı:

"Konuş," dedi. "Malkoçoğlu ve Orhan bize canımız kadar yakındır."

"Hasan Can kulunuzun selamlarını getirdik Sultanım, Diyarbekir canibine geldiğiniz Şaha malum olmuş. Sizi şehir dışındaki ormanda pusuya düşürmek ister."

Şehzade Selim yüzünü buruşturdu:

"Yahu, bu adam erlik nedir bilmez mi? Tuzak ne demek? Bizi ahmak fare mi sanır tuzağına düşecek. Billah ona öyle bir iş edeceğim ki, ava gidenin nasıl avlandığını görecek."

"Hasan Can, mukayyet olasız diyor, on bin kişilik bir ordu ile karşılanacağınızı umuyor. Şah, sayıyı daha yükseğe çıkarmak isterse, Hasan Can mani olmaya çalışacak. Böylece söylemekliğimizi tembihledi."

"Sağolun, Hasan Can bizi bizden çok düşünür."

Yer gösterdi:

"Oturun dostlarım, ayakta kalmayın."

Sarıoğlan hayretle babasına baktı. Kalbi hâlâ hızlı hızlı vuruyordu. Bir şehzadenin huzurunda oturmayı aklı almıyordu. Demek Selim bu kadar mütevazi idi. Zaten Şehzadenin tevazuu



kıyafetinden de, otağından da anlaşılıyordu. Askerler için kurulan çergelerden farksızdı otağı. Yalnız kapısında asılı yeşil atlas perdenin üstüne bir tuğra işlenmişti. Bütün süsü ondan ibaretti.

Ordugâha bir konaklık yerde Selim'in askerleriyle karşılaşmışlardı. Sert bakışlı, emir almaktan çok emir vermeyi seven bir yeniçeri çorbacısı teslim olmalarını bağırmıştı. Bunların kimin .ıskeri olduğunu bilmedikleri için emre itaat etmemişlerdi, ama >onra mesele anlaşılmış, Şehzade Selim'in adamları olduğu meydana çıkmıştı. Çorbacı dört yorgun süvarinin Şehzadeyi tanıdıklarına, ona Tebriz'den haber getirdiklerine bir türlü inanmak istememişlerdi. Bu yüzden de mızraklı askerlerini etrafa ili/erek adeta mevkuf bir halde dört arkadaşı ordugâha getirmişti.

Sarıoğlan çadıra girene kadar etrafı seyretme imkânı bulmuşlıı. Durum iyi görünüyordu. Askerler bunca yolu teptikten son- ı .ı bile fazla yorgun görünmüyorlardı. Öbek öbek meydanlarda l'irikmiş, aralarında ilahiler söylüyor, yahut güreş tutarak eğleniyorlardı.

Manzaraya hayran kalmıştı delikanlı. Ne kadar isterdi şu as-

kerlerin arasına kendisinin de kabul edilmesini. Hatta dayanamayarak bu isteğini babasının kulağına da fısıldamıştı. Fakat:
"Olmaz" diye kestirmişti babası. Israr etmeyi düşünürken huzura kabul edilmişlerdi. Şehzadeyi gördükten sonra da asker ı »İmayı filan unutmuştu. Öylece yüzüne dalmış gitmişti.
Şehzade Selim, delikanlının ısrarlı bakışlarına bir mâna veremi yordu, canı şakalaşmak istedi:
"Söyle bakalım delikanlı, ademoğluna benzer miyim? Bunca İnceledikten sonra bir karara vaımışsındır."
Sarıoğlan kulak memelerine kadar kızardığını hissetti. Başını Miıne indirdi. Titrek bir sesle:
"Bağışlayınız Sultanım" dedi.


Şehzade Selim delikanlıdan hoşlanmıştı.
"Kaldır başını, erkekler baş eğmez. Kulağımızdaki küpeyi merak ettiysen söyleyeyim: Yeniçeri ocağının kurucusu Hacı Bektaş-ı Veli bu ocağa intisap edenlerin tek kulağına küpe takmasını şart koşmuştu. O gün bugün Veli'nin şartı unutuldu gitti. Biz bu ocağa duyduğumuz bağlılığı ifade için bu ananeyi tekrar ihya ettik. Aynı zamanda bu işaret, Cenab-ı Mevla karşısındaki acziyetimizin bir ifadesidir. Sakalımız niye yok dersen, ele vermekten korktuğumuzdan uzatmadık. Eğer bıyıklarımız tuhaf gelmişse, yiğide bırak gerek deriz. Aklından geçenleri biliyoruz. Yiğitlik bıyıkta değil, bilekte ve yürektedir, diye düşünürsün. Hamdolsun Cenab-ı Hak, bize onları da ihsan etti. Yüreğimiz pek, kılıcımız amansızdır."
Şehzadenin kendisiyle bu derece ilgilenmesi delikanlıyı cesaretlendirmişti. Bir çırpıda bütün aklından geçenlere cevap verdiğine göre, çok zeki olacaktı. Elini göğsüne bastırarak boyun büktü:
"Aciz bendeniz ölene kadar ayağınızın tozuna kurbandır Sultanım" dedi.
O kadar içten söylemişti ki, Hüseyin Ağa kendini tutamadı:
"Babasıyla bile Sultanım," diye ilave etti.
Rasim ile Celal bakıştılar. Bir ağızdan:
"Biz dahi böyle düşünürüz" diyerek perçinlediler arkadaşlarının sözlerini.
"Berhudar olun."
Sanoğlan'ın omuzunu sıktı:
"Babasına çekmiş besbelli," dedi.
Sonra üzüm şerbeti getirmelerini emretti.

***

Şehzade Selim, Karabulut isimli cins annı tam tepenin üstüm

ile durdurdu. Arkasındakilere de durmaları için işaret verdi. Etrafa baktı. Gerçekten doyum olmaz bir güzellik tablosu alabildiğine uzuyordu. Tepenin hemen altındaki meydanda Selim'in

urdusu kaynaşıyordu. Önde sık ağaçlı bir orman vardı. Bu ormanın bittiği yerde ise Diyarbekir'in kenar mahalleleri başlıyordu.
Kim derdi ki bu ihtişamlı ormanın içinde on bin Şii askeri ?.ıklıdır? Hüseyin Ağa böyle iddia ediyordu. Şehzade Selim I'.ırmağını ağaçlara çevirerek:
"Bahsettiğin orman bu olsa gerek," deyince, Hüseyin Ağa te-ı rd dütsüz başını salladı:
"Beli Sultanım," dedi. "Bu ormandır."
"İçinde on bin, belki de beş bin asker saklıyor ha!"
" Hasan Can kulunuz böyle bildirmemi istedi."
İnanmak hayli güçtü buna. Ağaçlar öyle masum duruyorlardı ki. Üstelik derin bir sükunet de vardı. Yalnız kuşlar ağaçlara ^ ıumuyor, alçalıp yükselerek, çığlık çığlığa ormanın üstünde di uluyorlardı. Bu hal Şehzade Selim'in gözünden kaçmadı.
"Görüyor musunuz kuşlar etrafta dönüyor. Ormanda insan bulu nmasaydı ağaçlara konarlardı. Öyle değil mi Orhan?"
I »t han iyi kılıç kullandığı kadar da iyi bir avcıydı.
"Beli Şehzadem, iyi düşünürsünüz."
I >ilerim Safevî Hanının kendisi de gelmiş olsun."
'Ilıma ihtimal vermem," diye konuştu Hüseyin Ağa. "Şah İs-ın, nl saltanatının on dördüncü yılını kutlamakla meşgul, rahatını Feda etmez."
?. ı vuz Selim delici bakışlarını Hüseyin Ağaya dikti:
Bizi küçümsediğinden mi?"
I lüseyin Ağa bir gaf yaptığını anlayarak kızardı:



"Ne haddine Sultanım, sadece rahatını düşündüğü için."
Şehzade başını iki yana salladı:
"Küçümserse hakkı var. Trabzon Sancak Beyi ile bizzat vuruşmaya tenezzül etmez elbet. Lakin Osmanlı Padişahı olarak karşısına çıktığımızda kendisi küçülecektir."
Malkoçoğlu'na baktı:
"Ormanı sarın," dedi. "Etrafa okçular ve tüfekçiler yerleştirin. Bu işler bitince ormanı her taraftan ateşe verin. Cayır cayır yanmalı."
Malkoçoğlu birden anlayamadı:
"Ormanı mı yakacağız Şehzadem?"
Selim kaşlarını çattı:
"Ağaçlara yazık olacak değil mi? Ne yapalım. İlk fırsatta bunun iki katı ağaç dikmek boynuma borç olsun."
Şehzade Selim tam kendisine has bir plan kurmuştu. Ormanı yakacak, erkekçe karşısına çıkmaya cesaret edemeyen Şiileri, kovanına duman verilmiş arılar gibi dışarı uğratacaktı. Gerisi kolaydı, okçular ve nişancılara kalırdı iş. En sonra da pek tabii kılıçlara sıra gelecekti. Kuşluk vakti idi. Akşama kadar Diyarbekir'i ele geçirmesi lazımdı. Beklemeye tahammülü yoktu. Bir an önce buradaki işleri bitirmeli, sancağına dönmeliydi. Kendisi

seferde iken kardeşlerinden birinin tahta konması işine gelmezdi.

Malkoçoğlu çoktan yanından ayrılmış, verilen emirleri süratle yerine getirmişti.

Az sonra orman tutuşturulmuş bulunuyordu. Öbek öbek görülen alevler, gittikçe büyüyor, yayılıyordu. Ateş, koca ormanı yutmaya başlamıştı. Şehzade hala aynı yerde atının üstünde duruyor, dikkatle durumu gözlüyordu.

Kulağına çığlıklar gelince, çatık kaşları havaya kalktı, yüzünde manalı bir tebessüm belirdi.



Dumandan orman görünmez hale gelinceye kadar tepede kaldı. Sonra atını süratle aşağıya sürdü. Maiyeti Şehzadeyi <ıdım adım takip ediyordu. Hele Orhan, ancak bir at boyu gerisinde idi, her an emrine yetişmek için yakınında bulunmak istiyordu.

Yamacın hemen dibinde hayli geniş bir meydan vardı, iki bin kadar süvari atlarının sırtında azametle duruyor, ellerinde uzun kargılar, Şehzadenin emrini bekliyorlardı. Kendisinin çıkıp geldiğini görünce kargılarını havaya kaldırarak selamladılar. Şehzade Selim hiç durmadan atını sürdü.

"Arkamdan geliniz" diye gürledi.

Sonra hemen arkasından at süren Orhan Beye şehre giden kışka bir yol olup olmadığını sordu.

"Böyle bir yol bilmiyorum Şehzadem, ama istiyorsanız öğrenirim."

"Derhal öğren!"

Bir an kayboldu genç adam, sonra yanında bir askerle çıkageldi.

"Aslen Diyarbekirli imiş Sultanım, ormanın içinden geçmeden şehre giden bir yol biliyor."

"Nereden gidilir?"

"Cenuba sarkmamız gerek, yalnız yol dardır, belki iki atlı |.ı uyana ancak sığar."

"Bize yeter" dedi Şehzade Selim. "Şiilerin ardına geçip kaleye ıkınmalarını önlemek istiyorum. Dört nal ileri!"

Askeri en öne geçirdi. Uzun bir kafile halinde yola koyuldul.ir. Tüfekler patlamaya başlamıştı artık. Ormanda pusuya ya-ı.ıı Şiiler, her tarafın alevlerle sarıldığını görünce kendilerini deli gibi dışarı atıyorlardı. Fakat kurtulamıyorlardı.

Selim'in daha evvel bunu düşünüp dört yana yerleştirdiği ok-



çular, nişancılar olgun armutlar gibi topluyordu bunları. Başını çıkaran ya oklanıyor, yahut kurşunlanıyordu. Talihine güvenip dışarı çıkmayı becerenler ise, yalın kılıç Osmanlı sipahileri tarafından amansızca doğranıyorlardı. Herkes yıllardan beri bilenmişti. Asker ne olursa olsun Şah İsmail'in adamlarına bir

ders vermek istiyordu. Böylece Safevî Şahı da Osmanlı Devletinin topraklarını kendisi için oyun sahası olarak kulanmanm cezasını çekmiş olacaktı. Bu düşünce hemen hepsine hakimdi.

Yine de kurtulmayı başaran Şiiler oldu. Cenup tarafından Osmanlı çemberini yaran dört bine yakın Safevî askeri Diyarbekir'e doğru atıldı. Bir an evvel şehre girip canlarını taş duvarların ardına atmak istiyorlardı. Korku iliklerine işlemişti. Arkadaşlarını bir çıra gibi yanarken görenler dehşet içinde kalmış, bazıları aklını kaybetmişti.

Yavuz Selim, bu kaçakları surların önündeki meydanda karşıladı. Adamlar gözlerine inanamıyor, ne olduğunu anlayamıyorlardı. Güya Şehzade Selim'i pusuya düşürmek için ormana saklanmışlardı. Ama pusuya kendileri düşmüştü. Kaleye sığınmaya koştular, bu sefer de Şehzadenin bizzat kumanda ettiği yeniçeriler önlerini kesmişti. Ne işti, nasıl işti?

Şehzade Selim enli kılıcını sol elinde sıkıyor, adamlarının en önünde bulunuyordu. Orhan Bey geri durması için çok yalvardı ama dinletemedi. Üsteleyince de sert bir karşılık aldı:

"Bre Orhan! Biz, Fatih Mehmed'in torunuyuz. O, en önde savaşırdı."

Şehzade Selim'in düzenli birliği, canından başka şey düşünmeyen orman kaçkınlarım bir granit kaya gibi göğüsledi. Onların "Şah... Şah... Şah!.." diye bağırmalarını, "Allah... Allah... Allah!.." naralanyla bastırdı. Ve daha ilk anda duruma hakim oldu.

Osmanlı askeri serhad boylarında kılıç şakırdatmanın hasre-



tiyle nicedir tutuşurdu. Şimdi bu imkânı bulmuş, coşuyordu. Naralar birbirini takip ediyor, neşeli çığlıklar teşvik sesleri yükseliyordu:

"Vur arslanım, vur Orhan'ım!"

"Vur Sultanım, vur velinimetim!"

Bir yeniçerinin nefret dolu sesi:

"Ülen Anadolu'da dedemin kemikleri gömülü" diyordu. "Kâfirliğin lüzumu yok!"

Safevîler sevk ve idareden yoksun, adeta çapulcu bir sürü halinde kaçarlarken, düzenli bir birliğe toslamakla zaten bütün insiyatifi işin başında kaybetmiş bulunuyorlardı. Safevî ordusunun kumandanı basarken basılmayı hiç beklemediğinden geri çekilmek gerekirse, rahatlıkla bunu başarabilmek için en küçük bir tedbir dahi almamıştı. Bu hatasını savaş alanında can vermekle ödedi. Bir yeniçerinin enli palasından nasibini alarak sere serpe yere yığıldı.

Başsız asker daha fazla dayanamayarak istikametini gerisin geriye değişirdi. Fakat bu sefer Malkoçoğlu'nun idare ettiği birlikle burun buruna geldiler. Kılıcını atıp aman dileyenler ancak canlarını kurtarabildi. Gerisi kamilen kılıçtan geçti.

Yeniçerilerden bazıları kılıcını bırakıp teslim olan Şiileri kesmeye kalkışınca, Şehzade Selim tereddüt etmeden başlarını vur-

durdu.
"Siz beni katil mi sanırsınız, bu yaptığınız nasıl edepsizce bir harekettir?" diye gürledi.
Bir merasim ordusu gibi ellerini kollarını sallaya sallaya Diyarbekir'e girdiler. Selim vali konağına yerleşti. Şii idaresinden bunalmış şehir halkı, konağın avlusunda toplanmış, gırtlağını yırtarcasına bağırıyor, kurtarıcısını alkışlıyordu.
Malkoçoğlu Ali Bey akşama kadar halk içinde kaldı. Kenara


köşeye sinmiş Şii askerlerinin bulunabileceğini düşünerek tetikte bekledi. Ama hiçbir mukavemetle karşılaşmadı. Askerleri muhtelif menzillere yerleştirdi. Nöbetleri tanzim etti ve Şehzadenin huzuruna çıktı.
İki dost sarmaş dolaş oldular. Malkoçoğlu'nun gözlerinde yaşlar parlıyordu. Koca serhad kartalı kendini tutamamış ağlıyordu:
"Bağışla Şehzadem kendimi tutmasını daha öğrenemedim."
Şehzade gülerek arkadaşına bakıyordu:
"Yerine göre gözyaşı da lazım Malkoçoğlu" dedi. "Lakin unutma, bizim gibi işi çok olanlarm gözyaşı dökecek zamanı yoktur. Şöyle yanıma otur, sen de Orhan, kumandanlarımızla bazı meseleleri görüşmek isteriz."


## DÖRDÜNCÜ BOLUM

Şehzade Selim'in tok sesi eski Pontus İmparatorunun sarayını »,'in çm çınlatıyordu:
"Pederimize karşı bir kusur mu işledik? İşledikse boynumuz kıldan incedir. Her zaman sadık bir bendesi olarak hudutlarını bekleriz. Devletimize de, pederimize de duacıyız, payidar olmalarını isteriz. Lakin nicedir hudut boylarından zafer haberleri gelmez oldu. Askerin kılıcı haniyse pas tutacak. Hiç değilse i'mrimiz altında bulunanları coşturalım, serhad boylarına doğru uçuralım dedik. Bunun neresi kötü?"
"Allah'a hamd olsun Şah İsmail denen çöl şeytanını, eşekten düşmüşe çevirdik. Pederimiz bizi takdir edeceği yerde tekdir eder, bu olacak şey midir Sinan Paşa?"
Sinan Paşa ne zamandır Trabzon'da Şehzade Selim'i bekliyordu. Döndüğünü görünce vaktin akşam olmasına aldırmadan hemen huzura kabul edilmesini istemiş, Sultan Bayezid'in sözlerini oğluna nakletmişti.
Şehzade Selim sesini gittikçe gürleştirerek konuşmasına devam ediyordu:
"Oğlumuz Süleyman'ı önce Bolu Sancak Beyliğine tayin ettiler. Karındaşımız Ahmed, 'Bu oğlan benim yolum üzre neyler'


dedi diye, Bolu sancağından alıp Kefe'ye nefyettiler. Evet nefyettiler, buna tayin demeye bin şahit ister. Babamıza hürmetten

ses çıkarmadık. Varsın olsun, memleketimizin her bucağı bizce mukaddestir deyü, sustuk. Bu sefer de pederimiz, Şehzade Ahmed karındaşımızı veliaht ilan etti. Saltanat ananelerinde böyle bir tayinin yeri olmadığını bilmeyen var mı? Lakin yine de susarız. Biliriz Sultan pederimizin bütün bu işlerde zerre kadar kabahati yoktur. Vezirler onu aldatırlar. Sadrazam Ali Paşaya bizi pederimizle görüştürmesine tavassut etmesi için iki kere müracaat ettik, ikisinde de yüzgeri edildik. Evladıyız, babamızın elini öpüp hayır duasını almak hakkımız değil mi? Değilse karındaşımız Ahmed kaçtır Dersaadet'e gidip Padişahla nasıl görüşebiliyor? Bu adalet midir Paşa?"

Sinan Paşa, Şehzadeye açılmanın vakti olduğunu hesaplayarak boynunu büktü:

"Aynen fikirlerinizi paylaşıyorum Şehzadem" diye konuştu. "Yerden göğe kadar haklısınız. Vüzera (vezirler) size olan muhabbetimiz yüzünden bizi her gün pederinize çekiştirip durur. Her gün azlimizi bekleriz. Devlet umurunu iyi bulmam. Velinimetim Sultanım efendimi canımdan çok severim. Ama devleti ondan daha çok severim."

Yavuz'un sert bakışlarının birden yumuşadığını görünce daha da cesaretle devam etti:

"Buyurduğunuz gibi serhat boylarından zafer haberleri gelmez oldu. Artık fetihnameler yazılmıyor. Korkarım saltanat Korkud'a yahut Ahmed'e nasip olursa büyük pederiniz cennetmekân Fatih Sultan Hazretlerinin fetihnamelerini okuyarak oyalanmak düşecek bize."

"Ağzından yel alsın Paşa. Allah bizi fetihlerden alıkoymasın. Sözlerin yüreğimizi paralar, anlarız ki Sultan Pederimizin hükmü artık geçmez oldu. Vüzera bütün herşeye hakim."



"Maalesef, öyle Şehzadem."

"Tasa çekme, elbet bir yolunu bulur, tez elden bir şeyler yaparız. Vezirler arasında bizim de güvendiklerimiz vardır."

"Hersek Ahmed Paşadan mı bahsedersiniz?"

"Beli, ondan bahsederim."

Ellerini dizinde birleştirdi:

"Çok iyiliksever, yiğit, sözüne güvenilir bir vezirdir. Ne var ki etrafı sarılı. Padişahımız efendimizin etrafına diğer vezirler öyle bir set çekmişlerki, aşıp huzuruna çıkmak, hele bazı şeyler anlatmak namümkün."

"Sen, peder Sultana öylece söyleyesin. Diyesin ki: Selim'in (açta, tahtta gözü yoktur. Tek arzusu serhad boylarının yeniden şenlenmesidir. Bir de Ahmed karındaşımızın veliahtlığı iptal edilmelidir. Dört kardeş Sultan pederimizin ömrüne dua edelim. Sağlığında aramıza münaferet girmesin. Taht uğruna birbirimizi kırmayalım. Böylece söylersin."

"Başüstüne Şehzadem."

"Daha zırhımızı üstümüzden çıkarmış değiliz. Aylar süren yorucu bir seferden avdet eyledik. Azıcık dinlenip toparlana-

lım."
Ayağa kalktı:
"Yolun açık olsun Sinan Paşa, Dersaadet'ten iyi haberlerini bekleriz. Bir kulağımızla bir gözümüz sende olacak."
Vekilharca döndü:
"Paşaya iki kese verilsin."
Çıkmak üzere iken Sinan Paşa birden durdu. Adeta ağlamaklı olmuştu:
"Bir şey mi unuttun Paşa?"
İki adım yaklaştı. Gözlerini Şehzadenin gözlerine çiviledi.


"Sinan yolunuza kurban Şehzadem, lakin bu keseleri almakta mazurum. Para, hizmeti ayağa düşürür. Ben inandığım için sana hizmet ediyorum. Diğerleri gibi..."
Yavuz Selim gitti, Sinan Paşayı kucakladı.
"Üzülme" dedi. "Almayacağını bile bile teklif ettim. Hizmetlerin makbul olur inşallah. Bari şunu bir hatıra olarak kabul eyle."
Kabzası altın kakmalı hançerini eline tutuşturdu.
Sinan Paşa hançeri öptü.
"Ömrümde kazandığım en değerli şey olarak aldım, kabullendim, hayatım boyunca saklayacağım Şehzadem."
Elini göğsüne koyarak eğildi. Başka tek kelime etmeden dışarı çıktı.
Selim bir süre baktı ardından:
"Çok iyi" dedi. "Maddeyi mananın üstüne çıkarmayanlar hâlâ yaşıyor. Büyük ümit doğrusu."
Hiç söze karışmadan Şehzade Selim ile Sinan Paşa arasındaki muhavereyi sonuna kadar dinlemiş olan Malkoçoğlu, arkadaşı Orhan Beye bir göz attı. Muvafakatini aldıktan sonra:
"Şehzadem" dedi, "Orhan Beyle aramızda anlaştık, izin verirseniz bir teklifimiz olacak."
Yavuz Selim döndü:
"Ne vakitten beri teklifli, tekellüflü olduk, Malkoçoğlu? Bir bildiğiniz varsa elbet söyleyeceksiniz."
"Düşündük, taşındık ve şu karara vardık: Şah İsmail'in kuvvetlerini perişan ederek iki şehri elinden alan bir Şehzade, dilerse tahtı da alabilir."
Selimin kaşları çatıldı, alnında iki derin çizgi belirdi. Bir müddet düşündükten sonra:

"Biz tahtı gasbetmeyi düşünmüyoruz," dedi.
"Biz de gasptan söz etmiyoruz Şehzadem. Şayet sessiz sedasız durursak Şehzade Ahmed, yahut Korkud veyahut Şehenşah tahta sahip olacak. Buna göz yumamayız. Millete sizin en büvük hizmetleri yapacağınızı umduğumuz için, Allah şahidimdir ki, başkaca bir sebep yok. Dünya malı gözümüze de, gönlümüze de girmiş değildir, hamdolsun."

"Teminat vermeye ne lüzum var Malkoçoğlu? ikinizi de en az sizin kendi kendinizi tanıdığınız kadar tanırız. Mala-mülke iltifat etmediğinizi biliriz. Bizi candan istediğiniz malum, lakin yol nedir? Pederimizi cebren indirip yerine mi geçelim?"

Sözü Orhan aldı:

"Devletin asıl sahibi millet değil inidir, Şehzadem?"

"Elbette millettir."

"İşte biz milletin sesine kulak veririz. Millet sizi tahtta gör-nıi'k ister. Asker tarafınızdadır. Varalım, Dersaadet'in üstüne gidelim. Tahta mukayyet olalım. Belki Sultan Hazretlerini ya-nıltıp karındaşlarınızdan biri lehine tahttan feragate razı eder-ler. Buna mani olmak için yakın bulunalım."

Şehzade Selim sedire ilişti. Elini çenesine dayadı. Belki iki da-t-1 ka kadar öylece kaldı.

I )ışarda zafer şenlikleri yapan Trabzonluların sevinçli narala-ı ',«'liyordu. Sık sık ağızbirliği ederek: "Şehzademiz yok yaşa" • lıvebağırıyorlardı.

Yavuz Selim neden sonra başını kaldırdı:

"Makul söylersiniz" dedi. "Tahta mukayyet olmak icap eder. Şehzade Korkud karındaşımız Mısır'dan döndükten beri boş .lurmazmış. Derler ki Saruhan Valiliğine taliptir. Niyeti belli. ı ıhta yakın olmak diler. Ahmed karındaşımız da el altından \ ıı/erayı kandırır. Yeniçeri içine fesat salar."



Gözlerini Orhan'a çevirdi:

"Haklısın Orhan. Ama işi kıvamında yürütmeli. Ne demiş atalarımız: İş bilenin, kılıç kuşananın. Bazıları gocunacak elbet. Gocunsun. Büyük işlerde herkese yaranmak mümkün değildir. Biz yapacağımız işte önce Allah rızasını arar, millet menfaatine olup olmadığını düşünürüz. Şimdi pederimize müracaat ederek taht şehrine yakın bir sancak isteyelim. Rumeli'de herhangi bir sancak olabilir."

"Ya istek kabul edilmezse?"

Soruyu Malkoçoğlu Ali Bey sormuştu. Şehzade'nin keskin ba-kışlarıyla karşılaşınca ürperdiğini hissetti. Bakışlarında engin bir kararlılık okudu. Kalın sesi kulaklarında uğuldadı:

"Vermezse düşünürüz!"

Hızla doğruldu:

"Orhan, yorgun olduğunu biliyorum, fakat alınan kararları geciktirmemek lazım. Yola çıkabilir misin?"

"Elbette Şehzadem."

"Yarın sabaha hazır ol, Dersaadet'e gideceksin, pederimize bir name yazacağız. Yanına gözüpek birkaç kişi al. Hani şu gençten biri var ya, Hadım Ali'nin üç casusundan biri. Adı ney-di?"

"Halit'i söylersiniz galiba."

"Evet o. Duydum ki Diyarbekir'in fethinde büyük cesaret göstermiş. İyi de kılıç sallarmış. Onu da al istersen."

"Başüstüne Şehzadem, Halit çok iyi kalbli, çok da yiğit bir delikanlı."
"Nameyi bu gece ulaştırırız sana, şimdi istirahat eyle, yolun açık olsun. Sultan Pederimizle görüşebilmek için ne mümkünse yap. Olmazsa Veziriazam Hadım Ali Paşa ile görüş. Hersekzade'ye bir selam vermeyi ihmal etme. İtimadımıza mazhar ol-

muştur. Düşündüklerimizi aktarmanda mahzur yok. Defterdar Hüsameddin Çelebi ile Ferhad Beyin gözlerinden öperiz, hizmetleri makbulümüzdür. İnşallah Dersaadet'de görüşeceğiz."
"İnşallah Şehzadem."
"Çekilebilirsin."
Orhan kapıya yürüdü. Malkoçoğlu gülerek ardından bakıyordu. Şehzade Selim'in dikkatini çekti bu:
"Ne gülersin Malkoçoğlu, yüzüne muziplik oturmuş."
Şehzadenin kulağına yaklaştı:
"Zavallı oğlan, seferden döner dönmez evlenmek üzere nişanlısına söz vermişti, yine olmayacak. Dayasınm kızı bu gidişle çok bekleyeceğe benzer."
Selim, kapıdan çıkmak üzere olan Orhan'ı durdurdu:
"Eğleş biraz!"
"Emrediniz, Şehzadem."
"Manalı manalı bakıyordu:
"İstersen yerine bir başkasmı gönderelim, belki görecek mühim işlerin vardır."
Orhan Bey, Malkoçoğlu'nun yüzündeki muzip ifadeden Şehzadeye bazı şeyler anlattığını hissetmişti.
"Şehzadem" dedi. "Benim için en mühim şey size hizmet etmektir. Şahsi işlerimiz umumi hizmetleri hiçbir vakit aksatmayacaktır. Malkoçoğlu böylece bilsin."
Dışarı çıktı, kapıyı sessizce ardından kapadı.
"Gördün mü Malkoçoğlu," diye güldü Şehzade. "Maiyetimizde böyle babayiğitler bulunur işte. Safevî Sultanı İsmail'in parayla satın aldığı adamlara benzemez hiçbiri. Parayla satın alınan kişilerde dava aşkı yoktur. Paranın bittiği yerde hizmetleri de biter. Bir ideal etrafında toplananlar böyle mi Malkoçoğlu. Ne mutlu bana ki, Allah sizin gibi dostlar vermiştir."


' "Bize ne mutlu ki, sizin gibi bir Sultan nasip etmiştir."
"Ben daha Sultan değilim Malkoçoğlu, Osmanlı tahtında pederimiz oturur."
"Şimdilik evet, ama akıbet siz oturacaksınız."
"Nereden belli?"
"Dünyaya teşrif edeceğiniz günün sabahı Amasya'da bir derviş, babanızın sarayına giderek 'Bugün bu sarayda bir erkek çocuk dünyaya gelecektir. Büyüyünce babasının yerine geçip padişah olacaktır. Vücudunda yedi tane mor ben bulunacaktır' demişti. Dervişin tarif ettiği yedi adet mor ben taşıyorsunuz.

Madem ki buraya kadar dediği çıktı. Allah'ın bir sevgili velisi olsa gerekir. Öbür dedikleri de muhakkak çıkacak."

Şehzade Selim cevap vermedi. Bu hikayeyi Amasya sarayında defalarca dinlemişti. Doğruluk derecesini bilmiyordu. Yalnız bir kere annesi Gülbahar Harun'a sormuş, o da cevap olarak:

"Böyle şeyler düşünme, daha çocuksun, şimdi tahtta baban bulunuyor, ömrüne dua edelim" demişti.

Başını salladı:

"Kimbilir, belki de derviş haklı" diye söylendi.

Masanın üstünden Fazlullah'm Tarih-i Vassaf'mı aldı, mütalaaya koyuldu.

Orhan Bey, seyisine iyi bir at seçmesini ve sabah hareket etmek üzere hazırlanmasını tenbihledikten sonra saraydan ayrılmıştı. Fener alayları düzenleyerek şenlikler yapan halkın arasından geçerken tolgasının siperliğini iyece indirdi. Tanırlarsa sabaha kadar yakasını bırakmazlardı. Şehzadenin bir yakınından Diyarbekir fethini dinlemenin tadına varmak isterlerdi. Orhan ise bir an evvel nişanlısının evine gitmek istiyordu.

Sokakları süratle geçti. Boztepe yokuşunu nefes nefese çıktı.



Sağa sapü. Ay ışığında beyaz duvarları parlayan tek katlı evin önüne gelince durdu. Bir süre dinlendi. Sonra kapıya giderek tıkırdattı:

"Rüstem Dayı, ben geldim."

Bir ayak sesi duyudu. Yaklaştı, yaklaştı. Kapı ardına kadar açıldı. Eşikte Rüstem Dayı belirdi.

"Orhan, oğul."

Elini öptü dayısının.

"Afiyettesiniz inşallah Dayı."

"Hamd ve senalar büyük Allah'a, afiyetteyiz. Şehzademizin ömrüne duacıyız. Ahir ömrümüzde Safevî fesadının ezildiğini duymakla bahtiyar olduk. Hele içeri gel de anlat, seferde neler oldu?"

Karşılıklı oturdular.

"Her zamanki gibi Dayı, ne olmak ihtimali var? Şehzademiz küheylanma binip kılıca el atmaya görsün, tekmil fesat ehli kaçacak fare deliği arar. Kısacası böyle işte."

Yaşlı adam kızgınlıkla baktı delikanlıya:

"Bana bak oğlan! Adam yerine koyup sorarız. Kafamın tasını attırma. Sana neler oldu dedik? Tekmil anlat. Ardından Bizans keferesi kovalar gibi ne acelen?"

"Kusura kalma Dayı, acelem şundan. Yarın şafakla yola düşmem lazım. Şehzademin bir emrini Dersaadet'e ulaştıracağım."

"Yahu, sen daha yeni döndün."

"Hizmet yatakta yapılmıyor Dayı, yeni döndük, lakin tekrar yola düşmek mukaddermiş. Zerre kadar havf etmedim."

Sırtını sıvazladı ihtiyar:

"Aferin bre, yiğidin yiğitlikte olmalı gözü, senin gibi tıpkı.

Yaşa evlat, bana gençliğimi hatırlatıyorsun."
Daldı gözleri. Hayaller oynaştı belli belirsiz. Kır atının üstün-


de Fatih Mehmed'i görür gibi oldu. Ardında çığ gibi akan koca bir ordu vardı. Trabzon Pontus imparatorluğunun üstüne yürüyorlardı. O vakitler genç, cevval bir yiğitti Rüstem Dayı. Trabzon'a ilk giren yeniçeriler arasında o da bulunuyordu. Sonra Trabzon'a yerleşmiş evlenmiş, iki de kızı olmuştu. Bunlardan büyüğünün adı Fatma idi. Orhan Beye nişanlamışlardı. Yaşlı karı-koca iki gencin mürüvvetini görmek, torunlarını okşamak için sabırsızlanıyorlardı.

Üç yıldan beri nişanlı olmalarına rağmen, düğün yapılamamıştı. Her defasında bir mani çıkmıştı. Orhan Beyin ya sefere, yahut özel görevle bir başka yere gitmesi gerekmişti.

Yaşlı adam birden hatırladı, dalgın bakışlarını köşeden alarak delikanlıya çevirdi:

"Peki oğul, düğün ne olacak?"

Orhan Bey başını önüne indirdi. Bunun cevabını kendisi de bilmiyordu. Dilinin ucuna kadar bir cevap gelmişti, ama söylemekte tereddüt ediyordu. İki defa geri attıktan sonra "Şimdilik düğün kalsın, Allah nasip ederse dönünce yaparız" diyebilir miydi? Diyemedi ve çaresiz sustu.

Bu suskunluk anında Rüstem Dayının karısı Düriye Hala içeri girdi. Delikanlıya yaklaştı:

"Safa geldin oğul."

"Safa bulduk ana, seni afiyette gördüğüme sevindim."

Mevzuyu değiştirmek için fırsat çıkmıştı ya, ipin ucunu bırakmak istemiyordu.

"Talia nasıl? İyidir inşallah."

Talia küçük kızlarıydı.

"Hamdolsun" dedi. "Cılız, ama şükür bir marazı yok. Sen nasılsın oğul?"

"Demir gibi ana..."

"Şehzademiz de iyiler inşallah."

"Çok iyi. Safevî ordusunu bir ezdi, bir geçti... Rüstem Dayım orada olup görseydi. O ne celadet, o ne şehamet..."

Aradığı kelimeyi bulamayınca uzatmaktan vaz geçti. Başını iki yana salladı:

"Nasıl desem, anlatmakla olmuyor ki, görecektiniz."

Rüstem Dayı güldü:

"Biz neler gördük oğul. Koca Mehmed'in arkasında dövüştük. Göreyim sen de onun torununa hizmet et. Büyük istikbal var Yavuz Selim'de."

Karışma döndü:

"Soğuk ayran getir hatun, şöyle karşılıklı yudumlayalım. Yolcu bizim oğlan, aramızda az kalacak."

Kadmın takdirkar bakışlarında bir bulut dolaştı:

"Yolcu mu? Daha şimdi dönmüştü," diye mırıldandı.
Rüstem Dayı kızmış gibi yaptı.
"Ayran getir dedik a, elinin hamuruyla yiğit işine karışma sen."
Orhan Bey nişanlısıyla bir iki kelime konuşmaya can atıyordu. Hiç değilse özür dilemeliydi. Ayağa kalktı:
"Destur verirsen anama yardım edeyim Dayı" dedi.
Rüstem Dayı bıyık altından güldü. Başını müsbet manada salladı.
Orhan yaşlı kadının peşinden mutfağa girdi.
"Fatma nerede ana?"
"Odasında. Son hazırlıklarını yapıyor."
Delikanlının içi burkuldu.
"Birlikte yanma gidebilir miyiz? Özür dilemek istiyorum."
"Tabii oğul, gidelim, gel..."


"Sağol ana."
Arka kapıdan sofaya çıktılar. Pencereden giren ay ışığında genç adamın gölgesi uzayıp kısalıyordu. Rüstem Dayının öksürüğünü duydu.
Düriye Hala durunca, Orhan da durdu. Kapıyı açmasını bekledi.
"Fatma," diye seslendi kadın. Karşılık hemen geldi:
"Efendim."
Kapı aralandı, cin bakışlı, on yaşlarında bir kız çocuğu belirdi. Bu, evin küçük kızı Talia idi. Delikanlıyı görür görmez çığlık çığlığa içeri kaçması bir oldu:
"Orhan Ağabey geldi, Orhan Ağabey geldi..."
Döndü tekrar. Orhan beyin ellerinden tutarak çekti odaya doğru.
"İçeri gel Ağabey, bak ablam neler hazırlamış?"
Fatma sitem dolu bakışlarla baktı kardeşine.
"Talia, rahat bırak onu."
"Ama ablacığım, seferden gelir, yorgundur. Niçin ayakta dursun?"
Genç kız, kardeşinin sorusunu cevapsız bıraktı. Eşikte duruyor, delikanlının girmesi için hiçbir harekette bulunmuyordu. Sadece:
"Hoş geldin Orhan Bey" dedi.
Delikanlı söyleyeceklerinin hepsini unutmuştu. Şaşkın şaşkın Düriye Halaya bakıyordu. Neden sonra:
"Özür dilemeye geldim" diyebildi.
Fatma:
"Niçin?" dedi. "Özür dileyecek ne var? Kılıç erisiniz, elbette yeriniz savaş meydanlarıdır. Benim mani olacağımı sanmıyorsunuz herhalde."

Orhan Bey bu sözlerden sonra bir parça cesaretlendi, başını

kaldırdı:
"Hayır, aklımdan bile geçmez. Aksine teşvik edeceğini bilirim."
"Öyleyse?"
"Düğün için... Yani düğünümüzü biraz daha şey yapmak için. Bir mühim zuhurat oldu da. Dersaadet'e kadar gidip gelmem lazım... Anlıyorsun değil mi Fatma? Şehzademin emri böyle. Her emrini yerine getirmeye yeminliyim. Ben demek istiyorum ki..."
"Anlıyorum" dedi genç kız, Orhan beyin sözünü keserek. "Sizi anlıyorum. Daha doğrusunu isterseniz Orhan Bey, anlamaya çalışıyorum; üçtür düğünü geri bırakıyorsunuz. Arkadaşlarımın yüzüne bakamaz oldum. Benimle alay ettiğinizi söylüyorlar."
"Doğru değil bu..."
"Biliyorum. Lakin benim bilmem yeterli mi? Serhad malısın, iyi, fakat benim de birtakım duygularım vardır, hayallerim vardır. Her defasında bir tekme ile hayallerimi yıkıyorsunuz, bu enkazın altında kalbim eziliyor. Sabırsız olduğumu iddia edemezsiniz, ama herşey gibi sabrın da bir hududu vardır, değil mi Orhan Bey?"
Delikanlı şaşırdı, şaşırmakla kalmadı afalladı hatta. O sanıyordu ki Fatma bütün dediklerini kabullenecek, baş sallayacaktı. Hislerini, duygularını hiç hesaba katmamıştı. Kadınları anlamak besbelli hamle oyunlarını anlamaktan daha zordu.
"İtham ediyorsun," diye mırıldandı.
"Yoo, hakikatleri göstermeye çalışıyorum. Kılıç sallamaktan, at sürmekten fırsat bulup öğrenemediğiniz şeyleri öğretmek istiyorum, ilerde lazım olabilir diye..."
"Şimdi de cahil diyorsun."


"Herkes her konuda alim olamaz ki Orhan Bey, bazı meselelerde cehaletinizi kabul etmelisiniz."
Bu kadarı da fazlaydı hani. Karşısına geçip bilgiçlik taslaması da neyin nesi oluyordu? Toy çocuk mu bellemişti kendisini? Önüne diz çöküp yalvarmasını mı istiyordu yoksa? Yapmayacağını bile bile...
"Bana bak kız!" dedi bir parça sesini yükselterek. "Bana öğretmen olmaya kalkma. Kırkından sonra saz çalınmaz diye bir söz vardır. Ben daha yirmi besindeyim, ama öğrenmek istedik lerimin tamamını öğrenmiş bulunuyorum. İyi ata biner, güzel kılıç kullanırım. Kargı sallamakta ustayımdır, şimdiye kadar yapılmış cirit yarışlarından çoğunu kazandım. Dinimi yaşayacak kadar da bilgim var, başka öğrenmek istediğim ne olsun?"
'"Beşikten mezara kadar ilim öğreniniz' emrini toprağa mı gömersiniz Orhan Bey?"
Bu soru delikanlıyı ürpertti. Ne yaman bir kızdı bu. Neler de biliyordu? Gülmeye çalıştı.

"Tartışmayı bir başka güne bırakalım. Ayaklarıma kara sular indi. Üstelik sabah erkenden yola çıkacağım. Dönünce düğünü hemen yaparız. Nikahımızı Şehzadenin hocası Muhyiddin Efendi kıyar. Yolcuyum. Kalbimi kırıcı sözler ettin, lakin unuttum gitti. Kalpler kırılmak için değildir, sen de bunu öğren bakalım."

Genç kız parmağındaki yüzüğü ağır ağır çıkardı. Yanı başında duran Talia'ya uzattı.

"Bunu ver kuzum."

Talia bunun manasını anlayamamıştı. Yüzüğü aldı. Gitti Orhan'a uzattı. İyi bir şey yaptığını sanıyor, keyifleniyordu.

Orhan Bey donmuştu sanki. Damarlarındaki kan çekilmişti. Heykel sessizliği içinde yüzüğü aldı. Tırnakları etine batana kadar sıktı avucunu. Fatma içeri çekilmiş, kapıyı örtmüştü. Hıçkı-



rığını yüreğine gömüyordu. Çok beklemişti. Arkadaşlarının alaylarına ne zamandır göğüs germişti. Daha geçen gün bir yakının düğününde "Seninki gelmiyor mu?" diye sormuşlardı. "Geliyor" demişti. "Gelir gelmez düğünümüz olacak." Ama yine olmamıştı işte. Herkesin "Cadı" dediği bir Rum kadını ne demişti kulağına:

"Boşa bekliyorsun kuzum, onun gönlü sende değil, oynaşır işte."

Az daha abus yüzüne yumruğunu indiriyordu. Eve dönünce uzun uzun düşünmüştü yine de. Aklından silememişti bu sözleri, aklı yalanlıyor, kalbi ise laf dinlemiyordu.

Orhan bir süre daha koridorda dikildikten sonra geri döndü. Talia'nın sesi geldi ardından:

"Ağabey gidiyor musun?"

"Gidiyorum, yavrucuğum," dedi. "Gitmem lazım."

Düriye Hala, köşesinden çıktı. Gözlerinde yaşlar vardı. Onun da ümitleri solmuştu.

"Üzülme oğul," dedi Orhan Beye. "Kader hükmünü verir. Ben kızımı kararından döndürmeye çalışacağım."

Orhan Bey konu üstüne tek kelam etmemeyi uygun buldu. Sadece:

"Hakkını helal et ana," dedi. "Gidip dönmemek var. Dayıma da selam söyle, kusuruma bakmasın."

Dışarı attı kendini.

Gece meltemi yanaklarını okşayınca bir parça toparlandı. Yüzüğü tekrar geri götürüp vermek vardı, ama ya almazsa? Diz çöküp yalvarmasmı istiyordu herhalde. Bunu yapmayınca hayal sükutuna uğramış olmalıydı. Bir akıncı genç kız kaprisleriyle mi oyalanacaktı yani?

"Olmaz böyle şey," diye söylendi. "Dünyada olmaz."



işi vardı, Şehzade Selim'in mektubunu Dersaadet'e götürecekti. Nişan bozulmuştu bunun için, bozulsun. O hayatını göz-

den çıkarmıştı işin başında, nişanlının hükmü mü geçecekti? Bir genç kızın oyuncağı mı olacaktı?

"Olmaz böyle şey," diye tekrarladı yokuş aşağı inerken. "Dünyada olmaz."

İyi ama Fatma'yı seviyordu. Yıllar öncesinden beri seviyordu. Genç kızın da kendisini sevdiğini sanmıştı.

Sanmak ne kelime, emindi bundan. Ya o soğukkanlı tavrı neci oluyordu? yüzüğü bir çıkarış çıkarmış, bir uzatış uzatmıştı ki... Sesi hala kulaklarında idi. Kardeşine:

"Bunu ver kuzum" demişti.

Ve, nişan bozulmuştu. Rüstem Dayı ne diyecekti? Fatma'nın anası ne yapacaktı? İyi karşılamayacakları muhakkaktı. Kabahat kızlarında idi, ne yapsın?

"Adaam sen de, davam uğruna canımı koymuşum. Bir değil bin nişanlı feda etmeyen namert olsun. Bugünden tezi yok unutmalıyım. Unuttum gitti."

Unutmak o kadar kolay mıydı? Bunu zaman gösterecekti.



beşinci bolum

Demindir belli belirsiz kulağına giren uğultular iyice yaklaşmıştı. İklim-i Rum Sultanı Bayezid-i Veli ak sakalını sıvazladı. Okumakta olduğu tasavvuf! bir eseri yastığın üzerine bıraktı, ellerini çırptı.

Defterdar Hüsameddin Çelebi, padişahın kapısı önünde Kethüda Beyle sohbet ediyordu. Padişahın el çırptığını duyunca içeri koştu. Divan durdu.

"Sen mi geldin Hüsameddin Çelebi?"

"Beli Sultanım, bendenizim."

"Dışardan şamata akseder, kullar arasına fesat mı girdi?"

Hüsameddin Çelebi yutkundu. Fesat gireli ne zamandı. Lakin Padişah bilmiyordu. Nicedir dünya işlerinden el etek çekmiş, insan içine çıkmaz olmuştu. Nikris hastalığından da muzdaripti. Hekimler mutlak istirahat tavsiye etmişlerdi. O da kendini tasavvufa vermişti. İslam dünyasının en ünlü alimlerini İstanbul'da toplamış, devleti idare edenlerden çok, onlarla görüşür olmuştu.

"Bre Defterdar, dilini mi yuttun? Sana ne haldür deyü sual ettik? Bu şamata nedir, ne istenir?"

Vezirler, Sultan Bayezidden çok şey saklamış olacaklardı.



Defterdar tereddütlerini yendi.

"Devletlüm," dedi, "şamata edenler yeniçeri kullardır."

"Bahşiş mi isterler?"

"Hayır Devletlüm, sefer isterler. Derler ki: Şehzade Selim, bir avuç gönüldaşıyla Safevîleri yıldırdı, biz dahi Ordu-yu Hümayun'la varalım Safevî memalikine savlet eyleyelim. Şia fesadını Devlet-i Al-i Osman'ın üstünden defedelim. Böyle kocakarılar gibi oturmaktan canımız çıkar. Sultanımız efendimizi tekrar ba-

şımızda görmek isteriz. Böyle bağırırlar."

Padişahın balmumunu andıran yüzünü birden kan bastı, kırmızılaştı.

"Hay!" diye bağırdı. "Yeniçeri kulların keyfi kılıç tokuşturmak ister diye düşman mı icat etmeli. Şükür sulh içinde yaşarız. Rahat mı batar?"

"Bunlar söylenir lakin Devletlüm, kâr etmez."

"Kim söyler?"

"Vüzera onlarla bile. Ali Paşa kulunuz çırpmır, durur. Fesat üç gün öncesinden başladı, gittikçe de yayılır."

"Hastayız Çelebi," dedi. "At sırtında gidecek zaman değil, mezarda uyuyacak zamandır."

"Allah uzun ömürler ihsan etsin, Devletlüm."

Padişah, Defterdar Hüsameddin Çelebi'nin yüzüne dalgın dalgın baktı.

"Ömür uzun da olsa bir gün bitiyor işte Çelebi. Yıl 917 (1511)'ye girdi. Doğumumuzun üstünden 65 sene geçmiş. Ne de çabuk. Fakat hayli uzun bir ömür sayılır, öyle değil mi Çelebi? Ne var ki gönül hep dünyada durmak ister. Rûz-i mahşerde hesap vermekten mi kaçarız, nedir?"

Zaaf gösterdiği için canı sıkıldı. Sesini sertleştirdi:

"Koluma gir Çelebi, yeniçeri kullarla görüşmek isterim."



Hüsameddin Çelebi emri yerine getirdi. Birlikte kapıya yürüdüler. Tam çıkmak üzere iken içeri giren Sadrazam Hadım Ali Paşa kapıda belirdi.

"Devletlüm..."

Defterdarı yanında, hem de koluna girmiş görünce, ürperdi. Onu Yavuz'a pek yakın sanıyordu. Dersaadet'te olup bitenleri Trabzon'a aktardığı kanaatinde idi. Padişaha bu kadar sokulduğuna göre, bir şeyler çevirdiği muhakkaktı. Adeta çocuklaşan Padişahı kandırmak o kadar kolaydı ki, birkaç kelime söylemek yeterde, artardı bile.

Şaşkınlığından ve tedirginliğinden Padişahı eteklemeyi bile unutmuştu. Eşikte dikilip duruyordu.

Sultan Bayezid, Veziriazamın yüzündeki manayı başka türlü yorumladı:

"Bu ne hal lala? Yoksa yeniçeri kullarım isyan üzre mi?"

Ali Paşa yavaş yavaş toparlandı. Gitti, Padişahın elini öptü. Hürmetle öbür koluna girdi.

"Padişahımıza sadakatlarını sunmak için Babüssaade önünde birikmişler. Lakin gözükmek olmaz. Aralarında bazı kandırılmışlar olabilir. Korkarız mübarek vücudunuza bir zarar erişe."

"Ne demek lala! Yeniçeri kullar, padişahlarına silah çekecek kertede midirler? Bu duruma herhalde bir gün içinde gelmediler. Neden bana haber vermezsin?"

Ali Paşanın rengi küle döndü:

"Huzur içinde olunuz Şevketlüm. Hiçbir tehlike yok. Devletinize karşı baş kaldırmaya kim cüret edebilir? Demek istedim ki,

aralarında Şehzade Korkud'un yahut Selim'in kandırılmış bir kulu bulunabilir."

Sultan Bayezid birden silkindi. Ali Paşa ile Defterdarı itti. Ali Paşa boş bulunmuş, sendelemişti. Az daha yere yuvarlanıyordu.



"Ne dersin bre!" diye gürledi. "Oğullarımız katil midir ki, canımızı almaya fırsat gözlesinler? Billah iftira edersin! Bu ne edeptir?"

Defterdar Hüsameddin Çelebi için için sevinirken Hadım Ali Paşanın yüreği endişeyle vuruyordu. Sadaretten azli bir an meselesiydi. Başı bile gidebilirdi. Bir padişaha söylenecek cinsten değildi sözleri, bunu kendisi de pekala biliyordu. Ama Şehzade Ahmed'in bir an evvel tahta geçmesini istiyordu. Padişahı korkutup, makamını terk ettireceğini sanmıştı.

Şimdi aldandığını görüyordu. Anlaşılan Sultan Bayezid dört oğlunu da seviyordu. Şu kadar ki Şehzade Ahmed'e biraz fazla muhabbeti vardı. Öbürlerine nazaran daha iyi bir padişah olacağına inandırılmıştı. Öyleyse şimdilik sert çıkışlar yapmak yerine, bu inancını perçinleştirmek daha akıllıca olacaktı.

Süratle bu hesabı yaptıktan sonra Padişahın ayaklarına kapandı.

"Aff-ı şahaneye sığındım Devletlüm. Bir hatadır ettik. Endişemiz mazur görülsün. Devletimizin daim olmasından başka bir isteğim yoktur."

Hayret! Padişah çabuk yumuşadı. Hiddetle gerilmiş dudakları, birden tebessümle kıvrıldı.

"O sözleri bir daha duymayayım lala, seni kendimize yakm bulduk. Sadrazam ittihaz eyledik. Vazifen bizi endişeye sevketmek değil, endişelerimizi izale etmektir."

Sadrazam Ali Paşa doğruldu. Elleri önüne bağlı, gözleri yerde idi.

"Devletiniz daim olsun Sultanım."

Padişahın dudaklanndaki acı tebessüm acı kıvrıklarla gölgelendi.

"Dünyada daim olan şey yoktur lala, amel-i salihle ahirete gitmeyi murad eyleriz."



Bir süre düşündükten sonra geriye döndü. Yatağına oturdu.

"Kul içine çıkmaktan vaz geçtik," dedi. "Yorgunuz, istirahat etmek isteriz. Asker kullarıma gerekeni sizler söylersiniz. Olmazsa bir miktar akçe dağıtın."

Defterdar Hüsameddin Çelebi bu ani değişikliğe akıl erdiremedi. Padişah, hakikaten söylendiği gibi çocuklaşmıştı. Zaman /aman eski sert çıkışlarını tekrarlıyordu, ama direncini kaybetmiş bulunuyordu. Hadım Ali Paşanın sözlerine sert bir cevap vermişti, fakat yine de uymuştu. Bu durumda daha uzun süre tahtta kalması büyük mahzurlara yol açabilirdi. Bir an evvel Ya-

vuz Selim Dersaadet'e gelmeli, makamı zelil olmaktan kurtarmalıydı.

Defterdar bunları düşünürken Sadrazam da aynı şeyleri Şehzade Ahmed'in lehine düşünüyordu. Sonunda ikisi de eğildiler. Aynı anda:

"Ferman Sultanımızın" dediler, çekildiler.

***

Rüzgar açık yakalardan süzülüp leventlerin sık göğüs kıllarını okşuyordu. 1511 Mart'ınm ilk günleriydi. Şehzade Selim kış boyu limanda pinekleyen gemilerin hazırlanması için emir vermişti. Bir haftadır leventler gecelerini gündüzlerine katarak güçlerinin üstünde bir güçle çalışıyor, çok sevdikleri, yakında Osmanlı Padişahı olarak görmek istedikleri Şehzade Selim'in emrini bir an önce yerine getirmeye gayret ediyorlardı.

Neşe, sevinç, iştiyak, çalışma aşkı gemilerin amurasından süzülüp küpeştede çalışanları kucaklamıştı. İlahiler söyleyip, tekbir getiriyor, cenk yerindeki gibi "Allah Allah" nidalarıyla son hazırlıklarını yapıyorlardı.

Nereye gideceklerini bilmiyorlardı. Merak ettikleri de yoktu. Emirler verilmiş, hazırlanmaları istenmişti. Emre itaat ediyorlardı, hepsi o kadar. Başlannda Şehzade Selim gibi işini bilen,


cesur, mert, yiğit bir kumandan olduktan sonra endişe edecek ne vardı? Git dediği yere gider, kal dediği yerde kalırlardı. Sebebini sormadan, niçin böyle olduğunu araştırmadan.

Şehzade Selim, sarayının en yüksek burcunda duruyor, limandaki çalışmaları oradan seyrediyordu. Kürklü kaftanı başıboş rüzgarda savrulmakta idi. Yüzü asık, kaşları her zamankinden daha beter çatıktı. İçin için birşeye kızdığı belli oluyordu. Çok seyrek gülen yüzü, babasından o haber geldiği günden beri hiç gülmez olmuştu. Bir kararlılık gelmiş oturmuştu bakışlarına. Göz bebeklerinde bu kararlılığın parıltıları vardı.

Sultan Bayezid, oğlu Selim'in Rumeli'de bir sancak istemesine karşı çıkmakla kalmamış, görüşme arzusunu da reddetmişti. Sözde görüşemeyecek derecede hasta idi. Rumeli'de sancak da vermezdi. Bu, teamüllere aykırı düşerdi. Ölümünü beklesinlerdi padişah olmak için. Zaten ahir ömrüne gelmişti. Fazla yaşamazdı.

Babasının mektubu acı bir dille yazılmıştı. Okurken birkaç kere gözleri dolmuştu Şehzade Selim'in, ama hissiliği bir kenara itmişti. Babası kendisini açındıracak kadar çocuklaşamazdı. Mutlaka bu mektupta vezirlerden birinin parmağı olmalıydı. Belki de doğrudan doğruya Ali Paşa kaleme almış, Padişaha yalnızca mühürlemek kalmıştı.

Başını sağa çevirdi. Sağında Dersaadet'ten Orhan Beyle birlikte gelen Ferhad Bey duruyordu. Ne zamandır Şehzade Selim'in hizmetinde idi. Asker kısmının Selim'i padişahlığa istediğini bizzat müjdelemek için kalkıp Trabzon'a gelmişti.

"Gün ne kadar güzel," diye konuştu Şehzade. "Hele şu de-
nizle gökyüzünün birleşir gibi olduğu ufuk çizgisi... Bu güzel
vatan bizim vatanımız!"
Ferhad Beye bakmadan sordu:
"Asker kullar bizi ister, öyle mi Ferhad?"

Ferhad Bey limandaki çalışmalara dalmış gitmişti.
Malkoçoğlu Ali Bey dürtmese, Şehzadeyi duyacağı yoktu.
"Sultanım, birşey mi emrettiniz?"
"Asker kulların bizi isteyip istemediğini sordum. Emin mi-
sin?"
"Beli Sultanım, sarayın dış avlusunda toplanıp lehinizde saat-
lerce tezahürat yaptılar. Veziriazam hepsine akçe dağıttı. Lakin
pek yatıştıkları söylenemez. O an Dersaadet'te bulunmuş olsay-
dınız şüphe yok tahta çıkardınız."
"Akçe dağıtıldıktan sonra yeniçeri kullar ne yaptı?"
Şehzade Selim belki onuncu defadır aynı soruyu soruyordu.
"Homurdana homurdana dağıldılar Sultanım. 'Bizi akçe ile
kandırdılar, lakin ne yapacağımızı biliriz. Hazine-i Hümayun'u
ayaklarımızın altına serseler billah davamızda havfetmeyiz' de-
diler."
"Neymiş davaları?"
"Yeniçeri çorbacıları, bilirsiniz, ocağın nabzını ellerinde tutar-
lar Şehzadem, en itibarlılarına sordum. Dediler ki: 'Davamız İs-
lam birliğini kurmak, Safevî fesadını defetmek, bunu da Şehza-
de efendimiz Yavuz Selim başarabilir, onu padişah görmek iste-
riz'"
"Aynen böyle mi dediler?"
"Tekrarlaya tekrarlaya ezberime aldım Şehzadem, evet, ay-
nen böyle dediler."
Şehzade Selim'in bakışlarından bir gölge geldi geçti.
Derin derin soludu:
"Ne fena," diye söylendi. "Pederimiz tahtta oturur, biz tahtı-
nı ele geçirmeye çalışırız."
Parmağını ufka doğru uzattı:
"Şu eller niçin bizim değil? Karasıyla, deniziyle, göğüyle...


Pederimiz niçin oğullarını da ardına takıp ordularını serhadlere
yürütmez? Allah şahidimdir, eğer bu yolda gitseydi, bir kılıç eri
gibi ölünceye kadar attan inmez, pederimin ayağına toz olur-
dum. Lakin ne fayda? Sarayından taşraya çıktığı yok!"
Ferhad Beyin, Malkoçoğlu'nun, Orhan'ın ve diğer ümeranın,
hepsinin gözleri ufku tarıyordu. Oradaki sonsuzluğu istiyorlar-
dı, sonsuzluğun da ötesindeki yerleri...
Sonra aynı gözler Şehzadeye çevrildi. Okşar gibi, kucaklar gi-
bi, sever gibi baktılar uzun uzun. İnanıyorlardı ki sonsuzluğun
ötesinde, sonsuzluğa, bu Şehzade kendilerini götürecek, yahut
o sonsuzlukları ayaklarına getirecekti.

Selim'in sesi dalgınlıktan çekmiş almıştı hepsini, gerçeklerle yüzyüze getirmişti. O an geçerli olan gerçeklerle:

"İşler nasıl yürüyor Malkoçoğlu? Bir an evvel yola düşmemiz lazım."

"Merak buyurmayınız Şehzadem, herşey vaktinden önce hazır olacak. Üç güne kadar Kefe yoluna yelken şişirmiş olacağız."

Birden kulak tırmalayıcı sesler duyunca sustular. Liman tarafından geliyordu. Kaynaşmalar artmıştı. Amele ve ustalar mütemadiyen bir çember etrafında toplanıyorlardı.

"Galiba bir kaza oldu, hemen atımı hazırlasınlar, oraya gideceğim."

Şehzadenin bu arzusunu Malkoçoğlu yerinde bulmadı:

"Destur verin biz gidelim," dedi. "Ne olur ne olmaz..."

Dik dik Malkoçoğlu'na baktı.

"Neden korkarsın?"

"Etraf casus kaynıyor, bir zarar eriştirebilirler, ondan korkarım."

Acı bir gülümseme Şehzadenin dudaklarında dolaştı:

"Ben gerçeklerin üstüne giderim, sen ihtimallerden bahseder-



sin. Alın yazısından kaçıp kurtulmak isteyen, ona daha kavi iplerle bağlanır. Hiçbir yiğidin kaza ve kader okuna karşı kalkanı yoktur. Atımı hazırlasınlar, gideceğim."

Aslında Yavuz'u kararından döndürmenin, mümkün olmadığını herkes biliyordu. Malkoçoğlu sadece ikaz görevini yapmak istemişti. Israr edildiğini görünce itaat etti:

"Ferman sizin..."

Az sonra Şehzadenin atı hazırdı. Muhafız istemediğini söyledi.

"Biz kendimizi Allah'a ısmarlarız, en büyük esirgeyici ve bağışlayıcı Odur."

Yalnız arkadaşlarının gelmesine itiraz etmedi. Birlikte limana indiler.

Kalabalık hâlâ dağılmamıştı. Birden Şehzadeyi başlarında dikilir bulunca şaşkınlıktan ne yapacaklarını bilemediler. Kimi eğildi, kimi diz çöktü, kimi ellerini önüne kavuşturarak bir kenara çekildi.

"Bak bakalım Orhan, ne oluyor burada?"

Orhan Bey atından indi. İnsan barajını aşarak ilerledi. Yerde bir yaralı yatıyordu. Yüzü acıyla buruşmuş, dili dışarı sarkmıştı. Şaşkın bakışları mütemadiyen etrafta dolaşıyordu. İki bacağı maçulaya sıkışmıştı. Çok acı çektiği muhakkaktı, cıyak cıyak bağırması lazımdı aslında. Bacakları kırılmış olmalıydı. Alnında boncuklanan ter taneleri zaman zaman burnunun ucundan damlıyordu. Sarığı yuvarlanmış, maçulanın yanma düşmüştü.

"Sıkışmış baksanıza," diye bağırdı Orhan Bey. "Kurtaracağınıza, toplanmış seyrediyorsunuz."

Kulağının dibinde bir ses:

"İyi bir gemiciydi" dedi.
Orhan Bey ona döndü:
"Kimsin sen?"


"Şu üç direklinin reisiyim. Bu adam iyiydi dedimse iyiydi."
"Açsanıza maçulayı."
"Ana direği kaldırıyorduk. Birden bacaklarını kaptırdı maçulaya, elimizden ne gelir? Maçulayı gevşetirsek direk yıkılır, kalyon mahvolur. Kendisi istemedi bunu."
Yaralı denizci konuşulanları duymuştu. Bitkin bir sesle söze karıştı:
"İstemiyorum beyzadem. İki gündür o direği dikmeye çalışıyoruz. Tam başardığımız anda kapana kıstım. Önce direği takozlaym, emniyete alın, sonra beni buradan çıkarırsınız. Acı çekiyorum diye bunca emeğin berbat olmasına sebep olamam."
Orhan Bey de fedakârdı. Fakat şu adamın durumunda iken yine fedakârlık yapabileceğinden emin değildi. Gözlerine yaşlar hücum etti. Hızla döndü. Şehzadenin yanına gitti.
"Bir gemici maçulaya sıkışmış," dedi. " 'Önce direği sağlamlaştırm, beni sonra kurtarırsınız,' diyor. "
Yavuz Selim hızla atından aşağı atladı. Süratle yaralının yanına gitti. Bir tuhaftı hareketleri. Ne yapacağını önce kestiremediler. Yaralı adamın başını okşadığmı, alnındaki terleri sildiğini, kürklü kaftanını çıkarıp başının altına yastık gibi koyduğunu gördüler.
"Seni kurtaracağım arslanım," dediğini duydular.
Alelade bir amele gibi maçulanın altına yattı. Kaim gövdesini yere çakılı demir bir kazığa dayadı.
Malkoçoğlu, Şehzadenin ne yapmak istediğini o zaman anladı ancak. Tek başına maçulanın mengene gibi sıkışmış ağzını açacaktı. Atıldı:
"Şehzadem, izin verin biz yapalım."
"Çekil Malkoçoğlu, işlerim aksamasın diye kendini fedadan çekinmeyen bu adamı ellerimle kurtarmak istiyorum. Etrafı boşaltın, direk yıkılabilir."

Etrafı boşaltmalarını istiyordu, ama kendisi tehlikenin göbeğinde bulunuyordu. Direk üstüne düşebilirdi. O takdirde sağ kurtulamazdı.
Malkoçoğlu yine itiraz etti:
"Sultanım, ne olur izin verin."
Selim, arslan gibi kükredi:
"Etrafı boşaltın dedik, duymaz mısınız?"
Dişlerinin arasından konuşuyordu. Bacaklarmı germeye başlamıştı. Acı kuvveti herkesçe biliniyordu gerçi, fakat tek başına koca kapanı açabileceğini ummuyorlardı. Emre itaat ederek etrafı boşalttılar. Sonra gidip Şehzadenin yanına çöktüler.
Sitemle arkadaşlarına baktı. Fakat bir şey söylemedi. Arka-

daşlarının yanında bulunmak istemelerini hoş gördü. Bağlılıklarının icabı olarak kabullendi.

Maçulayı tazyik ediyordu, ama daha bir milimetre bile açamamıştı. İyice yerleşti, bütün gücünü bacaklarına verdi.

Heyecandan nefes almayı bile unutmuş, Şehzadeye gözlerini dikmişlerdi. Kalabalıktan takdirkar sözler yükseliyordu.

"Böyle bir kumandanın ardında ölmek ne kadar güzel."

"Maçulaya ben sıkışmak isterdim."

"Cesur ve kuvvetli."

Bir çığlık koptu:

"Direğe dikkat!"

Koca direğin halatları boşalmış sağa sola yalpalamaya başlamıştı. Büyük bir gürültüyle devrildi. Rıhtımdaki taşlara çarparak birkaç yerinden kırıldı.

Şehzade Selim yapmak istediği şeyi yapmıştı. Doğruldu, altımda biriken terleri sildi. Gitti, yaralı gemicinin yanma diz çöktü:



"İyileşeceksin!"

Adam sanki büyülenmişti. Gözlerini Şehzadenin yüzünden ayıramıyordu. Çok duygulanmıştı. Dudakları ağlamaya hazırlanan çocuklarınki gibi büzülmüştü. Gözlerinde yaş damlaları oynaşıyordu.

"Sultanım!"

"Evet, kardeşim."

Adamın ciğerleri tutuşmuştu sanki, kırılan kemikten bütün vücuduna yayılan derin acıyı duymuyordu bile. Duyduğu tek şey, "Evet kardeşim" sözü idi. Şehzade ona, "kardeşim" demişti. Genzine yumruk kadar bir hıçkırık tıkandı. Yüzü kasıldı.

"Çok acı çekiyorsun, fakat Allah sabredenleri sever."

"Acılarımı unuttum Sultanım, unutturdunuz. Sadece bundan sonra bacaklarımın üstünde duramayacağımı biliyorum. Sana hizmet edememek ne fena."

"Bunca hizmetin var, unutur muyuz sanırsın?"

Alnından öptükten sonra doğruldu:

"Orhan."

"Emret, Şehzadem."

"Yaralıyı saraya götürün, hekimimiz alakadar olsun. İnşallah şifa bulur."

Atına doğru yürüdü. Kalabalık daha derin bir hürmetle yol açtı.

"Padişahım çok yaşa!"

Gemicilerden bazıları dayanamayarak böyle bağırınca Selim birden durdu. Sesin geldiği tarafa doğru yürüdü. Parmağını ileri doğru uzattı:

"Eğer saltanat müyesser olursa, bilesinizki, merhametimiz kadar, gazabımız da şedittir."

Bir uğultu çıktı:
"Beli, Şehzadem."
"Seni Padişah görmek isterüüüz!"
Cevap vermedi. Atının yanma gitti. Binmek üzere iken gemicilerin arasından bir adam fırlayarak Şehzadenin tam önünde iki büklüm eğildi:
"Sırtıma basınız, Sultanım."
Niyeti Şehzadenin ata binmesini kolaylaştırmaktı. İki büklüm, öylece bekliyordu. Selim gözlerini kırpıştırdı:
"Sen köle misin?"
"Hayır Devletlüm, denizciyim."
"Yani kılıç erisin."
"Beli Şehzadem."
Kaim sesi bomba gibi patladı:
"Kalk bre! Kılıç eri sevgisini ve sadakatini cenk yerinde gösterir. Ucuz kahramanlığın lüzumu yoktur. Yardım istemez, daha kocamadık."
Gemici belini doğrulttu.
"Adın ne senin?"
"Kulunuza Kulaksız derler. Sağ kulağımızı cenk yerinde koyduk."
"Şehzade Selim gülümsedi, elini adamın sırtına koydu:
"Ne güzel sadakat nişanı taşırsın, başka ispata ne hacet?"
Bir sıçrayışta atma bindi. Rahvan adımlarla saraya çıkan yokuşa sürdü. Bir avuç fedakâr insan taht için yeterli miydi acaba? Bunu düşünüyordu.
Saraya gidene kadar düşündü. Çalışma odasına gelince kendi kendine:
"Elde kılıç ölmek, bu yolda kılıçla ölmekten daha iyidir" diye mırıldandı.


Akşama doğru Malkoçoğlu sarayın bahçesinde Orhan Beyi buldu. Başı önünde geziyordu. Yarı müstehzi bir sesle sordu:
"Boynun bükük durur delikanlı, neye üzülürsün?"
"Hiç ağam, gördün mü Şehzademizin fedakârlığını?"
"Seninkini bile gördüm."
"Alaycılığın üstünde bu akşam, dilinin ucunda ne var?"
Malkoçoğlu havuz başındaki şadırvana sürükledi arkadaşını:
"Gel oturalım, bir yandan da havuzdaki balıkları seyrederiz."
"Havuzda balık yok ki?"
Bir süre öncesine kadar vardı. Ancak Şehzade Selim'in emriyle hepsi dereye bırakılmıştı. Bir öğle vakti uzun uzun seyretmiş, sonra da bu kararı vermişti.
"Balıklar hürriyeti seven mahluklardır, başlarını duvarlara sürtüp, engin hürriyete bir yol aramaları yüreğimizi sızlattı. Götürün azad edin."
Malkoçoğlu hatırlayınca güldü:
"Katı kalıbının içinde çok hassas bir ruhu var," dedi. "Zaten

hassas ve duygulu olmasa şiir yazamazdı."
Şadırvana oturduktan sonra Yavuz'un bir beytini mırıldandı alçak sesle, sonra birden hatırlamış gibi sordu:
"Ne oldu senin iş?"
Malkoçoğlu'nun neyi öğrenmek istediğini Orhan anlamıştı.
"Bitti" dedi bezgin bir tavırla.
"Yok yahu, bu kadar çabuk biter mi?"
"Yüzüğü geri verdi çoktan."
"Bir patavatsızlık mı ettin? Genç kızlar duygulu olur."
Orhan Bey, "Aldırma" der gibilerden elini boşlukta salladı.

"Vazife ile Dersaadet'e gideceğimi söyledim sadece, istemedi. Hemen düğün olsunmuş, yoksa arkadaşlarının yüzüne bakamazmış."
"Düğün dernek şart mıydı sanki? Bir imam bulup oracıkta nikahını kıydırıverseydin sen de. Kız haklı. Kaçtır tavsatıyorsun. Hele bu seferinde bütün hazırlıklar bitmişken, çektin gittin."
Orhan Bey kızgınlıkla havuza bir taş attı.
"Kendim için yaşıyormuşum gibi konuşursun. Git dendi, gittim. Düğünüm var, gidemem mi demeliydim?"
"Efendimize durumu açmamızı istemedin, evlenmek üzere olduğunu bilse başkasını gönderirdi."
"Diyemezdim, ben hizmete talip adamım, evlenmek için çok vaktim var, hem evlenmesem ne olacak? Bazı işler vardır ki ancak benim yaşımda iken yapılabilir."
"Evlenmek de öyle."
"Hadi canım. Her zaman olur o, aceleye lüzum yok."
Malkoçoğlu bir müddet sessiz durduktan sonra:
"İster misin," dedi, "birlikte dayını ziyaret edelim. Yakında Kefe'ye gidiyoruz. Belki yarın, belki öbür gün. Elini öper, hayır duasını alırsın."
"Olmaz, dayımın yüzüne nasıl bakarım? Kızından ayrıldım."
"Ama sen ayrılmak istemedin ki, hadi kalk. Etraf kararmadan varalım. Hakkında iyi şeyler düşünmez sonra, baban yerinde adam, ziyaret etmezsen üzülür elbet."
"Etme Ağam, kızgındırlar bana, bir şey söylerler, dayanamam, büs bütün kırılmalarına sebep olurum."
Yarı zorla Orhan Beyi kaldırdı.
"Dayın muharip adamdır, halden anlar, vazifenin ne demek olduğunu bilir. Hareket tarzını takdir ediyordur, eminim."


"Dediğin gibi olsun bakalım, gidip atları getireyim. Boztepe yokuşunu yaya çıkmak sana göre değil."
"Hadi canım, aklın sıra yaşlandığımı ima ediyorsun. Var mısın yokuş boyunca yarışmaya?"
Orhan Bey kıs kıs güldü. Ağaçların arasından geçen mermer yolda gözden kayboldu.

***

"Bazıları karanlığı siyah bir tül perdeye benzetirler, bana sorarsan karanlık dev bir yarasanın dünya üstüne kanat germesidir."

Yanıbaşında at süren Orhan'a gülümsedi.

"Ulemadan biri gibi konuşmayı beceremedim galiba, ne dersin?"

Cevap alamayınca içerledi:

"Demindir dilini yutmuş gibi susarsın, gelin olacak kızların köküne kıran girdi sankim? Fatma hatun olmazsa Ayşe hatun var, o da olmazsa bir başkası. Ne kendini kahredersin?"

Rüstem Dayının evinden dönüyorlardı. İhtiyar Rüstem Dayı yeğenini çok iyi karşılamış, özrünü dinledikten sonra hak vermişti. Hatta:

"Aferin evlat ben de olsam aynı işi yapardım," diyerek takdir bile etmişti, ama kızına laf geçirmek ne mümkün. Anası Düriye kadın türlü diller dökmüş, yine de Orhan'ın nişan yüzüğünü kabul ettirememişti. Üzgündü anası, babası da üzgündü. Fatma'ya gelince yüzüğü geri verdiği günden beri ağlıyordu.

Bununla beraber gururunu yenip, hatasını tamire yanaşmıyordu.

Orhan Bey eski nişanlısının bu kadar inatçı olacağını hiç ummamıştı. Sevinir, herşeyi unutur sanıyordu. Ama kız, Orhan'a olan kırgınlığını unutacağına sevgisini unutmuştu herhalde.



"Böyle keçiden inadı olan bir kız daha görmedim" diye devam etti Malkoçoğlu. "İyi ki ayrıldın, billah canına okur, sefere çıkmanı engellerdi. Herşeyde bir hayır var derler. Dilersen yarından tezi yok bir dünya güzeliyle nikahlarız seni."

Orhan Bey başını iki yana salladı.

"Sağol," dedi. "İstemem."

"Geceler hayırlı öğütler verir, hele bir sabah olsun, belki fikrini değiştirirsin."

Saraya döndüklerinde kapı nöbetçilerinden biri Malkoçoğlu'na:

"Şehzade Hazretleri sizi arar," dedi. "Kütüphanede bekler, tez huzuruna varmanızı emreyledi."

"Haber vermeden gitmekle hata ettik galiba. Orhan sen yat istersen, ızdırapları dindiren en iyi ilaç uykudur, Allah rahatlık versin. Ben Şehzadenin huzuruna gidiyorum."

Koşarcasına saraya girdi. Koridorları hızla geçti. Yavuz Selim'in kütüphanesine daldı.

"Geldim, Devletlüm."

Şehzade kitap okuyordu. Malkoçoğlu'nun sesini duyunca başını kaldırdı:

"Neredesin bre? Bir saattir seni ararım."

"Affınıza sığınırım Şehzadem, bir hayırlı işe el attık. Lakin elimiz böğrümüzde kaldı."

"Neymiş o hayırlı iş? Mahzuru yoksa öğrenmek isteriz."

Malkoçoğlu herşeyi anlattı bir bir. Sonunda:
"Ben serhad eriyim, savaşın dilinden anlarım, atın dilinden .ınlarım, kılıcın, mızrağın, topun, tüfeğin dilinden anlarım. Fakat şu kadın kısmının ne dediğini, ne yaptığını bir türlü anlamam" dedi.



Şehzade gülümseyerek sonuna kadar dinledi, ayağa kalktı.
"Orhan kardeşimizin mürüvvetini görmek isteriz. Kadınları da anlamaya çalışma hiç, bir girift mahluklardır ki, büs bütün aklın karışır. Hele şiirden nasibin yoksa hiç anlayamazsın. Gel gidiyoruz."
"Devletlüm, vakit geceyarısına girdi neredeyse, tebdil mi gezmek istersiniz?"
"Kızın evini bilir misin?"
Şaşkınlıktan cevap veremedi Malkoçoğlu, sadece baş sallayabildi.
"Oraya gidiyoruz."
"Muhafızlar."
"Kalsın, kendine mi güvenemezsin, yoksa bize mi Malkoçoğlu? İkimiz bir bölüğe bedel değil miyiz?"
"Evelallah, yalnız siz bir bölüğe bedelsiniz Şehzadem!"
"Yürü öyleyse, doğru Rüstem Ağanın hanesine."
Dışarı çıktılar. Atladıkları gibi dörtnala Boztepe yokuşundan yukarı sürdüler.
Biraz sonra Rüstem Ağanın kapısını tıkırdatıyorlardı.
Rüstem Ağa çift kollu bir şamdan yakarak kapıya çıktı. Bir yandan da:
"Geceyarısı kim ola? inşallah hayırdır," diye söyleniyordu.
Şehzade Selim'in çatık kaşları ile karşılaşınca yüreği ağzına geldi. Uyku mahmurluğu içinde hayal gördüğünü sandı. Gözlerini kırpıştırdı, durdu.
Adamın şaşkın hali Şehzadenin muziplik damarlarını kabartmıştı. Kendisini bir an Edirne'de, babasının sarayında bir çocuk olarak gördü. Haremağalarına yaptığı muziplikleri hatırladı. Zavallıcıkları önce korkutur, yüreklerini ağızlarına getirir, son-



ra şaka ettiğini söyleyerek sevindirirdi. Hem korku anındaki halleri, hem sevinçli halleri hoşuna giderdi.
Şimdi Rüstem Ağanın bakışlarında biraz endişe, biraz merak ve biraz da sevinç okuyordu.
"Bre!" diye gürledi. "Duyduk ki aleyhimize işler çevirmişsin?"
Mum ışığında Rüstem Ağanın afalladığı görüldü.
"Haşa Devletlüm" diye mırıldandı.
Malkoçoğlu neredeyse kahkahayı patlatıyordu. Kendini zor tuttu. Şehzadenin muzipliği sürdürmesini seyre koyuldu.
"Haşa dersin, illa ki biz muradını biliriz. Safevî Sultanına haberler salıp mansıb temin eylersin. Küfran-ı nimet edersin."

Rüstem Ağa neredeyse yere yıkılacaktı. "Kim geldi efendi?" diye yatak odasından seslenen karısına cevap veremiyor, elinde tuttuğu iki kollu şamdan titriyordu.
"Sadakatimi cihan bilir," diye inledi adeta. "Bizim haneden hain çıkmaz."
Yavuz Selim birden güldü:
"Şakayı tadında komak gerek, destur varsa hanede bir ayran içmeyi murad ederiz."
Fakat Rüstem Ağa kendini öyle kolay toparlayabileceğe benzemiyordu. Kapının ağzında çakılmış kalmıştı.
"Şaka ettik Rüstem Ağa, az önce söylediğin gibi sadakatini cihan bilir. Biz Trabzon Sancak Beyi isek bunu sen ve senin gibilerin kılıçlarına borçluyuz. Şimdi izin ver de girelim."
Nihayet kenara çekildi:
"Buyurunuz Sultanım, yüreğim ağzıma geldi. Boynumun vurulmasından korkmam da, adımın haine çıkmasından korkarım."


Malkoçoğlu'nu ancak farkedebildi.
"Sen de bile misin yiğidim, fakirhaneme şeref verdiniz."
İçeri girer girmez Yavuz Selim söze başladı.
"Muzipliğimizi hoşgör, buraya bozulmaya yüz tutmuş bir hayrı perçinlemek için geldik. Kerimeniz hanımı Allah'ın emri Peygamberin kavli ile bize karındaşlarımızdan daha yakın arkadaşımız Orhan'a istiyoruz."
Yaşlı adam ellerini iki yana açtı:
"Ben de istiyorum, ama Şehzadem, keçi gibi inatçı bir kızım var, olmaz diyor, başka laf etmiyor."
"Bu asi kızı görmek dileğindeyiz, sen de muvafakat ettiğine göre, fikri alınacak bir o mu kalıyor?"
"Anası kadın da razı..."
"Anasına haber ver. Onunla birlikte kerimenizle konuşacağım. Razı geleceğinden eminim."
"Büyük sevap işlersiniz efendimiz, durun, önce ayranlarınızı getireyim. Hatuna da söyleyeyim hazırlansın."
"Rahatsız ettik Rüstem Ağa, hakkını helal et."
"O ne demek Sultanım. Helal olsun, hoş olsun. Ömrün uzun, kılıcın keskin olsun, dostun çok, düşmanın yok olsun..." diye diye yatak odasına geçti. Birkaç cümle ile karısına açıkladıktan sonra iki tasa ayran doldurup döndü.
"Sultanım af buyurunuz, kulunuz fakirdir, size cilalı taslar içinde nadide şerbetler sunmak isterdik."
Yavuz Selim bakır tası aldı. Üç solukta ayıanı bitirdikten sonra pos bıyıklarını sıvazladı.
"Bize cilalı tas değil, cilalı yürekler gerek Rüstem Ağa," dedi.
"Bereketin bol olsun, geçmişlerinin ruhuna rahmet gitsin."
Düriye ana biraz sonra misafirlerinin huzuruna çıktı. İlk defa

Şehzadeyi bu kadar yakından görüyordu. Elleri ayakları dolaşmıştı zavallıcığın, ne yapıp ne diyeceğini bilemez olmuştu.

"Efendimiz, efendimiz," diye inleyip duruyordu.

Yavuz doğruldu:

"Orhan'a ana olacak muhteremeyi, biz dahi ana kabulleniriz. Ver elini öpeyim anam..."

Tevazu şaheseri tablo Rüstem Ağa'nm gözlerini yaşartmıştı.

"Berhudar ol, berhudar ol" diye söylendi birkaç kere.

Yavuz:

"Kerimeniz hazırsalar görüşelim."

"Elbette, elbette görüşebilirsiniz. Buyurun Devletlüm, bu bizim için ne büyük şeref!"

İkisi birlikte çıktılar.

Malkoçoğlu ile Rüstem Ağa baş başa kalmışlardı. Şehzade ılönünceye kadar kahramanlığından, tevazuundan, şairliğinden, alimliğinden söz ettiler.

Döndüğünde yüzü gülüyordu.

"Gidelim Malkoçoğlu," dedi. "Bizim de bekleyenlerimiz varılır."

Vedalaşıp atlarına bindiler. Yokuş bitene kadar ne Yavuz Selim bir şey söyledi, ne de Malkoçoğlu sordu. Ancak sarayın dış kapısında:

"Yeniden nişanladık," diye konuştu. "Mübarek ola."

Malkoçoğlu bir noktayı merak ediyordu:

"Şehzadem, kızı zorladınız mı, yoksa kendisi mi istedi?"

"Genç kızlar kendi bildiğince büyüyen kır çiçeklerine benzer, .i/ bir zorlamayla dahi kırılabilirler. Ama eğmesini bilen için mesele yoktur."

Başını iki yana sallayarak devam etti:



"Aslında seviyor ya, o yersiz gurur, ah! Az daha bir aile yuvasını kurulmadan dağıtacaktı. Zaten büyük felaketlerin çoğu gururdan zuhur eder. Neyse Orhan'a müjdeyi sen ver. Bizden sıkılır belki. Onun tarafından vekaleten yüzüğü taktık."

"Yüzüğü mü? Sizde yüzük var mıydı?"

"Kendi yüzüğümüzü taktık. Düğün hediyemiz olur."

Başka bir şey konuşmadan atından indi. Avluyu geçmiş, sarayın kapısına dayanmışlardı. Seyisler seğirterek atların yularını kaptılar.

Malkoçoğlu yüzüğün ne kadar kıymetli olduğunu biliyordu. Ama onu ilgilendiren maddi kıymeti değildi. Herhalde Yavuz Selim gibi birinin yüzüğünü taşımak Devlet-i Al-i Osman içinde bir başka geline daha nasip olmazdı. Doğrusu Orhan'ın yavuklusu çok talihliydi.

Bir an evvel müjdeyi vermek için arkadaşının yattığı odaya doğru koştu.



ALTINCI BOLUM

Ayasofya Camiinin şadırvanı öğle namazını kaçırmamak için acele ile abdest alanlarla dolmuştu. Merhamete hitap ederek dilenen fakirler, cesarete hitap ederek parsa toplayan meddahlar, kendinde kendini arayan tefekkür adamları dolanıp duruyordu.

Güvercinlerin kanat çırpışları, sabah melteminin yapraklarda meydana getirdiği okşayıcı, duygulandırıcı hışırtıyı andırıyordu. Bir hayır sahibinin avlunun aralıklı mermerleri üstüne serpiştirdiği taneleri kapmak için kanatlarını gövdesine yapıştırarak minare boyundan kendini zemine atan, bu yüzden de canından olan, ama yaşama mücadelesine ibret dolu bir levha ekleyen zavallı güvercinin hâlâ sıcak leşi bir köşede duruyordu. Az evvel uçan, kanat çırpan, guguklayan arkadaşlarıylla şimdi hiçbiri meşgul değildi. Ölümün yalnızlığını şayet hissedebiliyorsa bu gerçekten korkunçtu onun için.

Ferhad Bey güvercinin nasıl öldüğünü gözleriyle görmüş, ürpermişti. İnsanların hayat kavgasına benzetmişti bunu. Birkaç taneyi kapışmaya çalışan arkadaşlarından önce davranmak için en kestirme, fakat en tehlikeli yolu seçmiş, o yükseklikten taş gibi kendini aşağıya bırakmıştı. Herhalde öleceğini düşünmüyordu. Belli ölçüde alçalınca kanatlarını açarak, yumuşak bir inişle tanelerden nasibini alacaktı. Fakat hesabı tutturamamıştı işte. Ölçüyü kaçırmış, bir saniye gecikme hayatına mal olmuştu.



Bir buğday tanesi için ölmüştü, hepsi bu.

Ayağa kalktı, uyuşan bacaklarına kan gelsin diye salladı. Dizlerini ovdu. Bu sabah gelmişti Kefe'den. Gelir gelmez de Yavuz Selim'in emrettiği gibi Hersek Ahmed Paşayı, Hüsameddin Çelebiyi ve Piri Mehmed Çelebi'yi görmüştü. Bugün Divan toplanacak demişlerdi. Şimdi çoktan toplanmış olmalıydı. Herhalde Veziriazam Hadım Ali Paşa, Şehzade Selim'in üstüne asker göndermek için Padişahı kandırmaya uğraşacaktı. Hersek Ahmed Paşa, bunu önlemeye çalışacağına söz vermişti. Bakalım netice nasıl tezahür edecekti.

Ayasofya'nm avlusundan çıkıp Divanyolu'na vurdu. Herhalde Divan-ı Hümayun akşama kadar devam ederdi. Hiç belli olmazdı bu iş. Hersek Ahmed Paşanın konağına giden taş döşeli yolun girişinde beklemeliydi. Kupasını görür görmez ardından koşar, tez elden durumu öğrenip Şehzade Selim'e ulaştırırdı.

Ferhad Beyle birlikte bir güvercin de Ayasofya'yı terketti. Yasağın kuşlara şamil olmamasından istifade ederek gitti, Divan-ı Hümayun'un akdedildiği fıskiyeli salonun kafesli penceresine oturdu. Meraklı bir insan gibi başını içeri uzattı.

Toplantı yeni başlamıştı. Padişah İkinci Bayezid muhteşem tahtının üstünde oldukça bitkin ve yaşlı görünüyordu. Vezirler önünde divan durmuşlardı. En önde Veziriazam Hadım Ali Paşa bulunuyordu. Onun bir adım gerisinde ve sağında Mustafa Paşa yer almıştı. Onun da yanında Kaptan-ı Derya Hersek Ah-

med Paşa yer almıştı, Anadolu Kazaskeri Müyyedzade, Nişancı Tacizade, Cafer Çelebi ve diğer paşalar, beyler dizilmişlerdi. Elleri önlerine kavuşmuş, başları mutlak bir teslimiyetle sağa bükülmüştü. Padişahı dinliyorlardı.

"Efendiler, Oğlumuz Selim'in ef'ali hakkında elbet karar vermek bize düşer. İlla meşveret düsturuna itaat ederek bu meyandaki fikirlerinizi öğrenmek isteriz. Siz erkan-ı devletsiniz. Fikirleriniz, görüşleriniz, nezdimizde makbuldür. Ef'al malum,



Trabzon Sancak Beyi oğlumuz Selim bize danışmadan zaid addederek asker ve erzak yüklü bir deniz filosu ile Kefe'ye, torunumuz Kefe Sancak Beyi Süleyman'ın nezdine gitti. Kayınpederi Kırım Hanı Mengli Giray kulumuzun fazlaca itaat ettiğini, bir padişah gibi Selim'i karşıladığını duyduk. Yanma asker verip üstümüze göndereceği yolunda rivayetler de kulağımıza geldi."

Sözün burasında bakışlarını Veziriazamın üstüne çevirdi:

"Öyle değil mi, lala?"

Hadım Ali Paşa ne zamandır Şehzadenin üstüne asker sevketmesi için Padişahı kandırmaya uğraşıyordu. Hemen cevabı yetiştirdi:

"Beli Şevketlüm, Kırım'daki adamlarımızdan aynen buyurduğunuz haber geldi."

Bayezid'in gözleri bulutlanmıştı. Sarsıldığını, sarardığını hepsi farketti. Zayıf bir sesle:

"Duydunuz," dedi. "Şimdi açıkça fikrinizi beyan ediniz. İradem ol cihettedir."

Mustafa Paşa hepsinden daha gayretli çıktı:

"Destur var mı, Devletlüm?"

"Elbette Paşa, ne biliyorsan söyle."

"Şevketlüm, gerçi Hanedan-ı Osmani hususunda söz söylemek kulluğumuza münasip düşmez. Lakin irade ettiniz, söyleme cesaretinde bulunurum. Bir kusurum olursa boynum kıldan incedir. Sultanım, burada Devlet-i Al-i Osman'ın kudreti mevzubahistir. Ortada başkaldıran bir asi vardır. Tabiri mazur görünüz Padişahım, ama Sultanıma danışmadan Kefe'ye gitmeye cüret eden biri için söylenecek başka ne söz var?"

Padişah kendisinden umulmayan bir hiddetle gürledi:

"Paşa, onca ileri gitme, fikirlerini söylemekle iktifa et."

Mustafa Paşa, Padişahın ardında tek sıra halinde dizilmiş zü-



lüflü baltacılara bir göz attı. Belli bir şekilde sarardı. Titreyen sesiyle:

"Ferman efendimizin" diye mırıldandı.

Ama ondan çok daha cüretkar biri vardı toplantıda, Hadım Ali Paşa. Sultan İkinci Bayezid'in kendisine ihtiyacı olduğunu bilmekten doğan bir pervasızlıkla söze başlamış, pervasızlığını giderek yüzsüzlük raddesine vardırmıştı.

"Devletlüm, mübarek şahsınıza ve ulu devletinize muzır her-

kes tecziye edilmezse nizam-ı alemin çivisi çıkar, herşey tersine
döner. Bu Devlet-i Aliyeyi şehzadeler mi idare etmektedir, yok-
sa zat-ı devletleri mi? Trabzon Sancak Beyi bugün baş kaldır-
mıştır. Başını ezmediğiniz takdirde ardından diğer şehzadeler
de yürüyecektir. Belki Sultan Şehenşah, belki de Sultan Korkud.
Asker kullardan kimileri onları, kimileri sizin yanınızı tutacak,
aralarında, Hûda göstermesin, Devlet-i Aliyye için azim zarar-
lar doğuracak bir münaferet başlayacaktır. Kardeş kanı akma-
dan icabına bakılmalıdır. Diyeceğim odur ki, asiler yayılmaya
aman-zaman bulmadan cezalarını çekmelidirler. Asi Şehzade-
nin yarın, öbür gün taht şehrinin kapılarına dayanmayacağı ne-
reden bellidir?"

Bu soru Padişahı perişan etmek için yetti. Başını önüne indir-
di. Bir yanda Osmanlı tahtı, bir yanda oğlu vardı. Hangisini ter-
cih edeceğini bir süre düşündü.

"Padişahım, mütalaa serdetmemde mahzur var mı?"

Bu sesle kendine gelerek başını konuşana çevirdi:

"Söyle Hersek Ahmed."

"Padişahım, huzurda kul kısmının mütalaa serdetmesi caiz
değildir, bilirim. Lakin görürüm ki burada ekseriyet fikrini be-
yan etmiş, sıra bize gelmiştir. Susmak olmaz. Önce şunu ifade
edeyim ki Padişahım, Veziriazam Paşa karındaşımızın fikrini
yerinde bulmam. Maslahata uygun düşmez kanaatini taşırım.



nhzade Selim'in üstüne asker şevki en son düşünülecek çare
olmalıdır. Bu yapıldığı takdirde muvaffak olmama ihtimali de
vardır. Asker kulların çoğunun Şehzadeye iltizamı olduğu aşi-
kardır. Böyleyken bir harekete geçilirse, taht büs bütün tehlike-
ye girer."

Padişah, nedense bu mütalaaya alaka duydu. Zaten kendisi
ile taht ve evlat arasında kolay bir tercih yapamıyor, çıkış yolu
arıyordu.

"Ne tedbir idelüm?"

"Sancağına avdet etmesi için Şehzade Selim Hazretlerine bir
hatt-ı hümayun gönderilsin. İtaat üzre olmazsa o vakit tedbir
ılüşünüle."

Padişahın bir şey söylemesine fırsat vermeden Veziriazam
atıldı:

"Hersek Ahmed Paşa çok mülayim düşünür, biz de kimseye
/arar erişmesini elbet istemeyiz, velakin burada mevzu ettiği-
miz şey hamam tellakınm peştemah değil, Osmanlı Padişahının
tac ü tahtıdır. Eğer mülayim davranılırsa Şehzade Selim Hazret-
lerinin daha çok talepte bulunacağı muhakkaktır."

Padişah ayağa kalktı. Dik dik Veziriazam Ali Paşa'ya baktık-
tan sonra hafifçe ellerini iki yana açtı:

"Divan bitmiştir, Kefe'ye elçi çıkarılacaktır."

Ali Paşa ile ikinci vezir Mustafa Paşa bakıştılar. Bu bakışlarda
bir hayal sukutu okunuyordu. Fakat kafesin ardındaki güveri-
cin bunu nereden bilecekti? İki defa öttükten sonra Ayasofya

Camii avlusuna doğru uçtu. Karnı müthiş acıkmıştı.

***

Padişahın elçileri henüz Kefe'ye ayak bastığı zaman İzmir civarından gelen bir haberci, sarayı birbirine kattı. İnanılacak gibi değildi. Bir süre önce Sultan pederine kızıp Mısu'a giden, fakat



az sonra nadim olup aff-ı şahane talep eden ve affedilerek tekrar sancağına dönmesine izin verilen Şehzade Korkud, Manisa'yı cebren istila etmişti. Etrafın gittikçe bulandığmı, ama hâlâ kendisinin taht şehrinden mümkün mertebe uzak tutulduğunu sezince bahtını denemeye karar vermişti. Manisa ne de olsa Dersaadet'e daha yakındı. Şehzade Korkud babasına bir emr-i hak vaki olduğu takdirde Kefe'de bulunan Selim'i ve Amasya Valisi Ahmed'i geçebileceğini umuyordu.

Padişah iki oğlunun hareketlerinden sonra işin ciddiyetini kavradı. Korkud'a sert bir name göndererek derhal geri dönmesini, aksi halde kellesinin düşürüleceğini bildirdi. Fakat Korkud bu tehdide kulak vermedi. Cevaben Sultan pederine bağlı olduğunu, ömrüne dua ettiğini söyleyerek, babası yaşadığı müddetçe tahtı ele geçirmek için hiçbir teşebbüste bulunmayacağını yazdı. Hareketini mazur göstermek için de "Bizim hal ve hareketimiz karındaşlarımıza karşıdır. Onlardan gelecek muhtemel bir taarruzu vaktinde haber alıp Sultanımıza yardım için yakma gelmiş bulunuruz. Mübarek gönlünüzü hoş tutun" dedi.

Öte yandan Yavuz Selim babasının elçisini kabul ederek tazim göstermiş, Korkud'un mektubunda yazdığı sözlere yakın şeyler söylemişti:

"Bizim her hareketimiz bugüne kadar Allah nezdinde olduğu gibi kul nezdinde de açık olagelmiştir. Hiçbir ard niyet düşünmüş değiliz. Pederimizin huzuruna çıkıp hakine yüz sürmek isteriz. 27 yıldır bir kere olsun huzuruna almamıştır. Biz de evla diz. Ahmed karındaşımıza gösterdiği şefkati bizden esirgeme meşini dileriz. Rumeli'de bir sancak sahibi olmak istemekliğimiz tamamen Sultan pederimizin faydası içindir. Gerektiğinde tac ü tahtını korumak üzere yakınında bulunmak arzusundayız. Dileklerimiz yerine getirildikte ihtilaf bertaraf olacaktır. Bir de Ahmed karındaşımızın veliahtlığını geri alsın, bu hal teamül değildir. Sünnete de mugayirdir."



Elçiler Dersaadet'e dönüp aynen Padişaha aktardılar. Zaten Korkud'un hareketiyle allak-bullak olan Padişah, Yavuz'un sözlerini duyunca hiddetle yerinden fırladı:

"Parmak kadar sabi bize sünnet-i seniyye dersi vermeye kalkar. Bu ne edebdir? Biz takva üzreyiz, şehzadelerimizden ders almaya ihtiyacımız yoktur."

Padişahın gazabından ürkerek geri çekildiler. Olur olmaz yerlerde laf yetiştirmeye alışkın Hadım Ali Paşa bile dudakları-

nı ısırdı. Son yıllarda Bayezid'i hiç bu kadar öfkeli gördüğünü hatırlamıyordu. Daha saygılı bir tavır takındı.

Herkes gazabın sonu nereye varacak diye endişeyle beklerken büyük alim Zenbilli Ali Efendi bir adım öne çıktı:

"Padişahım," dedi. "Akıl, vücudun efendisidir."

Bayezid hızla Zenbilli'ye döndü:

"Hikmetli bir söz, doğru olduğu da muhakkak, lakin sen ne demek istersin bununla?"

"Şunu Padişahım. Gazap iradeyi elden alır. Hani bir söz vardır. Öfkeyle kalkan zararla oturur, derler. Öfke akim yolunu tıkayan urdur. En büyük hatalar en öfkeli zamanlarda irtikap edilir."

Sultanın daha beter köpürmesini bekleyen Hadım Ali Paşa ile Mustafa Paşa birden yatıştığını görünce hayal sukutuna uğradılar. Oysa bu öfkeli anında Selim ve Korkud'un üstüne kuvvet sevketmek üzere razı edeceklerini umuyorlardı. Fakat bekledikleri olmadı, Padişah birden yatışmıştı.

"Doğru söylersiniz Efendi Hazretleri," dedi. "Salim kafayla düşünüp bir karara varmamız lazım. Oldukça yaşlandık. Dünya denen zindandan ukba denen aydınlığa doğru uzanan dağdağalı yolu bitirmek üzereyiz. Belki de tahttan feragat edip, kendimizi büs bütün ibadete vermek daha akıllıca bir yol. Ama verimize kimi getirmeliyiz. Dört oğlumuzdan dördü de saltana-



ta kendini layık görür. Yaradılışı yaradılışımıza en uygun oğlumuz Ahmed'dir. Yerimizi ona münasip görmüş idik. Fakat ulema ile asker istemez. Korkud'u ulema ister, vüzera istemez. Şehenşah'ı hiçbiri istemez. Selim'i asker kullarım padişah görmek diler. Oğullarımın ayrı ayrı hünerleri var, hepsi ayrı ayrı değerlere sahip. Hangi birini tercih etmeli, bilmem ki?"

Sözün burasında Veziriazam dayanamadı:

"Şüphesiz Ahmed Hazretlerini," dedi. "Doğrusu budur."

"Acaba. Nereden belli?"

Bu soruyu beklemiyordu, şaşkınlıkla bakındı.

"Sen doğru ile eğriyi ne zamandır karıştırır oldun lala, bak yine cevap veremiyorsun."

"Şey, Devletlüm... Demek isterim ki Şehzade Ahmed Hazretleri oğullarınızın içinde size en çok benzeyeni. Gözünüz arkada kalmaz."

Bayezid pencereye yürüdü. Bir süre boğazı seyrettikten sonra:

"Vakıa bana benzer," diye konuştu. "Lakin benim iyi bir padişah olduğum ne malum?"

Cevap beklemeden ilave etti:

"Divan bitmiştir, gidebilirsiniz."

Huzurdan çıktılar.

***

Haziran ayınm ortalarında Kefe Beyliğine giden dağ yolu üs-

tünde on kadar şii süvarisi at sürüyordu. Taze yapraklar, ağaçların tepesinde tatlı hışırtılarla ilahi söylüyorlardı. Kuşların şen cıvıltıları, arada bir karganın bet sesiyle noktalanıyor, kuşlar korkarak uçuşuyorlardı.

Vakit öğle üstü idi. Bölge en sıcak günlerinden birini yaşıyordu. Süvarilerin her biri terden sırılsıklamdı. Atlarını rahvan sürmelerine bakılırsa, aceleleri yoktu.



Şehir hudutlarını geçtikten sonra önlerine ilk çıkan hana indiler. İçlerinden biri yaşlı Türkmen hancıyı kenara çekti:

"Bak hancıbaşı, biz Şahkulu'na kavuşmak üzere gelmiş dilaverleriz. En iyi yiyeceklerini ve şaraplarını çıkar bakalım."

Hancı dik dik adamın yüzüne baktıktan sonra:

"Ben Padişah'a sadıkım," dedi. "Şahkulu dediğin adama Müslüman halk Şeytankulu diyor."

Adam müstehzi bir tavırla sordu:

"Senin fikrin ne?"

Hancı serpuşunu ensesine doğru yıkarak soruyu cevaplandırdı:

"Dindaşlarımınkinin aynı. Bu zırdeli yakında belasını bulacak. Buraları kasıp kavurdu. Oldürebildiği kadar Müslüman öldürdü. Uğursuz bir kasırga gibi esti, gitti. Sana bir şey söyleyeyim mi delikanlı, Şeytankulu gibilerin ömrü pek uzun olmaz. Şehzade Korkud'un Teke'yi başsız bırakarak Manisa'ya gitmesi büyük hata oldu. ŞahKulu denen zorba, şiileri teşkilatlandırarak başlarına geçti. İşinde gücünde çalışan Müslümanları astı, kesti. Dedim ya, kasırga gibi esti buralarda. Elmalı köyünü bütünüyle yaktı. Eteklerinden tutuşmuş canlı meşaleler gibi köy sokaklarında çığlık çığlığa dolaşan gebe kadınlar gördüm. Sivriltilmiş kazıklara oturtulan bebeler gördüm."

Gözlerinden boşalan sicim sicim yaş ak sakalına doğru aktı. Sesi titremeye başladı:

"Allah kullarını sahipsiz kor mu sanırsın sen? Nitekim Padişahımız efendimizin Anadolu Beylerbeyi Karagöz Paşa üstüne gider diye işitiriz. İşini mutlaka bitirecektir."

Süvari kahkahalarla güldü:

"Sen öyle zannet ihtiyar," dedi. "Dünyadan haberin olmadığı ne kadar belli. Karagöz Paşa'nın gönderdiği ordu tekmil kılıç-



tan geçirildi. Şahkulu'nun on bin kişilik kuvveti cıva gibi akıcı. Düştüğü yeri delip geçiyor."

Yaşlı adam ellerini yüzüne kapadı:

"İnanmam!"

"Sen yine de inanma. Ama bizim yemekte şarabı tez elden hazırla. Son aldığımız habere göre, Şahkulu Anadolu Beylerbeylik merkezi Kütahya üstüne yürür. Ona kavuşmak istiyoruz. Şah İsmail'in mektubunu taşıyoruz. Bildin değil mi Şah İsmail Efendimizin? Rengin uçtuğuna göre elbet bilmişindir. Şimdi şa-

rabı çıkar artık."
Hancı birden diklendi:
"Çek arabanı" dedi. "Burada şarap bulunmaz!"
"Nedenmiş o?"
"Çünkü Müslümamm!"
Cevap balyoz gibi adamın başına indi sanki, bakakaldı ak sakallı hanemin yüzüne.
"İşe bak sen."
Arkadan bir ses geldi:
"Hey! Bu sohbet daha uzarsa hanı yıkacağız, ne yapıyorsun orada be?"
Hancı ile konuşan adam arkadaşına doğru döndü. Toparlanmıştı. Sinir törpüleyen bir kahkaha attı.
"Bakın arkadaşlar, bu ihtiyar ne diyor, biliyor musunuz?"
"Ne diyor?"
"Burası Müslüman topraklarıymış, onun için de şarap bulunmazmış. Amma da komik değil mi?"
Yüzü yaralı olanı kahkahalara katılmadı, doğruca gitti, hancı ile süvarinin ortasında durdu:
"Şarap bulunmaz mı dedin ihtiyar?

"Evet, bulunmaz dedim."
"Fakat biz içmek istiyoruz."
"İlerde bir han daha var. Sizinkiler işletiyor. Gidin dilediğiniz kadar zıkkımlanın."
Yüzü yaralı adam arkadaşlarına doğru bağırdı:
"Duydunuz mu ne diyor çocuklar?"
"Duyduk Reis. Daha söyletecek misin?"
Adam bir süre ihtiyarı süzdü. Hiç gözlerini kaçırmadı yaşlı adam. Dik dik bakmaya devam etti. Sanki hepsine meydan okuyordu.
"Nasıl sağ kaldığını bilmiyorum, ama buna pişman edeceğim seni. Ölmüş olmayı bin kere isteyeceksin."
Arkadaşlarına:
"Tutun!" diye seslendi.
Dört kişi aynı anda sarıldı. İhtiyar hancı ancak iki adım gerilemeye fırsat buldu. Ne zaman çektiği belli olmayan eğri bir hançer belirdi sağ elinde.
"Gelin bakalım sapkınlar çetesi, gelin!"
Beklenmedik bu durum karşısında afallamışlardı. İhtiyarın karşı gelmesi akim alacağı şey değildi. Adam belki de ölmek istiyordu, kimbilir.
"Tutun dedim," diye gürledi reisleri. "Ne bakmırsmız şaşkın ördekler gibi bre?"
Arkadakilerden birkaçı güldü. Zoraki bir gülüştü bu. Talihin kime gülüp, kimi ezeceği belli olmazdı. Belki de ihtiyar hancının elindeki şu sivri uçlu hançer kendilerini öbür dünyaya gönderirdi.
Nasip ilk hamleyi yapan genç arkadaşlarına çıktı. Karnında

açılan koca deliği iki eliyle kavrayarak fırıldak gibi dönmeye başladı. Sonra düştü. Ağzından boşalan kanlı kusmuğun içinde kaldı yüzü.


Ama, birden ölmedi. Böğüre böğüre yerleri tırnakladı. Kirli tahtaların üstünde tırnak izleri çıktı. Neden sonra hareketsiz kaldı.

Ne yapacaklarını şaşırmış, arkadaşlarını seyrediyorlardı. Hareketsiz kaldığını görünce gerçeğe ancak intikal edebildiler.

"Tutun!" diye bağırdı bir tanesi. "Gebertin!"

Gözlerini kan bürümüştü. Hançeri filan unutarak atıldılar. İki tanesi daha düştü döşemeye. Kan yer yer birikti.

İhtiyarın gür sesi çınladı:

"Kaybedilecek bir şeyim yok, tek canım var. Ailemi Şeytankulu öldürdü. Gözlerimin önünde hem de. Iztırap çekeyim diye bıraktı beni."

"Gebereceksin!"

"Ben gebermem, şehid olurum. Ben Fatih'in silahdarıyım. Anladınız mı? Korku bilmem!"

"Urun bre!"

İhtiyarın beklenmedik çıkışlarından biri daha nasibini aldı. Bu ilk konuşan adamdı. Hançer kalbine geldiği gibi tek kelime bile edemeden yere yıkıldı.

Ama yorulmuştu yaşlı adam. Yıllarca serhatlerde kılıç sallayan, kiriş geren, yular tutan eller yaşlanmıştı çoktandır. Eski günlerinde olsaydı topuna metelik vermezdi ya! İhtiyarlık çökertmişti. Gençliğe en çok muhtaç olduğu bir zamanda onu kaybetmiş olduğunu bilmenin acısı yüreğinin bir parçasını kopardı gitti. Belki bu yaptıklarını da beceremeyecekti, fakat Şeytankulu'nun melanetleri gözlerinin, önünden gitmiyordu. Bir gün avanesiyle gelip şarap istemişti. Olmadığını duyunca köpürmüş, hancıyı bacaklarından tavana asmıştı. Önce altı yaşındaki oğlundan başlayarak üç kızını, karısını ve yüz yaşına basmış anasını kılıçlamıştı.

Gözleri dehşetle büyüdü. Aynı sahneyi birkaç saniye içinde tekrar yaşadı.



"Savulun, haaaayt! Allah, Allah!"

Kollarına yapıştılar, arkaya büktüler. Sağ kolunun "çat" ettiğini duydu. Derin bir acı bütün vücuduna yayıldı. Kırıldığını anladı, ama zayıf görünmemek için sesini çıkarmadı. Sadece acıyla yüzünü buruşturdu. Alnında buz gibi soğuk ter taneleri birikmişti.

"İyi tutun," diye tembihledi reisleri. "Amma da çetin cevizmiş be!"

"Hiç göstermiyor değil mi Reis?"

Konuşana bakıp iç çekti:

"En iyi arkadaşlarımızı tepeledi lanet domuz."
Yaşlı hancı ağzındaki bütün tükürüğü adamın suratına gönderdi.
"Tüh senin gibi kılıç erine!"
Reis baktı kaldı. Yüzünde sinsi bir sırıtık belirdi.
"Yoo," dedi. "Boşuna beni tahrik etme, öldürmeyeceğim. Ölüm senin için çok küçük bir ceza olur. İyi tutun çocuklar, aklıma bir şey geldi."
"Ne geldi Reis?"
"Sıkı tutun dedim, bacaklarını da. Bırakmayın ha!"
İhtiyar debeleniyordu ya, mengene gibi kollardan kendini kurtaramıyordu. Sim sıkı sarmış, döşemeye bastırmışlardı. Hemen yanıbaşmda ilk hançerlediği haydut yatıyordu. Karnındaki koca delik pıhtı tutmuştu.
"Kıpırdatmayın bre!"
"Yalnız başını oynatabiliyor Reis."
"Hiçbir yerini oynatmasın, benim işim zaten başıyla."
"Boğazımı yavaş yavaş kesecek herhalde" diye düşündü ihtiyar hancı. "Adaaam sende. Kessin kesecekse, ne olur? Kefeli bir hancı ölürse kıyamet kopmaz ya."


Üstüne eğilen reisin yüzüne bir daha tükürdü.
"Bitir şu işi namert!"
Adam yüzüne asılı kalan tükürüğü silmedi bile, bıçağını çıkardı.
"Açın ağzını."
Bıçağı gırtlağına mı sokacaktı? Nefes borusunu keserek debelene debelene can vermesini mi seyredecekti? Bu adamlardan her şey beklenirdi. Olsun. Her yolun sonu nasılsa ölüme çıkıyor değil miydi?
Zorla ağzını açtılar.
"Dilini dışarı çekin!"
Yaşlı hancı ancak o zaman anladı adamın niyetini. Rengi uçtu. Dilini keseceklerdi. Fena çok fena idi bu. Ölümün her çeşidine razıydı, ama dilinin kesilmesi beter bir şeydi.
Var gücüyle kurtulmaya çalıştı. Bütün kuvvetini çenesine vererek ağzını kapamayı denedi. Hiç birini de beceremedi. Bıçağın soğuk temasını dilinin üstünde duydu. Ve bir acı... Keskin, bayıltıcı, yürek yakan bir acı... Kırık kolunun acısıyla birleşti. Ağzı sim sıcak kanla doldu, genzine kaçtı bir kısmı. Hayal-meyal kahkahalar geldi kulağına. Adamlar mı gülüyordu, yoksa rüya mı görüyordu, anlayamadı. Gözleri karardı, başı ağırlaştı, kahkahalar giderek silindi, sesler dindi, uğultular kesildi. Kendini kaybetmişti.
"Gidelim çocuklar," dedi Reis. "Bunun işi bitik. Yaşadığı müddetçe bizi unutamaz artık."
"Tabii yaşarsa!"
"Yaşayacak. Belki saraylarda iş bile bulur. Dilsizlere ihtiyaç

çoktur bu zamanda."
Kapıdan çıkarlarken sordu:
"Şarap satan hana ilerde mi demişti?"

"Evet."
"Gidelim, şarabımızı orada yudumlarız, ölen arkadaşlarımızın da ruhu bunu istiyor şimdi, haydi atlara!"
Yarım saat önce birlikte geldikleri dört arkadaşı ceset halinde arkada bırakmanın üzüntüsü taş kalblerinin hududuna bile girememişti. Şarkılar söyleyerek atlarını mahmuzladılar.

***

Hüseyin Ağa, derin düşüncelere dalmış gibiydi. Ne zamandır hiç konuşmadan dört kişilik kafilenin önünde at sürüyordu. Sanoğlan, Rasim ve Celal biraz ardından geliyor, aralarında gevezelik ediyorlardı.
Celal:
"Derler ki, Şeytankulu nam kefere sarı delikanlıları kazığa oturturmuş. Eline geçmemeye bak Sarıoğlan."
"Acı patlıcanı kırağı çalmaz Celal Ağabey, beni düşünme sen."
Rasim lafa karıştı:
"Yol boyu belki yüz ceset gördük. Kimi ipe çekilmiş, kimi kazığa oturtulmuş. Yakılan köyler de cabası. Billahi Şehzade Selim, İstanbul tahtında otursaydı bunların hiç biri olmazdı."
Celal:
"Nereden biliyorsun?"
"İnanolsun Safevî takımı Yavuz'un gölgesinden korkar. Ama Sultan Bayezid Hazretlerini hesaba bile katmazlar. Alt yanı Şah İsmail bir mektup yazıp özür beyan eder, hepsi bu. Dulkadıroğlu'nu perişan ettiğinde böyle yapmamış mıydı?".
"Haklısın galiba, neyse bunları düşünmek bize düşmez. Baksana Hüseyin Ağam hepimizin hesabına düşünüyor."
Sesini yükseltti:


"Hey Ağam! Küffar önünde hezimete duçar olmuş acemi kumandanlar gibi nedir bu halin?"
Atını mahmuzlamış, Hüseyin Ağaya kavuşmuştu.
"Bilmem ki Celal. İçim sıkılır. Felaket haberi almadan evvel hep böyle olurum."
"Felaket mi? Hangi felaketi söylersin Ağam? Hangi birini? Şeytankulu ortalığı kasıp kavurur. Her ağaçta bir ceset, her kazıkta bir insan. Padişahımız Efendimizin uykusu bol olsun. Devlet-i Al-i Osman haniyse peşkeş çekilecek. Kanımız damarlarımızda mı dondu nedir? Nerede o serhad boylarında kanat çırpan akıncılar? Bırak Ağam, yaramız içimizde kalsın; söylemek de kâr etmiyor nasılsa. Lafla peynir gemisi yürümez diyen boşa ağız yormamış. Görüyoruz ki yürümüyor. Etrafa baksana, şehir, şehir olmaktan çıkmış. Bir kıyamet-i suğra da burada

kopmuş sanki. Şu güzelim konağın halini görüyor musun? Yangın her yanını karartmış. Eminim Şahkulu rezilinin kalbi daha beter kara."

"Şu hana inelim mi ne dersin?"

"Aklımdan geçenleri okudun kurban olduğum, karnım zil çalar Ağam, Sarıoğlan ile Rasim'in hali benimkinden de berbat. Açlıktan yığılacak gibiyiz."

"İyi, atlardan inin öyleyse. Hem dinlenir, hem karın doyururuz. Hava da kararmak üzere zaten. Geceyi burada geçirsek de olur. Sonra geri döneriz. Göreceğimizi gördük nasıl olsa. İş Şehzade Selim'e haber ulaştırmaya kaldı."

Atlardan indiler. Sarıoğlan etrafa bakındı:

"Hancı da görünürlerde yok. Heey hancıbaşı! Biz geldik."

Atlarını bağladılar. Hüseyin Ağa:

"Sonra hancı gelir atları ahıra çeker" dedi. "Dikkatli olun çocuklar. Bu diyarda herşey olabilir. Belki de Şahkulu'nun adam-



larıyla karşılaşırız. Unutmayınız dövüşmeye gelmedik. Haber toplamakla görevliyiz. Rüzgârına göre yelken kullanacağız."

"Beceremem Ağam" diye sızlandı Rasim. "Benim yelkenlerim yırtık, hiç rüzgâr tutmuyor."

"Çenenin fazla işlemesinden belli."

Hanın kapısına ulaşmışlardı.

"Hancıbaşı" diye bağırdı Celal. "Neredesin bre? Biz... Vay anam!"

Yerde beş cesedin yattığını görmüş, lafı ağzında kalmıştı. İşaretle arkadaşlarını yanına çağırdı.

"Tüh be, vay kefere soylular. Hanı mezbahaya çevirmişler."

"Bak bakalım, belki de hâlâ yaşayan vardır."

Celal hana girdi.

"Sanmam ya" dedi. "Yine de bakmamak olmaz."

Bir hekim ciddiyeti içinde birincisini muayene etti:

"Bitik" dedi.

İkincisine gitti.

"Bunda da iş yok."

Üçüncüsüne gelince durakladı.

"Galiba..."

Kulağını kalbine koydu, bir süre dinledi.

"Yaşıyor Ağam."

Hüseyin Ağa gitti, Celal'in yanıbaşına çömeldi.

"Biraz su getirin. Yarası nerede acaba?"

"Görünürde yok," diye rapor etti Celal. "Bir de arkasına baksak."

Yavaş yavaş çevirdiler. Beyaz cübbesi kan içinde idi, ama hiçbir yerinde yara görülmüyordu.

"Korkudan mı bayılmış dersiniz?"



Celal'in sorusu cevapsız kaldı. Tekrar sırtüstü yatırdılar.

"Alın, su..."

Rasim'in elindeki maşrabayı Hüseyin Ağa aldı. Yaralının başına, göğsüne serpti.

"Ağzını aç, biraz da içirelim."

Celal adamın ağzını açar açmaz dehşet içinde kaldı.

"Dili," diye bağırdı. "Dilini kesmişler."

Ağız boşluğu kan pıhtısıyla doluydu.

"Vay namertler vay!"

Rasim başını başka tarafa çevirdi.

"Yufka yürekliyimdir ben, bakamam."

Sarıoğlan hiçbir şey söylemedi. Gözlerinde bir bulanıklık vardı. Bakışları sis altındaki ışıklar gibi perdelenmişti.

"Bileklerini oğuşturun," diye öğüt verdi Rasim. "Ben bakamıyorum. Konuşkan bir adamım. Ölüme evet, ama dil kesmeye gelince..."

"Söyleneceğine biraz daha su getir," diye çıkıştı Celal.

'Y'ufka yürek gösterisine lüzum yok."

Yaralı birkaç kere inledi, gözlerini hafiften araladı. Sonra alabildiğine açtı. Mecalsiz bir hareketle elini ağzına götürüp yarasını yokladı. Bakışlarını engin bir dehşet bürüdü.

"Korkma biz dostuz" dedi, Hüseyin Ağa. "Başından geçenleri anlat."

Birden yaşlarla doldu adamm gözleri. Hüseyin Ağayı anlamıştı, sıkı sıkıya elini kavradı.

"Öyle ya, dilini kesmişler, konuşamazsın."

Doğruldu.

"Şu kerevete taşıyın onu çocuklar, biriniz de yukarı gidip baksın, kuru çamaşırı var mı? Her tarafı kana bulanmış garibin."



"Bence kuru çamaşırdan çok bir hekime muhtaç," diye fikir yürüttü Rasim. "Ama nereden bulacağız?"

Çaresizlik içinde ellerini iki yana açtı:

"Şehrin yabancısıyız."

"Sen yabancı olabilirsin, ama ben değilim" dedi Hüseyin Ağa. "Her konuda fikir yürüteceğine söyleneni yapsana. Kuru çamaşır bul dedik."

"Peki Ağam, kızma, şimdi geliyorum."

Kendini merdivene attı.

Sarıoğlan ile Celal hancıyı köşedeki kerevete uzattılar. Hüseyin Ağa kapıya yürüdü.

"Şehirde dostlarım var. Eğer Şeytankulu denen lanetliden aman bulmuşlarsa yaşıyor olacaklar. Bir hekim bulabilirler belki. Hiç değilse yaradan anlayan biri vardır koca şehirde."

Aceleyle çıktı. Atına atladığı gibi dörtnala kaldırdı.

içerde yaşlı hancı bir şeyler anlatmak istiyordu, işaretle. Neden sonra kalem kâğıt istediğini kavrayabildiler. Celal heybesinden çıkardığı hokka ile diviti, ihtiyarın eline tutuşturdu.

Hancı yazı yazmakta şaşılacak derecede maharet sahibi görünüyordu. Kalemi o kadar süratle işletiyordu ki, Rasim okumaya yetişemiyordu.

"Beni bu hale getiren Şah İsmail'in Şahkulu'na gönderdiği zorba elçilerdir. On kişi idiler, dördünü hallettim. Onları durdurmalısınız."

"Vay canına," diye hayret etti Rasim. "Meğer şurada yatan haydudu ihtiyar tepelemiş."

Hancıya:

"Ne tarafa gittiler?" diye sordu.

Hancı yazmaya koyuldu.

"Önce taş döşeli yolun sonundaki Kızılbaş hanında işret ede-



çeklerini zannediyorum. Şeytankulu'nun Kütahya üstüne gittiğini söylediler. Ona kavuşmak isterler. Üzerlerinde Şah İsmail'in namesi var."

Sarıoğlan, tolgasını başından çıkararak parmaklarıyla saçlarını düzeltti.

"Mektubu ele geçirmeliyiz." dedi.

Biraz sonra Hüseyin Ağa çıkageldi. Yanında iki kişi daha vardı. Kılıkları dilenci kılığıydı, ama ikisinin de yüzü pırıl pırıldı. Hüseyin Ağa:

"Elbiselerine varıncaya kadar her şeylerini yağmalamışlar," diye izahat verdi. "Şu ak sakallı hekimlikten anlıyor. Sihirli merhemleri olduğunu söylüyor. Şu da benim eski silah arkadaşım Mehmed Usta."

Ellerini göğüslerine koyarak selamlaştılar. Sarıoğlan babasını bir kenara çekti:

"İhtiyarı bu hale koyanlar Şah İsmail'in elçileri baba. Bir name götürüyorlar Şahkulu'na."

"Nerden bildin?"

"Hancı söyledi, daha doğrusu şu kâğıda yazdı."

Elindeki kâğıdı uzattı. Hüseyin Ağa bir nefeste hepsini okudu. c

"Ne zaman ayrılmışlar handan?"

"Bak bunu sormadık işte."

Babasının elindeki kâğıdı kaptığı gibi hancıya sokuldu.

"Buradan ne zaman ayrıldılar hancıbaşı, onu da yazsana."

Yaşlı adam isteneni yazdı. Delikanlı kâğıdı okudu:

"Öğle vaktiymiş, önce bir handa işret etmeyi düşünüyorlarmış."

Hüseyin Ağa'nın gözlerinde bir ışık yandı söndü:

"Hazırlanın, gidiyoruz. Mektubu Dersaadet'e ulaştırmak la-



zım. Padişah efendimiz belki o zaman Şah İsmail'e karşı bir tedbir düşünür."

Hancıyı iki adama bırakarak acele ile çıktılar, atlara bindiler.

"Sürün," diye bağırdı Hüseyin Ağa. "Belki handa bastırırız

onları."

"Etraf kararmaya başladı," diye sızlandı Celal. "Karanlıkta at sürmek de bir dert."

Aslında karnını doyuramadığına öfkeleniyordu. Ne zamandır midesi boş kalmıştı. İçinde bir heybe gibi sallandığını hissediyordu.

Taş döşeli yolun sonundaki han gelince atlardan inip içeri daldılar. Bir fasulye sırığı kadar uzun ve zayıf hancıya atlı zorbayı sordular.

"Gittiler çoktan," dedi. "Arkadaşlarınız mıydı?"

Hüseyin Ağa başını salladı:

"Evet. Ne kadar oldu gideli?"

"İki saat kadar oldu galiba."

Fazla sayılmazdı. Adamlar Antalya'ya varmadan enseleyebilirlerdi.

"Yiyecek bir şeylerin var mı hancıbaşı?" diye atıldı. "Şöyle acele tarafından."

"Tabii var, siz oturun hele."

Hüseyin Ağa arkadaşına sert sert baktı, ama sesini çıkarmadı. Heybelerinde yiyecek namına bir şey kalmamıştı. Daha uzun müddet aç duramazlardı.

Sedirlere çöktüler. Sofra çabucak kuruldu. Sıcak çorba ve et iştahlarını kamçıladı. Adeta taslara sarıldılar.

Hancı sırıtarak bir süre seyrettikten sonra:

"Ağalar, şarap da isterler mi?" diye sordu.

Sarıoğlan hiddetle kaşığını bıraktı. Çakmak çakmak yanan



gözlerini hancıya dikti. Neredeyse boğazına atılacaktı. Hüseyin Ağa durumu farketmekte gecikmedi.

"Sakın aklından geçenleri yapmaya kalkma oğul" dedi. "İşimiz acele."

Delikanlı kendini tuttu. Hancı ise sert bakışlardan ürkerek mutfağa çekildi. Ve ancak yemeğin bedelini almak için çıktı bir daha.

Handan ayrıldıklarında karanlık çökmüştü. Atları mahmuzladılar.

"Bir pmarbaşmda mola verip namazlarımızı kılarız." dedi Hüseyin Ağa. "Mahmuzları daha hızlı vurun, akşam namazı tez geçer."

Alaca karanlıkta nal sesleri şehri bir anda kuşattı. Şahkulu'nun gaddar çapulcularından başlarını kurtarabilmiş talihli Sünnîler belki Osmanlı ordusu şehre indi ümidiyle pencereye koştular. Bunca gürültüyü çıkaranın dört atlı olduğunu görünce ümit düğüm düğüm genizlerine tıkandı. Galiba daha çok beklemeleri gerekecekti.

Gece yarısına kadar çılgınca at sürdüler. Bereket versin mehtap vardı. Etraf gündüz gibi aydınlıkı. Gökte ay, altın bir tepsi gibi duruyor, huzmeler ağaçlara takılarak nazenin sallantılarla

toprağa akıyordu.
Bir kavşağı döner dönmez Sanoğlan:
"İşte/' diye bağırdı. "Yetiştik nihayet."
"Daha hızlı" dedi Hüseyin Ağa, "daha hızlı sürün!"
Adamlar nal seslerini duymuşlardı. Biri:
"Peşimizde atlılar var Reis, dost mu, düşman mı?"
"Falcı mıyım be, nereden bileceğim. Mahmuzlayın atları."
Çılgın takip ancak yarım saat sürdü. Dört arkadaş daha iyi süvari olduklarını ispat ettiler. Bir meydancıkta yetiştiler, etraflarında dönmeye başladılar.

Haydutların reisi:
"Ne istiyorsunuz, kimsiniz?"
Hüseyin Ağa:
"Koynunda bir mektup saklanmışsın duyduk, bir de dili çok işleyenin dilini kesermişsin."
"Seninki de fazla işliyor, kestirmek ister misin?"
"Yoo, ben değil. Yanımda Rasim diye biri var, haddinden çok öter. Ne dersin dilini kesmeye?"
Homurdandı adam:
"Defolun buradan!"
Birbirlerine sokulmuşlardı.
"Niyetimiz yok," dedi Hüseyin Ağa. "Lakin mektubu kuzu kuzu teslim edersen düşünürüz."
Reis hiddetle adamlarına döndü:
"Gebertin ne duruyorsunuz?"
Dört arkadaş aynı anda kılıçlarını çektiler. Celal:
"Emretmesi kolaydır da yapması zordur," diye alay etti. "Hadi davran!"
Maharetli bir silahşordu Celal. Dili kadar kılıcı da işlerdi. Dövüşürken hem alay eder düşmanını kızdırır, hem usta darbelerle bunaltırdı.
Şiî kafilesinin reisi çetin cevize çattığını anlamakta gecikmedi. Fakat ne yapabilirdi ki? Bir kere eline düşmüş bulunuyordu.
"Ne o, tereddüt eder gibisin çakır gözlüm. Çekindiğin, korktuğun bir şey mi var?"
"Geber!"
"Köpeğin duası kabul olsa gökten somun yağardı."
"Al sana!"


"Tutruramadm."
Celal arkadaşlarını da düşünüyordu. Sarıoğlan'la kendisi teke tek vuruşuyorlardı, ama Hüseyin Ağa Rasim'e ikişer kişi düşmüştü. Bir an önce şu adamın işini bitirip yardımına gitmeliydi.
"Nasılsınız arkadaşlar?" diye sordu yüksek sesle.
"Oynaşına bak" dedi Hüseyin Ağa. "Biz iyiyiz."
Celal durmadan oyunlar çıkarıyor, hasmını diğerlerinden uzaklaştırmaya çalışıyordu. İsteği olunca sert bir çıkış yaptı.

"Kolla!"

Adam eğilerek savuşturdu. Lakin atını zaptedemedi. Ayağı sürçmüş, tökezlenmişti. Toparlanamaymca yere yuvarlandı.

Celal bir sıçrayışta atından fırladı, indi. Kılıcını adamın gırtlağını dayadı:

"Rahatına bak, sakın kalkmaya çalışma."

"Domuz!"

"Bu isimde hiç insan tanımamıştım, benim adım da Celal."

Sesini sertleştirdi:

"Ver şu mektubu!"

Adam beklenmedik bir şey yaptı. Yana sıçrayarak, iki takla attı ve fırladığı gibi tabana kuvvet kaçmaya başladı.

"Gerçek bir domuz bu," diye söylendi Celal. Süratle hançerine el attı.

"Bismillah!"

Hançer atmakta üstüne yoktu. Şimdiye kadar hedef şaştığı pek görülmemişti. Yine tam isabet kaydetti. Adam önce çivilenmiş gibi durdu, yavaş yavaş dizleri büküldü. Sonra yere kapaklandı.

Celal yanma vardığı zaman hırlıyor, kıvranıyordu.

"Kaçmasaydm sağ kalacaktın," dedi. "Korku hayatına mal oldu."



Elini kuşağına soktu. Kendi koymuş gibi çıkardı mektup kutusunu. Deri muhafazanın kapağı balmumuyla mühürlenmişti. Ay ışığında Şah İsmail'in mührünü tanıdı.

"Hey arkadaşlar, dövüşmenize lüzum yok artık, mektup bizde."

Dönüp bakınca adamakıllı şaşırdı:

"Vay canına! Nereye gitti adamlar?"

Hüseyin Ağa terini kuruladı mendiliyle, yerde yatanları işaret etti:

"Dinleniyorlar. Nicedir işini bitirmeni bekliyoruz."

"Ben de acele ettiğimi sanıyordum, tüh eğlenceyi kaçırdık desenize?"

Hüseyin Ağa sırtını sıvazladı.

"Tasa etme, daha gençsin, çok eğlence bulursun. Şu elindeki mektup mu?"

Celal kutuyu olduğu gibi Hüseyin Ağaya uzattı:

"Mektup," dedi.

"Mührünü sökmeden Dersaadet'e götürelim. Böylece inanırlar Şah İsmail ile Şeytankulu arasındaki münasebete."

"Ya içinde başka şeyler yazılıysa?"

"Hislerim beni yanıltmaz oğul. Babana güvenmiyor musun?"

Atma binerken ilave etti:

"Başka ne olabilir? Şayet mektupta umduklarımız yazılı değilse talihimize. Mührü sökersek zaten bize inanmak istemezler. Şah İsmail'e karşı hiçbir şey yapamazlar. Siz olduğu gibi Ferhad Beye verirsiniz. O teslim edeceği yeri bilir."

"Öyle olsun. Ama mektubu kim götürecek?"
"Sanoğlan hazır zannedersem, öyle değil mi evlat?"


"Tabii baba, Dersaadet'i de görmüş olurum."
"İyi. Rasim de seninle bile gelir. Ben ve Celal doğruca Kütahya'ya yollanırız. Hayli yolumuz var."
Gemleri hafiften çekti.
"Haydi yallah!"
Mehtap dört atlının tolgalarında oynaşıyordu.

Topkapı sarayının taht odasına giden mermer döşeli koridorda telaşlı ayak sesleri çınladı. Kapı Kethüdası endişeyle bakü. Ne vardı, ne oluyordu? Yoksa yeniçeriler kazan mı kaldırmıştı?"
Koridorun sonundan koşarak üstüne gelen Veziriazam Hadım Ali Paşayı görünce telaşı daha da arttı. Koca Paşa kürklü kaftanını savura savura boş yere koşmazdı. Mutlaka kötü bir haber getiriyordu.
Önüne gelince nefes nefese sordu:
"Şevketlü içerde mi?"
"Beli. Lakin efendimiz, bu telaş nedir?"
Ali Paşa elini göğsüne koyup derin bir nefes aldı:
"Mühim bir haber, çabuk Şevketlüye haber ver Kethüdabey, huzura girmek isteriz."
Ali Paşa yerinde duramıyor, elleri önünde, bir ileri bir geri geziniyordu. Kapı Kethüdasının çıktığını görünce fırladı.
"Kabule mazhar olduk mu?"
"Evet efendim. Girebilirsiniz."
Daldı içeri.
"Telaşlı olduğunu duyduk lala, esbabı öğrenmek isteriz."
Padişahı etekledikten sonra iki adım çekildi:


"Devletlüm, keşke dilim tutulsaydı da bu haberi vermeseydim. Bir süre evvel isyan ettiğini ve türlü melanetler işlediğini duyduğumuz mel'un Şeytankulu!"
Yutkundu. Vereceği haberin dehşeti yüz hatlarına sinmiş, alnındaki damarlar kabarmıştı. Padişah ise tahtın koltuklarını mıncıklıyordu. Sabırsız bir sesle:
"Devam et lala."
"Efendimiz, Ferhad Bey kulunuz bir mektup ele geçirmiş. Bizimkiler Şahkulu'nun adamlarından zorla mektubu almışlar. Anlıyoruz ki Şahkulu denen hain Şah İsmail'le işbirliği halinde Anadolu Beylerbeyi Çeşmisiyah Paşa (Karagöz Paşa), üstüne gitti. Lakin kötü talih, bütün asker kılıçtan geçti. Paşa şehit edildi."
"Ne dersin lala? Ağzından çıkanı kulağın duyar mı? Bir ça-

pulcu benim ordularımı bozar; Beylerbeyimi öldürür, mümkün mü? İnanılacak gibi mi?"

Veziriazam alnındaki teri kuruluyordu.

"Bu adam Şeytanın ta kendisi Şevketlüm. Asıl adı Karabıyıkoğlu Hasan. Kısa zaman içinde etrafına on binden çok silahlı şiî toplamayı başardı. Hem de sapık bir taassubun gayyasında topladı. Adamlar göz kırpmadan ateşe dalıyormuş. Bizim Karagöz Paşanın dört binlik ordusunu yine de zor yendiler.

"Yendiler ya!"

Padişah uykuda gibi söylemişti bu sözü. Ali Paşa iliklerine kadar ürperdi. Ağlamaklı bir sesle:

"Şevketlüm," dedi, "destur veriniz, bu fesatçının üstüne bizzat gideyim. Gerekirse sultanımın yolunda şehadet şerbetini nûş eder, gönül huzuruyla dar-ı bekaya irtihal eylerim."

Padişah düşüncede idi. İçi dağlanmıştı. Karagöz Paşanın ölümü evlat acısı gibi yüreğine çökmüştü. Sevdiği, güvendiği bir kumandandı Karagöz Paşa. Ya onlarla birlikte ölen dört bin va-



tan evladı? Arkalarında ağlayacak kimse bulunmayan garipler? Teke Müslümanlarının can ve mal güvenliği kalmamıştı. Bir çılgın şiînin tehdidinde ömür sürmek kadar korkunç bir şey tasavvur edilebilir miydi?"

Ağır ağır başını kaldırdı:

"Destur verdim lala, yanma istediğin kadar asker al, git Şeytankulu denen habise haddini bildir. Bildir ki dindaşlarımız kendilerini koruyamadık diye rûz-i mahşerde bizden davacı olmasınlar."

Ali Paşa istediğini almıştı. Padişahın önünde diz çökerek eteğini öptü.

"Ferman Şevketlü Sultanımmdır."

Geri geri kapıdan dışarı çıktı.

İstediği olmuştu Ali Paşanın. Beklediği Fırsat Şahkulu vasıtasıyla kendiliğinden zuhur etmişti. Nasıl olsa bertaraf edeceğine inanıyordu. İnandığı bir şey daha vardı. Bu sayede Şehzade Ahmed'i tahta oturtabilirlerdi. Planını Vezirisani Mustafa Paşa'ya şöyle açtı:

"Herşeyde bir hayır var derler Paşa, şeytankulu hadisesi önce midemizi bulandırdı, fakat düşündükçe anladık ki bu işin bile hayırla ciheti mevcuttur. Bugünden tezi yok Amasya'ya haber salıp Şehzade Ahmed'in Germeyanoğlu arazisine ordusuyla bile gelmesini isteyeceğiz. Tahtı arzuluyorsa, söylediklerimize kulak vermesi lâzım geldiğini de ima edeceğiz. Orada buluşacağız. Birlikte Şeytankulu'nun üstüne yürüyeceğiz. Ben orada kumandayı Şehzadeye terkedeceğim, Şahkulu'nu tepeleyeceğiz."

Mustafa Paşa kurnazlıkta Veziriazamdan geri kalmadığını göstermek için atıldı:

"Bu suretle Şehzade Ahmed, yeniçeri ve sipahi kullar nezdinde itibar kazanacak."

Ali Paşa güldü, sakalını sıvazladı:



"iyi bildin Paşa, itibar kazanacak. Muzaffer olarak ordusunun başında Dersaadet'e dönecek ve tahta oturacak. Hepsi bu kadar."

"Ya asker istemezse? Bilirsin çoğu Selim taraftarıdır."

Ali Paşa elini boşlukta salladı:

Adam sen de! Nicedir zafer haberleri gelmez olmuştur. Kul kısmı fazla muhasebeye lüzum görmez, yanında taze bir zafer kazanmış Şehzade dururken, Kefe'deki Selim'i aklına bile getirmez. Hiç tasa etme Paşa. Bu kör döğüşünü kazandık say."

Mustafa Paşa endişesini açtı:

"Acaba Padişah olduktan sonra Şehzade Ahmed bizi ister mi yanında?"

Hadım Ali Paşa, çok komik bir söz duymuş gibi kahkahalarla güldü.

"İster, ister, gönlünü ferah tut. Ömrü boyunca bize minnet duyar hem de. Aman göreyim seni, konuştuklarımız aramızda kalsın. Ben burada yokken yokluğumu hissettirme. Padişahımız Efendimiz oldukça yaşlandılar, onu yormamaya bak Paşa, menşurları bildiğin gibi sen yazdır. Efendimize sadece mühürletirsin. Bir şey daha var: Devamlı surette Selim'in tahtına göz koyduğunu fısılda. Bu yaşta insan, gördüğünden çok duyduğuna inanıyor."

"Endişen olmasın devletlü kardeş, elimden geldiği kadar yokluğunu hissettirmemeye çalışacağım. Lakin yerini doldurabilmeme elbet imkan yoktur."

Bu iltifat Veziriazamın çok hoşuna gitti. Memnun bir tavırla ayağa kalktı.

"Sağol" dedi. "Biliyor musun Paşa, ne maksatla olursa olsun tekrar zırh giyeceğime seviniyorum. İlk savaşına hazırlanan bir acemioğlan gibi heyecanlı hissediyorum kendimi. Neyse, Şehzade Ahmed'e hemen bir name yazmalıyım. Sefer hazırlığı için



de emir vermeli. Gitmeden görüşürüz yine, şimdilik Allahaısmarladık."

"Allah selamet versin Şehzademize hürmetlerimizin baki olduğunu söylemeyi unutmayınız."

Bahçeye kadar geçirdi. Geri dönerken mütemadiyen ellerini oğuşturuyor, için için seviniyordu:

"Bu iş olacak."

"Herkes makamının mes'uliyetini bir tamam müdrik olur, icaplarını yerine getirirse, herkes, işini en iyi şekilde yapmaya çalışır, başkasının işine burnunu sokmazsa, alem, nizam içre seyrine devam eder. Lakin pederimiz makamının yüklediği mesuliyetlerinden kaçınıp dervişliğe özenir, inzivaya heveslenir, tasavvufla iştigal eder, ne iştir? Bir yanda Şah İsmail-i

Safevî fesadı, bir yanda Şeytankulu habisi, bir yanda Memluklar, Devlet-i Al-i Osman'ı kemirirken, Kefe'de yahut Trabzon'da gönül huzuruyla sancak beyliği etmemizin imkanı yoktur. Pederimizle yüz yüze gelip tehlikeyi anlatmak isteriz. Kefe'den Edirne'ye gelerek Çukurçayır mevkiinde ordugah kurmamız fiili, bu düşüncelerimize müstenittir. Binaenaleyh maksat hasıl oldukta pederimizin ihsan eyleyeceği yakın bir sancağa geri dönmemizde de hiçbir mahzur kalmayacaktır. Ömrüne duacıyız."

Şehzade Selim, yirmi bin kişilik kuvvetle iki gündür Çukurçayır'da bulunuyordu. Bayezid, oğlunun harekete geçtiğini duyar duymaz kırk bin yeniçeri ve sipahi ile derhal karşı çıkmış, ordusunun başında bizzat Çukurçayıra gelmişti.

Şu anda Şehzade Selim mütevazi çadırında babasının elçileriyle konuşuyordu. Başlarında ünlü alimlerden Mevlana Nureddin vardı. Padişah, oğlunun ulemaya olan derin hürmetini bildiği için gönderdiği elçilerin başına bu muhterem zatı tayin etmişti.



Şehzade'nin istekleri Mevlana Nureddin'e makul görünüyordu. Lakin Padişahın hoş karşılamayacağını da biliyordu.

"Şevketlü efendimiz derler ki: Şayet sancağma tahsis ettiğimiz bir milyon iki yüz bin akçe kifayet etmiyorsa, artırabiliriz."

Yavuz Selim'in dudakları gerildi, kolunu havaya kaldırdı:

"Ben ne derim, pederim ne der Mevlana? Bizi akçe yoluna baş koyan sefillerden mi sanır? Paraya, pula ehemmiyet vermediğimizi pederimiz bilmezse, kim bilecek?"

Delici bakışlarını elçilerin üzerinde gezdirdi:

"Hepiniz dininizi ve devletinizi seversiniz. Söyleyin bu devlet tehlikede değil midir? Başı boş gidişin sonu nereye çıkar?"

Elçiler sıkıntıyla bakıştılar. Mevlana:

"Başımızda meşru bir hükümdar vardır."

"Evet, ama hudut boylarında hükmü geçmez, milyonlarca Müslüman bir insafı kıt zorbanın acımasızlığına terkedilmiş kan ağlıyor."

Bu sözler hepsinin bakışlarını yere indirdi. Şehzade sesini tatlılaştırarak:

"Bilirim içimde duyduğum acıların aynını sizler de duyarsınız. Varın Sultan pederime söyleyin beni kabul buyursunlar. Dertlerimizi huzurunda dile getirelim. Ondan sonra dilediğini yapsın. Boynumuz kıldan incedir. Veziriazam Hazretlerinin, Şeytankulu üstüne gitmesi, ümitsizliğimizi ümide inkılap edecek şekilde değildir. Paşanın asıl maksadı da malumdur. Dulkadiroğlu toprakları üstünde karındaşımız Ahmed'le buluşup tahtı ele geçirme planları hazırlar."

Hiddetle yerinden fırladı:

"Gösteriş için yapılacak seferin hüsranla noktalanacağını biliriz. Bu yüzden endişemiz daha da artar. Pederimiz dört oğlu

içinden Ahmed'i tahta varis tayin etmeseydi ihtimal bütün bunlar olmayacaktı. Yine de emretsin, kuvvetlerimle gidip Şeytankulu'nu da, İsmail Safevî'yi de otağına getireyim."



Gözlerindeki acaip pırıltılar, elçileri ürküttü. Ağır ağır doğruldular. Mevlana:

"Pederinize aynen ulaştıracağız Şehzadem." diye konuştu. "inşallah Vezirisani Mustafa Paşa yerine bizi dinlemek lütfunda bulunur. Şurada iki ordu yüz yüze. Birbirleriyle kucaklaşması gereken insanları, kılıç kılıca getirmek pederinize de, size de büyük vebal yükler."

"Biz bu vebalin idraki içindeyiz Mevlana, maksudumuz cenk etmek değildir. Haklı isteklerimiz kulak ardı edilmezse elbet buna hiç lüzum kalmayacaktır. Lakin devletin bekası, milletin bütünlüğü kan istiyorsa, vücudumuzda bulunan son damla kanı akıtmaktan da billah havf etmeyiz. Böylece bilinsin."

Kararlı hali, vakur duruşu hepsine hürmet telkin ediyordu. Şehzadenin şahsiyeti, elçileri büyülemişti. Padişahın otağına döndüklerinde dillerinin döndüğü kadar herşeyi anlattılar.

Bayezid hasta ve halsizdi. Yatağında yarı uzanmış olduğu halde sonuna kadar sabırla dinledi. Kah sevindi, kah öfkelendi, ama duygularını belli edecek bir taşkınlık yapmadı. Sonunda:

"Varın istirahat edin," dedi. "Divan-ı Hümayunu toplayıp istişare edeceğiz. Oğlumuzun bazı dilekleri makul gibi gelir. Şehzade Ahmed'i diğerlerine tercihle, galiba hata ettik."

O gün hemen bir içtima akdetti. Vezirlerini, alimlerini otağında topladı.

"Bakın a paşalar, beyler, din ululları," diye söze başladı. "Bunca vatan evladını birbirine kırdırmak için ne sebep var? Fikirlerinizi açık şekilde beyan ediniz. Sakınacak, çekinecek bir şey olmadığını bilesiniz."

Vezirisani Mustâfa Paşa, Ali Paşaya verdiği sözü hatırladı. Seferde iken yokluğunu hissettirmeyecekti.

"Destur var mı Şevketlüm?"

"Elbette Paşa, konuş."



"Devletlü Sultanım, Şehzade Selim Hazretleri dış tehlikelerden bahseder, fakat gelir kendisi bizzat iç tehlike olur. Şayet istekleri nazara alınırsa korkarım bunun sonu gelmez. Çekindiğimizi sanıp dileklerini arttırır."

"Yani cenk edelim dersin?"

Otağın perdesini aralayarak oğlunun ordugahına baktı. Fısıltı halinde:

"Baba evladını kırsın, kardeş kardeşi doğrasın, ne olursa olsun da tek Sultan Bayezid'in tahtı beka bulsun, öyle mi?"

Tekrar Mustafa Paşaya döndü:

"Her kemalin bir zevali olduğu hakikatini bilmem ki sana nasıl anlatmalı Paşa? Mühim olan Devlet-i Al-i Osman'ın tacı, tah-

tıdır. Bu taç ve taht benim elimde olmasa da yaşar. Mühim olan Bayezid midir, yoksa devlet mi?"

Mustafa Paşa:

"Devlet sizinle beka bulur Şevketlüm."

Sert bir bakışla Mustafa Paşayı susturduktan sonra sözü Rumeli Beylerbeyi Hasan Paşa'ya verdi:

"Serdarımız ne düşünür?"

Hasan Paşa çok değerli bir kumandandı. Kardeş kavgalarından nefret eder, devleti içten kemiren bu gibi hareketlere daima karşı çıkardı.

"Padişahım," dedi. "Hangi sebepten olursa olsun iç savaş halinde Rumeli Beylerbeyliği vazifesinden kulunuzu affetmenizi niyaz ediyorum."

"Neden?"

"Şevketlüm, Şehzade Hazretlerinin ordusunda birlikte kılıç tokuşturmayı öğrendiğimiz can yoldaşlarım var. Kılıç kullanmayı vaktiyle küffarı tepelemek için öğrenmiştik. Şimdi tutup birbirimize karşı nasıl kullanırız?"

Hersek Ahmed Paşanın hafifçe tebesümü Padişahın dikkatinden kaçmadı.



"Görürüm ki, Hersekzade de senin gibi düşünür."

Ahmed Paşa tasdik etti:

"Beli Sultanım, Paşa ile aynı fikirdeyim."

Mustafa Paşa, izin istemeyi bile unutarak söze karıştı:

"Devletlüm, Paşa kardeşlerim hoş söyler, iyi söyler, ama akıllarından çok hislerini konuştururlar. Burada alınacak karar, devletin geleceğine tesir edecektir. Demek istiyorum ki... ben..."

Padişahın giderek sertleşen bakışları Mustafa Paşaya sözlerini şaşırttı. Kekelemeye başladı

"Herkese istediği verilse... Öbür şehzadeler de ister... Yarın daha beter şeyler olur... Ordu buraya gelmişken..."

Padişah sabredemedi, görülmemiş bir hiddetle sözünü kesti:

"Ordu buraya kadar gelmişken ille de Selim oğlumuzun başını alıp dönmeli, öyle mi Paşa?"

Öfke birden yerini yes'e bıraktı, gözleri yaşla perdelendi; elini kalbine bastırdı.

"Karındaşımız Cem'in feci akibeti ömrümüz müddetince şuramızı sızlattı durdu. Hayır Paşa! Evlat katili olarak ahirete gitmek istemiyoruz."

Ellerini iki yana açtı.

"İçtima bitmiştir. Halvet isterim."

Mustafa Paşa başı önde, adımlarını sürüye sürüye Otağ-ı Hümayunu terketti. Serdar Hasan Paşa ile Hersek Ahmed Paşanın yüzleri gülüyordu. Padişahın savaş kararı almayacağından emindiler artık, rahatlamışlardı.

Sultan Bayezid yarım saat kadar tek başına düşündü. Dünyadan gittikçe koptuğunu, her gün biraz daha ahirete yaklaştığını

hissediyordu. Ölüm, korkulu rüya değildi onun için. Gençliğinde irtikap ettiği bazı hataların affı için yıllardır seccadeler ıslatmıştı. Allah affı severdi. Tek istediği ak alnıyla ahirete gitmekti. Dünyada nimetlerinin en nadidelerini tatmıştı şimdiye kadar.



En büyük imparatorluğun yegane hakimi olarak ömür sürmüştü. Tacını tahtını ahiretede götüremezdi ya! Bırakmak zorunda kalacaktı sonunda. Bu mecburi ayrılık zuhur etmeden fazilet gösterip iktidarsızlığını kabullense ve sağlığında tahttan feragat etse ne lazım gelirdi? Fakat yerine kimi getirmeliydi?"

Düşüncelerinin burasında ilk aklına gelen yine Şehzade Ahmed oldu. Vezirlerin yıllardır yaptığı telkinler Padişahı hep bu neticeye getiriyordu.

"Ahmed'e tac ü tahtı bırakalım, güzel, buna mukabil Selim'e niçin istediği sancağı vermeyelim? Niçin evladımıza saldırıp küffarı sevindirelim?"

Bu kararı verdikten sonra Reisülküttab'ı istedi. Şehzade Selim'e, Alacahisar ve Vidin sancaklarının ilhakıyla genişletilerek Semendire'nin verildiğini bildirir menşuru yazdırdı. Altını mühürledi.

Reisülküttab çıktıktan sonra yine yalnız kaldı. Bazı düşünceler tenha bekliyormuş gibi kafasma üşüştü.

İlle de bir veliaht bırakmak gerek miydi acaba? Nasılsa Allah'ın takdiri tecelli edecek değil miydi? Ve Selim, Ahmed'den daha güçlü, daha kuvvetli idiyse onu tahttan mahrum etmek suretiyle büyük bir hata işlemiş olmaz mıydı? Yarın mahşerde hesap soruldukta ne cevap verirdi?

Bir ses duyar gibi oldu:

"Kader-i İlahi'ye müdahale etme, buna hiç hakkın yok. Padişah iradesinin de geçmediği yerler vardır. Boşa kendini sıkma, çırpınma. Kaderi değiştiremezsin. Kader bir çağlayan. Sen o çağlayanda sürüklenen bir fındık kabuğu. Akışı durdurabilir misin? Kaderi kılıcımla lehime çeviririm diyen niceler, kader ırmağında boğuldu."

"Kim var orada?"

Bakındı, bakındı. Fakat kimsecikler yoktu. Peki duyduğu ses kimin sesiydi? Hayal mi? Bunamış mıydı yoksa?



Otağın işlemeli perdesi aralandı. Padişahın sesini duyan nöbetçilerden birinin başı gözüktü:

"Şevketlü Sultanım."

Yoo, hayır! Deminki ses nöbetçinin sesi olamazdı. Hiç benzemiyordu. Hem Padişaha öyle laflar edecek cesaret kul taifesinde ne gezer? Kimdi öyleyse?"

Tereddüdünü yendi:

"Mevlana Nureddin'i çağır bana."

"Ferman Sultanımızın."

Birazdan Mevlana Nureddin huzura girdi. Padişah çok heye-

canlı görünüyordu.
"Mevlana, sen mana adamısın, ilmin hudutsuzdur. 'Kader-i Ilahi'ye müdahale etme, buna hakkın yoktur' diye bir ses duyduk. Ne ola? Bunadık mı yoksa?"
Mevlana'nın çehresi mütebessimdi. Sakalını sıvazladı:
"Sultanım, o sıralarda ne düşünüyordunuz?"
"Saltanattan feragat edip, yerimize oğlumuz Ahmed'i getirmeyi düşünüyorduk."
"İkaz aldınız."
"Yani duyduğumuz ses gerçek miydi?"
Mevlana'nın gözleri daldı:
"Dünya yalnız gözün gördüğü, elin tuttuğu şeylerden ibaret değildir Sultanım, alem içinde alemler saklıdır."
Bayezid bir süre sessiz durduktan sonra:
"Bir menşur yazdırdık," dedi. "Alacahisar ve Vidin'i Semendire'ye ilhak edip Selim'e verdik. Şimdi bir ahidname yazdırmak dileğindeyiz. Hayatımızda oğullarımızdan hiçbirini veliaht nasb etmeyeceğimize dair. Bunu sen yaz Mevlana. Yaz ve oğlumuz Selim'e götür. Artık ordusunu karşımızda görmek istemediğimizi de bildirirsin. Ahir ömrümüzde bizi seccademiz ve kitaplarımızla başbaşa bıraksınlar. Başkaca isteğimiz yok."

"Emriniz başım üzre Devletlüm."
Şehzade Selim, babasından gelen menşurları sevinçle karşıladı.
"Sultanımıza sadakatimiz ebedidir," diye söze başladı. "İhsan buyurduğu Semendire'ye müteveccihen hemen yola çıkmak isteriz. O serhad kalesinden içeri hiçbir düşman süvarisinin giremeyeceğini Allah'ın izniyle taahhüt ederiz."
Ordugahın kaldırılmasını emretti. Aynı anda Padişah da çadırları söktürmüş, Dersaadet'e doğru yola çıkmıştı.


## yedinci bolum

Sadrazam Hadım Ali Paşa Çukurçayır'da olup bitenlerden haberdar olmuş, canı adamakıllı sıkılmıştı. Elini çabuk tutmazsa Şehzade Selim belki de tahtı ele geçirecekti. Bir an önce Şahkulu fesadını bertaraf etmek, Şehzade Ahmed'i ordunun başına geçirip Dersaadet'e yürümek lazımdı.
At üstünde bunları düşünürken Şehzade Ahmed'in kendisini Germeyan topraklarının içinde bulunan Karataş köyünde beklediğini bildirdiler. Çok sevindi. Ne kadar süratli hareket ederlerse o kadar iyi olacaktı. Cebri yürüyüş emrini verdi. Akşama doğru Karataş köyüne ulaşıp şehzadenin çadırı yanına çadırını kurdurdu.
Ali Paşanın karayağız Anadolu askeriyle, Şehzadenin askerleri kaynaşmaya gayret ederken, iki ordunun kumandanı Veziriazamın çadırında bir araya geldiler.

Çadırın etrafında sıkı tedbirler alınmıştı. Şehzadeden başkasının çadıra alınmamasını Veziriazam emrettiği için Şehzadenin yakını Yularkastı Sinan Bey dışarda beklemek zorunda kaldı. Ahmed buna pek mana veremedi. Karşılıklı hoş-beşten sonra:

"Bu ne iştir Paşa?" dedi. "Bize, bizden daha yakın olan bendemiz Yularkastı Sinan Beyin önü niçin kesilir?"



Ali Paşa bu soruyu bekliyor gibiydi. Tereddütsüz cevap verdi:

"Mazur görülsün Şehzadem. Bir acaip devirdeyiz ki, kimseye itimat caiz değildir. Tecrübelerim bana çok şey öğretti. Mabeynimizde kalması lazım gelen ehemmiyetli mevzular konuşacağız, yerin kulağı var derler. Hele Şehzade Selim'in her yerde adamı var."

Şehzade Ahmed'in yüzünde hissedilir bir kasılma oldu, gayri ihtiyari etrafına bakındı.

"Ne! Adamlarımın içinde Selim taraftarları da mı var?"

Ali Paşa gülümsedi:

"Korkarım adamlarınızın içinde de vardır Sultanım."

Hiddetle bağırdı:

"Olamaz!"

"Olur Sultanım, olur. Safevî Sultanının Şahkulu'na gönderdiği mektubu kim ele geçirip bize gönderdi dersin?"

"Kim?"

"Ferhad Bey, nice vakit onun Selim'den yana olduğunu bilmezdim."

"Nasıl ele geçirdi acaba?"

"Bilir miyim? Zaten bu yüzden çadırın etrafında sıkı tedbir ittihaz ederim. İçiniz ferah olsun, burada rahatça konuşabiliriz."

Şehzade adamakıllı kuşkulanmıştı:

"Emin misin Paşa?"

"Emin olmasaydım söylemezdim. Gelelim meseleye: Karındaşınızın Selim'in Çukurçayır'da Sultan pederinizden kopardıklarını biliyorsunuz umarım."

Şehzadenin yüzü allak-bullak oldu.

"Çok fena," dedi. "Pederimizin hastalığından istifade edip, evlat muhabbetini kötüye kullanır."



"Aksine, çok akıllıca hareket ettiğini kabul etmek lazım."

Şehzade Ahmed elini hızla dizine indirdi:

"Kimden yanaşın Paşa?" diye gürledi.

Ali Paşa hiç istifini bozmadı.

"Elbette sizden yanayım Şehzadem. Lakin Sezar'ın hakkını Sezar'a vermek gerek. Karşımızdakileri küçümsersek, büyük bir hataya düşeriz. Şimdi ordu bizim emrimizde. Gerçi çoğu Selim karındışınıza muhabbet besler, ama biraz ihsanda bulunulursa muhabbetlerinin sizden yana mecra değiştireceğinden şüphe yok."

Şehzade Ahmed'in ihsandan yana endişesi yoktu. Hazinesi ağzına kadar dolu idi.
"İstedikleri kadar," diye konuştu. "Yeter ki desteklerini kazanalım. Allah'ın izniyle Şahkulu'nun işini bitirir, Dersaadet'e döneriz. Fakat acele etmeli Paşa, acele etmeli ki, Selim bizden evvel davranıp işi berbat etmesin."
"Şehzade Korkud'u hesaba katmazsınız, niçin?"
"Vakıa o da var ya, fakat en kuvvetli olan Selim. Yalnız ondan çekinirim."
"Korkud'u da yabana atmamak lazım," dedi. "Oldukça kuvvetlendiğini haber alırız. Manisa'yı cebren ele geçirdiğini de unutmayınız. Ulema sınıfından da hayli tutanı vardır."
"Ulemadan taraftar bulmak şüphesiz çok iyi lala, ne var ki ulema tahtı temin etmeye muktedir değil. Asıl iş asker kullarda, şimdilik askere hakim durumda olan ise karındaşım Selim."
"Öyle."
"Lakin askerleri ihsana boğup insiyatifi elime geçireceğim. Bir de Şahkulu'nu yendik mi, geriye ne kalır?"
"Muzaffer ordunun başında Dersaadet'e girmek."
"Sultan pederimiz lehimize tahttan feragat eder mi ki? Sağlı-

ğında oğullarından hiç birini tercih etmeyeceğine dair bir ahidnameyi Selim karındaşımıza verdiğine göre."
Veziriazam belli ki buna ehemmiyet vermiyordu.
"Tasalanmayınız," diye teminat verdi. "Şevketlü ile hele bir yüzyüze gelelim, isteklerimizi kabul edeceğine inanırım."
Gözleri parladı:
"Lehinize tahttan feragat edeceğinden hiç şüpheniz olmasın."
Şehzade Ahmed yerinden fırlayarak Sadrazamın ellerine sarıldı:
"Sahi mi söylüyorsun lala, kabul eder, öyle mi?"
"Elbette."
"Oh, ya Rabbi! O günler bir gelse..."
Şehzadenin birden çocuklaşarak taşkın davranışlara girmesi Ali Paşayı tedirgin etti. Hata edip etmediğini kendi kendine bir süre düşündü. Selim'le Ahmed'i zihninde mukayese etti. Fakat aralarında o kadar derin farklar buldu ki, biraz daha düşünürse, mantığına uyup Şehzade Selim'i tercih edeceğinden korktu. Ellerini çekti, doğruldu:
"Sabah erkenden askere ihsanlarını dağıtırsınız Şehzadem, şimdi dilerseniz istirahat buyurunuz, uzun yoldan geldiniz, yorulmuşsunuzdur."
Bir oyuncak vadedilen çocuğun coşkun neşesi içinde Şehzade Ahmed çadırı terketti. Can sıkıntısından çadırın etrafında adımlarını vura vura dolaşan Yularkastı Sinan Beye müjdeyi verdi:
"Yakında Padişah oluyoruz Sinan, müjdemi isterim."
Sinan Beyin abus yüzü gevşedi birden:
"Ben kulunuzun canından öte naşı var Sultanım? İhsan padişahlara yakışır."

"Sahi ya, çok doğru söylersin, ihsan padişahlara yaraşır. Öy-


leyse ben de sana veziriazamlığı ihsan eyledim gitti. Mübarek ola."

Muhayyel Osmanlı padişahmdan veziriazamlığı koparan Sinan Bey coştu. Ellerine yapıştı:

"Devletiniz daim olsun Sultanım. Başım yolunuza fedadır."

Kendi kendilerine gelin-güvey oluyorlardı, fakat bunu düşünebilecek durumda değillerdi. Oysa karşılarında boş hayallerle avunmaktansa, katı gerçeklerle boğuşmayı tercih eden bir Şehzade Selim bulunuyordu.

***

İnsanın gözleri az gördüğü, kulakları az duyduğu ölçüde hayal gücü artarmış. Şehzade Ahmed aynen böyleydi.

Öğleye kadar kese kese altın dağıtmış, askerin mütebessim çehresine bakıp maksadın hasıl olduğunu sanmıştı. Tebessümlerin içten mi, yoksa zoraki mi olduğunu aramadı bile. İstihza ile, memnuniyetsizlikle büzülen dudakları göremedi. Hele ihsandan sonra öbek öbek toplanan askerin kendisini methettiğini sanmakla büyük hata işledi.

Oysa asker kolay yön değiştirecek kararsız takımından değildi. Üstelik ne yapmak istediğini de biliyorlardı.

"Şehzade Ahmed bizi iğfal için akçe dağıtır. Bayram değil seyran değil, ulufe (maaş) vakti hiç değil. Akçelerin ne maksada müsteniden ihsan edildiği açıktır" diyenler hiç de azınlıkta değildi. Daha ileri giderek haddi aşanlar bile vardı:

"Yeniçeri ocağı Peygamber ocağıdır. Akçe ile satın alınamaz. Bizi kandırıp Padişahımız efendimize karşı kullanabileceklerini sananlar, haza gaflet içreler."

"Şehzade Selim gibi bir bahadıra kıymak istenir. Şeytankulu belası burnumuzun dibinde meydan okur. Lakin bu kargaşalık içinde bile Şehzade Ahmed'le Veziriazam Ali Paşa tahtı ele geçirmek için halvet olurlar. Billah bu fesada hiçbirimizin rızası yoktur."



Bunları söyleyen genç bahadırın etrafında koca bir insan halkası birikmişti. Sözlerini bitirince:

"İyi söyledin," diye tasdik ettiler.

Bir başka genç, kalabalığın ortasından seslendi:

"Yeter Halit, fazla uzatma artık, gel."

Birlikte çadırların arasına daldılar.

"Amma da iyi konuşuyorsun be, seni müderris yapmalı."

Halit pırıl pırıl yanan gözlerini arkadaşına çevirdi:

"İçimden geldiği gibi söyledim Orhan Bey, darılmadm ya?"

"Ben mi? Amma yaptın! Memnuniyetimden neredeyse takla atacaktım."

"Sağol, şimdi gidip durumu Şehzade Selim'e bildirmek lazım, değil mi?"

"Daha değil. Hele Şahkulu ile bir karşılaşalım. Görelim savaş nice tezahür edecek?"
"Trabzon'a da amma uzak düştük..."
Delikanlı atıldı:
"Şehzademiz Trabzon'da değil ki artık, Semendire'ye doğru yola çıktığını unuttun mu?"
"Unutur muyum hiç? Ama Trabzon'da bir başka can var?"
Halit, Orhan Beyin ne demek istediğini anladı.
"Şu mesele sahi. Yengemiz hatunu söylersin."
"Ya, onu söylerim tabii. Zavallıcık, parmağında Şehzademizin hatıra yüzüğünü nikah halkasına tebdil edemeyecek bu gidişle, hep nişanlı kalacağız."
"Yahu evlenmemiş miydiniz onunla?"
Orhan Bey elini boşlukta salladı:
"Vakit mi kaldı? Şuradan şuraya sürüklenip dururuz. Bu gi-


dişle evlenmemiz Şehzade Selim'in tahta geçmesine kaldı. Nasip işte."
Halit arkadaşının sırtını sıvazladı:
"Yakındır korkma, yüzdün yüzdün kuyruğuna geldin."
Orhan başıyla arkasını işaret etti:
"Yakın olacak. Şayet Şehzade Ahmed'i atlatabilirsek. İnan olsun Şehzade Ahmed'i yakından görünce padişah olamayacağına büs bütün karar verdim. Nerede bizimki, nerede bu. Aralarında dağlar kadar fark var."
Halit dalgın dalgın söylendi:
"Dağlar kadar evet. Şehzade Selim ulu bir dağ. Ahmed ise olsa olsa küçük bir tümsek."
Orhan Bey kahkahayı bastı:
"Az daha gayret dostum," dedi. "Şair olmak üzeresin."

Karabıyıkoğlu Hasan, Teke Şiilerinin 9 Nisan 1511 Çarşamba günü akdettikleri bir içtimada, "Şahkulu" unvanı verilerek reis seçilmişti. Osmanlılar bu adama "Şeytankulu" diyorlardı. Gittiği her yere kan, ateş, zulüm götürmüştü. Arkasında kesik başlar, cesetler ve gözyaşı bırakmıştı.
Zulmetmeyi eğlence saymakta Şah İsmail'den pek geri kaldığı yoktu. Sanki Cengiz Han yeniden dirilmiş, yeniden Müslümanları imha için teşkilatlanmıştı.
Yüzünü görenler, Osmanlıların bu adama Şeytankulu demekte ne kadar haklı olduklarını düşünürlerdi. Sivri burnu hemen hemen alt dudağına kadar sarkıyordu. Aynı sivrilikte çenesi ve bir bıçak ağzı kadar ince dudaklarıyla gerçek bir şeytana benziyordu. Şah İsmail'e uyup sakal bırakmamıştı. Ağzı ile burnu arasında fazla bir açıklık bulunmadığından ince bir bıyığı vardı sadece.

Debdebe ve gösterişten yana da Şah ismail'i izliyordu. Henüz

onunki gibi bir taht ele geçirememişti, ama şimdiki de pek fena sayılmazdı. Sultan Korkud'un yazlık köşkünden aşırmıştı. Osmanlı tahtını ele geçirinceye kadar bununla idare etmek niyetinde idi.

Okumaktan nefret ediyordu. Tek okuduğu Şah İsmail'in Hataî mahlasıyla yazdığı şiirleriydi. Hemen hepsini ezberine almıştı. Karşılaşırlarsa bunları okuyup muhabbetini çekmek istiyordu.

Veziriazam Hadım Ali Paşa ile Amasya Valisi Şehzade Ahmed'in üzerine geldiklerini öğrenince hiç telaş göstermedi. Sağ elini yumruk yaparak sol avucunda patlattı:

"Gelsinler," dedi. "Onları da Karagöz Paşa gibi kazığa vuracağım."

Ordusunu alarak Kızükaya'ya doğru çekildi. Dağlık arazide kalmak daha işine geliyordu. Askerleri buna göre eğitilmişlerdi. Oysa yeniçeriler meydan savaşı vermeye alışıktılar.

Önüne çıkan köyleri, kasabaları yakıp yıkarak geriledi. Fakat Osmanlılar çok süratli hareket etmiş, Kızılkaya Boğazında onu muhasaraya almışlardı. Kapana kısmanın verdiği şaşkınlığı üstünden çabucak attı. Kurmaymı etrafına topladı:

"Ne olursa olsun bu çemberi yaracağız. Üç koldan hareket edilecek. Osmanlılar hangi kola saldıracaklarını şaşıracaklar. Bu gece harekete geçiyoruz, orduyu hazır tutun"

Hüseyin Mirza isimli çolak bir serdar Şahkulu'nun düşündüklerini yerinde bulmamıştı. Ikına sıkına söz istedi.

"Söyle bakalım Hüseyin Mirza, ne söyleyeceksin?"

"Osmanoğullarını küçümsemeyelim. Kuvvetleri belki bize ancak denktir lakin, senelerin askeridirler."

"Korkuyorsun," dedi.



"Hayır, korkmuyorum. Sadece bir ateşe atılmadan önce ateşin yakıcı olduğunu hatırlatmak istiyorum."

Muvazenesiz ruhun tepkisi ani ve sert oldu. Şahkulu birden fırladı ve arkasında tek sıra halinde dizilmiş bekleşen cellatlarına el işareti yaptı.

Altı kement aynı anda havada uçtu, bunlardan ikisi Hüseyin Mirza'nm boğazına geçti. Süratle çekip yere yuvarladılar. Sonuna kadar açılan gözlerinde fayda etmeyen son pişmanlığın pırıltıları oynaştı, şaşkınlık benek benek bakışlarını bulandırdı. Gırtlağından hırıltılar çıktı. İlmiği tek eliyle sıkı sıkıya yakalamıştı, fakat gevşetemiyordu. Gittikçe fakattan düşüyor, boğazından yayılan acı, bütün vücudunu uyuşturuyordu. Kendini yerden yere attı, çadırın ta öbür ucuna kadar gitti, geldi. Nihayet hareketleri yavaşladı, sonra duruldu. Yüzü morarmış, dili dışarı sarkmıştı.

Çadırdakiler donup kalmışlardı. İki cümle söyledi diye adam boğdurmak olacak iş değildi. Düşündüler, fakat düşüncelerini açıklayamadılar. Açıklayanın feci akıbetini gördükten sonra na-

sıl cesaret edebilirlerdi? Yaşamak isteyen, Şahkulu'na baş sallayacaktı. Hepsi de yaşamak istiyordu. Şahkulu'nun kanlı gözlerini üzerlerine çevirip:

"Hüseyin Mirza gibi fikir beyan etmek isteyen var mı aranızda?" diyen sesini duyunca hürmetle el bağladılar ve tek kelimeyle cevap verdiler:

"Hayır!"

Sırıttı:

"Güzel, emirlerim yerine getirilsin öyleyse, bu çemberi yaracağız, hepinizden sadakat.beklerim. Gidip adamlarınızı hazırlayın, karanlıkla birlikte hareket ediyoruz."

Yüzleri asıktı hepsinin. Şahkulu'nun her gün zulmünü arttırdığını görmekle ürküyorlardı. Bir gün sıranın kendilerine gelmeyeceğini kim temin edebilirdi?



Karanlıkla birlikte Şahkulu'nun ordusu üç koldan çemberi yarmaya geçti. Dağ adamları maharetle tırmanarak kayaları aştılar. Yeniçeriler gece savaşlarına alışık değillerdi. Birkaç patırdı oldu, hepsi o kadar. Şahkulu çemberi yarmayı başardı. Hemen hiç zayiat vermeden Sivas'a doğru ordusunu yürüttü. Niyeti yakabildiği kadar köy yakmak, yıkabildiği kadar kale yıkmaktı. Sonra İran'a geçecek, etraf duruluncaya kadar Şah İsmail'e misafir olacaktı.

Veziriazam Hadım Ali Paşa avı kaçırdığını anlayınca küplere bindi. Bir süre bağırıp çağırdıktan sonra toparlandı. Hislerini bir yana iterek aklını kullandı. Ve Şahkulu'nu amansızca takip etmeye karar verdi.

Kararını bildirip, görüşlerini almak için Şehzade Ahmed'in çadırına gitti:

"Bunca yılın askeriyim böyle gaflet ettiğimi hiç bilmem. Adamı üstüme çekip bir meydan savaşma mecbur edeceğime, üstüne gittim. Olan oldu artık, takipten başka çare yok."

Şehzade bu fikirde değildi.

"Paşa," dedi. "Görürsün Şahkulu ardına bakmaz kaçar, kaçan düşmanı kovalamaktansa, Dersaadet'e avdet etmek daha evladır. Taht işini fazla boşlamaya gelmez. Selim önce davranırsa hal nice olur?"

Ali Paşa gerçi Selim'e karşı idi, fakat bu durumda Şehzade Ahmed gibi düşünmek elinden gelmiyordu. Her şeyden evvel Osmanlı Devletinin Sadrazamı olduğunu düşünüyor, Ahmed'e taht temin etmekten başka görevleri de bulunduğunu hatırlatıyordu.

"Şehzadem" dedi, "Taht iç meselemizdir, Şahkulu ise hem dinimizin, hem devletimizin başına bela. Önce bu belayı def etmek lazımdır. Badehu tahta da sıra gelecektir."

"Ya, böyle düşüneceğin aklımdan bile geçmezdi. Benden yana olduğunu sanırdım, görürüm ki aldanmışım. Bildiğin gibi yap Paşa, benim yapacak işlerim var."

Ali Paşa hayretle sakalını sıvazladı:

"Yani Şeytankulu nam haini takip etmemi istemez misiniz?"

"İstemiyorum. Yeterince cesaret gösterisi yaptık, bu kadarı kafidir, şimdi orduyu alıp taht şehrine avdet etmek gerekir. Bunca akçeyi boşa mı dağıttım sanırsın?"

Sadrazam başını iki yana salladı:

"Bu durumda Padişahımın huzuruna çıkmaya haya ederim, bana güvenip ordusunu emanet eden Sultanın huzuruna çıkıp 'Düşmanı kaçırdım' diyebilmeme imkan yoktur. Varın istediğiniz gibi yapın, ben takibe çıkıyorum."

Başka tek kelime etmeden sert adımlarla çadırı terketti. Şehzadenin davranışı karşısında apışıp kalmıştı. Taht bir insanın gözünü böyle bürürse makul davranması elbet mümkün olmazdı. Şu anda Şehzade Ahmet için dünya yüzünde en değerli şey Osmanlı tahtı idi. Bu yolda ihtimal ülkenin yarısını vermeye bile hazır bulunuyordu. Böyle bir adamı padişah yapmak isabetli bir hareket mi olacaktı? Bu soruya şimdiye kadar olduğu gibi gönül huzuruyla "Evet" diyemiyordu. Serdarlık düşüncelerini de mi değiştirmişti? Yoksa gelişmeler yüzünden mi başka türlü düşünüyordu? Belki Ahmed'i bu sefer münasebetiyle daha yakından tanıdıktan sonra elinde olmadan bazı düşünceleri inkılâba uğramıştı. Burnunun dibinde düşmanların en hunhar, en tehlikelisi dururken, tahta kavuşmaya can atan bu adamı bundan sonra destekleyip desteklemeyeceğini şimdi bilmiyordu. Verilmiş bütün kararlar sabun köpüğü gibi erimişti. Şehzade Ahmed'i sanki yeniden keşfediyor, ideal padişah gözüyle bakmaya alıştığı zatta, padişahlıkla değil, alelade askerlikle bağdaşmayacak sakat haller görüyordu.

Düşüne düşüne çadırına kadar geldi. Nöbetçinin araladığı perdeden içeri süzüldü. Kendini minderlerin üstüne attı.

"Hele bir zafer müyesser olsun, selametle payitahta varalım,



saltanat meselesini ondan sonra düşünürüz," diye söylendi. "Serhade çıktık, serdar olduk, gayrı şu anda saray adamı değiliz, tahtı düşünmek bize yaraşmaz. Şahkulu mudur, Şeytankulu mudur nedir? Onu nasıl yakalayacağımızı düşünmek daha evladır elbette."

Kumandanları çadırına topladı. Hareket tarzını kararlaştırmak için müzakere açtı.

Hemen herkes takip taraftarı idi. Sadrazamın fikrine katılıyorlardı. Şehzade Ahmed'in kumandanlarından hiçbiri bu toplantıya gelmemişti. Murad Bey isimli genç bir bölükbaşı, Sadrazama bunun sebebini sordu:

"Şehzademizi aramızda görmekten memnunluk duyacaktık Devletlüm, üzerlerine afiyet, yoksa rahatsız mıdırlar?"

Veziriazam sıkıntılı bir tavırla kımıldadı:

"Herhalde" dedi.
"Serdarları da davete icabet etmemiş, arada bir ihtilaf olmadığını ümit ederiz."
"Yo," dedi Ali Paşa. "Niçin ihtilaf olsun? Şehzade kendi askerlerinden mesuldür, biz işimize bakalım."
Cevap kimseyi tatmin etmedi ya, sormayı lüzumsuz buldular. İşin içinde işler olduğunu anlamışlardı. Fakat Veziriazama uzun sorular tevcih etmek saygısızlık ve itimatsızlık olacaktı. Mevzuya bir daha dönmediler.
Şehzadenin toplantıya iştirak etmediğini farkeden biri daha vardı. Asker içinde geziniyor, bakışlarıyla etrafı tarıyordu. Bir kayanın tümseğinde tek başına oturan arkadaşını görünce yüzü aydınlandı. Koşar adım yanına gitti.
"Orhan Bey, ne zamandır seni arıyorum, sıkı dur, mühim haberim var."
Orhan gülümseyerek Halife baktı:


"Amma da heyecanlısın/' dedi. "Anlat bakalım."
"Şehzade ile Ali Paşa arasına bir karakedi girdi."
"Karakedi mi dedin?"
Yanıbaşına çömeldi:
"Evet, öyle dedim. Araları açıldı senin anlayacağın."
"Nereden biliyorsun?"
Çenesiyle Sadrazamın çadırını işaret etti:
"Oradaki toplantıya Şehzadenin kumandanlarından kime katılmadı. Gözetlemem için beni göndermiştin ya, içtima dağılana kadar bekledim. Dolaşmaktan ayağıma kara sular indi. Tam iki saat."
"Bu müddet içinde Şehzadenin adamlarından hiçbiri çadıra girmedi öyle mi?"
"Tas tamam öyle, nereden bildin?"
"Dalga geçme, acaba araları niçin açıldı dersin?"
"Bir bilsem bunu."
"Öğreniriz elbet, belki de Sadrazam, Şahkulu'nun kaçmasından Şehzadeyi mesul tutmuştur."
"Neden?"
"Neden olacak? Çoğu Şehzadenin ordusunun içinden ellerini kollarını sallayarak geçti. Ali Paşa kör değildir. Sarayda bir politikacıdır belki, ama seferde iyi bir serdardır. Askerliğin hakkını verir. Cesaretine de, maharetine de, bilgisine de diyecek yoktur. Böyle olmasaydı hadım ve devşirme olduğu halde ikinci defa Sadaret makamına getirilmezdi. İçinde çok cevherler bulunduğu muhakkak."
"Onu metheder gibisin Ağabey."
"Niye etmeyecekmişim? Doğruya doğru, eğriye eğri."
"Peki peki, bir sorduk, bin dinledik. Şimdi ne yapıyoruz?"

Öğle vakti netice zuhur etti. Sadrazam Paşa çadırları söktü-

rüp yol düzenine soktuğu halde, Şehzade Ahmed hiç kımılda-
mamıştı. Çadırlar ve ağırlıklar olduğu gibi duruyordu. Orhan
Bey iplerin koptuğunu anlayarak memnun memnun güldü. Ha-
life göz kırptı. "İşler yolunda" manasına gelen bir işaret yaptı.

Bir yandan da üzülmüyor değildi. Kuvvet bölünmüştü. Şah-
kulu, Sadrazamın ordusunu da mağlup ederse bes beter azıta-
caktı. O şımarıklıkla ne yapacağı belli olmazdı. Belki de Dersaa-
det üstüne bile yürürdü.

Düşüncelerine kendi de şaştı:

"O zaman belasını bulur işte," diye mırıldandı.

Yularkastı Sinan Bey, Şehzadenin davranışını iyi karşılama-
mıştı. Ne olursa olsun Sadrazamın peşinden gidilmesi gerekti-
ğine inanıyordu.

Kandırmak için bir saattir dil dökmekle meşguldü. Fakat Şeh-
zade Ahmed kararını kesin olarak vermişti:

"Ben barışçı bir insanım. Buraya niçin geldim sanıyorsun?
Şahkulu gibi şeytanlarla uğraşmak için mi? Olmaz Sinan Bey ol-
maz! Sadrazam aptallık eder, ben aptal değilim. Çapulcularla
uğraşacak vaktim yok."

"Şehzadem, iyi söylersiniz, neyleyelim ki asker cesaretten ya-
nadır. Sizi at üstünde şahin gibi düşmana atılırken görmeli.
Görmeli ki peşinizden gelmeli. Selim karındaşınıza bu yüzden
muhabbet eder."

Ahmed'in sol gözü seğirdi. Sinirlendiği zaman kendiliğinden
olurdu bu.

"Ben Selim değilim," diye gürledi. "Asker düşmana saldır-
mamı görecek diye tehlikeye ahlamam. Söyler misin, ben ölür-
sem tekrar diriltebilir, Osmanlı tahtına oturtabilir mi bu asker
dediğin toplama çocuklar?"

Sinan Bey'in aklı isyan etti:



"Nasıl böyle birinin peşindesin?" diye sordu.

Bunu hissi cevapladı:

"Çünkü sadrazam olacağım."

"Sadrazamlık adam olmak için yeterli mi?"

"Hadi ordan! İnsan sadrazam olmaya görsün bir kere, yavaş
yavaş adam da olur."

"Aldanıyorsun. Makam insanı yüceltmez. Korkaklığını, pısı-
rıklığını, ihtirasım örtmez. İşte Şehzaden, bak ve ibret al."

"Sussana be, sen ne karışıyorsun? Sadrazam olmak istiyo-
rum, hepsi bu. Benim gibi binlercesi bunu istiyor. Suç mu işli-
yoruz yani? Hayır, cevap verme. Âkılsan akıllılığını göster.
Şimdi Şehzadeye nasıl yaranabileceğini söyle, beni isticvap et-
me. Nasıl yaltaklanmalı? Sadarete birkaç adım yaklaşmam bu-
na bağlı. Ne desem memnun olur acaba? Yüzünü bir de asmış
ki. Kararının yerden göğe kadar isabetli olduğunu mu söyle-
sem? Sadrazamın hain olduğunu mu? Mühim olan devletin se-
lameti değil, tahtın selametidir desem, hoşlanır mı acaba? Fazla

ileri gitmek olmaz. Şehzade takımının ne zaman kızıp, ne zaman sevineceğini de bir türlü keşfedebilmiş değilim. Şu kadarını bilirimki, o kızınca kızmalı, sevinince sevinmeliyim. Eh, sadrazam olmak için bu da yeter zaten."

"Şehzadem efendim"  diye başladı ürkek bir tavırla. "Sizi tebrik etmek isterim. Padişahlarda bulunması gereken bir meziyet daha keşfetmekle mutluyum."

Şehzade homurdandı:

"Ne keşfettin?"

"Kararınızda ısrar ediyorsunuz, fevkalade bir şey bu. Padişah dediğin kararında ısrar etmeli ki dalkavuk takımı tesir  icra etmesin."

Şehzade Ahmed birden kahkahalarla gülmeye  başladı.  Neden sonra:



"Kendini ne güzel tarif ettin Sinan," dedi. "Yani şimdi sen bir dalkavuksun öyle mi?"

Tekrar uzun uzun güldü, Sinan Bey:

"Devletlüm, bunu demek istememiştim, fakat emrederseniz dalkavuk bile olurum. Fakat sadrazam yapacağınıza inandırmıştınız beni."

Ahmed'in gülmesi dudaklarında dondu:

"Yalan mı söyledim demek istersin?"

"Haşa Devletlüm, o nasıl söz? Belki sadaret makamına kulunuzdan layıkını bulmuşsunuz diye düşünürüm."

Ağzını yokluyordu. Kendisinden başka bir namzet ismi koparırsa sıcağı sıcağına bertaraf edecekti.

"Şimdilik böyle bir şey yok," dedi. "Gönlünü hoş tut. Sen benim sadrazamım olacaksın."

Ellerine sarıldı, bıktırıncaya kadar öptü.

"Devletlü Sultanım, bütün ömrümü yolunuzda hizmetle geçireceğim."

"Pekala pekala, inandık, şimdi kumandanları topla ve kararı tebliğ et. Münakaşaya girmek istemiyorum. Yarın sabaha hareket edilecek."

"Nereye gideceğimizi bilmemizde mahzur var mı?"

Şehzade Ahmed bir an düşündükten sonra:

"Yok," dedi. "Amasya'ya dönüyoruz. Kısa bir hazırlıktan sonra Dersaadet'e yürüyeceğiz. Hazır ordunun bir kısmı taşrada iken işimizi bitirelim."

"Kulunuzda böyle düşünürdü Sultanım. Padişahlığınız şimdiden mübarek ola."

Eğile doğrula çadırdan çıktı. Dereyi görmeden paçaları sıvamıştı. Ümidin  büyüklüğü nisbetinde  inkisar olduğunu aklına bile getirmiyordu.



Şehzade Selim, Semendire yolunu yarılamışken ardından dolu dizgin yetişen bir haberle çakıldı kaldı. Veziriazam Hadım

Ali Paşa, Şahkulu'nu Kayseri ile Sivas arasında bulunan Gökçay mevkiinde kıstırmış, zorlu bir cenk vermişti. Şahkulu yaralı olduğu halde canını kurtarabilmişti ama, Ali Paşa muharebede şehit düşmüştü.

Haberci nefes nefese olup bitenleri anlattı. Ferhad Bey tarafından gönderiliyordu. Haberi Dersaadet'e kadar Orhan ve Halit getirmişlerdi. Ölesiye yorgun oldukları için yola devam edememişler, Dersaadet'de emirlerine muntazır olduklarını bildirmişlerdi.

Anlatacak bir şeyi kalmayıncaya kadar konuştu. Sonunda rahat bir nefes aldı. Alnında biriken ter tanelerini silerken:

"Bildiklerim bunlardan ibarettir Şehzadem" dedi.

Şehzade suskundu. Devamlı olarak kapıya bakıyor, parmaklarıyla dizinde tempo tutuyordu. Neden sonra başını etrafındakilere çevirdi. Gözleri hüzün doluydu.

"Vakıa Sadrazam Paşa aleyhimize çalışırdı, lakin devletimize gönül vermiş bir serdardı. Kahramanca şehit olmasını bildi. Allah gani gani rahmet eylesin. Nicedir uykularımızı kaçıran Şeytankulu fesadını da def eyledi."

Bakışlarını Malkoçoğlu Ali Beyin üstüne mıhladı:

"Karındaşımız Ahmed'in bu cenge niye girmeyip Amasya'ya dönmesindeki muradı anlamışsınızdır. Asker seferde iken tahta ulaşmak ister. Bilmez ki cihaddan  tevakki eden zatı  o tahta oturtmazlar. Söyleyin ağalar, bu durumda Semendire'ye gitmek tedbir midir?"

Hepsine birden sormuştu, ama bakışları Malkoçoğlu nun üstünde idi. İlk cevabı da o verdi:

"Şehzadem, biz daha Semendire'ye ulaşmadan karındaşınız Ahmed Dersaadet'e ulaşır."



Sözü Silahdar Hasan Bey aldı:

"Pederinizin durumu malum, kendini tasavvufa vermiş, cezbenin enginlerinde kanat çırpar. Ahmed'e olan muhabbeti  de eskimiş değildir. Rahmetli Ali Paşanın vaktiyle yaptığı telkinlerin tesiri elbet bir kalemde silinemez. Geri dönelim Şehzadem Edirne'ye varalım."

Hocası Muhyiddin  Efendinin hiç ses çıkarmadan,  mütebessim bir çehreyle konuşulanları dinlediğini görünce Şehzade Selim ona döndü:

"Efendimiz Hazretlerinin ilminden müstefid olmak isteriz," dedi. "Bizi bundan mahrum etmeyiniz Hocam."

Muhyiddin Efendi mütebessim halini hiç bozmadan doğrudan doğruya Şehzadeye sordu:

"Cüretkarlık saymayağmı bildiğimden bir sual sormak isterim. Niçin ille de padişah olmak istersin? Devlete, millete, din-i mübine hizmet eden herkes padişah değildir ki."

Selim, sanki bu soruyu bekliyordu. Tereddütsüz cevap verdi:

"İyi dediniz Hocam; vatanına, milletine, dinine hizmet eden herkes padişah değildir, lakin onların hiçbiri Selim de değildir.

Düşündüklerimizin bazılarını Selim iken yapabiliriz, fakat bir çoğunu gerçekleştirmek için bize padişahlık lazımdır. Sultan Selim'lik lazımdır."

Herkes dikkatle hoca ve talebesi arasında geçen muhavereyi dinliyor, hayretten hayrete düşüyordu. Şehzadenin verdiği cevap, Muhyiddin Efendi'nin hoşuna gitmiş olacak ki başını öne doğru sallayarak tasdik etti:

"Güzel. Allah nasip eder de padişah olursan ilk icraat olarak ne yapmak niyetindesin?"

"Kalemle kılıcı yastığımızın altına koyacağız. Kılıçla fethedeceğiz, kalemle adalet dağıtacağız. Şayet kalemimiz adaletten kıl payı ayrılırsa, yastığımızın altındaki o kılıcı boynumuza sen indireceksin Hocam!"



"Bu sözünü unutma, şimdi dilediğin karan ver. Dualarım seninledir. Allah bahtını açık etsin."

Selim yerinden fırladı. Hocasmın önünde diz çöktü, ellerine sarıldı:

"Destur ver öpeyim Hocam!"

Hoca ellerini çekti:

"Şehzade olduğunu aklında tut. Aşırı tevazuun da bir nevi gurur olduğunu hatırdan silme. Övülmek isteyenler çok kere alçak gönüllülüğü yem olarak kullanır. Sert ol zalim olma; cezayı da, mükafatı da lüzumu kadar kullan. Her yolun sonunda ölüm gittiğini hep hatırla ve ayağını denk al. Bu dünyada padişahlardan hesap soran bulunmaz, bu hal öbür dünyadaki hesap defterini kabartır, kendinden hesap sordurmasını bil. Gerektiğinde can düşmanından bile akıl danış, sana başarısızlığın yolunu en iyi o çizebilir çünkü. Yalnız aksine hareket edersen muvaffak olabileceğini hesaplamak kalır sana. Dostlarını sev, onlara kıymet ver."

Omuzlarından tutup sarstı:

"Son derslerim sana, aklında tut."

Ayağa kalktı. Cübbesini savura savura dışan çıktı.

Hazirun hayretler içinde ardından baka kaldılar. Şehzade Selim çocukluğunda olduğu gibi diz çökmüş, ellerini dizlerinin üstüne koymuştu. Başı hafiften sağa eğikti. İçindeki çağlayan yüzüne aksetmişti. Hocası her zaman hikmet dolu sözler ederdi, ama, bugün söyledikleri hepsinden başka idi. Belki de talebesi padişah olunca değişir diye korkuyordu. Hakkı var mıydı? Bilmiyordu Selim, padişah olunca ihtiyarı dışında belki bazı değişmeler geçirecekti. Bu değişmeler ne olursa olsun şeriat çizgisinden ayrılmamaya içinden bir kere daha yemin etti; ağır ağır doğruldu. Arkadaşlarına bir bir baktı. Gitti, yerine oturdu. Cübbesinin eteklerini kucağına doğru çekti.



"Hocamız hikmet küpüdür," dedi. "Gerektiği gibi istifade edememişsek kabahat onun anlattıklarında değil, bizin anlayışı-

mızda. Eh, herkes kabiliyeti kadar nasibini alır. Söyleyin bakalım, geri dönüyor muyuz?"

Toparlandılar. Son sahneye geldiklerini biliyorlardı. Buna kolay cevap vermek mümkün müydü? "Dönüyoruz" demek, "Padişaha savaşa gidiyoruz" demekti. Hazır mıydılar?"

Dönmezlerse ne olacaktı? Belki de Ahmed, belki de Korkud padişah olurdu. "Olsun bize ne" diyemezlerdi. Şehzade Selim'e güveniyordu onlar, bu yüzden yanında idiler.

"Dönüyoruz!"

Malkoçoğlu idi konuşan. Arkası çabuk geldi.

"Dönmek evladır."

"Edirne'ye yürümek gerek."

"Önce güzellikle, olmazsa zorla."

"Padişah ya Safevî üstüne gider, yahut bize asker verir. Hiçbirini yapmadığı takdirde saltanattan feragat eder."

Babası hakkında biraz laubali konuşan Beye Şehzade sert bir bakış fırlattıktan sonra:

"Sağolun," dedi. "Sultan pederimizin elbette bize büyük himmetleri olmuştur. Ters tavrı vüzeranın tazyikiyledir. Ali Paşadan boşalan Vezaret-u Uzma makamına Hersekzade Ahmed Paşanın getirilmesi iyiye alamet. Bize dosttur. Ola ki bazı kolaylıklar sağlar. Hiç değilse pederimizi davranışında serbest bırakır. Şimdi otağı boşaltın. Hemen geri dönmek üzere hazırlıkları ikmal edin."

Beyler çıktıktan sonra Şehzade Selim başını elleri arasına aldı. Ne olurdu sanki bütün bunlara mecbur edilmeseydi? Evet, mecbur edilmişti. Sultan babası eskisi gibi devletin irade gücü ve mantıkla idare etse ve işin içine his karıştırmamış olsa, kendisi bu mücadeleye girmeyecekti. Kaç kere yalvarmıştı mektup-



larla, elçilerle, "Sultan pederim, Safevî rezili azıtır. Bu çığ Anadolu'yu yıkar, vakit geçmeden üstüne gidilsin, tacı yıkılsın, tahtı başına geçirilsin. Sen gitmek istemiyorsan bana asker ver, olmazsa, bırak kendi askerimle üstüne varayım. Allah'ın izniyle perişan eyler, fitneyi kökünden yok ederim." Babası hiçbirine ehemmiyet vermemişti. Göz yaşları içinde donmuştu, ama bir baba olarak padişah bunu farketmiyordu. Oğlunu bir taht sevdasına gider sanıyordu, böyle telkin edilmişti. Bir padişah şunun bunun telkiniyle mi gider? Danışın danışmaya, ama nihai kararı kendisi verir. Böyle yapamıyordu, yapamamıştı, yazık.

"Dervişlik dervişlere hastır. Sultan olan buna özenirse ülke tekkeye döner. Kim kılıç tutacak, askeri kim sevkedecek, kim kumandanlar yetiştirecek? Nicedir serhadler susmuş. Bülbüller 'zafer, zafer' diye ötmüyor, ırmaklar 'müjde' taşımıyor, ağaçlar Allah sesleriyle hışırdamıyor. Cenk meydanında Allah diyen yeniçerinin sesi ülke ufkunda yankılanmadıkça millet nasıl emniyette hisseder kendini? Bu emniyetsizlik değil mi ki Şahkulu

gibi bir belayı Anadolu'nun başına musallat eylemiştir. Yoksa eski Sultan Bayezid Osmanlı tahtında otursaydı hadlerine mi düşmüş baş kaldırabilsinler? Kurdun kocadığı vakti iyi tespit ettiler doğrusu. Tespit ettiler ve ortaya çıktılar. Meydan tilkilere kaldı."

Artık işi kökünden halletmenin zamanı idi. Son olarak babasına meseleleri anlatacak, İran'a yürümesini söyleyecekti. "Sultanım, bir kılıç eri gibi şehadete erene kadar ardından gelmezsem namerd olayım" diyecekti. "Yeter ki sen kır atına atla, Ordu-yu Hümayun'u yürüt. Varalım fesat yuvalarını dağıtalım. Fareler dağla oynanmayacağını anlasın. Hudutları tahkim edelim. Tehdit unsurlarını kazıyalım. Bunların yapıldığını görürsem ne saltanat isterim, ne mansıb, ne ihsan. Yapacak mısın? Hayır mı? Öyleyse yapacak olanlara yerini terket. Dedem Fatih, babasına yazdığı mektupta nasıl diyordu: Padişah isen gel ordunun başına geç, padişah ordusunun başında gerekir. Yok sen değil de



Padişah ben isem, gel ordumun başına geç, seni ordularıma serdar tayin ettim. O dedi, ben niçin demeyeyim. Yine tekrarlıyorum baba, padişahsan padişahlığın icaplarmı yerine getir, getirmeyeceksen bırak, biz getirelim."

Babasının yüz yüze görüşmek istemeyeceği muhakkaktı. Şimdiye kadar hiç istememişti çünkü. Yirmi beş yıldan beri evladını bir kerecik olsun görmek istemeyen babasının nasıl bir endişe içinde kıvranması lazım geldiğini düşünüyordu da, anlamakta güçlük çekiyordu. Belki yeni Sadrazam Hersekzade Ahmed Paşa, Padişahı oğluyla görüşmeye razı edebilirdi.

Selim öylesine derin bir düşünceye dalmıştı ki, ne zamandır kolları göğsünde, çadırın bir köşesinde bekleyen Malkoçoğlu'nun yeni farkına varıyordu.

"Burada mısın Malkoçoğlu?"

"Epeydir Şehzadem, destur diledim, lakin beni duymadınız, düşüncelerinizi bozdumsa bağışlayın."

"Birşey mi oldu?"

Malkoçoğlu başını indirdi, bir felaket haberi vermeye hazırlanıyordu. Selim doğruldu.

"Niçin susarsın? Kulaklarımız felaket haberi duya duya paslandı. Korkma, kadınlar gibi kendimizi yerden yere atacak değiliz. Söyle, devletimizin hangi parçası çiğnendi yine, ne kadar Müslüman katledildi?"

"Sultanım!"

"Evet."

"Az evvel Karaman'dan bir adamımız geldi."

"Karındaşınız Şehenşah'ın sancağından. İyi çocuktur, ilerde yüksek makamlarda ilminden istifade etmeyi düşünürüz."

Malkoçoğlu genzine tıkanan hıçkırığı güç hal yuttu.

"Sizlere ömür Sultanım," deyiverdi bir nefeste.

Yavuz Selim taşlaşmış gibi olduğu yerde kaldı. Gözlerini

Malkoçoğlu'nun nemli gözlerine dikti. Fısıltı halinde:
"Öldürüldü mü?" diye sordu.
"Hayır, başı yastıkta öldü. Eceliyle..."
Gitti yerine oturdu. Tekrar başını ellerinin arasına aldı. Sıktı sıktı.
Neden sonra ellerini indirdi.
"Kendisini çok severdik," dedi. "O da bizi severdi. Şimdiye kadar aramızda hiçbir ihtilaf olmamıştır. Allah'ın takdiri böyleymiş, neylersin."
Ellerini açtı ve bir Fatiha okudu.
"Allah rahmet eylesin."
Gözlerinden kopan iki damla, tombul yanaklarını aşarak çenesinden yere damladı.
"Kendinizi perdişan etmeyiniz Sultanım."
Bakışlarını arkadaşına çevirdi:
"Niçin? Karındaşımıza bu iki damla gözyaşımdan başka ne verebilirim? Bırak aksın Malkoçoğlu. Son defa aksın. Belki artık gözyaşı dökmeyi de unutmak zorunda kalacağız."
Tekrar başını ellerine hapsetti.
"Bizim perişanlığımız gönüllerin cemiyeti içindir," diye mırıldandı.
Malkoçoğlu geldiği gibi sessizce otağı terketti. Yarın yeni bir gün başlayacaktı. Vakit akşama kavuşuyordu. Dağlar ufukta güneşi kucaklamış, yarısını çoktan yutmuştu.

***

Çoğu zaman felaketler üst üste gelir diye boş yere söylememişlerdi. Hadım Ali Paşanın şehadeti, Şehzade Şehenşah'm ölümü ve en mühimi, en beklenmezi Şehzade Selim'in Edirne'ye yürümesi Padişah Bayezid için üçerleme gelen felaketler silsilesiydi.



"insanoğlu gaybı bilmediğinden felaketin mahiyetini de bilemez. Çok kere altında yatan rahmetlerin farkında olamaz. Kendisini üzmüştür. Üzmüşse felakettir. Sevindirmişse rahmettir. Başka türlü görmek, başka türlü düşünmek her insanoğlunun kolay yapabileceği şey değildir. Düşünmez ki her insanın saadet kadar felaketlere de ihtiyacı vardır. Çünkü herşey zıddı ile kaimdir."
Şeyhülislam Zenbilli Ali Efendi, Padişaha buna benzer çok şey söyledi, üzülmemesi için elinden geleni yaptı. Bayezid, Zenbilli'ye büyük hürmet gösterirdi. Sözünü kesmeden anlatılanları dinledi. Sonunda mezardan geldiği intibaını veren bir sesle:
"Efendi hazretleri," dedi. "Felaketleri elbet tevekkülle karşılamasını bilenlerdeniz. Biz takva üzre olmayı dileriz. Lakin şu bizim küçük oğlanın yaptıklarına bakınız. Dilediklerini verdik, yine istedi. Verdik, yine istedi. Vaktiyle 'verdikçe ister' diyenler, meğer, ne kadar haklıymışlar.

"Şehzademiz Selim'den mi bahsedersiniz Şevketlüm?"
"Başka kim olacak? Beni dinlemeyen bir Korkud'la Selim var. İkisi aynı anadan gelme kardeş, ne kadar asi oldular böyle. Babalarına karşı çıkmakta hiçbir mahzur görmüyorlar. Lakin Ahmed'e ne desem onu yapıyor. Şimdi saltanatı Ahmed oğluma terketmem de ne yaparım ben efendi hazretleri? Haklı değil miyim."
Şeyhülislam kaftanının önünü topladı:
"Sultanım, bunları sonra düşünürsünüz. Ruhunuzun sükunete ihtiyacı vardır."
"Sizinle bu mevzuu hiç görüşmedikti, değil mi?"
"Hayır Şevketlüm, görüşmedik."
"Ne düşünürsün? Hangi şehzadem tahta daha münasiptir? Gönlün hangisinden taraf?"
"Benim gönlümün taraftarlığından ne olacak Padişahım, tahta hangisi daha layıksa, Mevlam ona nasip etsin."


"Amin," diye mırıldandı Bayezid, daha fazla üstelemedi. Sözü yine Selim'e getirdi:
"Ordu-yu Hümayunla üstüne varacağım, destursuz bağa girenin ayakları nasıl kırılırmış görsün."
"Kardeşi kardeşe mi kırdıracaksınız Sultanım?"
Bayezid ürperdiğini hissetti. Sakalını avuçladı:
"Kardeşi kardeşe mi, babayı oğula mı? Bilemem. Bildiğim, bu oğlana bir ders vermek zamanının geldiği. Bu dersi geciktirirsem başıma dert açılır."
Zenbilli boş yere Padişahı fikrinden caydırmaya çalıştı. Buna imkan olmadığını görünce başını önüne indirdi.
"Kader," diye mırıldandı.
Sonra birden kükredi:
"Akacak İslam kanının birinci derecede mesulü olacağınızı aklınızdan çıkarmayınız Sultanım. Müsaadenizle..."
Sert adımlarla arz odasını terketti. Her zaman güleç duran yüzü asılmış, gür kaşları çatılmıştı. Düşünüyordu. Taht mevzubahis olduğu zaman niçin en uysal insanlar bile arslan kesiliyorlardı? Şimdiye kadar Bayezid'i bu kadar kararlı gördüğünü hiç hatırlamıyordu. Yerinden fırlayarak karşısındakinin boğazına sarılacak intibaını vermişti konuşması müddetince. Som altın koltuklu Osmanlı tahtı kardeş kanı dökmeye değer miydi? İnsan belli bir yaştan sonra yerini gençlere terk etmeye razı olabilse ne iyi olurdu. Bayezid bu fedakarlığı yapamaz mıydı? "İşte evladım tahtımı sana bırakıyorum, bahtını Allah'a ısmarlıyorum; git, dualarım seninle" diyemez miydi? Belki diyecekti. Diyecekti, ama Yavuz Selim'e değil, Ahmed'e. Oysa Ahmed savaş meydanını terkederek Amasya'ya çekilmiş böylece kendine ümit bağlayanların da ümitlerini yıkmıştı. Dersaadet'de hemen herkes Şehzade Ahmed'in bir korkak olduğunu söylüyordu.

Konağına girinceye kadar düşündü. Odasına çekildi. Seccadeyi serip üstüne diz çöktü. Ellerini açtı:

"Allah'ım. Kim dinimize, devletimize hizmet edecekse, saltanatı ona nasip et," diye dua etti.

Şeyhülislam gittikten sonra Padişah, Divanı topladı. Yeni Sadrazam Hersek Ahmed Paşa, Şehzadeye elçi gönderilmesini teklif etti, ama kimseye kabul ettiremedi. Veziriazamlık beklerken bunun kendisine değil de Hersekzade'ye verilmesini öfkeyle karşılayan Mustafa Paşa yeni Sadrazamı çekemiyordu. İşte onu Padişahın gözünden düşürecek fırsatı yakalamıştı. Hersekzade'yi yere vurmak için heyecanla atıldı:

"Şevketlüm, Şehzade Selim koca bir orduyla Edirne'nin üstüne yürür, etrafı yakıp yıkar. Tahtınıza, tacınıza göz diktiği aşikârdır. Hal böyle iken Sadrazam Paşa Hazretleri hâlâ elçi göndermeken dem vurur. Bu ne iştir? Hıyanetten bir farkı var mıdır?"

Ahmed Paşa, Mustafa Paşa'nın hangi duygular altında böyle asabileştiğini tahminde güçlük çekmedi. Mütebessim bir çehreyle:

"Padişahım," dedi. "Sizi evlat katili yapacak bir hareketten mene çalışırım. Ferman sizindir."

Hersekzade'nin fikri çok yumuşak bulundu. Padişah en sonunda kararını bildirdi:

"Ordu ile Edirne'ye hareket edeceğiz. Lakin birden bire hücuma geçmeyeceğiz. Elçi gönderip ne istediğini soracağız. Kabule şayan olmayan şeyler isterse, eh, günah bizden gider."

Uzun bir zaman sessizlik oldu. Divan odasında derin bir sükut hüküm sürdü. Vezirler, paşalar, silahdarlar, defterdarlar, hürmetle bekleştiler. Nihayet tekrar konuşmaya başladı.

"Oğlumuz Ahmed'e haber salınsın. Gayri biz kocadık, devlet idaresini emin ellere teslim edip uzlete çekilmek isteriz."



Gözleri daldı.

"Doğduğumuz yer olan Dimetoka'ya gidip kendimizi bedenimiz ve ruhumuzla birlikte ibadete vermek isteriz."

Veziriazam Hersek Ahmed Paşa'nın içi "cızz" etti, fakat Padişahın kararlı tavrı karşısında sustu. Şimdilik yapacak birşey yoktu. Gelişmeleri bekleyecek, yeri geldiğinde canı pahasına bile olsa müdahale edecekti.

Evine dönünce bir misafiri olduğu haberini verdiler.

"Adını söylemedi mi?"

"Söyledi Efendimiz, Ferhat Bey imiş."

"Hemen buraya getirin."

Kapıda karşıladı misafirini, omuzlarından tutup sarstı:

"Vay koca Ferhad, vay! Kendini özlettin kuzum, nicedir nerelerdesin?"

"Kah orada, kah burada," diye müphem bir cevap verdi Ferhad Bey. "Siz nasılsınız? Sadaretiniz mübarek ola."

Sadrazamın çehresi birden değişti, gülüşü silindi:

"Sağol evlat, Allah'ın izniyle sadarete ulaştık, lakin ellerimiz kollarımız da bağlandı. Nedendir bilmem, mevki yükseldikçe insana bir pısırıklık, nasıl desek, bir korkaklık arız oluyor. Biraz önce Divan'da idim. Dilimin ucuna gelen sözleri yuttum da, yuttum. Ne vardı dos doğru söyleseydim sanki? Eskiden olduğu gibi, düşündüklerimi açıklasaydım. Deseydim ki, Sultanım, saltanattan çekiliniz. Ama Şehzade Ahmed lehine değil, Selim lehine çekiliniz. Çünkü o, dedesi Fatih Mehmed Han Hazretlerinin yarım bıraktığı fetihleri tamamlayacak olandır. Ooo, gülüyorsun sen Ferhad Bey, niye? Korkaklığıma mı?"

Ferhad Bey gerçekten de gülüyordu. Sebebini açıkladı:

"Haşa Devletlüm, korkaklık sizin gibilerin kapısından bile bakmamıştır. Huzurda söylemek isteyip de söylemedikleriniz tedbire riayettendir, sevincimden gülüyorum, bağışlayınız. Sad-



razam olduktan sonra görüşmemiştik. Eski düşüncede olduğunuzu anlayınca rahatladım. Şehzademiz de bunu öğrenmek istemişti. İyi haberlerle döneceğim."

Sadrazam kızarır gibi oldu:

"Ne demek? Hersekzade Ahmed çok düşündükten sonra karar verir, bir kere de karar verince alem birleşse caydırmak ihtimali yoktur. Bunu siz bilmez misiniz? Şehzade Hazretleri bilmez mi?"

"Bazı şeylerin araştırılmasında fayda mülahaza ettik, kusurumuz varsa affoluna."

Ferhad Beyin candan davranışı Sadrazamı yumuşatmıştı.

"Hadi canım, birbirimizi şimdi mi tanıyoruz sanki? Yıllarımız aynı çatı altında hizmet üzre geçmedi mi?"

Ferhad Bey uzun bir süre Paşanın maiyetinde kalmış, hatta ilk savaş derslerini bizzat ondan almıştı. Kendisine derin bir hürmet duyardı.

"Padişahımız Efendimiz ne düşünür?" diye sordu.

Sadrazamın yüzü ekşi ayran içmiş gibi buruştu:

"Hiç sorma, çok kızgın. Ordunun hazırlanmasını ferman etti."

"Demek savaş olacak."

"Şimdilik belli değil. Bu biraz da Şehzade Hazretlerinin hareket tarzına bağlı."

"Nasıl?"

"Üstüne gidilecek, fakat hemen hücuma geçilmeyecek. Elçiler çıkarılıp ne istediği sorulacak. Ancak bu kadarını temine muvaffak olabildim. Divanda Mustafa Paşa ağır bastı. Beterin beteri Şehzade Ahmed'e haber salındı. Dersaadet'e çağrılır."

"Bu çok fena," diye söylendi Ferhad Bey. "Oysa Sultan Hazretleri sağlığında hiçbir oğluna tahtı terketmeyeceğini vaadetmişti."

Sadrazam gülerek sözünü kesti:
"Şehzade Selim de Semendire'ye gitmeyi vaadetmişti. Geri döndüğüne göre, vaadler karşılıklı ihlal edilmiş sayılır."
"Paşa Hazretleri, Şehzade keyfi olarak dönmedi. Şahkulu İran'a sığmmış, derler ki Şah İsmail başarısızlığı affetmeyerek onu canlı canlı fırına sürdü. İşin o yanı bizi alakadar etmiyor. Bildiğimiz tek şey Şii fesadının milletimizi şiddetle tehdit ettiği. Buna siz de inanıyorsunuz."
"Elbette."
"Lakin mevzii hareketlerle işi geçiştiriyorsunuz, niçin?"
"Niçin olacak, Padişahımız Efendimiz böyle istiyor. Hasta, nikris illeti koca arslanı vakitsiz kocattı, sefere çıkmaya takat getiremez."
Ferhad Beyin gözleri parladı:
"Şehzademiz de bunu söyler durur, ama anlayan, duyan, aldıran yok. Gönüllüdür bu iş için. Bir miktar askerden başka bir şey istemiyor Padişah babasından. 'Varayım, Safevî fesadının inini dağıtayım destur ver' diyor. 'Hiç değilse yüzünü görmeme müsaade et, meseleleri anlatayım' diyor; Padişah ise hepsini elinin tersiyle geri çeviriyor. Bu durumda Şehzade Hazretleri başka nasıl davransın? Yurt sevgisiyle içi alev alev olan bir insanın hadiseleri köşeden seyretmesi kabil midir?"
Koca Sadrazamın gözleri dolu dolu olmuştu. Bakışlarını karşı duvardaki çerçeveli yazıya dikti. Sanki onu okuyormuş gibi:
"Allah büyüktür," dedi. "İçinde böyle bir ateş taşıyan insan gerektiğinde kendi kendisini de, dünyasını da yakar. Gidince hürmetkarı olduğumu söyle. Savaş çıkmaması için elimden geleni yapacağım. Önünü alamaz isem takdir-i Hûda deyip boyun bükerim. İnşallah Padişah Efendimiz oğluyla görüşmeyi kabul eder."
Ferhad Bey, yürekten bu temenniye katıldı:

"İnşallah! Aksi halde kardeş kanının dökülmesi mukadderdir. İndallahda hepimiz mesul oluruz. Eminim bir kere Padişah Hazretleri Şehzademizi huzura kabul etse ve onu bir defaya mahsus dinlese, meselelerin çoğu hallolurdu. Şehzade Selim bu görüşmeyi sizin yardımlarınızla gerçekleştirebileceğini umuyor. Bu ümitleri boşa çıkarmak istemezsiniz, değil mi velinimetim?"
"Elimden gelen herşeyi yapacağım Ferhad, tasalanma. Şehzade Hazretlerine tarafımdan selam götür, başarabilirsem, bu hepimiz için de, devlet için de iyi olacaktır. Gönülden inandığım için onları yüz yüze getirmeye çalışacağım. Ah, o Mustafa Paşanın iğvaları olmasa..."
Son cümleyi fısıltı halinde söylediği için Ferhad Bey duyamadı. Vazifesini yerine getirmişti. Derhal geri dönmesi lazımdı. Durumu bir an önce Şehzadeye bildirmeliydi. Doğruldu:
"Destur verirseniz gitmek isterim Devletlüm, Şehzade Hazretlerine kucak dolusu ümit götürüyorum."

"Ümit götürüyorsun. Ümit için cesaretin yarısıdır derler. Lakin unutma Ferhad Bey, aşırı ümitlere kendini kaptırmamış insan, azim ümitsizliğe düşmez. Şehzadeye söyleyeceklerini bu sözüme göre ayarla. Herşey olabilir. En iyisi az ummak. Yolun açık olsun."

Sözlerini beynine nakşetti. Elini öptü. Konağı terketti. Köşede kendini beklemekte olan Malkoçoğlu'na katıldı. Birlikte gelmişlerdi.

***

Muharebe öncesi daima neşeli olan Yeniçeri, Sipahi ve Azep askerlerinin ağızlarını bıçak açmıyordu. Küme küme toplanmış, gözlerini iki kilometre kadar ilerdeki Şehzade Selim'in ordugâhına dikmişlerdi. Saldırmaya pek niyetli görünmüyorlardı. Şayet taarruz emrini bizzat Padişah değil de vezirlerden biri verirse, itaat etmemeye kararlı idiler. Devşirmelerden Kör



Kasım uluorta bunu söylemekten çekinmedi. Sarığın ucunu öperek:

"Bunun aşkına!" diye bağırdı. "Billah vüzeradan biri emrederse itaat üzre olmam. Şehzade er kişidir. Babasıyla görüşme isteğini niçin reddederler?"

Etrafındakiler başlarını sallayarak tasdik ettiler:

"Hak söylersin, Şevketlü Sultanımız hasta. Derler ki döşeğinden çıkacak mecali yok. Şehenşah'ın vakitsiz ölümü daha beter etti, nikris illeti damarlarında dolanır. Hekimler şifa bulmayacağını söylermiş. Elbet ahir ömründe evladıyla görüşmek diler, fakat vüzera mani olur. Makamları sarsılmasın deyü Şehzade Ahmed'i padişahlığa getirmeyi murad ederler. Amasya'dan çağırdıkları haberi ocağımıza kadar ulaştı. Çoktan yola çıkmışlar. Bilin ha, candaşlar! Bu meydanda Şehzade Selim yenik düşerse işimiz bitik. Cihangir olmaya namzet bir padişah yerine, Şeytankulu ile silah arkadaşlarımızı başbaşa bırakarak Amasya'ya kaçan korkak bir padişah tahta çıkar."

Arkalarından bir ses, adamın sözünü kesti:

"Amma da öttün bre, ne akılsız şeysin! Biz kul kısmıyız, giden ağam, gelen paşam. Tahta çıkana itaat gerekir. Ha selim olmuş, ha Ahmed! Seni, beni padişah yapacak değiller ya! Bana sorarsan Korkud hepsinden de iyi."

"Sana sormadık molla," diye gürledi ilk konuşan. "Ahmaklığın lüzumu yok. Şehzade Korkud hayır alem üzeredir deyü tercih ettiğin malum, Ya Selim'i ne belledin?"

"Şiir yazmakla vakit öldürür, daha ne olsun?"

"Hadi oradan! Fatih Sultan Cennet mekan şiir yazmaz mıydı? Lakin kâğıdın bir yüzünde şiir, bir yüzünde gemiyi karadan yürütme planları. Kostantiniye surlarını kâğıt kuleler gibi deviren büyük topların planlan. Billah Şehzade Selim aynen onun gibidir. Utanmadan iftira atarsın. Söyle bakalım, Şah İsmail

Safevî'ye ilk dersi kim verdi?"



Adam ıkma sıkma mırıldandı:
"Şehzade Selim."
"Kefe'de Çerkezlerle kim uğraştı?"
"Şehzade Selim."
"Serhadde can emniyeti komayan Şii çeteleriyle kim cedelleşti?"
"Canım, Şehzade Selim dedik a, ne üstelersin?"
Birkaç sert adım atarak yanına gitti, yakasına sarıldı:
"O bunları yaparken Korkud neredeydi? Ahmed neredeydi?"
Az daha kanlı bir kavga başlıyordu. Bereket versin bir çorbacı araya girdi:
"Bırakın artık, tadını kaçırdınız."
"Baksana ağam, bilir bilmez konuşur."
Molla boynunu oğuşturuyordu:
"Bir hatadır ettik" dedi.
Sinirler yay gibi gergindi. Fitili ateşlenmeye hazır top gibiydiler. Azıcık dokunmak, kinayeli bir söz söylemek, patlamak için yetiyordu.
Aynı hal Şehzade Selim'in askerlerinde de görülüyordu. Onlar da kümelenmişti yer yer. Alçak sesle konuşuyorlardı.
"Şuradakiler kardeşlerimiz yahu, kılıç çekmeye elimiz nasıl varır? Sultanımız Bayezid'in ordusu. Yıllarca emri altında dövüştüğümüz padişaha karşı nasıl çıkarız?"
"inşallah cenge lüzum kalmadan iş hallolur."
"Pek ummam ya, inşallah diyeyim yine."
"Giden elçiler daha dönmediler mi?"
"Dönseler görürdük, hala vezirlere haf anlatmaya çalışıyor olacaklar."
Tahminler yanlış gibiydi. Yavuz Selim'in gönderdiği elçilerin başı Malkoçoğlu dertlerini döküyor, Şehzadenin arzusunu anlatıyordu:



"Devletlü Sultanım; oğlunuzdur, hatası olabilir, lakin siz babasınız, büyüklüğünüze af yaraşır. Sağlığınızda hiçbir evladınıza tahtı terk etmeyeceğinize dair verdiğiniz taahhütnameyi hatırlatır. Ayrıca, Şehzade Ahmed'i Dersaadet'e davet edip etmediğinizi öğrenmek ister."
Sultan Bayezid karyolasına uzanmış, Malkoçoğlu Ali Beyin söylediklerini dinliyordu. Yüzü ifadesizdi. Zaman zaman çadırın perdesini aralayarak oğlunun ordugahına doğru bakıyordu.
Hastalığı çok ilerlemişti. Canının damarlarından çekilmekte olduğunu hissediyordu. Ahir ömründe sükunet içinde bir hayat özlerken şu kadere bakın ki, karışıklığın ortasına yuvarlanmıştı. Zenbilli Ali Efendi bazı felaketlerin aslında rahmet olduğunu, fakat mana gözü kapalı insanların bunu göremediklerini tekrar-

layıp dururdu, ama acaba böyle, oğlunun ordusuyla karşı karşıya gelmiş olsaydı, bu azim felaketin içinde bile bir rahmet olduğu fikrinde ısrar edecek miydi? Kimbilir? Belki de gerçekten bir rahmet vardı. Belki de Şehzade Selim'le görüşmesinde bu rahmet gizliydi.

Kendisi de arzu ediyordu. Yirmi yedi senedir bir defa olsun yüzünü görmediği adam nihayet oğluydu. Öz oğlu. Ne olurdu bir kerecik görüşse? Kılıcını çekip boynunu mu uçururdu? Vezir Mustafa Paşa "Mübarek vücudunuza bir zarar erişebilir" derken bunu mu kasdetmişti acaba? İhtimal. Yahut oğlunun yüzünü görünce şefkat damarları kabarır, tacını da, tahtını da ona terkeder diye mi korkuyordu?

Askerin Selim'i istediği belliydi. Haklıydılar belki. Cevval, gözüpek, cesur ve yiğitti. Şehzade Ahmed'in yerine Veziriazam Hadım Ali Paşa ile o gitmiş olsaydı, mutlaka İran'a yürürdü. Halbuki Ahmed, Anadolu ordusunu bırakarak Amasya'ya sıvışmıştı. Evet, düpe düz sıvışmıştı, böyle birine yeniçeri tabii bel bağlamazdı.

Ne yapsın ki Dersaadet'e gelmesini istemişti. Bu yola bir kere



girmiş bulunuyordu. Artık geri dönemezdi. Aksi halde bu sefer Ahmed gaile çıkarır, emrindeki kuvvetlerle üstüne yürürdü. Vezir takımı da onu tutunca mutlaka zorla tahta otururdu.

Neresinden baktıysa içinden çıkılmaz berbat bir durumda olduğunu gördü. Zafiyet gösterirse taht elden gidecekti. Zorla tahtı alınmış bir padişah olarak ölmek istemiyordu. Kendi rızasıyla terkedebilirdi ancak. Kendi rızasıyla.

Elçilere döndü:

"Selim oğlumuz bizden hesap sormaya mı kalkar? Bu ne edeptir? Bazı taahhütlerimiz olmuştur, lakin Semendire'ye gitmesi şartıyla olmuştur. Geri döndüğüne göre taahhütler hükümsüzdür."

Deminden beri korku içinde "Acaba Padişah eski kararından döner mi?" diye bekleyen Mustafa Paşa, hissedilir derecede rahatladı. Göz ucuyla Veziriazam'a baktı. Fakat onun ne düşündüğünü anlayamadı.

Birden sesini duyunca kulak kesildi.

"Padişahım, Şehzademiz görüşmeyi murad eder, bunda bir mahzur yoktur, birlikte baba-oğul yüz yüze daha rahat anlaşacağınız muhakkaktır. Elinizi öper, dertlerini açar. Münasip bulduğunuz cevaplar verirsiniz. Hasta halinizde sizi üzmekten tevakki edeceğini umarız."

Mustafa Paşa hiddetle dişlerini sıktı:

"Padişahım," dedi. "Şehzadenin el öpmeğe geldiğini söylerler. Şu pencereden bir kere bakınız. Böyle gelen bir evlat, babasının elini mi öpmeye, yoksa tahtından indirip yerine mi geç-

meye gelir? Bu nasıl el öpme isteğidir ki peşinde otuz bin kişilik kuvvetle gelmiştir?"

Sultan Bayezid'in alnında bir damar kabararak morardı. Mustafa Paşanın delillere istinat ettirdiği sözler beklenen tesiri göstermişti. Kuru bir dal kadar cansız parmağını elçilerin üstüne dikti:



"Varın Selim'e söyleyin, baba sözü dinlesin. Sancağına çekilsin. Emrimiz budur. İtaat üzre olmazsa asi sayılacak ve gereken yapılacaktır."

Bütün kuvvetini bu sözlerle bitirmiş gibi başını yastıklara gömdü.

"Tiz halvet isteriz," diye söyledi.

Aslında göz yaşlarını alabildiğine serbest bırakmak için otağın boşalmasını istiyordu. Selim'in çocukluğunu hatırlamıştı. Tombul, cana yakın, sokulgan bir çocuktu. Etrafında ne bulursa merak ederdi. Bir gün Amasya sarayının ağaçlarla ve çiçeklerle süslü bahçesinde tek başına ok atma talimi yaparken yakalamıştı. Henüz beş yaşında idi. Koca yay, boyunu aşıyordu. Önünde bir hedef tahtası vardı. Attığı okları isabet ettirdiğini görünce dayanamamış, "Allah gücüne güç katsın," diye dualar mırıldanarak kucağına almıştı. Aralarında geçen konuşmayı bu günmüş gibi hatırlıyordu:

"Niçin yalnızsın?"

Selim iri gözlerini hayretle açmış:

"Allah her yerdedir pederim," demişti. "Yalnızlık ne demek."

"Ok talimi mi yapıyorsun? Bunun için daha küçük sayılırsın."

"İnsan ömrü herşeyi öğrenmek için yeterli olmayabilir, herkesten fazla öğrenmek isteyenler bu işe küçükken başlamalı. Hele Şehzadeler, herkesten fazla bilgiye sahip bulunmazsa nasıl serdar olabilir?"

Adamakıllı şaşırmıştı:

"Bunları sana kim öğretti?"

"Hocam Muhyiddin ve annem Gülbahar Hatun."

Hey gidi koca dünya... Bu konuşmanın üstünden otuz altı yıl geçmişti ha! İnanacağı gelmiyordu insanın.

Tekrar perdeyi aralayıp baktı. Yaş damlaları gözbebeklerini



yakarak ak sakalını ıslattı. Birkaç damla elinin üstüne düştü.

"Ve şimdi, sevgili oğlum bana karşı savaşmak için karşımda ordugah kurmuş. Ya ben? Ben de onunla savaşmaya gelmedim mi? Baba kalbimi dağlama pahasına görüşme isteğine kalbi taşlaşmış insanlara mahsus bir duygusuzlukla menfi cevap vermedim mi? Ya Rabbi artık neyin doğru, neyin eğri olduğunu ayıramayacak kadar hastayım. Kerem et, doğru yolu göster. Sen ki padişahlar padişahısın, kulun padişaha sabır ver. Herkes beni dünyanın en kudretli hükümdarı zannederken aczimi Sana iti-

raf ediyorum. Halim ayandır."

Yatağa kapandı. Doyasıya ağladı, ağladı.

Aynı anda iki kilometre kadar ilerde alelade bir asker çadırından farksız çadırının içinde gözyaşı döküp Allah'a el açan biri daha vardı. Şehzade Selim.

"İlahi, sade söylediklerimiz değil, aklımızdan geçirdiklerimizi de bilensin. Din kardeşleri birbirini kırmak için hazırlık eyler. İçimin yangınını söndürecek kudrette bir çağlayan bulamadım. O ateşi de halkeden sensin. İltica ediyorum! Sonsuz kudretinle hayırlı işlerimi asan kıl. Hareketim, din-i mübine zarar eriştirecekse, bu gece canımı al ki, o azim mesuliyet üstüme binmesin."

Dışardan artık ilahi sesleri gelmiyordu. Asker akşam namazına hazırlanıyor olacaktı. Zaman akıyordu. Kaderin çarkları dönüyor, hayat hamuru ona sahip olanların iradeleri dışında yoğruluyordu.

Gece bakalım ne doğuracaktı?



sekizinci bolum

1511 yılının 3 Ağustos Pazar sabahı...

Güneş bulutlan yaldızlayarak tepelerin arkasından nazlı nazlı başını uzatıyor.

İki ordunun karşı karşıya olduğu Uğraş Deresi meydanı sessiz ve sakin. Fırtınadan önceki mutlak sessizlik. Kuşlar bile ötmüyor. Sanki az sonra cereyan edecek yürek paralayıcı babaoğul savaşının korkunç neticesinde şahit olmamak için başka yerlere doğru uçmuşlar.

Şehzade Selim, Karabulut isimli cins atının üstünde bir heykel kadar dik ve sessizdi. Gözleri ilerde, babasının ordugahı içinde dolaşıyor, son ana kadar taarruz etmemeyi düşünüyordu. Herşeye rağmen babasına el kaldırmak gibi geliyordu ona, saygısızlık şeklinde görüyordu. Fakat hücuma uğrarsa hazırdı. Askerlerini dizmiş, kumandanları tayin etmiş, tek bir emirle çağlayacak hale sokmuştu. Babasına gönderdiği elçiler müsbet bir netice alamamışlardı. Mustafa Paşanın yersiz gayretiyle baba-oğul görüşmesi engellenmişti.

Savaştan başka çare kalmamış gibiydi. Fakat ümit... Belki son anda bir değişiklik olur, belki babasına bir insaf gelir, belki savaşın gereksizliği anlatılır, vaz geçmesi sağlanırdı. Belki de ye-



niçeriler silah arkadaşlarına karşı dövüşmemekte direnirlerdi, belki...

Fakat ümit dağların ardında kalmıştı. Mustafa Paşa oradan oraya koşuyor, kır atını şahlandırarak askeri coşturmaya çalışıyordu.

"Gösterin kendinizi silahendazlarım, şu asilere bir ders verelim."

Mustafa Paşanın duyması için fikrini yüksek sesle açıklayan cesur, yahut patavatsız yeniçeriler de vardı:

"Bre ne iştir! Kendi karındaşlarımıza mı silah üşüreceğiz? Bunun hangi kitapta yeri vardır.? Billah katil oluruz."

"Şeyhülislam Efendinin fetvası lazımdır."

"Veziriazam nerede, niçin gözükmez? İnsan içine çıkmaya haya mı eder? Ya Faziletlü Sultanımız kandedir?"

"Hastadır. Otağ-ı Hümayunda istirahat eyler."

"İlle muharebe emrini Padişahımız Efendimiz vermezse, Şeyhülislam Efendi versin. Yoksa şuradan şuraya adımımızı atmayız. Biline."

Mustafa Paşada telaşın bini bir para. Askerle tartışmaya girmektense durumu Padişaha haber vermeyi daha uygun buldu. Atından fırladı. Koşar adım Otağ-ı Hümayun'a yürüdü. Az sonra huzurda idi.

Sultan Bayezid verdiği kararın dehşetinden büs bütün çökmüştü. Perişan, muzdarip bir halde yatağında yatıyordu. Mustafa Paşayı karşısında görünce:

"Ne haldür Paşa?" diye sordu.

Mustafa Paşa etek öptükten sonra üç adım çekildi, divan durdu:

"Saadetlü Padişahım, yeniçeri ve sipahi kullar mızmızlanır. Azepler dahi onlara ittiba eder."



"Ne isterler?"

Sorduğu sualin cevabını kendisi de pekala biliyordu.

"Sultanımız efendimiz emir vermeden adımımızı bile atmayız derler. Şevketlüm, kerem ediniz, kolunuza girelim, ordumuza taarruz emrini bizzat verin."

"İlle de savaşılmak, öyle mi?"

Padişahın son tereddütlerini de izale etmek için Mustafa Paşa hararetle atıldı:

"Yoksa korktuğumuza hamlederler Sultanım, asker kullar arasına fesat yayılır."

Bayezid uykuda imiş gibi konuştu:

"Öyle ya, bir kere yola çıktık, fasit bir dairenin içindeyiz artık, geri dönmek olmaz."

"Dönmek olmaz Şevketlüm!"

"Allah günahlarımızı affetsin."

Mustafa Paşaya bakmadan:

"Koluma gir Paşa!"

Yüzü bir ölünün hayat çekilmiş yüzünden farksızdı. Feri sönmüş gözlerinde yaş damlaları oynaşıyordu.

Vezirin kolunda otağın kapısına kadar çıktı. Askerler padişahı görünce tezahürata başladılar:

"Padişahım çok yaşa! Padişahım çok yaşa!"

Bayezid mecalsiz bir tavırla elini kaldırarak susmalarını işaret etti. Fakat askerler sanki felaketi geciktirmek için inadına tezahürata devam ediyorlardı.

Mustafa Paşa hiddetle bağırdı:

"Susun! Efendimiz konuşacak, edepsizlik etmeyin. Kul kısmına Sultan önünde susmak yaraşır."



Sesler yavaş yavaş kesildi. Gürültünün yerini derin bir sükut aldı. Padişahın titreyen sesi biraz sonra bu sessizliği bozdu:

"Beni sevüp yolumda sadık olan cenk etsün!"

Bu kadar. Başka tek kelam etmedi. Bakışları ordusunun üstünden aşarak oğlunun kuvvetlerine doğru uzandı. Fakat hiçbir şey göremedi. Gözlerine hücum eden yaşlar önünü perdelemişti.

Padişahı otağına bıraktıktan sonra Mustafa Paşa dışarı koştu. Tekrar atma atladı.

"Padişahı duydunuz. Şimdi yallah ileriii!"

İlk atılan gülleler herşeyden önce Şehzade Selim'in ümitlerini yıktı. Bütün kapıların insafsızca yüzüne kapandığını kesin olarak anladı. Dudaklarında zehir gibi akıcı bir gülüş peydahladı. Kılıcını çekti. Arslanlar gibi kükredi:

"Sağ ve sol cenah, ilerm!"

Sağ ve sol cenahta Kırım'dan getirdiği askerler yer almışlardı. İyi eğitim görmemiş olduklarından daha ilk anda bocaladılar. Bunu gören Şehzade dişlerini sıktı:

"Başaramayacağız galiba," diye söylendi.

Kendisi Anadolu askeri ve yakın arkadaşlarıyla birlikte merkezde yer almıştı. Yanında Malkoçoğlu, Orhan, Ferhad, Halit, Hasan gibi çok güvendiği beyler bulunuyordu. Padişah ordusundan atılan gülleler yakınlara düşüyordu. İnsan üstünlüğü yanında bu topların da bulunması Selim için bir felaketti. Yine de son nefes kalıncaya kadar savaşmaya kararlıydı. Belki savaşın muzaffer kumandanı olamayacaktı ama, karşısındakilere bir kahramanlık dersi verecekti.

"Ne dururuz Malkoçoğlu? Cenahlarımız kar topu gibi eridi, can verme vaktidir, bizi seven ardımızdan gelsin."

Karabulut'u şiddetle mahmuzladı. Merkezde yer alan üç bin süvariyle birlikte dolu dizgin harp sahasına daldı.



Her iki taraf da "Allah, Allah!" diye haykırıyordu, iki tarafında inandığı dava aynıydı. Lakin küçük aynlıklar körüklenerek şişirilmiş, masum istekler bir felaket gibi takdim edilmiş, yüzyüze gelip meseleleri görüşmek gibi tutarlı bir yol dururken bundan imtina edilmiş ve nihayet bu savaş kaçınılmaz hale getirilmişti. Kim mesuldü? Bunu hesap edecek vakit değildi. Akıllarından bile geçirmiyorlardı. Savaş başlamıştı ve mutlaka kazanılması gerekiyordu.

Şehzade Selim bendi yıkılmış sel gibi çağlıyor, önüne geleni yıkarak ilerliyordu. Orhan Bey:

"Tehlikeye atılma Şehzadem!" diyene kadar bağırdıysa da sesini işittiremedi. Yeniçerilerin ortasına dalmış, enli kılıcını havan bıçağı gibi işletmeye koyulmuştu. Hazreti Muaviye ile Haz-

ret-i Ali'nin kalbleri imanla çarpan mü'minlerden meydana gelmiş orduları sanki ikinci defa, ama bu sefer Arabistan'ın çöllerinde değil, Uğraş Deresi denen yerin yeşil çimleri üstünde dövüşüyorlardı.

Mustafa Paşa, Şehzadeyi gözüne kestirmişti. Ardına taktığı yeniçerilerle fedai kalesini aşarak ona ulaşmaya çalışıyordu. Bir yandan da adamlarına sürekli tembihlerde bulunuyordu:

"Mutlaka Selim'i isterim, başını getireni ihya edeceğim."

Malkoçoğlu, Orhan, Ferhad ve Hasan nihayet Şehzadeye yetişebilmiş, etrafına dizilerek etten kemikten bir kale, ama, aşılması taş kalelerden daha zor bir kale meydana getirmişlerdi. Yaklaşan herkes yere yuvarlanıyordu.

Saatler ilerledikçe netice yavaş yavaş kendini belli etmeye başlamıştı. Şehzade Selim'in kuvvetleri eriyordu. Kırım askerlerinin çoğu tabana kuvvet kaçmaya başlamışlardı. Ortada kınla kınla bir avuç Anadolu askeri kalmıştı. Onlar da her geçen dakika azalıyorlardı.

Selim canını dişine takmış vuruyor, vuruyordu. Durumun ümitsizliğini anlayınca arkadaşlarına:



"Canınızı kurtarın," dedi. "Siz daha çok lazımsınız."

Buna Malkoçoğlu cevap verdi:

"Bizim canımız kurtulmasa da olur Şehzadem, sizinkine ise devletimizin ihtiyacı var. Ormana doğru çekilelim. Talihimiz yar olmadı. Bir başka zaman inşallah!"

Şehzade gök gürlemesini andıran bir sesle:

"Ne dersin bre!" diye haykırdı. "Selim cenkten kaçtı mı dedirtelim?"

Malkoçoğlu, hem kılıcını hem de çenesini işletiyordu:

"Allah şahittir ki kılıcımızın hakkını verdik Sultanım. Yeniçeri kullar da gördü, parmak ısırdı. Şehadetin kime ne kazandırır? Hayatına devletin ihtiyacı var. Vatanını seviyorsan gelmelisin."

Haklıydı. İdeallerinin gerçekleşmesi için yaşaması lazımdı. Ölüp giderse türbedarına bile söz geçiremezdi.

"Geriye!"

Bu karar hepsinin yüzünü aydınlattı. Şimdi iş sert hamlelerle çemberi yarmaya kalıyordu. Başaracaklarından emindiler.

"Vur Şahbazım!"

"Vur Sultanım!"

"Vur Osmanım, vur Orhanım!"

Naralar birbiri ardına yankılanıyordu:

"Koman bre!"

"Savulun!"

"Allaaah!"

Çember kırıldı. Yıldırım gibi fırladılar. Fakat Halit belki bir saniye gecikmişti. Sırtına yediği kılıç darbesiyle sendeledi. Bağırmamak için dudaklarını ısırdı. Atının üstünde bir sağa, bir sola yalpalarken, Şehzadenin maiyetiyle birlikte tozu dumana

katarak uzaklaşmakta olduğunu gördü. Solgun dudaklarında bir tebessüm goncalandı:


"Kurtuldular ya/' diye mırıldandı. "Allah'ım, kurtuldular ya!"

Mustafa Paşanın:

"Takip edin," sesini hayal meyal duydu.

"Zor yakalarsınız," dedi kendi kendine.

Yere yuvarlandı. Üstünden tam yüz atlı aştı. Mustafa Paşa, Selim'in başını getirene binlerce altın vaadetmişti. Getirmeye gidiyorlardı.

Ferhad Bey arkasında nal sesleri duyunca Şehzadeye:

"Siz devam ediniz," dedi. "Ahyolu limanında bıraktığınız gemilere ulaşınız. Biz ardımızdakileri evvel Allah halleder limanda size kavuşuruz. Olmazsa Kefe'de buluşuruz. Yolunuz açık olsun Hadi arkadaşlar."

On arkadaşıyla birlikte geçidi tuttu. Birazdan yüz atlı görünmüştü!..

"Heeey!" diye bağırdı sesi yetesiye. "Ardına düştüğünüz adam bir Şehzadedir. Allah'tan korkmaz, kuldan utanmaz mahluklar sizi. Böyle bir kahramanı öldürüp tahta kimi geçireceksiniz?"

Yüz kişi çakılmış gibi aynı anda atlarını durdurdular. Bir tereddüt rüzgarı göğüslerinde içeri aktı, kalplerini tuttu, sıktı. Aralarından biri öne çıktı:

"Biz şey yapmak isteriz. Şehzademiz bizim efendimiz... Lakin emir. Mustafa Paşa emri..."

Abuk sabuk konuşuyordu. Ne dediğinin, ne anlattığının kendisi de farkında değildi. Sonunda:

"Ben caydım arkadaşlar," dedi. "Vezirin emriyle bir Şehzade öldürmek olacak şey değil. Nasıl kandırdı anlamam."

Süvarilerin içinde Şehzade Ahmed yanlısı olanlar da vardı. Tabii Mustafa Paşanın vadettiği altınlara kapılanlar da. Bunlardan biri:


"Yok," dedi. "Emir aldık, yerine getirmek namusdur."

Öbürü hiddetle:

"Şehzadeyi öldürmek namus değil, namussuzluktur."

"Çekil yolumuzdan!"

"Bak hele, bana kafa tutacak kadar büyüdün demek."

"Çekil dedim, pişman ederim."

"Vay vay, niçin denemiyorsun?"

Şehzade Selim unutulmuş, yeniçerilerin ezeli kabadayılıkları tutmuştu! uir süre daha ağız dalaşı ettikten sonra iş kılıçlara geldi. İkiye ayrıldılar, az evvel yanyana at sürenler sanki bunlar değildi. Ferhad Bey gülerek arkadaşlarına baktı:

"Bize yapacak iş kalmamış gibi," dedi. "Efendimize yetişsek iyi olur."

"Haydi yallah!"
Atlarını çevirerek ormana daldılar. Yeniçeriler sonunda uyanıp birleşseler bile kazandıkları zaman yeter de artardı bile. Selameti almış gibiydiler.
Şehzade Selim'in bir tepeceğin üstüne çıkıp uzun ufka baktığını hiçbiri görmedi.
"Bir azabın kılıcından kurtulduk, bakalım bundan sonra bizim kılıcımızın gazabından kim kurtulabilir?" dediğini de duyamadılar.

***

Uğraş Deresi savaşında Şehzade Selim gerçi yenik düşmüştü, ama bu yenilgi zaferden çok daha büyük bir itibar sağlamıştı ona. Arslanlar gibi dövüşmesi, pervasız ataklarla bazan bir süvarinin imdadına koşması, bazan Karabulut'u ustaca döndürerek ardmdakini kılıçlaması ballandıra ballandıra anlatılıyordu. Son günlerde yeniçerilerin ağzından düşmeyen bir cümle vardı:
"Bize Selim gibi bir padişah gerektir," diyorlardı.


Yeniçeri ortalarında, sipahi bölüklerinde ne zamandır konuşulanlar hep Şehzade Selim'in üstüne oluyordu.
20 Ağustos Perşembe günüydü. Yeniçeriler Orta Camide yatsı namazını kılmış, yatakhanelere çekilmişlerdi. Adet olduğu üzere biraz sohbetten sonra uyuyacaklardı. Tahta ranzaların üzerlerine serili yataklara ikişer, üçer kişi bağdaş kurup oturdular. Yatsı namazı sonrası ekseriya Beşinci Ortanın Çorbacısı (Bölük Komutanı) Cafer Ağa, eski cenk hatıralarını nakleder, uyku öncesi bir serhad ziyafeti çektikten sonra bütün bölüğe iyi geceler dileyerek yatağına girerdi. Herkeste bu, alışkanlık haline gelmişti. Ama Cafer Ağa, Uğraş Deresi savaşından sonra eski hatıraları nakletmeyi boşlamış, devamlı Şehzade Selim'i anlatmaya başlamıştı. Buna dikkat edenler:
"Ne o Çorbacı Ağa, Selim'ci mi oldun?" diye takılırlardı.
Cafer Ağa yine yatağının üstünde idi. Kehribar doksan dokuzluk teşbihini şakırdata şakırdata Selim'i anlatıyordu:
"Bir koç yiğit, bir pervasız kahraman ki, analar böylesini doğurmamış. Mustafa Paşa efendimiz bas bas bağırıyor, ardına geçip kılıçlayalım diye. Lakin ardında gözleri mi vardır ne, anında farkediyor, bir dönüş dönüyor, bir dönüş dönüyor ki silahdaşlarım. Allah sizi inandırsın altındaki at mı, yel mi belli değil."
Sözünün burasında hayretini göstermek için baş parmağını ağzına götürüp dişledi Cafer Ağa:
"Allah şahidimdir ki hilafım yok."
"Estağfurullah Ağam, o nasıl söz?"
Cafer Ağa devam etti:
"Bize böyle biri Sultan olmalı silahdaşlar, böyle biri. On kişiyle iki kat çemberi kırıp canını nasıl kurtardığını siz de gördü-

nüz. Görmediniz mi?"
Gençlerden biri araya girdi:

"Kaçtı ama," dedi. "Muharebe meydanından kaçtı."
Kızgın bakışların üstüne çevrildiğini görünce başını indirdi.
"Bağışlayınız ağalar," diye mırıldandı. "Aptallığımdan işte."
"Yooo," dedi Cafer Ağa, "oğlana ilişmeyin. Kanaatini söylüyor."
Yataktan aşağı sarkıttı bacaklarını, genç yeniçeriye doğru döndü:
"Beni dinle genç horozum, daha öğrenecek çok şeyin var. Bir kere Şehzadenin durumunda kaçabilmek yiğitliğin ta kendisidir. Ölse şehit olur belki kendini kurtarırdı, ama yaşarsa devletini kurtaracak. Bunu düşünmese Şehzade olmaz, senin benim gibi yeniçeri olurdu."
Sesini daha da yükseltti:
"Kaçmak Şehzade Ahmed'in yaptığına denir. Peşinde sürü ile asker varken Ali Paşa efendimizi yalnız koyup taht peşinde koşacağım diye Amasya'ya sıvıştı. Erliğe yakışmayan hareket budur. Selim efendimiz öyle mi ya? Kırım'dan getirttiği askerler meydanı terk etti, ama kendisi etrafında on kişi kalıncaya kadar vuruştu. O yorgunluk ve ümitsizlik deminde iki kat çemberi yardı. Değme babayiğitliktir bu, anladın mı tosunum?"
"Değme babayiğitlik," diye tekrarladı genç yeniçeri. "Anladım Ağam, sağol."
Elini kulağına götürüp kaşıdıktan sonra:
"Allah kalbimi bilir ya, gittikçe Selim tarafına gönlüm meyleder. Elimde değil. Arkadaşlar, iş var diyorum Şehzade Selim efendimizde, iş var ki nasü hem de! Ne demiş? Önce Safevî Sultanına haddini bildireceğim, ardından Mısır'ı dize getireceğim. Ben sultan olursam, devrimde kimse rahat yüzü aramasın. Demiş değil mi?"
"Demiş, demiş... Demez olur mu?"


Ellerini oğuşturdu:
"Paslandık kaldık yahu, serhadlere kanat açmak fena mı olur?"
"Olmaz elbet!"
"Böylece saraylılarla konaklılar da biraz kımıldar, paslarını dökerler. Otura otura yağ bağladılar be."
Fırtına gibi bir yeniçerinin yatakhaneye daldığını görünce merakla baktılar. Adam nefes nefese idi. Yatırtması sağ omuzuna doğru eğilmiş, paçaları çamur deryasına batmıştı. "Yüzünden düşen bin parça oluyor" diye tarif ettikleri gibiydi yüzü. Sert adımlarla iki katlı ranzaların arasından geçti, doğruca Çorbacı Cafer Ağanın önüne geldi.
"Ağam, kıyamet kopar!"
Kıyamet sözü geçince hepsinin aklı iki yıl öncesinin 14 Eylü-

lüne gitti. Halkın "Kıyamet-i suğra" (Küçük kıyamet) diye adlandırdığı, Dersaadet'i ve civarını bir harabeye çeviren büyük zelzele o tarihte olmuştu.

"Allah saklasın," diye mınldananlar oldu. "Yine zelzele mi olur? Fakat biz bir şey duymadık."

Cafer Çorbacı ise bu kıyametin başka türlü bir kıyamet olduğunu tahmin ediyordu. Yanında yer açtı:

"Otur bakalım Laz Hüsnü, şöyle bordama gel. Anlat kıyamet dediğin nedir?"

Laz Hüsnü, Cafer Ağa'nın yanma ilişti. Bakışlarında müthiş bir endişe okunuyordu.

"Anlatsana," diye teşvik etti Cafer Ağa. "Ne bakmıp duruyorsun? Aramızda yabancı yok."

"Anlatacağım anlatmasına da, nereden başlayayım diye düşünüyorum? Kısacası şu ağalar: Şehzade Ahmed Maltepe'ye gelip çadır kurdu."

Ağızlardan aynı sayha söküldü:



"Yaaa!"

Dersaadet'e gelmesi için daha önce Şehzade Ahmed'e bir davet yapıldığını biliyorlardı. Fakat bu kadar çabuk geleceğini hiçbiri ummamıştı.

Şaşkınlık biraz sonra dağıldı, onun yerine endişeli bir hava geldi. Rahatsızlık hepsini sardı, ileri geri kımıldadılar.

"Maiyetinde kaç adam var?" diye sordu Çorbacı.

"İyi bilmiyorum ama, galiba üç bin civarında."

"Senin kulağın deliktir Laz Hüsnü. Vüzera ile Sultanımız efendimizin fikrini bilir misin? Ne düşünürler?"

Yeni gelen ellerini iki yana açtı:

"Siz biliyorsanız, ben de biliyorum Ağam, İzmit'ten geliyordum, aralarına düştüm. Askerlerinin söylediğine bakılırsa bu iş ciddi. Ahmed'in tahta çıkması gün meselesi imiş. Herbiri yüksek mevkiler bekliyor. Ahmed bol keseden vaadetmiş anlaşılan. Lakin Ağam, inanır mısın midem kabardı. Şu ikbal hırsıyla dolu olanların yanında duramıyorum zorla değil."

Cafer Ağa, Laz Hüsnü'nün sırtını okşadı:

"Kalbinin temizliğindendir o, başka ne konuşuyorlar?"

"İkinci vezir Mustafa Paşa onlardan yana imiş. Müeyyedzade ile Tacizade Cafer Çelebi de öyle."

"Ya Sadrazam Ahmed Paşa?"

"Karışıklık çıkmasını istemeyeceği için Ahmed'i destekleyecekmiş."

Cafer Ağa burnundan soluyordu:

"Desteklemezse karışıklık mı çıkar?"

"Şehre yürür, cebri de olsa Şehzademizi tahta oturturuz diyorlar."

Daha fazla dayanamayan Cafer Ağa hiddetle yerinden fırladı:

"Bre! Nadanların cüretine bakın siz, cebren de olsa Şehzadelerini tahta oturturlarmış, öyle mi? Bizim ellerimiz armut mu toplar? Bu kılıçları belimize süs olsun diye mi taktılar? Lüzumu halinde Padişahımız Efendimizin tahtını korumayacaksak, ne demeye kulluk taslarız?"

Avazı çıktığı kadar bağırmaya başladı:

"Dostlar, canlar! Hepinize söylüyorum. Uyumak yok, birer birer bölükleri ziyaret edelim, tahtı korumaya and içelim. Ne demektir cebren tahtı almak? Biz neciyiz? Padişah Efendimiz istirahate niyetlenirse Şehzade Selim ne güne durur? Billah bize ondan gayrı Sultan gerekmez. Biz Selim'i isteniz!"

Herkes fırladı, yatakhane uğultuyla sarsıldı:

"Selim'i isterüüüz!"

Cafer Ağa ellerini kaldırarak sükutu sağladıktan sonra:

"Sabah At Meydanında toplanıp birlikte saraya yürüyeceğiz. Sesimizi Sultanımıza duyuramadıktan sonra bağırmışız neye yarar. Bakalım Ahmed'in gelmesine rızası var mıdır? Yoksa vüzeranın başının içinde bir fesat mı yatmaktadır? Dediğim gibi Birinci Ortadan başlayıp, bütün ortalara durumu bildirin. Ben Sinan Paşaya gidiyorum. Saraybosna Sancağından Dersaadet'e yeni teşrif etti. Şehzade Selim'i sever. Bir de ondan soralım, belki durumdan haberdardır."

Uğultu yine yükseldi:

"Dediğin gibi olsun."

Cafer, Laz Hüsnü'ye döndü:

"Gidelim Hüsnü."

Sinan Paşa, Bosna'dan iki gün önce gelmişti. Padişah fermanı vardı. Dersaadet'te bir başka vazifeye tayin edileceği bildirilmişti. Belki de vezirlik verilecekti. İkindiden sonra Veziriazam Hersek Ahmed Paşayı ziyaret etmişti.

Ahmed Paşa Şehzade Ahmed'in Dersaadet'e yaklaşmakta ol-

duğunu çoktan beri biliyordu. Ne yapması gerektiğini düşünmekten bir hal olmuştu. Durumu Kefe'ye, Şehzade Selim'e bildirmiş, ama içi rahat değildi. Selim haberi alır almaz yola çıksa bile gelinceye kadar iş işten geçmiş olabilirdi. Tekrar kardeş kavgası mı başlayacaktı? Bu defa nerede duracağı bilinmezdi. Sadrazamdı, büyük mesuliyetler taşıyordu. Karışıklıkta yine kendi başı bile tehlikeye girebilirdi. Yine de işin en berbadı, kardeşler arasında muharebe ihtimalinin baş göstermesi idi. Asker kısmı Şehzade Selim'i tutuyordu. Ahmed'in Dersaadet'e gelmesi halinde Yeniçeri ayaklanabilirdi. Kazan kalkarsa (Yeniçeri isyan ederse), iş nereye kadar uzardı Allah bilir.

Endişelerini Sinan Paşaya açmıştı:

"Gerçi Vezaret-i Uzma makamını işgal ederiz velakin, Sultanımız Efendimiz nezdinde makbul şahsiyet Mustafa Paşadır. Allah bilir, hased kalbime girmiş değildir. Yalnız yanlış bilgilerle Sultana tesir edebilirler, endişem bu yüzden. Şehzade Ahmed bugün, yarın Dersaadet hudutlarına ulaşır. Haber saldım gel-

mesin diye, dinlemedi, zira Mustafa Paşa her gün acele etmesi için adam çıkarır. Yeniçeri kullar bıkmadan, usanmadan Selim'i konuşur. Uğraş Deresi vakasından sonra gözlerinde daha da büyüdü. Kazan kaldırmalarından korkarım. Senin yeniçeri için-de bildiğin, tanıdığın çokluktur. Himmet et, var onlarla konuş, bir çılgınlık yapmalarını önle. Devlet zaten zafiyette, bir isyan çıkar, iç anlaşmazlıklar büyürse, dış düşmanlar tepemize çörek-lenir."

Veziriazamın aksine Sinan Paşa oldukça sakin görünüyordu. Anlatılanları dinledikten sonra:

"Uzun zamandan beri taşrada bulunurum" dedi. "Vakıa ye-niçeri ileri gelenlerinden tanıdıklarım çokluktur, lakin vaziyet bu raddede iken beni dinleyeceklerini ummam. Siz onların ser-darısınız, Devlet-i Al-i Osman'ın Padişahlıktan sonra mühim mevkiinde bulunuyorsunuz. Sizi dinlemeyen, beni hiç dinle-mez. Bağışlayınız, bir sual sorma cüretinde bulunacağım."



"Buyur, sor elbette."

Sinan Paşa hiç mugalataya kaçmadan dos doğru sualini tev-cih etti. Dikkatle Sadrazama bakarak:

"Kimin tarafını tutuyorsunuz?"

Veziriazam belli ki bu şekilde bir soru beklemiyordu. Tered-düt gözlerine sinmişti. Bir süre düşündükten sonra:

"Selim'e muhabbetim ve hürmetim tamdır," diye konuştu. "Lakin Ahmed erken davranır, Padişah ve vüzera onu ister. Bu durumda ne yapsam bilmem ki?"

"Bilmek zorundasınız Devletlüm, bir karar vermenin tam vaktidir, hatta geçmiştir bile. Tereddüt, tehlikeyi davet eder. Tembellik bütün ahlaksızlıkların başıdır. Ortada iki müddei varken, tarafsız kalamazsınız. Bilfiil birinden birini tercih etme-niz lazım."

Ahmet Paşa'nın eli sakalında idi:

"Etmiştim ama..." diye söylendi.

"Etmişseniz açıktan açığa fikrinizi orta yere koyun. Birine karşı cephe alın. Yoksa arada ezilir gidersiniz Devletlüm. Size azim muhabbetim olduğundan böyle pervasızca laf ederim. Cü-retimi bağışlayınız."

"Ne yapabilirim? Şayet Mühr-ü Hümayun geri istenirse te-reddüt dahi etmem. Bu devletin nimetiyle nimetlendim. En yü-ce makama kadar çıktım. Hersekli bir İslav olmama rağmen, üçüncü defa Vezaret-i Uzma makamına getirildim. Nimetlerin en büyüğüne mazhar oldum. Devletin, milletin iyiliğini isterim. Sadaretten çekilmemiz bir hal şekli olacaksa zerre miktar tered-düdümüz yoktur."

Bu sözlerle Sinan Paşanın ağzını yokluyordu. Acaba Sinan Paşa makamına göz dikmiş miydi?"

"Bunu Padişahımız takdir eder," diye konuştu Sinan Paşa. "Sadaretten çekilmenizin birşeyi halledeceğini zannetmiyorum.

Henüz böyle bir durum yok, olacağını da sanmam."
Ayağa kalktı:
"Destur varsa çekilmek isteriz, ziyaret edecek başkaca yerlerimiz vardır."
Ahmed Paşa, misafirini kapıya kadar geçirdi. Çıkarken:
"Yeniçeri kullara söyle Selim taraftarıyım," diye fısıldadı kulağına. "Ama bunu şimdilik ulu orta faş etmesinler."
Sinan Paşa cevap vermedi. Elini göğsüne koyarak Sadrazamı selamladı. Koridoru hızla geçip bahçede bekleyen çift atm çektiği arabasına bindi.
"Çek," dedi arabacıya. "Beylerbeyi Hasan Paşanın konağına."
***
Sinan Paşa gerekli  yerlere ziyaretlerini yaptıktan sonra gece geç vakit konağına dönmüş, bir süre Kur'an okuduktan sonra yatmaya hazırlanmıştı. İki  yeniçerinin kendisini görmek istediklerini bildirdikleri zaman bu vakitsiz gelen misafirlerin kimler olabileceğini düşündü. Bulup çıkaramadı. Gece yansı geldiklerine bakılırsa mühim bir şey olacaktı. Huzura getirilmelerini emrederek ayakta bekledi.
Az sonra karşısında idiler. Çorbacı Cafer Ağayı eskiden tanıyordu, ama yanındakini ilk defa görüyordu.
"Bu civanı çıkaramadım Cafer Ağa" dedi.
Çorbacı yanmdakine bir göz attıktan sonra:
"Namınızı duymuşlardan biri. Adına Laz Hüsnü derler. Yanıma yol arkadaşı aldım. Elinizi öpüp, bugün gördüklerini nakletmek diler."
"Buyursunlar bakalım."
Paşanın elini öptükten sonra gösterilen yere oturdular. Sinan Paşa, Cafer Ağaya:
"Hayırdır inşallah Çorbacı, gece vakti pek dolaşmazdm, görmeyeli adetlerini değiştirmişe benzersin?"


"Değiştirmek değil Devletlüm, korkulu  rüya görmektense uyanık bulunmayı evla saydığımdam. Bu arkadaş sözüne güvenilir bir yiğittir. İddia eder ki Şehzade Ahmed Maltepe'ye kadar gelmiş. Yarın öbür gün tahta geçmek için şehre girecekmiş."
Sinan Paşanın bakışları bulandı.
"Essah mı?" diye bağırdı.
Laz Hüsnü başıyla tasdik etti:
"Essah ya Devletlüm. Gözlerimle gördüm. İzmir yolunda kavuştum onlara."
"Anlat hele, şöyle bir bir anlat!"
Laz Hüsnü yeniçeri yatakhanesinde anlattıklarını yeniden hikaye etti. Sonunda:
"Böyle işte," diye bağladı sözünü. "Gerisine aklım ermez gayri. Biz kul kısmıyız."
"Yeniçeri kullar coşkun," diye sözü kaptı Cafer Ağa. "Sabaha

kadar bütün ortalara haberi duyuracaklar. Yarın sabah namazını eda ettikten sonra At Meydanında cem olmaya karar verdik. Şehzade Ahmed'in fiilinden Sultan Efendimizin haberi var mı, yok mu? Bunu bilmiyoruz. Bildiğimiz bazı devlet ulularının Ahmed'le işbirliği halinde olduğu."

"Mesela kimler?" diye sordu Sinan Paşa.

"Mesela Vezirisani Mustafa Paşa, Beylerbeyi Hasan Paşa, Kazasker Müeyyedzade Abdurrahman Efendi, Nişancı Tacizade Cafer Çelebi ve nihayet Sadrazam Hazretleri."

"Yoo," diye itiraz etti Sinan Paşa. "Sonuncu isimde yanlışınız var. Veziriazam Şehzade Selim'den taraf olduğunu söylüyor. Bugün kendisini  ziyaret ettim. Hatta Selim Hazretlerine adam gönderip durumu çoktan bildirmiş bulunuyor."

Cafer Ağa başını önüne indirdi:

"Bilmiyorduk," dedi. "Söylediklerim benim fikrim değil. Veziriazamın Selim'den yana olmadığı anlatılır."



"Öyle görünür."

Bu sefer başım dikti:

"Görünmek ne demektir, Devletlüm? İnsan ya taraf olur, yahut karşı, ikisinin ortası var mıdır? Şehzade Selim Hazretlerinin tuttuğunu askere ispat etmezse, yarın da yanar."

"Ne yapmak istersiniz? Devleti birbirine mi düşüreceksiniz?"

"İçinizden söylemediğiniz belli Devletlüm. Devleti biz mi birbirine düşürüyoruz? Vüzera yanlış bir karar almış, tashihi bize düşmez, amma, siz kımıldamayınca... Cüretim affola efendimiz. Eski dostluğumuza verile."

Sinan Paşanın kızmasını bekliyordu, amma beklediği olmadı. Aksine gülmeye başladığını gördü.

"Her zamanki gibi tok sözlüsün Cafer Ağa, en ziyade bu cihetini severim senin, iyi söyledin, Paşa takımı devleti ayağa düşürürse, böyle olur işte."

Sedire iyice yerleşti. Başındaki gecelik takkeyi ensenine doğru itip alnını kaşıdı:

"Peki benden bir  dileğiniz var mı" diye sordu. "Yoksa kimden yana olduğumu da bilmiyor musunuz?"

"Biliyoruz elbet, daima ispatlamışsınız bunu, dileğimize gelince: Bu mücadelede yanımızda bulunun. Derdimizi efendimize ancak siz  ulaştırabilirsiniz.  Kul kısmı padişahın  huzuruna kolay çıkamaz. Çıksa, dili dolaşır, dert anlatamaz. Padişahımız kimsenin tesirinde kalmadan yalnız kendi iradesiyle hükmünü versin. Şunun, bunun arzusuna ram olmasın. Şehzadenin Maltepe'ye geldiğini de belki bilmiyordur."

Sinan Paşa muhatabının sözünü kesti:

"Olur mu canım, Padişah bu, hiç bilmez olur mu?"

Cafer Ağa başını iki yana salladı, dudaklarında acı bir tebessüm belirmişti.

"Biz cahil kullarız Devletlüm, ancak gözümüzün önünde ce-

reyan eden hadiselere de bigane değiliz. Padişahımız Efendimi-
zin etrafmda vezirler öyle bir cesim kale meydana getirmişler-
dir ki, nicedir onların anlattıkları kadarını duyar, gösterdikleri
kadarını görür. Bereket versin Mevlana Ali Cemali (Zenbilli Ali
Efendi) gibi bir şeyhülislam var. Bazı şeyleri vüzera kalesinin
üstünden aşırıp Padişaha anlatabiliyor. O da olmasaydı, oho-
oo!

Eliyle bir "yıkım" işareti yaptı. "Devlet çöker" demek istiyor-
du. Sinan Paşa:

"Pekala/' dedi. "Bu toplantıyı birkaç gün geciktirseniz de
Sultanımızla konuşma imkanı bulabilsem."

"Artık karar verilmiştir, geciktirme mümkün değil Devlet-
lüm. Peki yarın öğle namazı vaktine kadar geciktirebiliriz belki.
Bu süre içinde huzura girmeye muvaffak olursunuz inşallah.
Yeni geldiğiniz için efendimiz sizi kabul edecektir. Tabii vezir-
ler engellemezse."

Sinan Paşa elinde olmadan güldü. Cafer Ağanın oldukça mü-
balağa ettiğini sanıyordu. Ama iki gündür saraya gidip geldiği-
ni, her seferinde "Padişah hastadır" diyerek Mustafa Paşanın
nazikçe kendisini atlattığını hatırlayınca gülümsemesi dudakla
rmda dondu.

"Belki de haklısın," diye mırıldandı. "Yarın bir daha deneme-
li."

"Neyi deneyeceksiniz?"

"Efendimizle görüşmeyi... Hay Allah! Gerçekten atlatıldım
mı acaba? Yoksa Padişah beni kabul edemeyecek kadar hasta
mır

"Hasta oldukları doğrudur," dedi Cafer Ağa. "Lakin bir iki
kelam edemeyecek durumda değil ya. Bilmiyordum. Görüşmek
isteyip de görüşemediğinizi bilmiyordum. Fakat bilmeden söy-
lemiştim yine de. Vezir kalesini aşamadınız."



Toparlandı. İleri gittiğinin yeni yeni farkına varmıştı. Sanki
birisi dürtmüş, paşa rütbesi taşıyan adamla konuştuğunu hatır-
latmıştı.

"Cüretimi mazur görünüz Devletlüm," dedi. "Endişemiz bizi
edep çizgisinin dışına çıkardı galiba. Hürmetim sonsuzdur.
Müsamahanıza iltica ediyorum."

Sinan Paşa doğruldu. İki arkadaş da yerlerinden hemen fırla-
dılar. Önünde el bağladılar. Sinan Paşa kelimelerin üstüne basa
basa:

"Biz fikirlerini açıkça söyleyenlere karşı kılıç elde dolaşanlar-
dan değiliz Cafer Ağa," dedi. "Öyle olsaydı bana gelmezdiniz
zaten. Endişelerinizi paylaşıyorum. Yarından tezi yok bir çıkış
yolu arayacağım. İşe Efendimizle görüşerek başlayacağım.
Müsterih olun. Allah'ın izni ve keremiyle herşey düzelecektir."

Ellerini göğüslerine koydular. Cafer Ağa:

"Ocağın size karşı güveni sonsuzdur Devletlüm," dedi.

"Himmet edin, kan akmasına mani olun. Şehzade Ahmed'i kim çağırdıysa yine o gerisin geri göndersin. Sabah erkenden tedbir alacağız. Üsküdarla Galata arasında her türlü muvasalayı keseceğiz. Bütün iskeleleri ve kayıkhaneleri işgal edeceğiz. Ta ki Şehzade Ahmed, şehre girmesin. Geriye dönmedikçe de ortalık yatışmaz. Karışıklık çıkmasını istemeyenler bu işe bir çare düşünür artık."

"Elimden geleni yapacağım Cafer Ağa."

"Devletlüm, gece vakti rahatsız ettik, bağışlayınız. Dualarınızı eksik etmeyiniz. Destur verirseniz gidelim gayri."

"Peki, Allah muininiz olsun. Dilerseniz fakirhanemizde size de birer yatak bulunur."

"Sağolun, bu gece bölüklerden ayrılmak olmaz. Allah rahatlık versin."

Geri geri giderek kapıdan çıktılar.



Elinde şamdan, bir hizmetkar oğlan önlerine düştü. Bahçe kapısına kadar götürdü.

İki yeniçeri sert adımlarla karanlığın içine daldılar.

***

Daha güneş çıkmamıştı, ama Orta Caminin avlusunda bunaltıcı bir sıcaklık vardı. Ağaçların yapraklarını kımıldatacak kadar bir rüzgar bile esmiyordu. Yeniçeriler sabah namazını kılar kılmaz avluda birikmeye başlamış, kısa süre içinde koca bir cemaat meydana gelmişti.

Karışıklıktan bir yağma payı çıkarabileceklerini uman çapulcu takımı da aralanna sızmak için yol arıyor, taş duvarlarm içinde birikmiş yeniçerilerin sokağa çıkmasını bekliyorlardı.

Vezirisani Mustafa Paşa nereden haber almışsa almış, taraftarlarını yeniçerilerin arasına sokmayı başarmıştı. Bunlar oradan oraya seğirtiyor, Mustafa Paşanın Selim'i tuttuğunu, asıl suçlunun Veziriazam Hersek Ahmed Paşa olduğunu etrafa yayıyorlardı.

Yeniçeriler söylenti ile gerçeği ayırdedecek durumda değillerdi. Kazan bir kere kalktıktan sonra kontrol, ayaklanmayı başlatanların bile elinden çıkar, kahredici bir başı boşluk gelirdi.

Yine öyle oldu. Yeniçeriler sokağa çıkınca her kafadan bir ses yükselmeye başladı:

"Önce Sadrazamın konağını talan etsek gerektir, bütün bunlara sebep olan odur."

"Cezasını çekmelidir!"

"Sadrazamın konağına yallah!"

Çorbacı Cafer Ağa ile arkadaşları, çağlayanın önünü kesmek için boşyere çırpındılar. Sonunda başaramayacaklarını anlayınca, Veziriazama bir haber uçurdular.

"Sizin Şehzade Selim'i tuttuğunuzu biliyoruz, lakin kula laf

dinletmeye imkan yok. Mustafa Paşa, aleyhinize söylentiler çı-
kardı. Konağı talana geliyorlar, canınızı kurtarınız."
Sadrazam büyük bir telaşa düştü. Dört cins atın çektiği kupa-
sına atladığı gibi doğruca saraya gitti. Mühr-ü Hümayunu koy-
nundan çıkarıp öptü, başına koydu:
"Devletlü Sultanımız, kul kısmı bizi istemez, bu yüzden karı-
şıklık çıkarır, emaneti sahibine teslime geldim. Buyurunuz."
Padişah uzatılan mühre bir süre baktı, alıp almamakta tered-
düt eder gibiydi. Nihayet elini uzattı:
"Hizmet ederdin lala," dedi. "Senden memnunduk, mademki
bir karışıklık çıkmış ve bu karışıklık mührü teslim etmenle önle-
necektir, aldım, kabul ettim. Durumu kul kısmına tellal et."
Ahmed Paşanın içi burkuldu. Gerçi azledilmiyor, istifa edi-
yordu, ama sanki Padişaha geri verdiği altından bir mühür de-
ğil, kalbinin bir parçası idi. Alışmıştı ne de olsa.
Konağına çok düşünceli döndü. Yeniçeriler oradaki işi çoktan
bitirmişlerdi. Konağın camları kırıktı. Eşyalar bahçeye saçılmış-
tı. Haremde kadınlar ağlaşıp duruyorlardı.
Çılgın gibi içeri koştu:
"Ölen var mı?" diye sordu.
Ne ölen vardı, ne yaralanan. Elli kadar yeniçeri, kadınların
hareme çekilmesini istedikten sonra konağa girmiş, ortalığı ta-
lan etmişlerdi. Ama hiç kimsenin kılına dokunmamışlardı. Üs-
telik hareme hücum eden birkaç sokak çapulcusunu da bir iyice
dövmüşlerdi.
"Bunlar namuslu talana," diye mırıldandı Ahmed Paşa. "Bel-
li bir hedefleri var, hedefe varmak için karışıklık çıkarırlar. Mal,
mansıpta gözleri yok."
Hareketlerini benimsemiyordu, fakat içinden takdir ediyor-
du.
Bir davul gümbürtüsü duydu. Ardından nezle görmemiş gür
bir tellal sesi geldi:


"Duyduk duymadık demeyin. Devletlü Sultanımız Efendi-
miz, Mühr-ü Hümayunu Hersekzade Ahmed Paşadan alarak
Mustafa Paşaya vermiştir. Bundan itibaren Veziriazam Mustafa
Paşadır! Duyduk duymadık demeyin!"
Hersek Ahmed Paşanın yüzünde gölgeler nokta nokta oldu.
Mustafa Paşayı kasdederek:
"Nihayet umduğuna nail oldu," diye söylendi.
Bütün iskeleler yeniçeriler tarafından işgal edilmiş, kayıklara
el konulmuştu. Şehzade Ahmed artık Dersaadet'e zor girerdi.
Ama aynı anda Şehzade Korkud'un tebdil-i kıyafet ederek sur-
lardan içeri girdiğinden kimsenin haberi yoktu.
Karışıklık akşama kadar sürdü. Hatta gece yarısına kadar yer
yer devam etti. Ahmed Paşanın konağından başka Beylerbeyi
Hasan Paşanın, Kazasker Müeyyedzade Abdurrahman Efendi-
nin ve Nişancı Tacizade Cafer Çelebinin konakları da yağma-

lanmıştı.

Padişah, durumdan adamakıllı ürkmüş, yeniçerilerin beş temsilcisini kabul ederek ne istediklerini sormuştu. Beş kişinin arasında Çorbacı Cafer Ağa da bulunuyordu. Şöyle konuştu:

"Kullarınız, Şehzade Ahmed'in bir emrivaki ile tahta oturma sına rıza göstermezler Devletlü Sultanım. Aynı zamanda Devletlümüzün rızası hilafında bazı işler çevrildiğini bildiklerini, bunlara bir son verilmesi gerektiğini söylerler."

"Ne gibi işler?"

"Vüzera buna vakıftır derler, başkaca bir dilekleri yok, sağlığınıza duacıdırlar."

Hasta olan Padişah karışıklık istemiyordu. İşlerin bir an evvel düzene girmesinden başka dileği yoktu.

"Tiz Şehzade Ahmed oğlumuza bir name yazılsın, sancağına geri gitmesini irade ederim. İradem üzre olmaz ise asi sayılacaktır."



Ferman Şehzade Ahmed'e yeniçeri başçavuşu ile gönderildi. Okuyunca çılgına döndü.

"Bre ne iştir?" diye gürledi. "Biz parmak kadar sabimiyiz ki oynatırlar. Çağırdılar geldik, şimdi görürüz ki istenmeyiz. Biz de elbet yapacağımızı biliriz."

Hırsını babasına göstermek ve artık itaat etmeyeceğinin bir delili olmak üzere yeniçeri başçavuşunun her iki kulağını kestirip, kan revan içinde şehre geri gönderdi. Yeniçeriler durumu öğrenince yeniden galeyana geldiler.

"Şimdi biz Şehzadenin üstüne varıp, onu harap etsek gerektir," diye bağırmaya başladılar.

Seslere Mustafa Paşa çıktı.

"Ona en büyük cezayı Şehzade Selim'i tahta oturtmakla vereceğiz. Elbette Selim Han, Ahmed'in hakkından gelecektir," şeklinde sözlerle yeniçeriyi yatıştırdı, dağılmaya razı etti.

Orta Camiye dönerken kendilerini bir sürprizin beklediğini bilmiyorlardı. Mihrabın yanında derviş kılıklı bir adam oturmuş, Kur'an okuyordu. Yanında camiin imamı vardı. Başta Çorbacı Cafer Ağa olmak üzere bir kısım elebaşların camiye girdiklerini görünce imam yerinden kalktı. Adımlarını halıların üstünde sürüye sürüye Cafer Ağaya yanaştı. Kulağına eğildi:

"Efendimiz," dedi.

Cafer Ağa birden hocanm ne istediğini anlayamamıştı:

"Kim?" diye sordu.

"Efendimiz Şehzade Korkud," diye tekrarladı kısık bir sesle, "ikindi vakti teşrif ettiler."

Cafer Ağa'nın ağzından gayr-i ihtiyari bir hayret nidası çıktı:

"Hay!"

Bu sese Şehzade Korkud döndü, gelenlere doğru gülümsedi. Sonra ayağa kalktı:

"Buyurunuz ağalar," diye konuştu. "Ocağınıza sığındık."
Sesinde keder dalgalar halinde idi. Gülümsemesi zoraki, bakışları endişeliydi.
Cafer Ağa ileri fırlayarak ellerine sarıldı:
"Efendimiz, ocağımıza sığınanlar her türlü tehlikeden masundurlar, bu gelenek yüzyıllarla geldi, yüzyıllarla gidecek. Rahatınıza bakınız, kullarınızdan size bir zarar erişmez."
Geliş sebebini ölesiye merak ediyordu, ama saygısızlık olacağını düşünüp soramıyordu. Herhalde yeniçeri kısmını özlediği için ta Saruhan'dan kopup gelmiş olamazdı. Karışıklıkta devlet kuşunun bir yanlışlık yapıp başına konmasını ummuş olmalıydı. Babasının hayır duasını almak için de gelmiş olamazdı. Zira önce babasının rızasını almak gerekirdi. Gizlice şehre girdiğine bakılırsa, birtakım gizli emellerin ardında yürüyordu. Ağzından baklayı çıkaracağı zamanı beklemek en iyisiydi.
"Burada emniyettesiniz" diye tekrar teminat verdi Cafer Ağa, sonra biraz da korkutmak, ürkütmek gerektiğini hesaplayarak ilave etti:
"Vakıa Mısır seyahatiniz ve Saruhan'ı işgaliniz Sultan pederinizi kızdırmıştı, lakin baba-oğul dargınlığı olağandır. Affettirmeye çalışacağız."
Ya affetmeyip cellata verirse, diye düşündü Korkud, herşeyin sonu olurdu bu. Yüzü ekşidi:
"Pederimizin bize kin tutmadığını sanırdık," diye mırıldandı.
Din adamları Şehzade Korkud'un yalnız bir cephesini, dindarlığını ve fıkıh bilgisini göz önüne alarak derin bir muhabbet, engin bir saygı gösterirlerdi. Onlara göre Korkud Sultan olursa Allah inayet edecek ve Osmanlı Devleti en şanlı devresine girecekti.
Değerlendirmeyi bu şekilde yapanlar daha çok cemiyet hayatı ile meşgul olmayan, devletin içinde bulunduğu karışık du-

rumdan bihaber, münzevi dervişlerdi. Ertesi sabah bölük bölük Orta Camiye gelerek Şehzadeye adeta biat etmeye başladılar, saltanatını kutladılar.
Bütün bunlar Cafer Ağanın canını sıkıyordu. Yüksek ulema sınıfı kılını bile kımıldatmamıştı gerçi, ama ne olur ne olmazdı? Durumu Sinan Paşaya bildirmek üzere konağına gitti.
Bir sürpriz de burada bekliyordu kendisini. Sinan Paşanın odasında bulunan iki kişiyi görünce hayretle bağırdı:
"Vay bre! Malkoçoğlu, hay Orhan Bey; siz buralarda mıydınız yahu?"
Eski dosttu ikisiyle de, samimiyet gösterisine kaçmıyor, içinden koptuğu gibi konuşuyordu:
"Bizi büs bütün boşladınız diye ödüm çatlardı. Neler oluyor neler. Şimdi durumu Paşa efendimize rapor etmeye geldim. Şehzade Selim Hazretlerine haber salıp tahta çağırmak vaktidir," diyecektim.
Malkoçoğlu dayanamadı, Cafer Ağa'yı kolları arasına aldı:

"Vakti gelmiş midir Ağa, sahiden gelmiş midir?"
"Geçmek üzeredir bile, hemen haber salınsın."
Sinan Paşa konuşmalara karışmıyor, sadece gülümseyerek dinliyordu. Neden sonra sordu:
"Korkud Hazretlerinin rahatı iyidir inşallah."
"İyi sayılır," dedi Cafer Ağa. "Kafasındakileri öğrenemedik daha, mollalarla fiskoslaşır, durur. Halini iyi bulmam. Alimdir, fazıldır, fakihtir, lakin bu vasıfta iyi bir Şeyhülislam olabilir. Padişah dendi mi celadetinden, cesaretinden alem yılmalı."
"Neslini devam ettirecek bir erkek evlada bile malik değil," diye fikrini açıkladı Orhan Bey. "Böyleyken saltanat davası gütmesi tuhaf."
Sinan Paşa:


"Şehzade Selim Efendimize hazır olması için bir haber saldık, fakat henüz Dersaadet'e davet etmedik. Bence vakti değildir. Cafer Ağa, ortalık biraz daha olgunlaşman."
"Fırsat kaçarsa."
Bunu Malkoçoğlu cevaplandırdı:
"Biz fırsat kovalayıcı değiliz, Şehzade Ahmed ordusunu alarak Anadolu içlerine yürüdü. Ardında adamlarımız var, ne yaptığından günü gününe haberimiz olacak. Hareket tarzımızı sonra tespit edeceğiz."
"Siz Şehzade ile Kefe'ye gitmemiş miydiniz?"
"Hayır. Ahyolu limanından Şehzade Hazretlerini uğurladık. Ordunun bakiyesini Ferhad Bey toparlayıp karadan Kefe'ye götürdü. Biz ise Orhan'la payitahta geldik."
"İyi yapmışsınız, bu ara Dersaadet'te bulunmaklığmız gerekliydi."
"Biz de öyle münasip görmüştük. Yeniçeri kulların Şehzademizden yana olan tutumları hayli memnuniyet verici. Ama Korkud'un gelişi endişemizi mucip olur."
"Hiç meraklanma," dedi Cafer Ağa. "Yedirir, içirir, rahat ettiririz. Sultanımız Efendimizden namına özürler dileyip affettiririz, hepsi bu kadar. Saltanatı kapma sevdasına düşerse bütün ocaklı ile karşısındayız. Üç-beş molla bu işi beceremez ya."
"Şimdi ayranlarımız gelsin," diye lafa karıştı Sinan Paşa. "Hem hararetimizi söndürür, hem söyleşiriz. Allah'ın izniyle endişelerimin çoğu zail oldu. Güzel günler yakındır artık."
"İnşallah dediğin gibi olur Paşa Hazretleri," dedi Orhan Bey. "Dileriz iyi günler gelsin."
Buz gibi ayranı içerken sohbeti de koyulaştırdılar.


## DOKUZUNCU BOLUM

Şubat ayının dondurucu soğuğuyla birlikte kötü haberler de tümen tümen Payitaht'ı doldurdu. Gökten dökülen her kar tanesiyle bir kötü haber geldi sanki. Yığım yığım yığıldı sokaklara, bahçelere, ağaçlara, kubbelere. Korkuttu, ürküttü.

Şehzade Ahmed, Maltepe'deki öfkesini aynen sürdürüyor, Anadolu içlerini kasıp kavuruyordu. Bir anda Şehzadelikten çıkmış, alelade bir çapulcu oluvermişti.

Önce Konya üstüne yürüdü. Bir süre evvel ölen Şehzade Şehenşah'ın oğlu Mehmed'in ikametgahı idi Konya. Genç Şehzade, amcasının üstüne geldiğini öğrenince korktu. Canını bağışlaması şartıyla şehri teslim etti. Şehzade Ahmed Konya'ya yerleşti ve civar sancak beylerine nameler yazarak kendisini Sultan tanımalarını istedi. Beyler durumu el altından Padişaha duyurdular. Bayezid telaşa düştü. Aynı zamanda çok da kızdı. Derhal bir elçi ile fermanını gönderdi. İtaat etmesini oğlundan istedi. Fakat Şehzade Ahmed'in itaate niyeti yoktu.

"Biz kandırıldık, saltanat vaadedilmek suretiyle aldatıldık, hakkımızı zorla aldık, bundan böyle Anadolu topraklarında bizim hükmümüz geçecektir. Dersaadet'teki pederimizi tanımıyoruz," şeklinde saygısızca bir haber gönderdi.

İş bu kadarla kalmıyordu. Başka karışıklıklar da vardı. Mir Ali namında bir Şii halifesi aynen Şahkulu'nun yaptığı gibi yir-



mi bin Şii'yi etrafına toplayarak Osmanlı şehirlerini talan etmeye başlamıştı.

Şehzade Ahmed, yeniçerilere bir cesaret gösterisi yapmak hevesine kapılarak veziri Yularkastı Sinan Beyi Mir Ali'nin üstüne gönderdi. Zafer haberi bekliyordu Konya'da. Fakat haber beklediği gibi gelmedi. Yularkasü'nın kuvvetleri kesin bir mağlubiyete uğradı. Bu çatışma Mir Ali'nin cesaret ve cüretini de arttırdı. Amasya, Tokat, Niksar ve Karahisar'ı tahrip ederek, taş üstünde taş, omuz üstünde baş bırakmamacasına yağmaladı. Yaktı. Göz yaşları gözlerde buz bağladı, bakışlara bir melüllük geldi, oturdu.

Taht şehri felaket haberleri ile Marta kadar çalkalandı. 5 Mart günü yeniçeriler, bütün ocak ağalarının katıldığı bir toplantı tertiplediler. Fikirlerini açıkça öne sürdüler. Artık dayanılacak gibi değildi. Dersaadet gününü gün edeken, saraylılar, konaklılar ocak başlarında keyif çatarken, Anadolu kan ağlıyordu. Buna bir son vermenin vakti gelmişti. Havalar gittikçe ısındığına göre, sefer vaktiydi.

Durumu o gün Padişaha arzettiler. Bir sefer için fermanını istediler. Fakat Sultan Bayezid çok hasta idi. Değil sefere çıkmak, tek başına bahçeye bile çıkamıyordu. İki kişi tarafından sürüklüyorlardı.

Asker ümitsizliğe düşmüştü. Tek çare olarak Şehzade Selim'in tahta çıkması gerektiği fikri etrafında ittifak ettiler. Padişah derhal bir ferman yazıp Kefe'de, oğlunun yanında bulunan Şehzade Selim'i çağırmalıydı artık. Vakit geçiyor, fesatçılar işi azıtıyorlardı.

Bayezid, buna da yanaşmayınca ertesi gün 6 Mart 1512 günü kazan kaldırdılar. Dalga dalga At Meydanlarından kopup sara-

yın dış avlusuna biriktiler. Bir ağızdan bağırmaya başladılar:
"Şehzade Selim'i isterüüüz!"

"Şehzademizi isterüüüüüüz!"
"Bir kızılbaşın hakkından gelemeyen Ahmed bize lazım değildir."
"Keyif düşkünüdür, işret iptilası vardır."
"Biz Selim'i isteniz!"
Padişah, yatağından gürültüleri dinliyordu. Etrafını devlet büyükleri çevirmişti. Mustafa Paşa eteğini öptü:
"Devletlüm, yol bitmiştir. Ferman ediniz, Şehzade Selim Hazretleri şehre teşrif etsinler."
Padişah birden canlanır gibi oldu.
"İlle lazım mı?"
Şeyhülislam Zenbilli Ali Efendi:
"Lazım Padişahım," dedi. Mustafa Paşanın cevap vermesine kalmadan. "Yoksa hal başka cihette olur."
Bu sözlerin altında derin mânalar yatıyordu. Yeniçeri fazla kızarsa Padişahın bile kellesini isteyebilirdi.
"Allah'a bir can borcumuz var, Efendi Hazretleri," dedi. "Onu teslim eylemekte havf etmeyiz."
"Haşa Sultanım, isterim ki çıkmak üzere olan kardeş kavgasının önü vakit varken alınsın. Zaten yeterince kargaşanın içindeyiz."
Bir içoğlanı daldı odaya:
"Devletlüler, yeniçeri kullar Babüssaadeye dayandı. Orta avluyu çoktan geçtiler. Durum vahimdir."
Bu haber Bayezid'in bütün mukavemetini eritti. Bir an bağırmalara kulak verdi. Şimdi daha yakından geliyordu. İç çekti:
"Pekala" dedi. "Selim oğlumuza bir name yazılıp gönderilsin. Tahttan feragate hazırız." Şehzade Selim babasının davetini alınca yüzünde tuhaf bir tebessüm belirdi. Ferhad Beye:


"Yollar açıldı Ferhad," dedi. "Asker kullar bizi ister."
Ferhad Beyin gözlerine yaş hücum etmişti. Ellerine sarıldı:
"Mübarek olsun Devletlüm, hareket ne zaman?"
"Mümkünse hemen, yarın."
"Mümkündür."
Sinan Paşa, Şehzade Selim'in yola çıktığı haberini alınca, bunu hemen ocağa yaydı. Askeri karşılama merasimi için iyice hazırladı. Kendisi de Malkoçoğlu ve Orhan Beyle birlikte Edirne'ye doğru yola çıktı.
Nisan ayı olmasına rağmen havalar hayli soğuk gidiyordu. Üç süvari gocuklarının yakalarını kaldırmış, delicesine at sürüyorlardı. Edirne yakınlarında bir hana indiler. Atları dinlenme ihtiyacında idi. Karınları da adamakıllı acıkmıştı. Vakit ikindi üzereydi.
Birden bahçede koşuşmalar olduğunu görünce meraklandı-

lar. Heyecanlı bir ses işitildi:
"Geldi, Efendimiz geldi."
Sesin sahibini gördüler. Hancı idi. Durduğu yerde zıplıyor, kılıç yemiş acemi şövalyeler gibi kıvranıyordu. Dışarı çıktılar. Karabulut'un üstünde bir heykel gibi dim dik duran Şehzade Selim'i gördüler. Sırtında kenarları beyaz kürkten bir kaftan vardı. İçine zırh giymişti. Zırhın gümüş çivileri solgun güneş ışıklarının heyecansız yansımasında parlıyordu.
"Şehzadem!"
Sinan Paşanın da, öbürlerinin de ağzından yalnız bu söz çıktı.
"Şehzadem!"
Gözleri bulut buluttu Şehzadenin, ama dudaklarında duydu-ğu memnuniyetin tezahürü goncalanmıştı.
"Geldik işte," dedi. "Duyduk ki vatan bizden hizmet bekler."

Orhan Bey kendini tutamayarak üzengilere sarıldı. Şehzade-nin ayaklarını öpmeye çalıştı. Fakat Selim, ani bir atakla eğile-rek başlığından geri itti onu.
"Ayaklarımızı öpeceklere değil, kafamıza beyin olacaklara ih-tiyacımız var Orhan, geri dur!"
Sonra gülümseyerek ilave etti:
"Biz tahta kavuşuruz, lakin sen dayı kızma kolay kavuşamaz-sın, ne günah iştir!"
Orhan Bey mahcup bir tavırla geri çekildi. Aynı anda Ferhad Beyi gördü:
"Nasılsın koca yiğit?" diye hatır sordu. Ferhad Bey, "Şehza-demiz haklı söyler, dayı kızı rüya olmak üzere, lakin endişen olmasın. Emret hazır at üstünde iken Trabzon'a gidip kaçıra-yım, alıp ocağına getireyim, ister misin?"
Orhan sesini çıkaramadı. Hayatından o kadar memnundi ki, dövseler sesleneceği yoktu.
Şehzade ile birlikte geriye döndüler.
"Hayli adam telefatı oldu," diye izahat verdi Selim. "Kı-rım'dan ayrıldığımızda her yanı buz kesmişti. Soğuk iliklerimi-zi dondurdu. Ama içimizin ateşiyle buzları erittik, şimdi de bu-radayız. Dersaadet'te hal nasıldır?"
Sinan Paşa tereddüt etmeden karşılık verdi:
"Asker kullar gelmeni dört gözle bekler Sultanım, istikbal için sabırsızlanırlar."
"Ya pederimiz nasıl?"
Sinan Paşa şimdi susuyordu.
"Duymaz mısın Sinan? Pederimizi sorduk, dos doğru cevap bekleriz."
Sinan Paşanın dilini yutmuşçasma susması boşa değildi. Son


günlerde saraydan iyi haberler çıkmamıştı, iyi bilmiyordu, ama galiba yeni Sadrazam Mustafa Paşa, yine Padişahı koltuklamış, Şehzade Selim'i biraz para ile Semendire vilayetini vaadederse

geri dönmeye razı olacağını fısıldamıştı. Bu da olmazsa şayet, veliaht ilan edeceği söyleniyordu. Bunları Şehzadeye nasıl söylerdi? Nice ümitlerle dolu olarak, nice manialarıaşıp uzun bir yoldan gelmişti.

"Ne susarsın Sinan?"

İrkildi. Cevap vermek zorunda olduğunu anladı:

"Sultan pederiniz iyidir Şehzadem," dedi. "Yalnız..."

Kaşları çatıldı Selim'in.

"Yalnız, ne?"

"Bazı söylentiler dolaşır. Kesin malumatım olmadığı için söylentilerle efendimizi meşgul etmek istemem."

"Aynen bilmek isterim."

"Efendim derler ki, sizi kandırmaya uğraşacaklarmış. Ya Semendire vilayeti veya veliahtlık vaadedip Dersaadet kapılarından uzaklaştırmayı murad eylerlermiş."

Şehzadenin kaşları daha beter çatılmıştı. Gözlerini semaya kaldırdı. Gittikçe gri bir renk alan bulutları bir süre seyretti.

"Biz vaad almak için bunca yolu tepmedik," dedi.

2 Safer Pazartesi günü (19 Nisan 1512) yolun iki yanına dizilmiş insan selini bir kılıç gibi yararak Yenibahçe'ye girdi. Halk, çılgınlar gibi tezahürat yapıyor, yaşlı nineler gözlerini kurulayarak, "Maşallah, Barekallah" diye mırıldanıyorlardı. Yeniçeriler ise yerlerinde duramaz olmuşlardı. Nicedir genç, dinç ve cesur, bir padişahın ardına düşüp serhadlere uçacakları günün özlemini çekmişlerdi. Özledikleri insan şimdi karşılarında idi, zaman zaman kendisini frenleyemeyenler oluyor, bir çığlıktır kopuyordu:

"Padişahım çok yaşa!"



Selim bu sesi çok yakınında duyunca, bağırana doğru. Hiddetli bir sesle:

"Padişah Dersaadet'te tahtında oturur" diye gürledi. "Ben onun oğluyum."

Yeniçeri ağzını elleriyle kapadığı gibi gerilere kaçtı.

Yenibahçe'de kendisi için kurulan otağa iner inmez, kardeşi Korkud'u sordu. O zamana kadar hiç bahsini etmemişti. Malkoçoğlu:

"Karşılayıcılar arasında, ön saflarda kendisini gördüm Şehzadem," dedi. "Size elini salladı, ama farkına varamadınız."

"Bizim hakkımızda iyi şeyler düşünse gerektir. Ana baba bir karmdaşımızdır, can yoldaşı da olmak isteriz."

Sinan Paşa fikrini açıkladı:

"Artık taht için bir arzusu kaldığını sanmıyorum. Padişah olursanız ömrünüze dua edeceğini söyler durur."

Selim bu fikirde değildi.

"Sen tahtın ne olduğunu bilmezsin Sinan, insana bir kere bulaşmaya görsün, temizlemenin mümkünü yoktur."

Sözleri henüz bitmemişti ki Şehzade Korkud'un geldiğini, görüşme dileğinde bulunduğunu bildirdiler. Selim ayağa fırladı:

"Bekletme, tiz içeri alın" diye emretti.
Az sonra sarmaş dolaştılar. İki kardeş yıllardır birbirlerini görmemenin hasretiyle kucaklaşmışlardı. Orhan bir köşeye çekilmiş, göz yaşlarını tutmaya çalışıyor, bir yandan da bu kolların hiçbir zaman birbirlerini boğmak için uzanmaması için dua ediyordu.
Hasret dindikten sonra yan yana oturdular.
"Seni çok iyi buldum," diye söze başladı Selim. "Ne zamandır kardeş hasretiyle, peder hasretiyle içimiz dağlanır, lakin derdimizi dinletebilecek yumuşak yürek bir kula rastlayama-


yız. Demir kaleler gibi önümüze dikilip pederimizle bunca yıl görüşmemizi engellerler. Çok arzulu iken seninle de görüşemedik, bağışla. Umur-u devlet insanda vakit komuyor."
"Haklısın," dedi Şehzade Korkud. "Bizim de vaktimiz olmadı hiç. Amasya Sarayının bahçesinde kolundan tutup gezdirdiğim günleri bazen hatırlıyorum da içim dilhun oluyor."
Selim iç çekti:
"O günler bir daha dönmez Korkud karındaşım," dedi. "Şimdi biz bugünlerden bahsedelim. Sultan pederimizle görüşebilir miyiz?"
"Elbette, ona ne şüphe?"
Selim derin derin ağabeysine baktı:
"Pederimiz tarafından mı geliyorsun?"
Korkud'un üstünde bu soru soğuk bir duş tesiri yaptı. Çadırın bir köşesinde ayakta bekleyen Orhan Bey bile Korkud'un titrediğini farketmişti. "İşin içinde iş var" diye düşündü. Ne cevap vereceğini merakla beklemeye başladı. Korkud, ezilmiş içinde idi:
"Pederimizle görüştük," diye başladı. "Dersaadet'e teşrifinize memnun olur. Görüşme arzusunu izhar eder. 'Gelsin elimizi öpsün, hayır duamızı alsın' der."
"Başka?" diye sordu.
"Canın isteyince vilayetine gidebileceğini söyledi."
"Vilayetime..."
Bir süre durduktan sonra şöyle bitirdi:
"Şimdilik dinlenmeyi murad eyleriz, uzak yoldan geldik."
Göz ucuyla Sinan Paşaya bakarak hafifçe başını salladı. Söylediklerine hak verdiğini belirtiyordu.
Ertesi gün Mevlana Nureddin otağa indi. Padişahı temsilen

geldiğini bildirdi. Şehzade Selim, devrin en büyük alimleri arasında bulunan bu zata büyük hürmet besliyordu. Daha önce de elçi sıfatıyla Kefe'ye birkaç kere gelmiş, Selim'den daima hüsn-ü kabul görmüştü.
Laf kalabalığına kaçmadan doğrudan doğruya mevzuya girdi:
"Peder-i Şahanenizi temsilen huzurunuzda bulunuyorum

Şehzadem, selamlarını getirdim."
Şehzade elini göğsüne bastırdı:
"Başımız üzre Mevlana!"
"Devletlümüz, Dersaadet'e teşrifinizden ziyadesiyle memnunlar. Yarın, öbür gün huzuruna kabul edip ellerini öptürecekler. Bu arada yeniçeri kulları fazla heyecanlı bulurlar. Bir karışıklık çıkıp devletin zafiyete düşmesini istemezler."
Şehzade Selim hayret etmiş göründü:
"Taaccüp," dedi. "Bizim burada bulunuşumuz nizam üzredir, bir karışıklık çıkmasıyla ne alakamız olabilir?"
"Şüphesiz olmaz, lakin dedim ya, yeniçeri kullar fazla heyecanlı, gelişinizi bahane ederek maksuda aykırı hallere tevessül edebilirler."
"Kusura bakmayınız, ama Efendi Hazretleri, sözlerinizden pek bir şey çıkaramıyorum."
Mevlana Nureddin, rahatsızlığını belli eder tarzda kımıldadı. Baklayı da ağzından çıkardı:
"Devletlü Sultanımız, Semendire'ye ne vakit hareket edeceğinizi bildirmek isterler."
Şehzade Selim havayı koklar gibi bir harekette bulunduktan sonra:
"Şüphesiz bilmek haklarıdır," dedi. "Velakin takdir buyurur lar ki henüz geldik, yol yorgunluğu damarlarımıza sinmiş, da-


ha tozu toprağı üstümüzden temizleyebilmiş değiliz. Bu hal üzre iken avdet kararı vermek şimdilik mümkün değil."
Mevlana gitti, ama ertesi günü tekrar geldi. Bu seferki teklifi veliaht ilan edileceğine ve babası ölünce calis-i taht olacağına dairdi. Şehzade, bu teklifi sadece sükutla geçiştirdi. Hiçbir cevap vermedi.
Fazla beklemeye hiç de niyetli değildi. Vezirlerin gelişine bigane kalmaları canını müthiş sıkıyordu. Hele Veziriazam Mustafa Paşadan bir haber gelmemesi onu çileden çıkarmıştı.
Malkoçoğlu ile Ferhad Beyi Paşanın konağına gönderdi. Şu haberi tebliğ ettiler:
"Yeniçeri kullar ve halk, bizi istikbal etmekle yarışırken, Sadrazam Hazretleri hasta mıdır ki ziyaret lütfunda bulunmazlar? Hastalıktan daha ağır hastalıkların mevcudiyetini idraktan aciz midirler yoksa?"
Mustafa Paşa, haberi alır almaz etekleri tutuştu. Şehzade Selim açıktan açığa onu tehdit ediyordu. Ardında kalabalık bir yeniçeri taraftan bulundurduğuna ve oyunlara gelmediğine göre, kesin olarak tarafına geçmekten başka çaresi yoktu. Ya Selim'den yana olacak, mevkiini ve hayatını koruyacak veya karşısına geçip herşeyini feda edecekti. İkinci şıkkı korkunç buldu. Devlete hizmet ancak hayatta iken yapılacak şeydi, rüzgara göre yelken kullanılmasını bu tarz felsefe ile mazur göstermeye çalışıyordu.

Telaşla Padişahın huzuruna koştu.
"Padişahım, destur veriniz Şehzade Selim Hazretlerini istikballe huzurunuza getirelim."
"İlle de lazım mı lala?"
Sultan çok bitkin görünüyordu. Yüzü her zamankinden de solgundu. Yatağından ne zamandır dışarı çıkamıyordu. Ama taht, oturamasa bile insana ne kadar candan geliyordu. Bırakmak kolay mıydı?"

"Lazım Izzetlüm. Yeniçeri homurdanır, gayri bu işin başka türlü çözülmesi mümkün değildir. Gelsin tekliflerinizi bir de kendiniz yapın, kabul ederse ne ala."
Bitkin, zayıf, titrek bir sesle mırıldandı:
"Ya etmezse?"
"Kuvvet ondan yanadır Sultanım, kadere karşı gelinmez."
Padişahm solgun dudaklarında gergin, sinirli bir gülümseme belirdi.
"Öyle," dedi. "Kaderimizle arzularımız çok kere bağdaşmaz. Git lala, vüzerayı peşine tak ve git, Selim oğlumuzu göresimiz geldi."
Etek öpüp çıktı. Vüzeraya haber saldı. Topluca Yenibahçe'ye gittiler. Şehzadenin elini öptüler.
Tehdidinin neticesini görünce Şehzade gülmeye başlamıştı. Kuvvet bütün oyunları nasıl da bozuyordu.
Mustafa Paşa hepsinden daha gayretli idi. Artık Padişah gözüyle baktığı adamın gözüne girmek için elinden geleni yapıyordu.
"Padişah Efendimizi Şehzademizle görüşmeye razı ettik, teşrifinizi dört gözle beklerler."
Bu adamın geçmişteki tutumunu çok yi bilen Şehzade, kaşlarını kaldırdı, alaycı bir tavır takındı:
"Pekala" dedi. "Yarın gelir ellerini öperiz."
Vezirleri savdıktan sonra arkadaşlarıyla bir içtima yaptı. Tek tek fikirlerini aldı. Saraya gitmeyi tehlikeli bulanlar vardı. Bu tehlikeyi göze almaktansa, askeri haberdar etmeli, yarın saray önüne gelmeleri sağlanmalıydı.
"Bu zor iş değil," diyordu Sinan Paşa. "Laz Hüsnü ile Çorbacı Cafer Ağa'yı haberdar etmek kafi."


Bu görüş kabul edildi. Yeniçeriler sarayın dış avlusunda bulunduğu müddetçe Selim için bir tehlike mevzubahis olamazdı.
"Aman göreyim seni, sadakatini nasıl ispat edersin."
Cafer Ağa kendinden çok emin görünüyordu:
"Hiç tasan olmasın Paşa Hazretleri," dedi. "Sabah namazdan sonra kul taifesinin tamamını Saray-ı Hümayunun dış avlusunda hazır ve nazır bulacaksın. Gürültü koparalım mı?"
"Fazla kargaşalık istemiyoruz, arada bir 'Şehzade Selim'i isteniz' diye nara atarsınız."

Anlaşıp ayrıldılar.

***

24 Nisan günü hava güzeldi. Güneş gülüyor, gök kubbe gü-
lüyordu. Ayasofya'nm bahçesinde uçuşan güvercinlerin kanat
çırpmalarında bile ap ayrı bir ahenk seziliyordu bugün.

Şehzade Selim bir saattir babasıyla görüşmekte idi. Yaşlı pa-
dişah son  hamlesini de yapmış, Selim'i geri gönderebilmek için
son çare olarak büyük meblağlar teklif etmişti. Lakin Şehzade
bunların hiçbirine dönüp bakmamıştı bile. Bütün teklifleri önce-
den olduğu gibi elinin tersiyle itiyor, parada pulda gözü olma-
dığını, merhamet dilenciliği için gelmediğini tekrarlıyordu. İste-
diği tek şey vardı artık. Taht!  Oysa Sultan pederi  türlü şeyler
vaadediyor, ama hiçbiri tahta bedel çıkmıyordu. Yeniçerilerin
bağırmaları giderek sıklaşmakta idi. Görüşme uzadıkça sabır-
sızlanıyorlardı.  "Şehzade Selim'i isterüüüz!" naraları sıkı sıkıya
kapalı pancurların aralıklarından içeri süzülüp, arz odasındaki-
lerin kulaklarına doluyor, kimilerini ürkütüyor, kimilerini se-
vindiriyordu.

Padişah bir aralık Sadrazama döndü:

"Kul taifesi niye bağırır lala?"

Mustafa Paşa artık Padişahtan bir tehlike gelmeyeceğini bil-
diği için yılıştı:



"Efendimiz, asker kısmı oğlunuz Şehzadeyi calis-i taht gör-
mek için sabırsızlık gösterir. İrade edin tahtı taşraya çıkarsınlar,
evladınızı ellerinizle üstüne oturtun ve hayır duanızı eksik et-
meyin. Hangi baba oğlunun calis-i taht olmasını istemez."

Bayezid adamın riyakarlığına şaştı.  Daha bebekken sarayına
almış, ihtimam göstermiş, iyi yetişmesini temin ettikten sonra
vüzaretü'1-uzma makamına kadar yükseltmişti. Şimdi ise oğ-
lundan yana çıkıyordu. Bu ne azim ihanetti.

Fakat biraz daha düşününce hak verdi. Kendisinden sonra da
ikbalde kalmanın yegane yolu yeni padişaha yaranmaktı. Mus-
tafa Paşanın yaptığı da bu idi. Yapa yalnız kaldığını anladı:

"Tahtı taşraya kursunlar" diye emretti.

Taht tekbir sesleri arasında dışarı taşındı. Asker ve halk el ele,
omuz omuza bahçeye yığılmıştı. Çılgınca bağırıyor, boş tahtı se-
lamlıyorlardı.

Az  sonra kapıda devlet eşrafı  görününce bağırmalar çığlık
halini aldı. Çoğunun sesi kısılmış, çatallaşmıştı, fakat hâlâ bağı-
rıyorlardı.

Padişahın bir koluna Şehzade Selim, bir koluna da  Şehzade
Korkud girmiş, adeta sürükleyerek tahta oturtmuşlardı.

Yaşlı  Padişah bir müddet şaşkınlıkla bakındı. Daha yakın bir
zamana kadar ardına takıp cihad ettiği askerler bunlar mıydı?
Şu bağıran, çağıran kendisini hiçe sayıp bir an evvel oğlunun
tahta çıkmasını isteyen kalabalık. Sanki niçin çekilmesini, tac ü
tahtı bırakmasını istiyorlardı? Onlara iyilikten başka ne yapmış-
tı? Rahmetli babasının yeniçeriye verdiği ulufeyi iki misline çı-

karmış, ayrıca bazı haklar ve imtiyazlar da tanımıştı. Memnuniyet duymaları gerekirken kendisini hal ediyorlardı.

Gözlerine yaşlar hücum etti, dişlerini sıktı. Kendini tuttu. Yaşı altmış dört olmuştu. Çok yaşlı sayılmazdı ama yıpranmıştı. Bu haliyle daha uzun zaman Osmanlı tahtını işgal etmesi hak-


sizlik olmaz mıydı? Belki yeniçerinin gözü ne malda, ne mansıbda değildi; o serhadlerde kılıç çalmak istiyordu. Bunun için yetiştirilmiş, cihad aşkıyla doldurulmuşlardı. Önlemek haksızlıktı.

Ellerini ileriye doğru uzattı:

"Yaklaş oğul Selim" dedi.

Selim yaklaştı. Yüzündeki ifade olağan bir şey karşısında her insanın yüz ifadesinden farksızdı. Heyecanlı olup olmadığı anlaşılamıyordu. Babasının önünde diz çöktü, iki elini birden tutup dudaklarına, oradan da anlına götürdü.

"Emret, Padişahım."

"Kalk ayağa ve beni dinle. Allah padişahlığını mübarek kılsın. Bu taht ateş gibidir, değdiği yeri yakar. Bu taç güneş gibidir, kavurur. İkisi de kılıç hakkı ister, ikisi de feraset ister, liyakat ister. İhtiyar baban tam otuz yıl on bir ay ve dört gün, evet, bugünü de sayarsak otuz yıl, on bir ay ve dört gün padişahlık etti. Allah şahidimdir ki, adalet üzere olmaya gayret ettik. Fetva hilafına fulde bulunmadık. Bu tahtın, bu tacın hakkını bir tamam vermeye çalıştık. Yarın Rabbülaleminin huzuruna çıkacağını unutmayasın. Adaletle hükmedesin. Bir elinde İlahî Kitap, bir elinde kılıç bulunsun. Han oğul, bilginleri koru, sanatkârlara hürmet göster, milletini sev, düşmanlarını korkut! Bu devran, gün olur yıkılır, feleğin çarkını ters çevirmek Osmanlı padişahlarının bile haddi değildir."

Etrafına baktı:

"Ayağa kaldırınız."

Kollarına girip kaldırdılar. Kalabalıkta bakışlarını dolaştırdı. Az önce çılgınlar gibi bağıran bu kalabalık mıydı? Şimdi neden susuyorlardı? Bağırsalar, çağırsalar, nara üstüne nara atsalardı ya! Atsalardı, ortalığı velveleye verselerdi ki içinden gelen sesi duymasaydı. Duyuyordu şimdi, çok vazıh hem de. Dinledi:


"Tahttan feragat etmek neyine ihtiyar? Şu kalabalıkta senden yana olanlar da vardır. Uğraş Deresi savaşında Selim'le dövüşmek istemedikleri zaman bir emrinle ateşe atılmışlardı, unuttun mu? Yine bir emir verirsen bu ızdırapları çekmek zorunda kalmayacaksın. Vakıa biraz kan akacak ama, kansız taht mı kazanılır? Haydi bir atak yap, kalktığın gibi tekrar yerine otur. Ve tahttan feragat etmeyeceğini söyle."

Kuruyan dudaklarım diliyle ıslattı. İçindeki sesi güç de olsa susturdu. Sağ elini Selim'in omuzuna koydu:

"Oğlum Sultan Selim Hanı yerime nasbeyledim. Allah padi-

şahlığım mübarek eyleye!"
Kalabalık dalgalandı. Tekbir sesleri etrafı çınlattı. "Padişahım çok yaşa" avazeleri avludan taşıp Ayasofya'nın bahçesinde ekmek kavgası veren güvercinlere kadar gitti. Korkarak kaçıştılar.
Sultan Selim, babasının elini hürmetle bir kere daha öptü. Kardeşi Korkud'u kucakladı.
"Bismillah, tevekkeltü alellah!" diyerek Osmanlı tahtına oturdu.
Vezirler sıraya girmiş, ellerini öpüp biat etmeye başlamışlardı.
Arka sıralarda Ferhad Bey, Orhan Bey, Hasan Bey, Malkoçoğlu ve diğerleri, Şehzade Selim'in Yavuz Sultan Selim olması için canlarını yoluna koyanlar... Hüseyin Ağa, Sarıoğlan, Rasim, Celal... Kolkola girmiş, gırtlaklarını yırtarcasma Tekbir alıyorlardı. Muradları olmuştu. Engelleri yıkılmıştı. Yollar açılmıştı.
Acaba açılmış mıydı? Bütün engeller yıkılmış mıydı? Ya Şehzade Ahmed? Ya Şehzade Korkud? Onlar rahat duracaklar mıydı? Yavuz Sultan Selim'in düşünceli hali şimdiden devlet meseleleri içine bütün benliğiyle daldığını anlatmaya yetiyordu.
Ama eski dostları, can arkadaşları bundan sonraki engelleri de yıkmaya hazırdılar. Malkoçoğlu, Orhan Beyin kolunu sıkarak, kulağına şöyle fısıldadı:


"Şehzademizi Sultan gördük, muradlanmızdan biri tahakkuk etti. Şimdi de seni Fatma bacımızla baş-göz edecek demdir. İşler bir parça yoluna girsin, birlikte deniz yoluyla ver elini Trabzon. Ne dersin? Eski hatıraları anmış oluruz hem."
Orhan Bey, Malkoçoğlu'nu sıkı sıkıya kucakladı.
"Candaşım" diye mırıldandı.